

ankara

IBM

ANKARA

HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

GEREDE EVLERİ

Ramazan GÜLER

**Tez Danışmanı
Doç. Dr. Sevay ATILGAN**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
SANAT TARİHİ ANABİLİM DALI**

HAZİRAN - 2019

GEREDE EVLERİ

Ramazan GÜLER

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
SANAT TARİHİ ANABİLİM DALI**

**ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

HAZİRAN 2019

Ramazan GÜLER tarafından hazırlanan “Gerede Evleri” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ/~~OY ÇOKLUĞU~~ ile Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Sanat Tarihi Ana Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Doç. Dr. Sevay ATILGAN

Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/~~onaylamıyorum~~ .....

Başkan: Doç. Dr. Tolga BOZKURT

Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Ankara Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/~~onaylamıyorum~~ .....

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Muhammet GÖRÜR

Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/~~onaylamıyorum~~ .....

Tez Savunma Tarihi: 24/06/2019

Jüri tarafından kabul edilen bu tezin Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

.....
Prof. Dr. Figen ZALF
Enstitü Müdürü

ETİK BEYAN

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Ramazan GÜLER

24.06.2019

GEREDE EVLERİ
(Yüksek Lisans Tezi)

Ramazan GÜLER

ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Haziran 2019

ÖZET

Çevresinde yer alan Bolu merkez, Göynük, Mudurnu ve Safranbolu gibi şehirlerde bulunan eski evlerle ilgili çalışmalar olmasına rağmen Gerede evlerine dair şu ana kadar kapsamlı bir araştırma yapılmamıştır. Bu çalışma ile öncelikle Gerede’de geleneksel konut mimarisine uygun evlerin henüz yok olmadan veya biçim değiştirmeden niteliklerini, değerlerini saptamak, belgelemek, koruma sorunlarını ortaya koymak ve yeni yapılanma koşullarını belirlemek amaçlanmıştır. Yaptığımız çalışma ile Gerede evlerinin Türk sanatındaki yeri belirlenerek, plan, malzeme, teknik ve süsleme açısından geleneksel konut mimarisine uygunluğu da ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Çalışmamız şehir merkezinde bulunan 19 tarihi dokuyu yansıtan evi kapsamaktadır. Günümüzde bu evlerin çoğu kullanılmadığından ve ev sahiplerinin şehir dışında yaşamalarından dolayı yapıların incelenmesi esnasında bazı zorluklarla karşılaşmış; evlerin hepsine girilerek inceleme olanağı bulunamamıştır. Bu nedenle çalışmamız sadece şehir merkezi evleri ile sınırlı tutulmuş ve köy evleri çalışmaya dâhil edilmemiştir. Çalışmaya önce arşiv taraması ile başlanmış daha sonra evler yerinde incelenip fotoğraflanmıştır. İncelenen evlerden yalnızca 13’ü tescillenmiş olmakla birlikte yapıların hiçbirinin rölöve veya plan çizimi resmi kurumlarda bulunamamıştır. Bu çalışma kapsamında içerisine girilen ve değerlendirilmesi yapılan evlerin çoğunun plan özellikleri ilk defa tarafımızca ele alınmıştır. Yapıların tespitinden sonra evler, plan, malzeme, teknik ve süsleme özellikleri bakımından katalog kısmında tek tek anlatılmıştır. Ardından karşılaştırma ve değerlendirme bölümünde Gerede evleri hem kendi aralarında hem de çevredeki şehirlerde bulunan evlerle mimari yönden değerlendirilerek karşılaştırılmıştır. Sonuç olarak Gerede eski evleri, günümüzde Türk evi denince ilk akla gelen Safranbolu evleri başta olmak üzere geleneksel konut mimarisine plan, malzeme, teknik ve süsleme açısından büyük benzerlik göstermektedir. Çalışmamız neticesinde Gerede evlerinin Türk ev tipolojisi içerisindeki yeri belirlenmiş olacaktır. Günümüzde geleneksel konut mimarisi özelliklerini yansıtan Gerede evlerinde bakımsızlık, maddi yetersizlik gibi nedenlerle önemli derecede azalma görülmektedir. Yaptığımız çalışma ile tarihi mirasımızın önemli bir bölümünü oluşturan geleneksel Türk evlerini koruma bilincinin oluşturulması gerekliliği vurgulanmaya çalışılmıştır.

Bilim Kodu : 116408
Anahtar Kelimeler : Gerede, Türk Evi, Konut, Geleneksel, Süsleme
Sayfa Adedi : 371
Tez Danışmanı : Doç. Dr. Sevay ATILGAN

GEREDE HOUSES

(M.Sc. Thesis)

Ramazan GÜLER

ANKARA HACI BAYRAM VELİ UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL FOR ANKARA HACI BAYRAM VELİ UNIVERSITY

June 2019

ABSTRACT

Although there are studies on historic houses in neighboring cities as Bolu city center, Göynük, Mudurnu and Safranbolu, there has not been a comprehensive study on the historic houses in Gereede up to now. With this study, it is primarily aimed to determine and document the characteristics and values, to define problems of preservation and to determine the conditions of the new structuring of the houses suitable for traditional domestic architecture in Gereede before being demolished or deformed. With the study we conducted, Gereede houses in Turkish art has been identified and their convenience to traditional domestic architecture is determined in terms of the plan, material, technic and decoration. Our study consists of 19 houses reflecting historical fabric in city center. Nowadays, since most of these houses are not used and the owners live outside the city, some difficulties were encountered during the examination of the structures; there was no possibility to examine all of them from inside. Therefore, our study was limited with the houses in the city center and country houses were not included. The study started with archive research and all the houses are examined and photographed on-site. Only 13 of the examined houses are officially registered, however the construction of a survey or a plan was not found in official institutions. The plan features of the houses that are examined and evaluated have been addressed for the first time through the study. After the detection of the structures, houses are described one by one in the catalogue section in terms of their features on plan, material, technic and decoration. Afterwards in the comparison and evaluation section, Gereede houses are evaluated and compared in terms of architecture with either houses in neighboring cities or between each other. As a result, the historic houses of Gereede show great resemblance to the traditional housing architecture, especially to the Safranbolu houses, which is the first to come to mind for Turkish houses, in terms of plan, material, technique and decoration. As a result of our study, the place of Gereede houses in Turkish house typology will be determined. Nowadays there is an important decrease in the number of Gereede houses, which reflects the features of traditional domestic architecture, due to poor maintenance and financial incapability. In this study, the necessity of creating the consciousness of preservation for the traditional houses which constitute an important part of our historical heritage has been emphasized.

Science Code : 116408
Key Words : Gereede, Turkish House, Traditional, Decoration
Page Number : 371
Supervisor : Doç. Dr. Sevay ATILGAN

TEŞEKKÜR

Gerede, İç Anadolu ile Karadeniz bölgeleri arasında geçiş noktasında yer aldığından önemli bir yere sahip olmuştur. İki bölge arasında geçiş güzergâhında bulunan şehir tarih boyunca çeşitli medeniyetlere ev sahipliği yapmıştır. Günümüzde çeşitli medeniyetlerin oluşturduğu tarihi eserleri içerisinde barındırmaktadır. Tarihi eserler arasında şehrin kültürel kişiliğini ve yaşantısını yansıtan evlerle ilgili detaylı bir çalışma yapılmadığı görülmüştür.

Bu düşünceler doğrultusunda çalışmasına başlanan evlerle ilgili araştırmamızın her aşamasında akademik çerçevede gösterdiği tutum ve yönlendirmelerle, yardım ve ilgisini hiç eksik etmeyen tez danışmanım Sn. Doç. Dr. Sevay Atılgan'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Evlerin plan çizimlerinde yardımlarını esirgemeyen mimar Ahmet Yasin Akın'a, evlerin fotoğraflanması aşamasında kıymetli zamanlarını ayırarak yanımda bulunan abim Kemal Güler'e, yeğenim Beytullah Çakır'a, arkadaşlarım Kerim Çelik ve Abdurrahman Erdoğan'a da çok teşekkür ederim. Evlerin incelenmesi esnasında gerekli kolaylığı sağlayan Eski Hükümet Konağı sahibi Hasan Güzelce'ye, Saraç Emin evi sahibi Maide İşeri hanımefendiye, Olgaçlar Konağı eski sahibi İsmail Olgaç'a ve Gerede Belediye başkanı ve personeline şükranlarımı sunarım.

Yaşantımın her anında olduğu gibi tez çalışmam boyunca da maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen babama, anneme, eşime ve ablalarımaya ayrı ayrı teşekkürü bir borç bilirim.

Yaptığım tez çalışmamı 1993 yılında trafik kazasında hayatını kaybeden çok sevdiğim amcam Fazlı Güler ve 2015 yılında genç yaşta yaşamını yitiren canım arkadaşım Muharrem Bolut'a ithaf ediyorum.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
ŞEKİLLERİN LİSTESİ.....	x
RESİMLERİN LİSTESİ.....	xii
HARİTALARIN LİSTESİ.....	xxxi
KISALTMALAR.....	xxxii
GİRİŞ.....	1
1. GEREDE’NİN FİZİKİ VE TARİHİ ÇEVRESİ	5
1.1.Coğrafi Özellikleri	5
1.2.Tarihçe	6
1.2.1. Mimari Eserler	9
2. GELENEKSEL TÜRK KONUT MİMARİSİ	15
2.1. Konut/Ev Tanımı	15
2.2. Geleneksel Türk Konutunun Genel Özellikleri	16
2.2.1. Mimari.....	16
2.2.2. Süsleme	20
2.3. Geleneksel Türk Konut Mimarisinin Tarihsel Gelişimi	22
3. GEREDE VE ÇEVRESİNDE GELENEKSEL TÜRK KONUT MİMARİSİ	27
4. GEREDE EVLERİ.....	33
4.1. Konakgil’in Kadri’nin Evi	34
4.2. Olgaçlar Konağı.....	39
4.3. Saraç Emin Evi	45
4.4. Hacı Mehmet Ali Konağı	50
4.5. Aşıcıların Hüseyin Efendi Evi	55
4.6. Terzi Kenan Dede’nin Evi	61

	Sayfa
4.7. Kuşların Hafız'ın Evi	64
4.8. Hacı Baki'nin Evi	69
4.9. Camcı Orhan'ın Evi.....	74
4.10. Kuzuların Evi.....	82
4.11. Darendeler Konağı.....	88
4.12. Çarıkcılar Konağı	94
4.13. Taraşlar Konağı	99
4.14. Mercanlar Evi	106
4.15. Hasan Güzelce Evi	110
4.16. Eski Hükümet Konağı	114
4.17. Çakırların Evi.....	120
4.18. Saraç Nihat'ın Evi	123
4.19. Durmuş Hoca'nın Evi.....	126
5. KARŞILAŞTIRMA VE DEĞERLENDİRME.....	131
5.1. Plan Özellikleri	131
5.1.1. İç Sofalı Plan Tipi	131
5.1.2. Orta Sofalı Plan Tipi	133
5.2. Cephe Özellikleri.....	134
5.3. Çatı ve Saçak Özellikleri.....	143
5.4. Malzeme ve Teknik	147
5.5. Süsleme Özellikleri	150
5.5.1. Ahşap Süsleme	151
5.5.2. Metal Süsleme	159
5.5.3. Alçı Süsleme	161
5.6. Tarihlendirme.....	164
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	169
KAYNAKLAR	175
EKLER.....	183

	Sayfa
EK-1. Şekiller	184
EK-2. Resimler.....	207
ÖZGEÇMİŞ	371

ŞEKİLLERİN LİSTESİ

Şekil	Sayfa
Şekil 2.1. Türk evinin yapısal öğeleri	184
Şekil 4.1. Konakgil'in Kadri'nin evi zemin kat planı	184
Şekil 4.2. Konakgil'in Kadri'nin evi birinci kat planı.	185
Şekil 4.3. Olgaçlar Konağı zemin kat planı	185
Şekil 4.4. Olgaçlar Konağı birinci kat planı	186
Şekil 4.5. Olgaçlar Konağı ikinci kat planı.....	186
Şekil 4.6. Saraç Emin evi birinci kat planı.....	187
Şekil 4.7. Saraç Emin evi ikinci kat planı.....	187
Şekil 4.8. Aşıcıların Hüseyin Efendi evi zemin kat planı	188
Şekil 4.9. Aşıcıların Hüseyin Efendi evi birinci kat planı	188
Şekil 4.10. Aşıcıların Hüseyin Efendi evi ikinci kat planı.....	189
Şekil 4.11. Kuşların Hafızın evi zemin kat planı.....	189
Şekil 4.12. Kuşların Hafız'ın evi birinci kat planı.....	190
Şekil 4.13. Hacı Baki'nin evi zemin kat planı	190
Şekil 4.14. Hacı Baki'nin evi birinci kat planı.....	190
Şekil 4.15. Hacı Baki'nin evi ikinci kat planı.....	191
Şekil 4.16. Camcı Orhan'ın evi zemin kat planı.....	191
Şekil 4.17. Camcı Orhan'ın evi birinci kat planı.	192
Şekil 4.18. Camcı Orhan'ın evi ikinci kat planı.....	192
Şekil 4.19. Kuzuların evi zemin kat planı.....	193
Şekil 4.20. Kuzuların evi birinci kat planı	193
Şekil 4.21. Kuzuların evi ikinci kat planı	194
Şekil 4.22. Darendeler Konağı zemin kat planı	194
Şekil 4.23. Darendeler Konağı birinci kat planı	195
Şekil 4.24. Darendeler Konağı ikinci kat planı.....	195
Şekil 4.25. Taraşlar Konağı zemin kat planı.....	196

Şekil	Sayfa
Şekil 4.26. Taraşlar Konağı birinci kat planı	196
Şekil 4.27. Taraşlar Konağı ikinci kat planı	197
Şekil 4.28. Mercanlar evi zemin kat planı	197
Şekil 4.29. Mercanlar evi birinci kat planı	198
Şekil 4.30. Mercanlar evi ikinci kat planı	198
Şekil 4.31. Hazan Güzelce evi zemin kat planı	199
Şekil 4.32. Hazan Güzelce evi birinci kat planı	199
Şekil 4.33. Hazan Güzelce evi ikinci kat planı	200
Şekil 4.34. Eski Hükümet Konağı zemin kat planı	200
Şekil 4.35. Eski Hükümet Konağı birinci kat planı	201
Şekil 4.36. Eski Hükümet Konağı ikinci kat planı	201
Şekil 4.37. Çakırların evi zemin kat planı	202
Şekil 4.38. Çakırların evi birinci kat planı	202
Şekil 4.39. Çakmağın evi birinci kat planı	203
Şekil 4.40. Seben’de bir ev planı	203
Şekil 4.41. Tokat’ta bir ev planı	203
Şekil 4.42. Dörtdivan’da bir ev planı	204
Şekil 4.43. Bolu’da bir ev planı	204
Şekil 4.44. Safranbolu Arap Hacılar evi planı	204
Şekil 4.45. Kastamonu’da bir ev planı	204
Şekil 4.46. Safranbolu Kabakçılar bağ evi planı	205
Şekil 4.47. Kastamonu’da bir ev planı	205
Şekil 4.48. Mudurnu’da bir ev planı	205
Şekil 4.49. Seben’de bir ev planı	205
Şekil 4.50. Kastamonu’da bir ev planı	206
Şekil 4.51. Akçakoca’da bir ev planı	206
Şekil 4.52. Dörtdivan’da bir ev planı	206
Şekil 4.53. Bolu’da bir ev planı	206

RESİMLERİN LİSTESİ

Resim	Sayfa
Resim 1.1. Gerede genel görünüş	207
Resim 1.2. 1950 yılı öncesi Gerede	207
Resim 1.3. Keçi Kalesi	208
Resim 1.4. Aşağı Tekke Türbesi	208
Resim 1.5. Yukarı Tekke Cami	209
Resim 1.6. Kiliseli Han	209
Resim 1.7. Yıldırım Beyazıt Cami	210
Resim 1.8. Aşağı Hamam	210
Resim 1.9. Saat Kulesi	211
Resim 4.1. Konakgil'in Kadri'nin evinin güneybatıdan görünüşü	212
Resim 4.2. Konakgil'in Kadri'nin evinin bahçesinde bulunan taş fırın	212
Resim 4.3. Konakgil'in Kadri'nin evinin kuzeydoğudan görünüşü	213
Resim 4.4. Konakgil'in Kadri'nin evinin doğudan görünüşü.....	213
Resim 4.5. Konakgil'in Kadri'nin evinin güney cephe giriş kapısı.....	214
Resim 4.6. a)Konakgil'in Kadri'nin evinin güney cephe giriş kapısı üzerindeki metal tokmak b)Çıkmayı taşıyan konsol detay	214
Resim 4.7. Zemin kat iç sofa.	215
Resim 4.8. Konakgil'in Kadri'nin evinin zemin kat mutfağından bulunan ocak	215
Resim 4.9. Konakgil'in Kadri'nin evinin zemin kat kiler bölümünde bulunan ambar ve raflar	216
Resim 4.10. Konakgil'in Kadri'nin evinin birinci kat sofa görünüş.....	216
Resim 4.11. Konakgil'in Kadri'nin evinin birinci kat güneydoğudaki odada bulunan çiçeklik ve dolaplar	217

Resim	Sayfa
Resim 4.12. Konakgil'in Kadri'nin evinin birinci kat kuzeydoğudaki odada bulunan taş ocak	217
Resim 4.13. Konakgil'in Kadri'nin evinin birinci kat güneybatıdaki odada bulunan taş ocak.....	218
Resim 4.14. Konakgil'in Kadri'nin evinin birinci kat muşabakalı bölüm	218
Resim 4.15. Konakgil'in Kadri'nin evinin birinci kata çıkış merdiveni.....	219
Resim 4.16. Olgaçlar Konağı genel görünüş	219
Resim 4.17. Olgaçlar Konağı güney cephe görünüş.....	220
Resim 4.18. Olgaçlar Konağı güney cephe giriş kapısı	220
Resim 4.19. Olgaçlar Konağı kuzey cephe görünüş	221
Resim 4.20. Olgaçlar Konağı doğu cephe görünüş.....	221
Resim 4.21. Olgaçlar Konağı batı cephe görünüş.....	222
Resim 4.22. Olgaçlar Konağı kuzeybatı bahçe giriş kapısı	222
Resim 4.23. Olgaçlar Konağı güneybatı bahçe giriş kapısı	223
Resim 4.24. Olgaçlar Konağı zemin kat iç sofa.....	223
Resim 4.25. Olgaçlar Konağı zemin kat kuzey tarafta bulunan odada bulunan ocak ve dolaplar	224
Resim 4.26. Olgaçlar Konağı birinci kat sofaya hazırlık bölümü.....	224
Resim 4.27. Olgaçlar Konağı birinci kat iç sofa.....	225
Resim 4.28. Olgaçlar Konağı birinci kuzeydoğuda bulunan odada bulunan kaş kemerli ocak ve ahşap dolap	225
Resim 4.29. Olgaçlar Konağı birinci kat güneydoğudaki odada bulunan ahşap dolaplar	226

Resim	Sayfa
Resim 4.29. Olgaçlar Konağı birinci kat güneydoğudaki odada bulunan ahşap dolaplar	226
Resim 4.30. Olgaçlar Konağı ikinci kat çıkış merdiveni	226
Resim 4.31. Olgaçlar Konağı ikinci kat sofaya hazırlık bölümü	227
Resim 4.32. Olgaçlar Konağı ikinci kat iç sofa	227
Resim 4.33. Olgaçlar Konağı ikinci kat kuzeydoğudaki odada bulunan ocak ve dolaplar	228
Resim 4.34. Olgaçlar Konağı Çat arası görünüm	228
Resim 4.35. Olgaçlar Konağı ikinci kat balkon konsollar detay	229
Resim 4.36. Olgaçlar Konağı ikinci kat balkon detay	229
Resim 4.37. Olgaçlar Konağı çatı kat balkon detay	230
Resim 4.38. Olgaçlar Konağı batı cephe giriş kapı kolu detay	230
Resim 4.39. Olgaçlar Konağı güneybatı bahçe giriş kapı kolları detay	231
Resim 4.40. Olgaçlar Konağı kuzeybatı bahçe giriş kapı tokmağı detay	231
Resim 4.41. Saraç Emin evi güneydoğudan görünüş	231
Resim 4.42. Saraç Emin evi giriş kapısı	232
Resim 4.43. Saraç Emin evi kuzey cephe görünüş	232
Resim 4.44. Saraç Emin evi doğu cephe görünüş	233
Resim 4.45. Saraç Emin evi batı cephe görünüş	233
Resim 4.46. Saraç Emin evi birinci kat orta sofa	234
Resim 4.47. Saraç Emin evi birinci kat güneydoğudaki odada bulunan ocak ve dolaplar	234
Resim 4.48. Saraç Emin evi birinci kat güneydoğuda odada bulunan çiçeklik	235
Resim 4.49. Saraç Emin evi ikinci kata çıkış merdiveni	235

Resim	Sayfa
Resim 4.50. Saraç Emin evi ikinci kat güneydoğudaki odada bulunan ocak ve dolaplar	235
Resim 4.51. Saraç Emin evi ikinci kat güneydoğudaki odada bulunan çiçeklik	236
Resim 4.52. Saraç Emin evi ikinci kat güneybatıdaki odada bulunan çiçeklik ve dolaplar	236
Resim 4.53. Saraç Emin evi ikinci kat güneybatı odada bulunan çiçeklik	237
Resim 4.54. Saraç Emin evi ikinci kat tuvalet ve lavabo bölümü	237
Resim 4.55. Saraç Emin evi ikinci kat sofada bulunan çiçeklik	237
Resim 4.56. Hacı Mehmet Ali Konağı güneydoğudan görünüş	238
Resim 4.57. Hacı Mehmet Ali Konağı doğu cephe görünüş	238
Resim 4.58. Hacı Mehmet Ali Konağı batı cephe görünüş	239
Resim 4.59. Hacı Mehmet Ali Konağı güney cephe görünüş.....	239
Resim 4.60. Hacı Mehmet Ali Konağı doğu cephe giriş kapısı.....	240
Resim 4.61. Hacı Mehmet Ali Konağı zemin katta bulunan ambar	240
Resim 4.62. a) Hacı Mehmet Ali Konağı birinci kat eyvan ve çiçeklikler b) Sofa ve çiçeklikler	241
Resim 4.63. Hacı Mehmet Ali Konağı birinci kat oda giriş bölümü	241
Resim 4.64. a) Hacı Mehmet Ali Konağı birinci kat odada bulunan ocak ve dolaplar b) Çiçeklik.....	242
Resim 4.65. Hacı Mehmet Ali Konağı ikinci kat eyvanlı sofa	242
Resim 4.66. Hacı Mehmet Ali Konağı ikinci kat sofa tavanı	243
Resim 4.67. Hacı Mehmet Ali Konağı ikinci kat odaya giriş kapısı	243
Resim 4.68. Hacı Mehmet Ali Konağı ikinci kat oda tavanı	244
Resim 4.69. a) Hacı Mehmet Ali Konağı ikinci kat odadaki ocak ve dolaplar b) Dolap kapak süsleme detayı	244

Resim	Sayfa
Resim 4.70. a) Hacı Mehmet Ali Konağı dekoratif pencere detay	
b) Dekoratif pencere detay	245
Resim 4.71. Hacı Mehmet Ali Konağı birinci kat çiçeklikler detay	245
Resim 4.72. Aşıcıların Hüseyin Efendi'nin evinin güneydoğudan görünüşü.....	246
Resim 4.73. Aşıcıların Hüseyin Efendi'nin evinin güney cepheden görünüşü	246
Resim 4.74. Aşıcıların Hüseyin Efendi'nin evinin kuzey cepheden görünüşü.....	247
Resim 4.75. Aşıcıların Hüseyin Efendi'nin evinin doğu cepheden görünüşü	247
Resim 4.76. Aşıcıların Hüseyin Efendi'nin evinin batı cepheden görünüşü	248
Resim 4.76. Aşıcıların Hüseyin Efendi'nin evinin batı cepheden görünüşü	248
Resim 4.77. Aşıcıların Hüseyin Efendi'nin evi zemin kat sofa.....	248
Resim 4.78. Aşıcıların Hüseyin Efendi'nin evi zemin katta bulunan ambar.....	249
Resim 4.79. Aşıcıların Hüseyin Efendi'nin evi doğu taraf giriş kapısı	249
Resim 4.80. Aşıcıların Hüseyin Efendi'nin evi birinci kat sofa	249
Resim 4.81. Aşıcıların Hüseyin Efendi'nin evi birinci kat sofanın	
doğusundaki odada bulunan ocak ve dolaplar	250
Resim 4.82. Aşıcıların Hüseyin Efendi'nin evi birinci kat sofanın	
doğusundaki odada bulunan ahşap çiçeklik.....	250
Resim 4.83. Aşıcıların Hüseyin Efendi'nin evi birinci kat sofanın batısındaki	
odada bulunan ocak ve dolaplar.....	251
Resim 4.84. Aşıcıların Hüseyin Efendi'nin evi birinci kat sofanın batısındaki	
odada bulunan çiçeklik	251
Resim 4.85. Aşıcıların Hüseyin Efendi'nin evi ikinci kat sofa.....	252
Resim 4.86. Aşıcıların Hüseyin Efendi'nin evi ikinci katta bulunan seki.....	252
Resim 4.87. Aşıcıların Hüseyin Efendi'nin evi ikinci kat sofanın batısındaki	
odada bulunan ocak ve dolaplar.....	253

Resim	Sayfa
Resim 4.88. Aşıcıların Hüseyin Efendi'nin evi ikinci kat sofanın batısındaki odada bulunan çiçeklik	253
Resim 4.89. Aşıcıların Hüseyin Efendi'nin evi ikinci kat güneydoğudaki odada bulunan ocak ve dolaplar	254
Resim 4.90. Terzi Kenan Dede'nin evi güneydoğudan görünüşü	254
Resim 4.91. Terzi Kenan Dede'nin evi kuzey cephe görünüşü	255
Resim 4.92. Terzi Kenan Dede'nin evi doğu cephe görünüşü	255
Resim 4.93. Terzi Kenan Dede'nin evi batı cephe görünüşü	256
Resim 4.94. Terzi Kenan Dede'nin evi balkon detay	256
Resim 4.95. Kuşlar'ın Hafız'ın evi kuzeydoğudan görünüşü	257
Resim 4.96. Kuşlar'ın Hafız'ın evi güney cephe görünüşü	257
Resim 4.97. Kuşlar'ın Hafız'ın evi bahçede yer alan hizmet bölümü	258
Resim 4.98. Kuşlar'ın Hafız'ın evi kuzey cephe görünüşü	258
Resim 4.99. Kuşlar'ın Hafız'ın evi batı cephe görünüşü	259
Resim 4.100. Kuşlar'ın Hafız'ın evi zemin kat sofa	259
Resim 4.101. Kuşlar'ın Hafız'ın evi birinci kata çıkış merdiveni	260
Resim 4.102. Kuşlar'ın Hafız'ın evi birinci kat orta sofa	260
Resim 4.103. Kuşlar'ın Hafız'ın evi birinci kat sofada bulunan çiçeklik	261
Resim 4.104. Kuşlar'ın Hafız'ın evi birinci kat güneydoğudaki odada bulunan ocak ve dolaplar	261
Resim 4.105. Kuşlar'ın Hafız'ın evi birinci kat güneybatıdaki odada bulunan ocak ve dolaplar	262
Resim 4.106. Kuşlar'ın Hafız'ın evi birinci kat güneybatıdaki odada bulunan ahşap dolaplar	262
Resim 4.107. Kuşlar'ın Hafız'ın evi birinci katta bulunan tuvalet ve abdestlik	263

Resim	Sayfa
Resim 4.108. a) Kuşlar'ın Hafız'ın evi güneybatı bahçe giriş kapısı üzerinde metal halka b) Kapı tokmağı.....	263
Resim 4.109. Hacı Baki'nin evi güneydoğudan görünüşü	264
Resim 4.110. Hacı Baki'nin evi doğu cephe görünüşü.....	264
Resim 4.111. Hacı Baki'nin evi batı cephe görünüşü.....	265
Resim 4.112. Hacı Baki'nin evi güney cephe görünüşü.....	265
Resim 4.113. Hacı Baki'nin evi kuzey cephe görünüşü	266
Resim 4.114. Hacı Baki'nin evi zemin kat sofa.....	266
Resim 4.115. Hacı Baki'nin evi zemin katta bulunan ocak ve dolaplar	267
Resim 4.116. Hacı Baki'nin evi birinci kata çıkış merdiveni	267
Resim 4.117. Hacı Baki'nin evi birinci kat sofa.....	268
Resim 4.118. Hacı Baki'nin evi birinci kat sofada bulunan çiçeklik.....	268
Resim 4.119. Hacı Baki'nin evi birinci kat güneydoğu odada bulunan çiçeklik.....	268
Resim 4.120. Hacı Baki'nin evi birinci kat güneybatı odada bulunan ocak ve dolaplar	269
Resim 4.121. Hacı Baki'nin evi birinci kat kuzeydoğu odada bulunan ocak ve dolaplar	269
Resim 4.122. Hacı Baki'nin evi birinci kat kuzeydoğu odada bulunan çiçeklik.....	270
Resim 4.123. Hacı Baki'nin evi birinci kat kuzeybatıda bulunan abdestlik ve tuvalet.....	270
Resim 4.124. Hacı Baki'nin evi ikinci kata çıkış merdiveni	271
Resim 4.125. Hacı Baki'nin evi ikinci kat iç sofa	271
Resim 4.126. Hacı Baki'nin evi ikinci kat sofada bulunan çiçeklik.....	272
Resim 4.127. Hacı Baki'nin evi ikinci kat güneybatı odada bulunan ocak ve dolaplar	272

Resim	Sayfa
Resim 4.128. Hacı Baki'nin evi ikinci kat kuzeydoğu odada bulunan ocak ve dolaplar	273
Resim 4.129. Hacı Baki'nin evi ikinci kat kuzeybatıda bulunan abdestlik ve tuvalet ...	273
Resim 4.130. Hacı Baki'nin evi giriş kapısı detay.....	274
Resim 4.131. a) Hacı Baki'nin evi giriş kapısı üzerinde bulunan kapı tokmağı b) Metal bir çift halka	274
Resim 4.132. Hacı Baki'nin evi doğu cephede bulunan metal süsleme	274
Resim 4.133. Camcı Orhan'ın evi güneydoğudan görünüşü	275
Resim 4.134. Camcı Orhan'ın evi doğu cephe görünüşü	275
Resim 4.135. Camcı Orhan'ın evi bahçesinde bulunan taş fırın.....	276
Resim 4.136. Camcı Orhan'ın evi batı cephe görünüşü	276
Resim 4.137. Camcı Orhan'ın evi güney cephe görünüşü.....	277
Resim 4.138. Camcı Orhan'ın evi kuzey cephe görünüşü.....	277
Resim 4.139. a) Camcı Orhan'ın evi giriş kapısı b) Kapı tokmağı.....	278
Resim 4.140. Camcı Orhan'ın evi zemin kat güney tarafta bulunan sofa	278
Resim 4.141. Camcı Orhan'ın evi zemin kat kuzey tarafta bulunan sofa.....	279
Resim 4.142. Camcı Orhan'ın evi zemin kat sofanın güneydoğusunda bulunan odada kemerli bölümler	279
Resim 4.143. Camcı Orhan'ın evi zemin kat sofanın güneydoğusunda bulunan odada yer alan ahşap dolaplar	280
Resim 4.144. Camcı Orhan'ın evi zemin kat sofanın güneydoğusunda bulunan odada yer alan ocak.....	280
Resim 4.145. Camcı Orhan'ın evi birinci kat sofa.....	281
Resim 4.146. Camcı Orhan'ın evi birinci kat kuzeydoğu oda giriş ve çiçeklik uygulaması	281

Resim	Sayfa
Resim 4.147. Camcı Orhan'ın evi birinci kat kuzeydoğu odada bulunan ocak ve dolaplar.....	282
Resim 4.148. Camcı Orhan'ın evi birinci kat kuzeydoğu odada bulunan çiçeklik ve dolaplar.....	282
Resim 4.149. Camcı Orhan'ın evi birinci kat güneydoğu oda giriş, çiçeklik ve dolap uygulaması	283
Resim 4.150. Camcı Orhan'ın evi birinci kat güneydoğu oda ocak ve dolaplar.	283
Resim 4.151. a) Camcı Orhan'ın evi birinci kat güneyde bulunan bölümün kapısı b) Çiçeklik c) Dolap uygulaması.....	284
Resim 4.152. a) Camcı Orhan'ın evi birinci kat kuzeybatı odada bulunan ocak b) Ahşap dolap uygulaması.....	284
Resim 4.153. Camcı Orhan'ın evi ikinci kat sofa.....	285
Resim 4.154. Camcı Orhan'ın evi ikinci kat sofada bulunan çiçeklikler	285
Resim 4.155. Camcı Orhan'ın evi ikinci kat sofada bulunan seki bölümü.....	286
Resim 4.156. Camcı Orhan'ın evi ikinci kat güneybatıda bulunan oda ve sedir uygulaması	286
Resim 4.157. Camcı Orhan'ın evi ikinci kat sofanın güneyinde bulunan kapalı eyvan	287
Resim 4.158. a) Camcı Orhan'ın evi ikinci kat güneydoğuda bulunan oda girişi b) Ahşap çiçeklik uygulaması	287
Resim 4.159. Camcı Orhan'ın evi ikinci kat güneydoğu odada bulunan ocak ve dolaplar.....	288
Resim 4.160. Camcı Orhan'ın evi ikinci kat kuzeydoğu oda giriş ve dolap uygulamaları	288
Resim 4.161. Camcı Orhan'ın evi ikinci kat kuzeydoğu odada bulunan ocak ve dolaplar.....	289

Resim	Sayfa
Resim 4.162. Camcı Orhan'ın evi ikinci kat abdestlik ve tuvalet	289
Resim 4.163. Camcı Orhan'ın evi ikinci kat kuzeybatı odada bulunan ocak ve dolap uygulamaları.....	290
Resim 4.164. Kuzuların evi güneydoğudan görünüşü	290
Resim 4.165. Kuzuların evi güney cephe görünüşü	291
Resim 4.166. Kuzuların evi kuzey cephe görünüşü.....	291
Resim 4.167. a) Kuzuların evi batı cephe görünüşü b)Kuzeybatıdan görünüş.....	292
Resim 4.168. Kuzuların evi doğu cephe görünüşü	292
Resim 4.169. Kuzuların evi zemin kat giriş kapısı	293
Resim 4.170. Kuzuların evi zemin kat iç sofa	293
Resim 4.171. Kuzuların evi zemin kat doğu odada bulunan ocak, dolap ve çiçeklik	294
Resim 4.172. Kuzuların evi birinci kat çıkış merdiveni	294
Resim 4.173. Kuzuların evi birinci kat hazırlık bölümünde bulunan çiçeklik	294
Resim 4.174. a) Kuzuların evi birinci kat sofa kuzeye doğru görünüş b) Güneye doğru görünüş.....	295
Resim 4.175. Kuzuların evi birinci kat doğudaki odada bulunan ocak, dolap ve çiçeklik uygulaması.....	295
Resim 4.176. Kuzuların evi birinci kat batı odada bulunan ocak ve dolaplar	296
Resim 4.177. Kuzuların evi birinci kat tuvalet ve banyo.....	296
Resim 4.178. Kuzuların evi ikinci kat çıkış merdiveni.....	297
Resim 4.179. Kuzuların evi ikinci kat kuzeybatı odadaki ocak ve dolaplar.....	297
Resim 4.180. Kuzuların evi ikinci kat sofaya geçiş bölümü.....	298
Resim 4.181. Kuzuların evi ikinci kat sofa.....	298
Resim 4.182. Kuzuların evi ikinci kat sofada bulunan çiçeklikler	299
Resim 4.183. Kuzuların evi ikinci kat sofanın kuzeybatısındaki odada bulunan ocak ve dolaplar	299

Resim	Sayfa
Resim 4.184. Kuzuların evi ikinci kat doğu odada buluna baca ve dolap uygulaması	300
Resim 4.185. Kuzuların evi ikinci kat doğu oda tavanı	300
Resim 4.186. a) Kuzuların evi ikinci kat kapı detay b) Süsleme detay	301
Resim 4.187. Kuzuların evi ikinci kat seki ve çatı arası çıkış merdiveni	301
Resim 4.188. Kuzuların evi çatı arası	302
Resim 4.189. Darendeler Konağı güneydoğudan görünüşü	302
Resim 4.190. Darendeler Konağı güney cephe görünüşü	303
Resim 4.191. Darendeler Konağı kuzey cephe görünüşü	303
Resim 4.192. Darendeler Konağı giriş kapısı	304
Resim 4.193. Darendeler Konağı zemin kat sofa	304
Resim 4.194. Darendeler Konağı zemin kat odada bulunan ocak ve dolaplar	304
Resim 4.195. Darendeler Konağı zemin kat odada bulunan dolap uygulaması	305
Resim 4.196. Darendeler Konağı zemin kat odada bulunan çiçeklik	305
Resim 4.197. Darendeler Konağı zemin kat sofadan kuzey tarafa çıkış kapısı ve birinci kat çıkış merdiveni	306
Resim 4.198. a) Darendeler Konağı birinci kat sofa güney görünüş b) Kuzey görünüş	306
Resim 4.199. Darendeler Konağı birinci kat doğudaki oda giriş, ocak ve dolap uygulaması	307
Resim 4.200. a) Darendeler Konağı birinci kat doğu odadaki ocak b) Çiçeklik	307
Resim 4.201. Darendeler Konağı birinci kat mutfak bölümü giriş, tezgâh ve çiçeklik uygulaması	308
Resim 4.202. Darendeler Konağı birinci kat batıdaki oda giriş, ocak ve dolap uygulaması	308

Resim	Sayfa
Resim 4.203. a) Darendeler Konağı birinci kat batı odadaki ocak b) Çiçeklik	309
Resim 4.204. Darendeler Konağı ikinci kat sofa	309
Resim 4.205. Darendeler Konağı ikinci kat doğudaki odanın giriş kapısı	310
Resim 4.206. Darendeler Konağı ikinci kat doğu oda giriş, çiçeklik ve dolap uygulamaları.....	310
Resim 4.207. Darendeler Konağı ikinci kat batı oda giriş, ocak ve dolap uygulamaları	311
Resim 4.208. Darendeler Konağı ikinci kat batıdaki odada bulunan çiçeklik.....	311
Resim 4.209. Darendeler Konağı ikinci kat batıdaki odanın tavanı	312
Resim 4.210. a) Darendeler Konağı doğu cephe pencere b) Güney pencere c) Güney pencere	312
Resim 4.211. a) Darendeler Konağı doğu bahçe kapısı üzerindeki halkalar b) Güney bahçe kapısı halka ve tokmaklar	312
Resim 4.212. Darendeler Konağı giriş kapısı üzerindeki tokmak ve halka.....	313
Resim 4.213. Darendeler Konağı oda kapıları üzerindeki süsleme detayı	313
Resim 4.214. Çarıkçılar Konağı kuzeydoğudan görünüşü	313
Resim 4.215. Çarıkçılar Konağı güney cephe görünüşü.....	314
Resim 4.216. Çarıkçılar Konağı bahçede bulunan taş fırın ve çeşme	314
Resim 4.217. Çarıkçılar Konağı batı cephe görünüşü	315
Resim 4.218. a) Çarıkçılar Konağı güney cephe giriş kapısı b) Kuzey cephe giriş kapısı.....	315
Resim 4.219. Çarıkçılar Konağı birinci kat sofa.....	316
Resim 4.220. Çarıkçılar Konağı birinci katta bulunan ambar bölümü	316
Resim 4.221. a) Çarıkçılar Konağı birinci kat sofa bulunan çiçeklik b) Odada bulunan çiçeklik	317

Resim	Sayfa
Resim 4.222. Çarıkçılar Konağı birinci kat mutfak bölümünde bulunan ocak ve dolaplar	317
Resim 4.223. Çarıkçılar Konağı kuzeydoğu bahçe giriş kapısı tokmakları.....	317
Resim 4.224. Çarıkçılar Konağı güney cephe giriş kapısı tokmağı.....	317
Resim 4.225. Taraşlar Konağı güneybatıdan görünüşü	318
Resim 4.226. Taraşlar Konağı kuzey cephe görünüşü.....	318
Resim 4.227. Taraşlar Konağı doğu cephe görünüşü	319
Resim 4.228. Taraşlar Konağı batı cephe görünüşü	319
Resim 4.229. a) Taraşlar Konağı zemin kat doğudaki odada bulunan ocak ve ambar b) Çiçeklik.....	320
Resim 4.230. a) Taraşlar Konağı zemin kat batıdaki odada bulunan ocak ve dolaplar b) Çiçeklik.....	320
Resim 4.231. Taraşlar Konağı zemin kat sofada bulunan ambar ve birinci kat çıkış merdiveni.....	321
Resim 4.232. Taraşlar Konağı birinci kat sofa	321
Resim 4.233. Taraşlar Konağı birinci kat eyvan ve eyvanda bulunan çiçeklik.....	322
Resim 4.234. a) Taraşlar Konağı birinci kat sofanın doğusundaki oda girişi, ocak ve dolap b) Çiçeklik	322
Resim 4.235. a) Taraşlar Konağı birinci kat mutfak bölümünde bulunan tuvalet ve abdestlik b) Çiçeklik.....	323
Resim 4.236. a) Taraşlar Konağı birinci kat sofanın güneybatısındaki oda girişi, ocak ve dolap uygulaması b) Çiçeklik	323
Resim 4.237. Taraşlar Konağı birinci kat sofanın kuzeybatısındaki odada bulunan çiçeklik.....	324
Resim 4.238. Taraşlar Konağı ikinci kat çıkış merdiveni.....	324
Resim 4.239. Taraşlar Konağı ikinci kat sofa.....	324

Resim	Sayfa
Resim 4.240. a) Taraşlar Konağı ikinci kat seki b) Sofada bulunan çiçeklik	325
Resim 4.241. Taraşlar Konağı ikinci kat eyvan bölümü ve iekliği detay.....	325
Resim 4.242. Taraşlar Konağı ikinci kat sofanın güneydoğusundaki oda girişi, ocak, dolap ve çiçeklik uygulaması	326
Resim 4.243. Taraşlar Konağı ikinci kat sofanın güneybatısındaki oda girişi, ocak, dolap ve çiçeklik uygulaması	326
Resim 4.244. Taraşlar Konağı sofanın kuzeybatısındaki odadaki çiçeklik	326
Resim 4.245. Taraşlar Konağı güney cephede bulunan kitabe	327
Resim 4.246. Taraşlar Konağı pencere korkulukları detay.....	327
Resim 4.247. a) Taraşlar Konağı bahçe kapı tokmağı detay b) Bahçe kapı tokmağı detay.....	327
Resim 4.248. Mercanlar evi kuzeydoğudan görünüşü	328
Resim 4.249. Mercanlar evi batı cephe görünüşü	328
Resim 4.250. Mercanlar evi zemin kat	329
Resim 4.251. Mercanlar evi birinci kat sofa	329
Resim 4.252. Mercanlar evi birinci kat kuzeydoğu oda giriş ve dolap uygulaması	330
Resim 4.253. a) Mercanlar evi birinci kat kuzeybatı oda giriş, ocak ve dolap uygulaması b) ieklik	330
Resim 4.254. Mercanlar evi birinci kat oda ve eyvan girişi ile çiçeklik uygulamaları ..	331
Resim 4.255. Mercanlar evi ikinci kat sofa	331
Resim 4.256. Mercanlar evi ikinci kat kuzeydoğu oda giriş ve dolap uygulaması	332
Resim 4.257. Mercanlar evi ikinci kat kuzeybatı oda giriş, ocak ve dolap uygulaması	332
Resim 4.258. Hasan Güzelce evi kuzeydoğudan görünüşü	333
Resim 4.259. Hasan Güzelce evi güney cephe görünüşü	333

Resim	Sayfa
Resim 4.260. Hasan Güzelce evi zemin kat sofa	334
Resim 4.261. a) Hasan Güzelce evi zemin kat odada bulunan abdestlik b) Ocak ve dolap uygulaması.....	334
Resim 4.262. a) Hasan Güzelce evi birinci kat çıkış merdiveni b) Tavanı.....	335
Resim 4.263. Hasan Güzelce evi birinci kat sofa	335
Resim 4.264. Hasan Güzelce evi birinci kat güneydoğu oda giriş, ocak ve dolap uygulaması	336
Resim 4.265. a) Hasan Güzelce evi birinci kat kuzeydoğu oda giriş ve dolap uygulaması b) Çiçeklik	336
Resim 4.266. a) Hasan Güzelce evi birinci kat tuvalet b) Mutfak bölümü.....	337
Resim 4.267. a) Hasan Güzelce evi ikinci kat sofa b) Çiçeklik.....	337
Resim 4.268. Hasan Güzelce evi ikinci kat güneydoğu oda giriş kapısı, ocak ve dolap uygulaması.....	338
Resim 4.269. Hasan Güzelce evi ikinci kat kuzeydoğu oda giriş ve dolap uygulaması	338
Resim 4.270. a) Hasan Güzelce evi ikinci kat tuvalet b) Depo bölümü	339
Resim 4.271. Hasan Güzelce evi merdiven sahanlığı tavan detay	336
Resim 4.272. Hasan Güzelce evi ikinci kat oda kapıları detay.....	339
Resim 4.273. Eski Hükümet Konağı kuzeybatıdan görünüşü	340
Resim 4.274. Eski Hükümet Konağı güney cephe görünüşü.....	340
Resim 4.275. Eski Hükümet Konağı zemin kat hizmet alanında bulunan ocak ve dolap	341
Resim 4.276. Eski Hükümet Konağı zemin kat odunluk bölümü.....	341
Resim 4.277. Eski Hükümet Konağı birinci kat çıkış merdiveni	342
Resim 4.278. Eski Hükümet Konağı birinci kat sofa	342

Resim	Sayfa
Resim 4.279. Eski Hükümet Konağı birinci kat güneybatı oda giriş, ocak ve dolap düzenlemesi.....	343
Resim 4.280. Eski Hükümet Konağı birinci kat güneybatı oda çiçeklik ve dolap düzenlemesi.....	343
Resim 4.281. Eski Hükümet Konağı birinci kat güneybatı oda tavanı	343
Resim 4.282. Eski Hükümet Konağı birinci kat kuzeybatı oda giriş, dolap ve çiçeklik düzenlemesi	344
Resim 4.283. Eski Hükümet Konağı birinci kat kuzeybatı oda tavanı	344
Resim 4.284. Eski Hükümet Konağı birinci kat tuvalet bölümü	345
Resim 4.285. Eski Hükümet Konağı birinci kat eyvan ve ikinci kat çıkış merdiveni.....	345
Resim 4.286. a) Eski Hükümet Konağı ikinci kat sofa b) Çiçeklik.....	346
Resim 4.287. Eski Hükümet Konağı ikinci kat sofa tavanı	346
Resim 4.288. Eski Hükümet Konağı ikinci kat güneybatı oda giriş, ocak ve dolap düzenlemesi.....	347
Resim 4.289. Eski Hükümet Konağı ikinci kat güneybatı oda çiçeklik ve dolap düzenlemesi.....	347
Resim 4.290. Eski Hükümet Konağı ikinci kat güneybatı oda tavanı	348
Resim 4.291. Eski Hükümet Konağı ikinci kat kuzeybatı oda giriş ve ahşap çerçeve düzenlemesi	348
Resim 4.292. Eski Hükümet Konağı ikinci kat kuzeybatı oda tavanı	349
Resim 4.293. Eski Hükümet Konağı birinci kat güneybatı oda tavanı detay	349
Resim 4.294. Eski Hükümet Konağı birinci kat kuzeybatı oda tavanı detay	350
Resim 4.295. Eski Hükümet Konağı ikinci kat güneybatı oda tavanı detay.....	350
Resim 4.296. Eski Hükümet Konağı ikinci kat kuzeybatı oda tavanı detay.....	350
Resim 4.297. Çakırların evi kuzeydoğudan görünüşü	351

Resim	Sayfa
Resim 4.298. Çakırların evi batı cephe görünüşü	351
Resim 4.299. Çakırların evi güney cephe görünüşü	352
Resim 4.300. Çakırların evi zemin kat sofa	352
Resim 4.301. Çakırların evi zemin kat güney odada bulunan ocak ve dolap	353
Resim 4.302. Çakırların evi birinci kat sofa	353
Resim 4.303. Çakırların evi birinci kat güneydoğu odada bulunan ocak ve dolaplar	354
Resim 4.304. Çakırların evi birinci kat güneybatı odada bulunan ocak ve dolaplar	354
Resim 4.305. Saraç Nihat'ın evi kuzeybatıdan görünüşü	355
Resim 4.306. Saraç Nihat'ın evi doğu cephe görünüşü	355
Resim 4.307. a) Saraç Nihat'ın evi bahçeden sokağa açılan kapısı b) Bahçeye açılan kapısı	356
Resim 4.308. Saraç Nihat'ın evi güney cephe görünüşü	356
Resim 4.309. Saraç Nihat'ın evi bahçeden sokağa açılan kapı üzerinde bulunan kapı tokmağı.....	356
Resim 4.310. Durmuş Hoca'nın evi kuzeydoğudan görünüşü	357
Resim 4.311. Durmuş Hoca'nın evi güney cephe görünüşü.....	357
Resim 4.312. Durmuş Hoca'nın evi doğu cephe görünüşü	358
Resim 4.313. a) Durmuş Hoca'nın evi birinci kat sofa güney b) Sofa batı taraf.....	358
Resim 4.314. Durmuş Hoca'nın evi birinci kat kuzeydoğu odada bulunan dolap	359
Resim 4.315. a) Durmuş Hoca'nın evi birinci kat kuzeybatı oda çiçeklik ve dolap uygulaması b) Ocak ve dolap uygulaması	359
Resim 4.316. a)Durmuş Hoca'nın evi birinci kat tuvalet ve banyo bölümü giriş b)Abdestlik bölümü	360

Resim	Sayfa
Resim 4.317. Durmuş Hoca'nın evi birinci kat güneydoğu oda giriş ve dolap uygulaması	360
Resim 4.318. Durmuş Hoca'nın evi birinci kat güneydoğu oda ocak ve dolap uygulaması	361
Resim 4.319. Durmuş Hoca'nın evi birinci kat güneybatı oda ocak ve dolap uygulaması	361
Resim 4.320. Durmuş Hoca'nın evi birinci kat güneydoğu odada bulunan ocak ve motif detay	362
Resim 4.321. Durmuş Hoca'nın evi birinci kat sofada bulunan çiçeklikler detay	362
Resim 4.322. Safranbolu Sipahiler Konağı tavanı	363
Resim 4.323. Yozgat Divanoğlu Konağı tavanı	363
Resim 4.324. Bolu'da bir ev	363
Resim 4.325. Kastamonu Uğurlu Konağı	363
Resim 4.326. Sinop Okan Alpar Konağı	363
Resim 4.327. Bolu'dan çift çıkma örneği	364
Resim 4.328. Mudurnu'dan çift çıkma örneği	364
Resim 4.329. Akçakoca'dan çift çıkma örneği	364
Resim 4.330. Kastamonu'dan çift çıkma örneği	364
Resim 4.331. Bolu'dan tek köşe çıkma örneği	364
Resim 4.332. Safranbolu'dan tek köşe çıkması	364
Resim 4.333. Mudurnu'dan tek köşe çıkma örneği	365
Resim 4.334. Seben'den cephe ortasından tek çıkma örneği	365
Resim 4.335. Bolu'dan cephe ortasından tek çıkma örneği	365
Resim 4.336. Göynük'ten cephe ortasından tek çıkma örneği	365
Resim 4.337. Kastamonu'dan cephe ortasından tek çıkma	365
Resim 4.338. Bolu'dan kat çıkması	366

Resim	Sayfa
Resim 4.339. Akçakoca'dan kat çıkması.....	366
Resim 4.340. Bolu'dan gönyeli çıkma.....	366
Resim 4.341. Kula'dan gönyeli çıkma.....	366
Resim 4.342. Sinop'tan cephe sac kaplama örneği.....	366
Resim 4.343. Akçakoca'dan cephe ahşap kaplama örneği	367
Resim 4.344. Göynük'ten cephe ahşap kaplama örneği	367
Resim 4.345. Bolu'dan süslemeli ahşap balkon korkuluğu örneği.....	367
Resim 4.346. Göynük'ten süslemeli ahşap balkon korkuluğu örneği	367
Resim 4.347. Safranbolu Kileciler evi tavan örneği	367
Resim 4.348. Çerkeş'ten bir tavan örneği.....	367
Resim 4.349. Ankara'dan kalem işi süslemeli tavan örneği.....	368
Resim 4.350. Kula'dan kalem işi süslemeli tavan örneği.....	368
Resim 4.351. Safranbolu'dan oymalı ahşap dolap örneği	368
Resim 4.352. Göynük'ten oymalı ahşap dolap örneği.....	368
Resim 4.353. Bolu'dan kaş kemerli çiçeklik	368
Resim 4.354. Dörtdivan'dan kaş kemerli çiçeklik.....	368
Resim 4.355. Safranbolu'dan aynalı kemerli çiçeklik.....	369
Resim 4.356. Mudurnu'dan üç dilim kemerli çiçeklik	369
Resim 4.357. Seben'den üç dilim kemerli çiçeklik	369
Resim 4.358. Bolu'dan kapı tokmağı örneği	369
Resim 4.359. Kastamonu'dan kapı tokmağı örneği.....	369
Resim 4.360. Kastamonu'dan kapı tokmağı örneği.....	370
Resim 4.361. Divriği'den kapı tokmağı örneği	370
Resim 4.362. Kastamonu'dan kapı tokmağı örneği.....	370
Resim 4.363. Bolu'dan kemerli ocak ve baca düzenlemesi.....	370
Resim 4.364. Dörtdivan'dan kemerli ocak ve baca düzenlemesi	370

HARİTALARIN LİSTESİ

Harita	Sayfa
Harita 1.1.	6

KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Kısaltmalar

Açıklamalar

Bkz.

Bakınız

C.

Cilt

Çev.

Çeviri

Km

Kilometre

M.Ö

Milattan önce

M.S

Milattan sonra

No

Numara

Yy.

Yüzyıl

GİRİŞ

Bu çalışmanın ana konusu plan, malzeme, teknik ve süsleme özellikleri ile Gerede evleri ve bu evlerin geleneksel konut mimarisindeki yeri ve öneminin bütün yönleriyle ortaya konulmasıdır. Gerede evleri konusunda başlıca problem, şimdiye kadar bu evlerle ilgili kapsamlı bir araştırmanın yapılmamış olmasıdır. Günümüze kadar Gerede evlerine doğrudan ve dolaylı değinen yalnızca üç kaynak karşımıza çıkmaktadır. Geçmişten Günümüze Gerede Sempozyumu bildirilerinin yayınlandığı eserde Fatih Erkoçoğlu tarafından kaleme alınan “ Gerede’de Osmanlı’dan Kalma Vakıflar ve Tarihi Eserler”¹ adlı bölümde çok kısa olarak evlere değinilmiş ve birkaç konutun fotoğrafına yer verilerek yapıların korunması gerektiği üzerinde durulmuştur. Gerede Kültür, Kalkınma ve Dayanışma Derneği Bülteni’nin 19. sayısında “ Hacı İbrahim Mutlu ile Eski Gerede Evleri ve Ahşap Evler Hakkında Konuştuk”² bölümünde yapılan söyleşide ilk defa Gerede evleri doğrudan konu edilmiştir. Bu söyleşide yüzeysel olarak Gerede evlerinin plan, malzeme, teknik ve süsleme özelliklerine değinilmiştir. Yine Gerede Kültür, Kalkınma ve Dayanışma Derneği Bülteni’nin 22. sayısında tarafımızca kaleme alınan “Günümüzde Gerede Eski Evleri”³ yazımız bulunmaktadır.

Çalışmamız kapsamında Gerede merkezde bulunan 19 ev incelenmiştir. İncelenen evlerden 13 tanesi tescillidir. Şehrin soğuk iklim etkisinde bulunması, yalnızca 3 evde oturan olması ve ev sahiplerinin farklı şehirlerde ikamet etmesi sebebiyle saha çalışması 3 – 4 yıl sürmüştür. Bu sebeplerin yanı sıra yöre halkının tutucu tavrı ve evlerin yerine betonarme bina yapma istekleri nedeniyle araştırmaya yönelik isteksiz tavırları konutların incelenmesini zorlaştırmıştır. Sözü edilen bu nedenlerden dolayı sadece şehir merkezinde bulunan evler incelenebilmiş, köy evleri çalışmaya dâhil edilememiştir.

Araştırmaya kaynak taraması ile başlanmıştır. Gerede’nin coğrafi özellikleri ve tarihi ile ilgili kaynaklar taranarak bu bölümlere çalışmada yer verilmiştir. Daha sonra Gerede evleri ile ilgili doğrudan ve dolaylı olarak bilgi veren kaynaklar taranmıştır. Tarama sonucunda yukarıda sözünü ettiğimiz doğrudan ve dolaylı olarak Gerede evlerine değinen

---

¹ Erkoçoğlu, F.(2000).“ Gerede’de Osmanlı’dan Kalma Vakıflar ve Tarihi Eserler”. *Geçmişten Günümüze Gerede Sempozyumu (20 -21 Kasım 1999)*. Ankara: Gerede Belediyesi Yayınları, 99-100.

² Mutlu, H.İ. (2014). “Hacı İbrahim Mutlu ile Eski Gerede Evleri ve Ahşap Evler Hakkında Konuştuk”. *Gerede Kültür, Kalkınma ve Dayanışma Derneği Bülteni*, 19 (19), 42-44.

³ Güler, R. (2017). “Günümüzde Gerede Eski Evleri”. *Gerede Kültür, Kalkınma ve Dayanışma Derneği Bülteni*, 22(22), 28-29.

sınırlı sayıdaki yazıdan başka bilgiye ulaşılamamıştır. Çevrede bulunan Bolu merkez, Göynük, Mudurnu, Seben, Dörtdivan, Akçakoca, Çerkeş, Safranbolu ve Kastamonu evleri ile ilgili kaynaklar da incelenmiştir. Ankara 1 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Kurulu Bölge Müdürlüğü'ne gidilerek tescilli yapılar belirlenmiştir. Daha sonra tescilli yapılar dışında ilçede geleneksel özellikte tarihi dokusunu koruyan evler tespit edilmiştir. Ardından ev sahipleri ile görüşülerek izin alabildiklerimiz plan, malzeme, teknik ve süsleme özellikleri açısından incelenerek fotoğraflanmıştır. İzin alınamayan veya sahiplerine ulaşılamayan evlerde yine malzeme ve teknik, cephe özellikleri açısından incelenip, fotoğraflanmıştır. Bu bilgiler ve fotoğraflar derlenerek tez yazım aşamasına geçilmiştir. Yazım aşamasının ilk bölümünde Gerede'nin tarihi ve fiziki özelliklerine değinilmiştir. İkinci bölümde Geleneksel Türk Konut mimarisi ve genel özellikleri üzerinde durulmuştur. Üçüncü bölümde Gerede ve çevresinde bulunan konutların mimarisi hakkında bilgi verilmiştir. Dördüncü bölümde incelenen 19 ev, tek tek plan, malzeme ve teknik, süsleme özellikleri ile tanıtılmıştır. Beşinci bölüm olan karşılaştırma ve değerlendirme kısmında ise Gerede evleri hem kendi aralarında hem de çevredeki yörelerde bulunan evlerle değerlendirilerek karşılaştırılmıştır. Özellikle ilçenin yakın çevresinde bulunan Bolu merkez, Göynük, Mudurnu, Akçakoca, Çerkeş, Safranbolu, Kastamonu, Dörtdivan ve Seben evleri ile ilgili karşılaştırmalara yer verilmiştir. Bütün bölümlerin değerlendirilmesi ve karşılaştırılması neticesinde sonuç bölümü oluşturulmuştur.

Gerede'de tarihi dokuyu yansıtan evlerin çoğu Esentepe olarak bilinen dağlık alanın eteğinde kurulmuş olan Kitirler ve Kabiller mahallelerinde yoğunlaşmıştır. Şehirde bulunan eski evler, yüksek duvarların içerisinde sokak köşelerine kurulmuş anıtsal özellik taşımaktadır. Genellikle ana cepheleri bahçeye açılmakla beraber doğrudan sokağa açılan ana cepheler de bulunmaktadır. Hemen her yapının bir veya birkaç cephesi bahçe ile çevrelenmiştir. Bahçe içerisinde geleneksel taş fırın ve taş çeşmeler yer almaktadır. Gerede evlerinde ana inşa malzemeleri ahşap, taş ve tuğladır. Yapılar zemin üzerine iki katlı şekilde inşa edilmişlerdir. Zemin kat taş, üzeri ahşap çatkı arası tuğla veya ahşap dolgu malzemelidir. Malzeme olarak taş ve ahşap yoğunlukta kullanılmıştır. Zemin katlar, çoğunlukla hizmet işleri bazen de hem hizmet işleri hem de oturma mekânı olarak kullanılmaktadır. Birinci ve ikinci katlar genellikle aynı planda inşa edilmiştir. Çok az yapıda ikinci kat daha süslü ve plan özellikleri açısından farklıdır. Plan özellikleri olarak iç ve orta sofa tipleri görülmektedir. Dış sofalı plan tipi ile hiçbir yapıda karşılaşılmamıştır. Süsleme olarak ahşap, alçı ve metal unsurlar dekoratif özellik göstermektedir. Yapılar dış

cepheleri itibariyle genellikle sade bir görünüm sunmaktadır. Yapıların içerisinde ise özellikle tavan süslemeleri dikkat çekici özelliğe sahiptir. Tavan süslemelerinin yanı sıra ocak, dolap, kapı kanatları, çiçeklikler, merdiven ve seki korkulukları dekoratif özellik göstermektedir.

Çalışmamız kapsamında incelenen evlerin değerlendirilmesi ve çevresindeki evlerle karşılaştırılması ile Gerede evlerinin geleneksel konut mimarisindeki yeri ve önemi ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

1.GEREDE’NİN FİZİKİ VE TARİHİ ÇEVRESİ

Gerede’nin fiziki ve tarihi çevresi başlığı altında öncelikle ilçenin coğrafi özellikleri tanıtılacaktır. Daha sonra Gerede’nin iklim ve bitki örtüsü kısaca anlatılacaktır. Tarihçe alt başlığı içerisinde ise ilçenin Milattan öncesinden günümüze kadar geçirdiği evrelere değinilecektir. Yine tarihçe başlığı altında ilçede bulunan mimari eserler tanıtılacaktır.

1.1. Coğrafi Özellikleri

Gerede, Karadeniz Bölgesi, Batı Karadeniz Bölümü, Bolu il sınırları içerisinde yer almaktadır. İdari bakımından Bolu ili yönetim sınırlarına dâhil olan ilçe, idari alan içerisinde bir ilçe merkezi ve 92 köyden oluşmaktadır. Bolu ilinin doğusunda yer alan Gerede, 1255 km²’lik yüzölçümü ile ilin en büyük ilçesi konumundadır. Gerede, batıda Yeniçağa ve Dörtdivan ilçeleri, doğuda Çerkeş ve Kızılcahamam ilçeleri, kuzeyde Mengen ilçesi, kuzeydoğuda Eskipazar ilçesi, güneyde Beypazarı ve güneydoğuda Çamlıdere ilçeleri, güneybatıda Kıbrısçık ilçesi ile komşudur⁴ (Harita 1.1).

Bölge, İç Anadolu Bölgesi’ni Batı Karadeniz Bölgesi’ne bağlayan geçiş alanı üzerinde bulunmaktadır. Bölgenin ortalama yükseltisi 1300 metre, ilçe merkezinin denizden yüksekliği ise 1450 metredir. Çevresi ormanlarla kaplı olan bölgenin kuzeyinde düz şeritler halinde sıralanan dağlık alanların yükseltisi 1600-1800 metre civarındadır. Plato özelliği gösteren bir bölgede yer alan Gerede, genel olarak dalgalı- yüksek bir arazi yapısına sahiptir (Resim 1.1). Birinci derece deprem kuşağı içerisinde yer alan Gerede bölgesinde, birisi tarihi Bitinya şehrini yok eden, diğeri de 1944 senesinde yaşanan ve ilçenin yüzde ellisini tahrip eden iki büyük deprem yaşanmıştır⁵.

Gerede, Karadeniz Bölgesi sınırları içerisinde bulunmakla birlikte, İç Anadolu Bölgesi ile sınır oluşturan bir alanda yer almasından dolayı Karadeniz Bölgesinin nemli- ılıman iklimi ile İç Anadolu Bölgesinin karasal iklimi arasında “ geçiş iklimine sahip” bir yöredir⁶. Gerede’nin iklimi sert ve değişken özellik göstermektedir. Yaz ayları pek kısa

⁴ Erhan, K. (2013). *Gerede İlçesi’nin Coğrafyası*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum, 1-2.

⁵ Gerede Belediyesi. (1997). *2000’e Üç Kala Gerede*. İstanbul: Gerede Belediyesi Yayınları, 15-16; Aydınalp, H.(2012). *Gerede’de Dini Hayat*. İstanbul: Gerede Belediyesi Kültür Yayınları, 49.

⁶ Erhan, 2013, 4.

sürmektedir. Kış, Eylül ayından Mayıs ayı sonuna kadar devam etmektedir. Bazen Haziran ayında bile kar yağmaktadır. Sonuç olarak Gerede bir kış memleketidir⁷.

İlçe'nin bitki örtüsünü ormanlar oluşturmakla birlikte, beşeri faktörler nedeni ile yerleşmenin yaygın olduğu alanlarda ormanlar tahribata uğramıştır. Kuzey ve güneydeki dağlık alanlar, yer yer kesintiye uğramakla beraber yoğun bir orman örtüsü ile kaplıdır. Orman alanları, ilçe yüzölçümünün yaklaşık % 32'sini oluşturmaktadır. İlçe ormanlarında hâkim olan türler geniş yapraklılardan meşe, iğne yapraklılardan karaçam, sarıçam ve göknarlardır⁸.

Harita 1.1. Gerede'nin coğrafi konumu⁹

1.2. Tarihçe

Gerede, Antik Bitinya ile Paflagonya bölgeleri arasında bir sınır kentidir. Bölgede, Selçuklu ve Osmanlı hâkimiyetinden önce sırasıyla Paflagonya M.Ö.300, Bitinya M.Ö. 260-228, Pontus M.Ö. 70-71 ve Roma'nın M.S. 395'te ikiye ayrılmasıyla da Doğu Roma, yani Bizans hâkimiyetleri görülmüştür¹⁰. Roma Dönemi'nin sonlarına doğru, İmparator I. Theodosius, M.S. 384 ve 385'te Paflagonya ve Bitinya eyaletlerinden bazı kentleri alarak, bunlarla, oğlu Honorius'un adını verdiği Honorias Eyaleti'ni kurmuş; Bolu'da bu yeni

⁷ Bolu Belediyesi. (2008). *Bolu Livası 1921- 1925 Salnamesi*. Bolu: Bolu Belediyesi Yayınları, 524.

⁸ Erhan, 2013, 4.

⁹ İnternet: <http://www.parkilica.com/nasilgidilir.asp> (11.10.2018)

¹⁰ Aycan, İ.(2000).“Geçmişten Günümüze Tarih Boyunca Gerede”. *Geçmişten Günümüze Gerede Sempozyumu (20 -21 Kasım 1999)*. Ankara: Gerede Belediyesi Yayınları, 11-12.

eyaletin toprakları içinde kalmıştı¹¹. M.S. 535'te Hiorekles, Honorias eyaletinin önemli kentleri arasında ilk adı Flaviopolis olan Krateia, yani bugünkü Gerede'yi saymaktadır¹². Bu dönemin Flavius hanedanı, Krateia'ya özel bir önem vermiştir. Şehir bu dönemde oldukça güzel imar edilmiştir. Gerede'nin ilk zamanlarda Flaviopolis olarak anılması bölgeyi yöneten hanedana nispeten verilmiştir¹³. Krateia bugünkü Gerede'nin bulunduğu yerde değildi. Şimdi şehrin kuzeyinde Ramazan Dede olarak bilinen mesire alanının arkasında bulunmaktaydı. Günümüzde Ramazan Dede olarak bilinen alanda hamam yeri, kale harabesi gibi kalıntılar görülmektedir¹⁴.

11. yüzyıl sonlarında Anadolu'ya gelen Türklerin yoğun biçimde yerleştiği yörelerden biri olan Krateia, Haçlı seferlerinin ardından yine Bizans yönetimine girmiştir¹⁵. Bizans döneminde ise Krateia adıyla Gerede Konstantinopolis Patrikhanesi'ne bağlı bir piskoposluk merkezi olmuştur¹⁶.

1071 Malazgirt Savaşı'ndan sonra Anadolu içlerine yerleşen Selçuklu Türkleri kısa süre içinde Bitinya bölgesine ulaşmışlardır. Bu tarihten itibaren Selçuklu Türkleri ile Bizanslılar arasında sürekli mücadeleler yaşanmıştır. Anadolu coğrafyasının büyük bir kısmına sahip olan Selçuklularla Bizans arasında Krateia (Gerede) bir sınır şehridir¹⁷. 1071 Malazgirt Zaferi'nden sonra Anadolu'da başlayan keşif amaçlı Türklerin yerleşmesi Gerede'de görülmüştür¹⁸. Krateia (Gerede) 1197 yılında Anadolu Selçuklularına bağlanmıştır¹⁹. Krateia (Gerede) bu arada Oğuz Türkleri tarafından iskan edilerek II.Kılıçarslan ülkeyi oğulları arasında paylaştırırken, bu bölgeyi oğlu Ankara Meliki Muineddin Mesud'a vermiştir²⁰. Alaaddin Keykubad döneminde (1219-1237) Krateia (Gerede) Anadolu Selçuklu Devleti'ni oluşturan 21 eyaletten biriydi²¹.

¹¹ "Gerede". *Ana Britannica*, C.9. İstanbul 1986, 399.; Kaşmer, R.(1994).**19. Yüzyılda Gerede Kazası'nın Sosyal ve Ekonomik Yapısı**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 1.

¹² "Gerede". *Yurt Ansiklopedisi*, C.2. İstanbul 1982, 1470; İdil, V. (1997). "Gerede (Antik Krateia) Hakkında Rapor". *Gerede Kültür, Kalkınma ve Dayanışma Derneği Bülteni*, 2 (2), 23.

¹³ Aydınalp, 2012, 51; İdil, 1997, 23; Aycan, 2000, 11.

¹⁴ *Bolu Livası 1921- 1925 Salnamesi*. (2008). 549.

¹⁵ "Gerede". *Ana Britannica*, C.9. İstanbul 1986, 405.

¹⁶ Ünlü, A.R.(2000). *Tarih Boyunca Gerede, Gerede Tarih ve Kültür Ansiklopedisi*. (Çev. H. Ömer Cevahirioğlu). C.1. İstanbul: Mir Matbaacılık, 29; Kaşmer, 1994, 2; Aydınalp, 2012, 51; İdil, 1997, 23; Aycan, 2000, 11.

¹⁷ Aydınalp, 2012, 52; İdil,1997, 23; Aycan, 2000, 12.

¹⁸ Kaşmer, 1994, 2.

¹⁹ "Gerede". *Ana Britannica*, C.9. İstanbul 1986, 405; İdil,1997, 23.

²⁰ *Bolu 1968 İl Yıllığı*.(1968). İstanbul, 73; Aydınalp, 2012, 51; İdil, 1997, 23; Aycan, 2000, 12.

²¹ *Bolu 1968 İl Yıllığı*.(1968). 73; Kaşmer, 1994, 3; İdil, 1997, 23; Aycan, 2000, 12.

İlhanlılar Anadolu Selçuklu Devleti'ni yaktıktan sonra Anadolu, Vilayet-i Arz, Vilayet-i Diyar-ı Bekiri Arabi, Memalik-i Mahrusa olarak üçe ayrılmıştı. Gerede, İlhanlı Devleti'nin yönetimi altına girince, Memalik-i Mahrusa'nın Karaman, Germiyan, Eğridir, Sinop, Bolu, Kastamonu beyliklerinden oluşan Elcevat bölgesine bağlanmıştır. Gerede, Osmanlı tarafından Ankara'nın fethine kadar (1354) İlhanlılar'ın bir uç beyliği olarak kalmıştır²². 5000 süvarisi olan Şahinbey de uç beyidir²³. Şahin bey, İbn-i Batuta Seyahatnamesinde Sultan Şah Bey olarak geçmektedir²⁴.

1330'lu yıllarda Gerede'ye gelen İbn-i Batuta şehir hakkında : “ Burası dağ eteğinde güzel ve büyük bir şehirdir. Çarşı ve caddeleri geniştir. En soğuk şehirlerden biridir. Ayrı ayrı mahallelere bölünmüş olup, her mahalle kendi halkı arasında yaşamaktadır. Bu şehrin sultanı Sultan Şah Beg'dir. Şah Beg'in Anadolu'nun orta ölçüdeki hükümdarlarından biri olduğunu, Cuma namazını burada kıldığını, burada yerleşmiş olan ve Şah Beg'in hatipliğini ve hocalığını yapan fakih Şemseddin Dimeşki ile tanıştığını, onun kendisini Şah Beg ile görüştüğünü ve onunla sohbet ettikleri” bilgilerini vermiştir²⁵.

Gerede, 1354 yılında Orhan Gazi dönemi komutanlarından Konuralp tarafından Osmanlı topraklarına katılmıştır. Yöre Oğuz boylarının ilk yerleşim alanlarından birisidir. Bu bölge Osmanlı egemenliğine geçtikten sonra yer isimleri de Türklerin ifade biçimlerine göre değişmiş ve Krateia adı yerine Gerede ismi o günden bu güne kadar gelmiştir. Bölgedeki Oğuz boylarından bazıları bugün köy, yer ve lakap isimleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Kayı, Kınık, Avşar, Salur, Peçenek, Bayındır, Kızık, Dodurga, Alpagut, Yazır, Çepni, Eymür, Macarlar, Dursun Fakı, Murat Fakı yöredeki boy ve yer isimlerinden bazılarıdır²⁶.

Anadolu'da pek çok beyliğin birbirine üstünlük sağlamaya çalıştığı bir dönemde, Gerede Osmanlı beyliğine bağlanmıştır. Gerede ve civarı Osmanlılar ve Candaroğulları arasında nüfuz mücadelesine sahne olan yerler arasındadır. Osmanlı- Candaroğulları arasındaki mücadele yüzyıl sürmüş ve nihayet Fatih Sultan Mehmet tarafından 1461 yılında kesin olarak Candaroğulları beyliği Osmanlı Devleti'ne bağlanmıştır. Yaklaşık yüzyıl süren

²² “Gerede”. *Yurt Ansiklopedisi*, C.2. İstanbul 1982, 1470; İdil, 1997, 23; Aycan, 2000, 12-13.

²³ **Bolu 1973 İl Yıllığı**. (1973). Bolu, 67; **Bolu 1981 İl Yıllığı**. (1981). Bolu, 73.

²⁴ Aykut, A.S. (Hazırlayan). (2000). *İbn Batuta Seyahatnamesi*.C. 1. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 438.

²⁵ Aykut, A.S. (Hazırlayan). (2000). *İbn Batuta Seyahatnamesi*, 437.

²⁶ Aycan, 2000, 13.

bu mücadele döneminde Bolu ve Gerede yöresi bazen Osmanlı'ya bazen de Candaroğulları'na bağlı kalmıştır²⁷.

Osmanlı döneminin meşhur seyyah ve yazarlarından Evliya Çelebi 1645 civarında uğradığı Gerede'yi şu şekilde tasvir etmektedir: “Şehir geniş bir ova içinde olup bin adet tahta ve kiremit örtülü eski usul evleri vardır. Dokuz mahalle, on mihrabı var. Çarşı içindeki cami güzeldir. Üç tekke, bir hamam, üç han, iki yüz dükkân ve yedi kahvehane vardır. Esnafın çoğunluğunu bıçakçı ve debbağlar oluşturur. Gerede yönü ve sahtiyani ile meşhurdur. Suyu ve havası iyi, güzel bir yayla yeridir. Halkı son derece iri yapılı ve cesur Türk taifesidir”²⁸.

1692'den başlayarak Bolu Voyvodalığı'na bağlı subaşılık olan Gerede, 1812'de Bolu- Safranbolu Birleşik Mutasarrıflığı'na bağlı 19 kazadan biriydi. 1864'te ise Bolu'ya bağlı bir bucak haline getirilmiştir²⁹. 1870'te Bolu Sancağı'na bağlı olarak kurulan 5 kazadan biri de Gerede'dir³⁰. Kaza merkezinin belediyesi 1871 yılında kurulmuştur³¹.

İzmir'in Yunanlılar tarafından işgal edilmesini izleyen günlerde Bolu yöresindeki ilk direniş örgütü Gerede'de kurulmuştur. Ancak İstanbul Hükümeti'nin ulusal direnişi kırmak amacıyla yürüttüğü çalışmalar sonucunda çıkan Düzce Ayaklanmaları 21 Nisan 1920'de Gerede'ye de sıçramıştır. Ayaklanmalar 23 Eylül'e kadar sürmüş ve bu tarihten sonra Kuvayı Milliye yörede düzeni sağlamıştır³². 1923 yılında Cumhuriyetin ilanı ile birlikte Bolu il yapılmış ve Gerede Bolu'ya bağlı bir ilçe olmuştur³³.

1.2.1. Mimari Eserler

Eski bir yerleşme olan Gerede, tarihi yapılar açısından oldukça zengindir. Kentin kuzeyinde yer alan yıkıntı durumundaki Keçi Kalesi'nin antik Krateia kentine ait olduğu ve Bithynialılar tarafından yapıldığı sanılmaktadır. Aşağı Hamam, 14. yüzyılda Yıldırım Bayezid döneminde yapılmıştır. Aşağı Tekke Türbesi'ni 1844'te Şeyh Halil ve oğlu

²⁷ Aydınalp, 2012, 53; Aycan, 2000, 13.

²⁸ Dağlı, Y., Kahraman S.A. (Hazırlayanlar). (2005). *Günümüz Türkçesiyle Evliya Çelebi Seyahatnamesi*. 2 (1), İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 203; Aydınalp, 2012, 53; Kaşmer, 1994, 4.

²⁹ “Gerede”. *Yurt Ansiklopedisi*, C.2. İstanbul 1982, 1470; Kaşmer, 1994, 5; Aydınalp, 2012, 54; Aycan, 2000, 13.

³⁰ “Gerede”. *Yurt Ansiklopedisi*, C.2. İstanbul 1982, 1471; Kaşmer, 1994, 5.

³¹ “Gerede”. *Ana Britannica*, C.9. İstanbul 1986, 405.

³² “Gerede”. *Ana Britannica*, C.9. İstanbul 1986, 405.

³³ Aydınalp, 2012, 54; Aycan, 2000, 16 .

Mustafa, Yukarı Tekke Camisi'ni ise 1850-1851 yıllarında Abdullah Efendi yaptırmıştır. Kent içi olarak durak hanlarının ilkel örneklerinden olan Kiliseli Hanı (Tüccar Hanı), Gerede'deki bir başka tarihsel yapıdır³⁴. Ayrıca Yıldırım Beyazid Cami, Saat Kulesi ve çeşmeler ilçede yer alan diğer tarihi yapılardır.

Orta Çağ yapısı olan Keçi Kalesi, M.S 7 ile 13-14. yüzyıllar arasında bir tarihte inşa edilmiştir. Keçi Kalesi şehrin üst kısmındaki teras şeklindeki tepede bulunmaktadır. Kale yarım daireye yakın bir plan şeması göstermektedir. Kalenin güneybatı yönünde en azından dört burçla sağlamlaştırılmış, yaklaşık 170 metre uzunluğunda bir sur duvarı yer almaktadır. Bu uzun sur duvarının her iki tarafında da ilk olarak birbirine paralel olarak giden ve daha sonra birbirleriyle dönerek birleşen iki duvar Keçi Kalesi'nin dış surlarını tamamlamaktadır. Dış surun içerisinde de plan olarak dikdörtgene benzeyen bir iç kale (iç sur) bulunmaktadır. Duvar ise çift sıralı ve araları oldukça beyaz renkteki bir harçla doldurulmuş kesme taş ile yapılmıştır. Duvar temellerinde küçük dikdörtgen taşlar vardır. Günümüzde duvarların dış yüzlerinin çok tahrip olduğu gözlemlenmektedir. Ancak dıştaki surun güney kulesinde kısmen korunmuş bir bölüm görülmektedir. Bu bölümde çok sayıda birbirleriyle kesişen giriş delikleri yer almaktadır³⁵ (Resim 1.3).

Aşağı Tekke Türbesi, Seviller mahallesi Cami sokağında yer almaktadır (Resim 1.4). Kitabesine göre türbe Hicri 1259 (M.1844) tarihinde Şeyh Halil efendi ve oğlu Mustafa efendi tarafından yapılmıştır³⁶. Türbe girişinde talik yazıyla yazılmış olan bir kitabesi bulunmaktadır. Kitabede;

Delil-i rah-ı huda kutb-u arifindi hem
Füyuzu tuttu enam-ı Halil Efendinin
Teceddüd etti yüzünden tarık-i Şa'bani
Gönüller oldu bekamı Halil Efendinin
Bu irtihaline tarih-i tamdır irfan
Cinane döndü makam-ı Halil Efendinin
Eser-hame-i Mehmed Rif'at (H.1259/ M.1844)

³⁴ "Gerede". *Ana Britannica*, C.9. İstanbul 1986, 405.

³⁵ İdil, V. (2000). "Eskiçağ'da Gerede (Krateia) ve Keçi Kalesi". *Geçmişten Günümüze Gerede Sempozyumu (20 -21 Kasım 1999)*. Ankara: Gerede Belediyesi Yayınları, 107.

³⁶ Erkoçoğlu, 2000, 89; Vakıflar Genel Müdürlüğü. (1977). "Bolu Eserleri". *Türkiye'de Vakıf Abideler ve Eski Eserler II*. Ankara: Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları, 356.

okunmaktadır³⁷. Türbe iki kısımdan oluşmaktadır. İlk kısım dikdörtgen planlı bir mekândır ve içerisinde iki sanduka bulunmaktadır. İkinci kısım türbenin iç kısmıdır. Bu kısım sekizgen plan şemasında inşa edilmiş ve aynalı tonoz ile örtülmüştür. Bu kısımda da iki tane sanduka yer almaktadır. Türbenin üç cephesinde birer pencere bulunmaktadır³⁸.

Yukarı Tekke Cami, Kabiller mahallesi Vezir sokakta yer almaktadır (Resim 1.5.). Kitabesine göre Hicri 1267 yılında Abdullah isimli bir hayırsever tarafından yaptırılmıştır. Dikdörtgen planlı cami, kerpiç malzeme ile inşa edilmiştir. Caminin güneybatı köşesinde kare planlı bir türbesi bulunmaktadır. Caminin kitabesinde;

Menbe-i feyzi ilahi

Rehberi Rah-i hüda

Ravza-i Abdullah Efendi

Mürşidi ehli sefa

(1267) tarihi tamam

Aşk ile ya hay deyüp

Etti hakka can feda

diye yazmaktadır³⁹.

Kiliselî Han (Tüccar Hanı), Kitirler Mahallesi Saraç sokakta yer almaktadır (Resim 1.6.). Bu han birçok ilçe merkezinde bulunan hanlara benzemekle beraber, şehir içi durak hanlarının ilkel örneklerinden birini teşkil etmektedir⁴⁰. Kim tarafından yapıldığı bilinmeyen hanın, Dayıoğlu deresine bakan cephesinde yer alan (H.1215/ M.1800) ya da (H.1315/ M.1897) tarihi, yapının bu tarihlerde inşa edildiğini göstermektedir. Yapının yine Dayıoğlu deresine bakan cephesinde ortasında oval pencerenin yer aldığı iki tane üçgen alınlık yer almaktadır. Han, 27,60 m X 18,40 metrelik dikdörtgen bir yapıdır. Yapı alaturka kiremit ile örtülü olup; bir kısmında moloz taş, bir kısmında ise tuğla malzeme kullanılarak yapılmıştır. Sokağa bakan cepheden hanın içerisine kemerli bir kapı ile girilmektedir. Kapıdan girilince sağ tarafta bir çay ocağı bulunmaktadır. Çay ocağının bir iki oda ilerisinde yaklaşık 20 atın

³⁷ Erkoçoğlu, 2000, 88-89; Vakıflar Genel Müdürlüğü. (1977). "Bolu Eserleri". *Türkiye'de Vakıf Abideler ve Eski Eserler II*. Ankara: Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları, 358.

³⁸ Erkoçoğlu, 2000, 89

³⁹ Vakıflar Genel Müdürlüğü. (1977). "Bolu Eserleri". *Türkiye'de Vakıf Abideler ve Eski Eserler II*. Ankara: Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları, 355.

⁴⁰ Vakıflar Genel Müdürlüğü. (1977). "Bolu Eserleri". *Türkiye'de Vakıf Abideler ve Eski Eserler II*. Ankara: Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları, 360.

girebileceği bir ahır yer almaktadır. Sol tarafta ise birkaç tane oda sıralanmıştır. Sağlı sollu odaların çevrelediği avlunun orta kısmında küçük bir havuz bulunmaktadır. Biri çay ocağının yanında diğeri ise havuzun hemen arkasında olmak üzere iki ahşap merdivenle hanın birinci katına çıkılmaktadır. Ahşap korkuluklarla çevrilmiş birinci katta, sağlı sollu çok sayıda oda yer almaktadır. Bu odaların hepsinde pencere, ocaklık ve ahşap dolaplar bulunmaktadır. Birinci katın Dayıoğlu deresine bakan tarafında diğer odalara göre daha büyük olan oda, kilise olarak kullanılmıştır. Bu odanın dereye açılan orta penceresinin kilit taşında bir haç yer almaktadır. Birinci kattan yine iki ayrı merdivenle ikinci kata çıkılmaktadır. İkinci kat birinci katın yarısı kadar bir yer kaplamaktadır. Bu katta da çok sayıda oda yer almaktadır⁴¹.

Yıldırım Beyazid Cami H.802/ M.1399 tarihinde inşa edilmiştir. Bu tarihte Gerede'nin en eski ve en büyük camisi olarak kayıtlara geçmiştir⁴². Güneye doğru eğimli bir arazi üzerine inşa edilen cami, dikdörtgen planlıdır. Kuzey ve batısı avlu ile çevrili olan yapı, kırma çatı örtülü ve marsilya kiremit kaplıdır. Caminin beden duvarları subasman seviyesine kadar yontulmuş moloz taştan, üzeri ise yığma taş olarak yapılmış, sıvalı ve badanalıdır. Caminin kuzeybatı köşesinde kesme taştan, dikdörtgen prizma formunda, tek şerefeli bir minaresi bulunmaktadır⁴³ (Resim 1.7.).

Aşağı Hamam, Kitirler mahallesi Bolu caddesi üzerinde bulunmaktadır (Resim 1.8.). Hamam, XIV. yüzyılda Yıldırım Beyazıt devrinde inşa edilmiştir. Yapının beden duvarları moloz taştan inşa edilmiş olup, kubbe kasnakları dört köşelidir ve kubbeler kiremitle kaplıdır. Hamamın soyunma yeri ahşaptandır. Soğukluk kısmı ise 6x4 metre ölçülerinde olup tonoz örtülüdür. Sıcaklık bölümüne kubbe örtülü dar bir aralıktan geçilerek girilmektedir. Sıcaklık bölümü 4x7 metre ölçülerinde dikdörtgen bir alandan ibarettir. Bu bölümün orta kısmında kubbe, kubbenin iki yanında tonozla örtülmüş eyvanlar yer almaktadır⁴⁴.

Saat kulesi, Kitirler mahallesindeki Hükümet Konağı'nın yakınındaki yamaçta yer almaktadır (Resim 1.9.). Saat kulesi 1885 yılında Demirci Ahmet usta tarafından inşa edilmiştir⁴⁵. Saat kulesi, 2,2 x 2,2 metre boyutlarında kare prizma gövdeli, yaklaşık 12 metre yüksekliğinde ahşap malzemeden inşa edilmiştir. Kuleye, doğuya açılan bir kapıdan 58

⁴¹ Erkoçoğlu, 2000, 93.

⁴² **Mustakil Bolu Sancağı Salnamesi.** (2008). Bolu: Bolu Belediyesi Araştırmaları Merkezi, 239.

⁴³ Karabük Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 18.04.2007 tarih ve 464 sayılı karar ekinden alınmış bilgidir.

⁴⁴ Erkoçoğlu, 2000, 96.; Vakıflar Genel Müdürlüğü. (1977). "Bolu Eserleri". *Türkiye'de Vakıf Abideler ve Eski Eserler II*. Ankara: Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları, 358-359.

⁴⁵ Mitralyöz, O.(1970). **Gerede**. Ankara: Ankara Basım ve Ciltevi, 38.

basamaklı bir merdivenle çıkılmaktadır. Saat kulesinin güney cephesinin üzerinde kare kadranlı saati yer almaktadır. Kadranın kare olması yakın bir tarihte tamir ettirildiğini düşündürmektedir⁴⁶.

---

⁴⁶ Acun, H.(2011). *Osmanlı İmparatorluğu Saat Kuleleri*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi, 35

2. GELENEKSEL TÜRK KONUT MİMARİSİ

2.1. Konut/ Ev Tanımı

Günümüze kadar geleneksel Türk konut mimarisi üzerine birçok çalışma yapılmıştır. Bu çalışmalar içerisinde ev ve konut kavramları ile ilgili pek çok tanımlama yapılmıştır. Bazı araştırmacıların eserlerinde konut kavramının tanımına şu şekilde yer verilmiştir:

Celal Esad Arseven, “Türk Sanat Tarihi” adlı eserinde konutu; “kulübe ve damdan daha büyük ve özenle yapılmış olan bir veya birkaç katlı kargir veya ahşap mesken” diye tanımlamıştır⁴⁷.

Doğan Hasol’un, “Ansiklopedik Mimarlık Sözlüğü” eserinde ev; “yalnızca bir ailenin oturabileceği şekilde ve büyüklükte yapılmış konut” şeklinde tanımlanmıştır⁴⁸.

Adnan Turani, “Sanat Terimleri Sözlüğü” adlı eserinde konut kelimesini; “mesken, barınacak yer” şeklinde anlamlandırmış ve evin insanlığın toprağa yerleşmesi ile ortaya çıktığını belirtmiştir⁴⁹.

Haşim Karpuz’a göre ev; “insanın fiziksel, sosyal, estetik ve ekonomik gereksinimlerini karşıladığı bir yapıdır. İnsanoğlu yüzyıllardan beri devamlı olarak yaşadığı çevreyi değiştirmekte, evini de sahip olduğu çevre ve kültür ortamına göre oluşturmaktadır”⁵⁰.

Doğan Kuban’a göre Türk Evi; “Geleneksel Türk ailesinin yaşam kültürü ve törelerine uygun şekil ve plan özelliklerini gösteren, asırlarca Türk insanının gereksinimlerine cevap vermiş bir konut tipi olarak bilinmekte ve tanımlanmakta” olduğu şeklindedir⁵¹.

Sedad Hakkı Eldem’e göre ise Türk evi; “Osmanlı Devletinin fethettiği sınırlar içinde, eski anlatımla Anadolu ve Rumeli bölgelerinde yerleşmiş ve 500 yıl yaşamını devam ettirmiş, kendi özellikleriyle belirginleşmiş bir mesken tipidir”⁵².

⁴⁷ Arseven, C.E. (1965).*Türk Sanat Tarihi*. VII. Fasikül, Ankara, 535.

⁴⁸ Hasol, D.(1990). *Ansiklopedik Mimarlık Sözlüğü*. 1 (2). İstanbul: Yapı Endüstri Merkezi Yayınları, 178.

⁴⁹ Turani, A. (1995). *Sanat Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Remzi Kitabevi, 41.

⁵⁰ Karpuz, H.(1984). *Türk İslam Mesken Mimarisinde; Erzurum Evleri*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları,

⁵¹ Kuban, D. (1975). *Sanat Tarihimizin Sorunları*. İstanbul: Çağdaş Yayınları, 192.

⁵² Eldem, S.H.(1968). *Türk Evi Plan Tipleri*.(İkinci Baskı). İstanbul: İ.T.Ü Mimarlık Fakültesi Baskı Atölyesi, 1.

2.2.Geleneksel Türk Konutunun Genel Özellikleri

2.2.1. Mimari

Fiziksel ve sosyal yönden İslam kentinin özelliği onun mahallelere bölünmesidir. Toplumdaki etnik ve dini ayrılıklar bu bölünmeyi belki de zorunlu kılmaktadır. Bu kentlerin dokusunun oluşumunda öne çıkan olgular içinde en önemli unsur kentin merkezine yerleşen “Cuma cami” dir. Cuma cami, bazen kendisine bağlı olan pazar yeri ile beraber, kentin simgesi olarak kabul edilmiştir⁵³. Türk mahallesinde genellikle ağaç yoktur. Fakat çeşmelerin bulunduğu meydanlarda ve cami çevresinde ağaçlar bulunmaktadır⁵⁴. Türk evi, kent dokusu içinde dar sokaklar üzerinde yer almaktadır. Her evin bir avlusu olup, avluya sokaktan büyük bir kapı ile girilmektedir. Avlu içinde kuyu ve çardak bulunmaktadır⁵⁵. İslam dininin ve Türk kültürünün tesirleri sokakların mimari dokusunun oluşumunu sağlamıştır. Türk yaşam kültüründe aile hayatı gizlilik, dışa kapalılık ve temizlik olgularını içermektedir. Bahçe duvarları yüksek tutulmak kaydıyla aile hayatı ile dış dünya sınırlandırılmıştır. Yine aile hayatının gizliliğini korumak maksadıyla zemin katın sokağa bakan pencereleri boyut itibariyle diğerlerine nazaran küçüktür. Kapı üzerinde yer alan kafesli pencereler kadının dışarıdan görünmeden sokağı seyretmesini sağlamaktadır⁵⁶.

Türk evi genellikle iki katlıdır. Ancak zamanla kat sayısı artmıştır. Evlerin zemin katları ahır, depo, kiler, arabalık, samanlık veya taşlık olarak kullanılmıştır⁵⁷. Türk evi sınırları içinde görülen ev tipinde zemin kat taş veya kerpiç bir duvarla sokağa kapalıdır, üst kat ahşap taşıyıcı veya ahşap direkler üzerine oturur. Üst katlar ahşap çatklıdır. Orta kat varsa, alçak tavanlı yarım veya tam kattır⁵⁸. Ana kattan daha alçak olan ara kat, daha çok

---

⁵³ Kuban, D. (1982). “ Türk Ev Geleneği Üzerine Gözlemler”. *Türk ve İslam Sanatı Üzerine Denemeler*, İstanbul, 226.

⁵⁴ Küçükerman, Ö. , Güner, Ş. (1995). *Anadolu Mirasında Türk Evleri*. İstanbul: T.C Kültür Bakanlığı Yayınları, 48.

⁵⁵ Karpuz, 1984, 12; Kuban, 1982, 197; Karpuz, H.(1997). *Türk Sivil Mimarisi*. Konya, 2; Bektaş, C.(2007). *Türk Evi*.(1). İstanbul: Bileşim Yayınevi, 103-124

⁵⁶ Bektaş, 2007, 67-85; Akın, N.(1997). “ Ev”. *Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi*. C.1. İstanbul, 570.

⁵⁷ Eldem, 1968, 12-13; Karpuz, 1984, 12; Kuban, 1982, 200; Bektaş, 2007, 132.

⁵⁸ Günay, R.(1998). *Türk Ev Geleneği ve Safranbolu Evleri*. İstanbul: Yem Yayınları, 97.

kışın kullanılmaktadır. Zamanla ara kat ile ana kat arasındaki plan, yükseklik ve kullanım farklılıkları azalmaya başlamıştır⁵⁹.

Bir Türk evinin dış cephesinde, zemin kattaki cümle kapısı eşiğinden itibaren çatısının en tepesindeki mahya kiremidine kadar pek çok mimari unsur bulunmaktadır. Bu mimari unsurlardan her birisinin özel bir adı ve yeri vardır. Bu unsurlar bazen buldukları yere göre bazen de işlevine göre adlandırılmıştır. Celal Esat Arseven bir Türk evinin çiziminde konutların cephesinde bulunan mimari unsurları ve adları göstermektedir⁶⁰ (Şekil 2.1).

Türk evinin cephe mimarisinde temel unsurlar saçak ve çıkmalardır. Birçok sebep ve ihtiyaçtan dolayı çıkma oluşturulmuştur. Çıkmaı oluşturan sebepleri şu şekilde sıralayabiliriz; oturma yerlerine verilen önem, yer kazanmak, manzarayı veya sokağı seyretmek, ışık ve serinlemek ve mimari sebeplerdir. Çıkmalar binanın durumuna, istikametine ve formuna göre şekillenmiştir. Yurdumuzda en fazla görülen binalar ahşap olduğundan genel itibariyle çıkmalarda ahşaptandır. Sokakları süsleyen, onları hareketlendiren ve canlandıran, bu haliyle de şehrin yapısına tesir eden çıkmalar hem buldukları sokağın hem de şehrin kıymetini artırmışlardır⁶¹. Çıkma sayesinde geleneksel Türk konutunda odalar genişlemiş, aydınlatılmış, havalandırılmış ve manzaraya açılmıştır. Genel itibariyle sokaklar dar olduğu için zemin kat duvarları sokağa taşmamıştır. Bu nedenle zemin katlar nemli olduğu için odunluk, kiler ve ahır gibi hizmet alanları olarak kullanılmıştır⁶². Zemin katın rutubetinden kurtulmak, bazen insan boyu yağın karın etkisinden sıyrılmak ve çoğu zamanda duvarlar içinde sıkışarak büyümek mecburiyeti, odaların asma kattan itibaren genişleme ve taşma zorunluluğunu ortaya çıkarmıştır. Başlangıçta çıkmalar sadece başodaya getirilmekteyken daha sonraları diğer odalara da uygulandıkları görülmektedir⁶³. Çıkmalar, “cumba, şahnişin ve cihannüma” gibi adlar ile de anılmaktadır⁶⁴. Saçaklar ise cepheyi sınırlandırmakla beraber yapıyı güneşten, rüzgârdan ve yağmurdan korumaktadır⁶⁵.

Geleneksel Türk konutunun cephesinde önemli yer tutan elemanlardan bir diğeri ise pencerelerdir. Pencereler yapının en önemli elemanı olan odalara ışık girmesini

---

⁵⁹ Akın, 1997, 570.

⁶⁰ Arseven, C.E.(1943). “Ev” . *Sanat Ansiklopedisi*. C.1.İstanbul, 572.

⁶¹ Evren, M.(1959). *Türk Evinde Çıkma*. İstanbul: Fakülteler Matbaası, 6 - 33.

⁶² Karpuz, H.(2001). “Türk Evi”. *Türk Yurdu*, 31(290), Ankara, 61.

⁶³ Evren, 1959, 5

⁶⁴ Karpuz, 2001, 61; Evren, 1959, 6.

⁶⁵ Karpuz, 2001, 61.

sağlamaktadır⁶⁶. Erken dönemde yalnız hayat bölümüne açılan pencereler sonradan sokağa da açılmaya başlamıştır. 17. yüzyıldan itibaren arka cepheye de pencere açılmaya başlanmıştır⁶⁷. Pencereler ilk zamanlar camsız iken camın yaygınlaşması ile iki yana kanat açılan çerçeveler yapılmıştır. Batı etkilerinden sonra ise düşey sürme pencereler görülmeye başlamıştır. Pencerelerin standart ölçülerde olması evlere olduğu kadar sokağa ve kente de bütünlük sağlamıştır⁶⁸. Pencereler, alt sıra ve üst sıra olmak üzere iki dizi halinde düzenlenmiştir. Alttaki pencereler açılıp kapanan, üsttekiler ise sadece mekânı aydınlatan sabit tepe pencereleridir⁶⁹. Tepe pencereleri “revzen, üst pencere, kafa penceresi” gibi adlar almıştır. Kış aylarında alt sıradaki pencereler tahta kepenklerle örtülü olduğu için aydınlatma üst pencerelerden sağlanmıştır⁷⁰. Pencere dışarıda nereyi görmek istemişsek oraya açılmaktadır. Dışarıdan görülmek istemediğimiz yerde açılmaz. Bu nedenle yapının bazen bir cephesi sağır kalabilir. Yani pencere dıştan görünüşe göre değil; içten yaşayışa göre açılmaktadır⁷¹.

Geleneksel Türk Konutunun planını oluşturan en önemli birimlerden biri odadır. Oda kendi içinde dolapları, sekileri, eyvan ve hayat gibi elemanları ile bir bütündür. Bu özellikleri ile oda plandan bağımsızdır⁷². Bir odayı biçimlendiren etkenler, odanın kullanım koşullarıdır. Türk evinde odanın genel kullanım düzeni göçebe çadır ile kıyaslanırsa ana esaslar üzerinde büyük yakınlıklar olduğu fark edilebilir. Odaların çadırın temel özelliklerini taşıdıkları görülebilir. Oda aynen çadırda olduğu gibi yeme içme, oturma, yatma, dinlenme ve yıkanma gibi ihtiyaçların giderildiği çok amaçlı kurgulanmış birimdir⁷³. Evin genel planlamasında odaların yeri ve yönü esastır. Güneş ve rüzgârın yönüne göre kış odası ve yaz odası ayrımı bulunmaktadır. Odaların sayısı evin sahibinin maddi gücüyle bağlantılıdır. Evlerde misafirlerin kabulü ve ağırlanması için selamlık (başoda) ismi verilen bir kısım ayrılmıştır. Misafirperverliğin simgesi olarak başoda, ailenin oturduğu kısım olan

---

⁶⁶ Sözen, M. (2001). *Türklerde Ev Kültürü*. (1) İstanbul: Doğan Kitap, 80.

⁶⁷ Kuban, D.(1995). *Türk “Hayat”lı Evi*. İstanbul: Mısırlı Matbaacılık, 122.

⁶⁸ Günay, 1998, 97.

⁶⁹ Küçükerman - Güner, 1995, 143; Eldem, S.H.(2007). *Türk Evi Osmanlı Dönemi*. C.1. İstanbul, 87.

⁷⁰ Eldem, 2007, 87-88.

⁷¹ Bektaş, 2007, 156-157.

⁷² Kuban, 1995, 106.

⁷³ Günay, 1998, 46; Sözen, 2001,73; Küçükerman, Ö.(1973). *Anadolu’daki Geleneksel Türk Evinde Mekân Organizasyonu Açısından Odalar*. İstanbul: Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Yayınları, 14-15; Küçükerman- Güner, 1995, 63.

haremden daha büyük olabilmektedir. Orta halli ailelerin evlerinde tek, zengin ailelerin evlerinde iki katta da başoda bulunmaktadır⁷⁴.

Türk Evinde her odanın çevresinde çok yönlü kullanılabilir hizmet alanları bulunmaktadır. Bu ortak yaşam alanları ya sofa ya da diğer hizmet alanlarıdır⁷⁵. Odaların sayılarına ve dizilişlerine göre plan tipleri değişiklik göstermektedir. Örneğin orta sofalı plan tipinde en az dört odanın olması gerekmektedir. Köşe sofalı evlerde ise oda sayısı iki ya da en fazla üçtür. Eğer odalar aynı yöne açılırsa bu ev dış sofalı plan tipinde yapılmıştır. Sofanın dört tarafında oda yer alırsa orta veya iç sofalı plan tipi olarak kabul edilmektedir⁷⁶. Oda giriş kapıları hemen odayı gösterecek biçimde açılmamaktadır. Sofadan bakıldığından içeride hemen her şey görülmemektedir. Kapıdan girince karşıya gelen ahşap paravan içeriği görmeyi engellemektedir. Bu birinci bölüm kemerli bir aralıkla ikinci bölüme yani odaya açılmaktadır. Birinci bölümün tavanı kapı yüksekliğinden biraz fazladır⁷⁷. İkinci bölüm yani odanın orta aksı daha büyük ve tavanı da daha yüksektir. Kapıya bakan yüzünde dolaplar ya da raflar yer almaktadır. Odaya bakan yüzde ise çoğunlukla çiçeklik ve oymalar bulunmaktadır. Ocak çoğunlukla oda giriş duvarına dik bir duvar üzerindedir. Ocak dış duvara gelmemektedir. Ocak duvarında yüklük, dolaplar, oymalar yer alabilmektedir⁷⁸. Odalarda yer alan yüklükte adı verilen dolapların içine yıkanma yerleri yapılmıştır. Gusülhanenin genellikle ocağın yanına yerleştirilmesi ile suyun ve ortamın sıcak tutulması amaçlanmıştır⁷⁹. Odanın iki veya üç köşesini ahşap döşemeli sedirler çevirmiştir. Odaların dizilişine göre sedir düzenlenişi farklıdır. Fakat ana esas girişin karşısına gelecek şekilde, pencerelerin bulunduğu duvar boyunca yerleştirilmesidir⁸⁰. Sedirlerin yükseklikleri 30- 40 cm, derinlikleri 70- 80 cm olabilmektedir. En güzel halı ve kumaşlarla sedir kaplanmıştır. Sedirlerin dışında kalan kısımlar halı ve hasırlarla örtülüdür⁸¹.

Evin planını oluşturan en önemli birimlerden biri de sofadır. Sofa bir geçit olmakla beraber aynı zamanda ev halkının toplanıp düğün ve eğlenceler düzenlediği yerdir. Sofaya eyvan, seki veya tahtlar eklenmiştir. Eyvan bir oturma yeridir ve bazen birden fazla olmak üzere sofaya eklenmiştir. Sekilik ve tahtlar ise iki veya üç tarafı açık ilavelerdir ve genellikle

⁷⁴ Mutlu, A. (1975). "Türk Evleri". *Sanat Dünyamız*. 1 (3) , İstanbul, 8; Cansever, T. (2002). "Türk Evinin Mimarisi". *Türkler*. C.12. Ankara, 201.

⁷⁵ Küçükerman, Ö.(1985). *Kendi Mekanının Arayışı İçinde; Türk Evi*, İstanbul: Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Yayınları, 63.; Küçükerman - Güner,1995, 91.

⁷⁶ Eldem, 2007, 16.

⁷⁷ Günay, 1998, 116-117; Bektaş, 2007, 153.

⁷⁸ Günay, 1998, 117-119; Ödekan,A.(1997). "Konut". *Türkiye Tarihi*, C.3, 421.

⁷⁹ Bektaş, 2007, 153.

⁸⁰ Kuban, 1995, 114-115; Küçükerman, 1985, 115.

⁸¹ Kuban, 1995, 115.

manzara tarafına yapılmıştır. Zeminleri sofanıninkine nazaran birkaç basamak daha yüksektir. Sofa bazı yerlerde farklı isimler alabilmektedir. Sergi, sergâh, sayvan, çardak, divanhane, hayat gibi isimleri aldığı görülmektedir⁸².

Odalar sofaya açılmaktadır. Sofa da bir veya iki tarafı kapalı sokak durumunda olabildiği gibi meydan yeri gibi ortada da olabilmekteydi. Geleneksel Türk konutunu Batı Avrupa evinden en fazla ayıran taraf odaların ayrı ayrı sofaya açılması ve sofanın evin içindeki hareket yollarına meydan olmasıdır. Bu fark kullanılış açısından önemli bir üstünlüktür. Türk evi “sofasız”, “dış sofalı”, “iç sofalı”, “orta sofalı” olmak üzere dört ana başlık altında toplanmıştır⁸³. Sofa ilk örneklerinde açıktır. Sofanın üstü tavanla örtülüdür ve yan duvarları açıktır. Ahşap direkler tavanı taşımaktadır. Sofa sokağa bakıyorsa dışarıdan içerinin görünmemesi için direkler arası kafeslerle kapatılmıştır. Bahçe tarafına bakan sofalarda böyle bir uygulamaya gerek yoktur⁸⁴.

Evlerde kullanılan malzeme bölgenin coğrafi özelliklerine göre belirlenmektedir. Ahşap Türkiye’de geniş bir kullanma alanına sahiptir. Kuzey Anadolu’nun en doğu ucundan Marmara Bölgesine, Batı Anadolu’da Bursa, Kütahya, Manisa ve kısmen Muğla illerinde, Batı ve Orta Toroslarda ahşap, Orta Anadolu’da kerpiç-taş, Batı Anadolu’da Ege ve Akdeniz sahili taş, Güney Anadolu’da ahşap-taş malzeme kullanılmaktadır⁸⁵.

Anadolu’da evler, farklı iklim koşulları ile yerel yapı malzemesi ve yapım tekniği esas alınarak yapıldığından, belirli bölgelerde ortak özellikler göstermektedir. Bu sebeple bölgeler arasında kesin çizgilerle ayrımlar yapılamamaktadır⁸⁶.

2.2.2. Süsleme

Geleneksel Türk konut mimarisinde süsleme, evi sanat eseri haline getiren özelliklerden birisidir. Türk evinin iç mekânları sofa ve odaların iç yüzeyleri gibi, dış cephe yapı elemanları üzerinde de değişik malzemelerden yapılmış süslemeler bulunmaktadır⁸⁷.

⁸² Eldem, 1968, 16; Sözen, 2001, 81.

⁸³ Akın, G.(1990). *Asya Merkezi Mekân Geleneği*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 177; Eldem, 1968, 16; Sözen, 2001, 81 .

⁸⁴ Eldem, S.H. (1993). “Türk Evi ve Biz”. *Türkiye Evleri Koruma Derneği Yayını*, İstanbul, 18.

⁸⁵ Küçükerman, 1985, 38; Kuban, D.(1996). “Türkiye Malzeme Koşullarına Göre Geleneksel Konut Mimarisi Üzerine Bazı Gözlemler”. (36). *Mimarlık*. 15-20.

⁸⁶ Eldem, 2007, 29.

⁸⁷ Karpuz, 2001, 62.

Türk konut mimarisinde işleve ve kullanıldığı yere göre malzemeye uygunluk en son düzeye ulaşmıştır. Bir kilimde aynı şema içinde benzer motiflerin her ilmekte değişik renklerle dokunması gibi, Türk evi benzer şemalar üzerinde değişikliklerle, günlük yaşamın duyarlılığının biçimlenmesi diyebileceğimiz bir estetik görüntü sunmaktadır⁸⁸.

Türk evinde dış cephe itibariyle renk kullanımı dışında süsleme pek yaygın değildir. Cephelerde kafesler, parmaklıklar ve kepenkler başlıca bezeme unsurlarıdır. 18. ve 19. yüzyıl evlerinde ise saçaklar, konsollar ve batılı biçim düzenlemelerinin cephelerde uygulanmasının yanı sıra boyamalar süslü bir cephe mimarisi oluşturmuştur. Renk kullanımında kırmızı, sarı, mavi ve beyaz ağırlıkta kullanılmıştır. Ahşap unsurların kireç ile boyandığı örnekler görülmektedir. Bunun yanı sıra bazen beyaz bazen de mavi ve kırmızı renkler kullanılmıştır. Ayrıca ev cephelerinde mistik ve batıl inanışları barındıran unsurlar bulunmaktadır. Bunlar muskalar, geyik boynuzları, nazar boncukları ve Allah'ı anan çeşitli yazılar yer almaktaydı. Evlerin saçaklarının altına yapılan küçük kuş evleri ise iyilik ve şefkat ifadesi olarak düşünülmekteydi⁸⁹.

Geleneksel Türk konut mimarisinde metal süsleme kapı tutamakları, kapı menteşeleri, kapı çatki parçalarını birleştiren özel çiviler, kabaralar ve pencere parmaklıklarında görülmektedir⁹⁰. Ahşap süslemeler ise ahşap tavanlarda, kapı kanatlarında, pencere kafeslerinde, pencere ve kapı söve ya da pervazlarında, ahşap korkuluklarda, ahşap dikme başlıklarında ve cumba konsollarında yer almaktadır⁹¹. Bunların yanı sıra konut mimarisinde ahşap süsleme saçak, çiçeklik ve dolap kapaklarında bezeme unsuru olarak görülmektedir⁹². Ahşap süsleme bazen yalın olabildiği gibi bazen de bitkisel ve geometrik motifler içerebilmektedir⁹³. Süslemede yer alan motifler arasında yıldızlar, hayat ağaçları, vazoda çiçekler, selviler ve rozetler başta gelmektedir⁹⁴. Ahşap süslemenin en yoğun işlendiği yer tavanlardır. Tavan süslemeleri; tavanın çitalarla kare, kare dikdörtgen, paralelkenar ve üçgen gibi biçimlere ayrılması yoluyla olmaktadır. İkinci olarak ortada bulunan bir göbek çevresinde sular, “S” ve “C” motifleri, stilize bitki ve diğer geometrik motiflerin dolaşmasından oluşmaktadır. Tekneli tavanlar, duvarla belli bir profille birleşmektedir. Bu tavanların görsel etkinliği ve süslemeleri diğer düzlemsel tavanlara göre

⁸⁸ Kuban, D.(2007). *Osmanlı Mimarisi*. İstanbul: Yem Yayınları, 488.

⁸⁹ Kuban, 1995, 184-186.

⁹⁰ Özen, K. (1985). “Divriği Esnafının Geleneksel Kapı Süsleme Sanatı” *Kültür Folkloru Araştırmaları*, 1(1), 55.

⁹¹ Karpuz, 1984, 34.

⁹² Karpuz, 2001, 62.

⁹³ Karpuz, 1984, 34.

⁹⁴ Karpuz, 2001, 62.

daha ağırlıktadır. Kapı kanatlarında da benzer süsleme ve bezemeler bulunmaktadır. Geometrik süslemeler içeren kaplama tekniği, kapılarda da görülmektedir⁹⁵. Süsleme açısından önemli olan bir başka unsur ise dolaplardır. Dolaplar geçmesiz ve aynalı olarak tahtadan, boyalı ve boyasızdır. Boyalı dolaplarda en zarif ve işlenmiş motiflere yer verilmektedir. Boyasız ahşap en sade işlerde olduğu gibi en seçkin işlerde de görülmektedir. En seçkin örneklerde boyasız ahşap sedef, fildişi ve tel ile örülür ve kakma tekniğinde işlenmektedir. Dolapların üstlerindeki duvar kısmı, genellikle ahşaptan yapılır ve muhtelif yerleri geometrik motiflerle bezenmektedir. Buna rağmen en fazla görülen usul, kitabe usulüdür. Kitabelerin içine genellikle saksı içinde yemiş ve çiçek motifler boyanmaktadır⁹⁶.

Geleneksel Türk konut mimarisi süslemesinde, nakışlı süsleme ve manzaralar önem taşımaktadır. Özellikle sofa ve odalarda hatayi ve rumi bordürlere, Edirnekari motiflere, natürmort meyve ve çiçek resimlerine yer verilmiştir. Manzara resimlerinde hayali veya gerçek kent görünümleri işlenmiştir. Örnek verecek olursak; Birgi Çakırağa Konağı, İstanbul ve İzmir görünümüne sahiptir. Karaman Tartanlar evinde İstanbul manzarasına yer verilmiştir⁹⁷. Tokat Latifoğlu Konağı ve Madımaklar evinde şehir manzarası tasvirleri görülmektedir⁹⁸. Ayrıca odalarda alçı- malakari ve çini süslemeler ocak davlumbazları ve tavan bordürlerinde yer almaktadır. Konut mimarisinde en sade odanın da en süslü odanın da en büyük özelliği ferah ve iç açıcı olmasıdır. Süsleme açısından en zengin oda dahi yaptığı tesir itibarıyla boğucu ve ezici değil, bilakis bu zenginliğin içinde sade bir görüntü sunmaktadır⁹⁹. Konutların süslemesi dini abidelerin süslemesinden çok farklıdır. Bu yapıların süslemesi daha zarif dini abidelerinki kadar keskin ve ağır değildir¹⁰⁰.

2.3. Geleneksel Türk Konut Mimarisinin Tarihsel Gelişimi

İnsanoğlunun temel ihtiyaçlarından olan barınma ihtiyacını karşılayan evler; zamana, kültüre, iklime, temin edilebilecek malzemeye, yapı tekniğine ve tasarıma bağlı olarak tarih boyunca farklılıklar göstermiştir¹⁰¹.

⁹⁵ Karpuz, 1984, 35

⁹⁶ Eldem, S.H.(1944). “17. ve 18.Asırda Türk Odası”. *Güzel Sanatlar*. (5), 28.

⁹⁷ Karpuz, 2001, 62.

⁹⁸ Çal, H. (1988). *Tokat Evleri*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 44.

⁹⁹ Eldem, 1944, 28.

¹⁰⁰ Arseven, C.E. (1984). *Türk Sanatı*. İstanbul: Cem Yayınevi, 115

¹⁰¹ Akın, 1997, 569; Bektaş, 2007, 11

Türk evi, ilk olarak Anadolu'da kendine has karakterini oluşturarak Osmanlı fetihlerini takiben İstanbul ve Edirne başta olmak üzere önce Anadolu'da kendi has özelliklerini bulmuş daha sonra Osmanlı fetihleriyle Balkanlarda da kökleşmiştir¹⁰². Bunlar günümüzde Yugoslavya, Bulgaristan ve Yunanistan'ın bazı yerleşimleridir. Türklüğü veya Osmanlı kültürünü kabullenen toplulukların oturdukları veya yerleştikleri bu yerlerde, Türk evi 15. ve 16. yüzyıldan itibaren diğer tiplerin yerini almıştır. Bu bölgeler kesin bir sınır ile çerçevelenemez. Çünkü toplu olarak yayılmaların yanında, küçük sızmalar şeklinde tesirler olmuştur. Ulah ve Boğdan yani bugün Romanya'da, Fener beyleri ve İstanbul'da yetişmiş asilzadeler konak ve saraylarında Türk dekorunu işlemişlerdir. Küçük çaplı tesirler Kırım'a kadar uzanmıştır. Kırım hanlarının Bahçesaray'daki saraylarında tamamen Türk unsurlarının hâkim olduğu görülmektedir¹⁰³. Bu alanlar, Osmanlı İmparatorluğunun kültürel açıdan etkisi altında olan yerler olarak nitelendirilmektedir. Doğu ve güneyde Türk evi olarak kabul gören bu tip, Anadolu'dan öteye, Kafkasya ve Irak'a geçememiştir. Kafkasya ve Irak'a kadar uzanan İran etkisi Suriye'yi içine alan Arap evi modeli, Türk evi tasarımının baskın olduğu bölgeye sınır çekmiştir¹⁰⁴. Ev mimarisine benzerliği olan yapı türlerinden faydalanarak 15. ve 16. yüzyıllarda evlerin tek katlı ve asma kat ilaveli olduğu, odaların direkli dış sofa üzerine sıralandığı ve pencerelerin sokağa değil dış sofaya açıldığı düşünülmektedir¹⁰⁵.

Geleneksel Türk konutu kapsamlı olarak yayılma eğilimini büyük oranda 17. ve 18. yüzyılda göstermiştir. Bu devirde İstanbul ve Edirne'de bulunan evler, Ön Asya ve Doğu Avrupa için genellikle örnek teşkil eden tip durumuna gelmiştir. 17. yüzyılın ortalarından itibaren evlerin kat sayısının artmasıyla beraber odalar çıkmalarla sokağa açılmaya başlamıştır¹⁰⁶. Türk evi, esas gelişme çizgisini 18. yüzyıldan itibaren göstermiştir¹⁰⁷. Bu dönem itibariyle oda ve sofalar genişlediğinden kalın duvarlar terkedilerek dolma duvar yapılanması başlamıştır. Bu sayede yapılara ferahlık kazandırılmıştır. Evler önceki dönemlerdeki gibi tek cepheye değil dört cepheye de açılmaya başlamıştır. Aynı zamanda dış sofa plan tipi daha az kullanılmıştır. Dış sofa yerine orta veya merkezi sofa etrafında sıralanmış odalar tercih edilmiştir. Bu yeni oluşan biçimler Anadolu'nun ve Rumeli'nin her

---

¹⁰² Günay, 1998, 19-20; Eldem, 1968, 11.

¹⁰³ Eldem, 1968, 11.

¹⁰⁴ Eldem, 1968, 11.

¹⁰⁵ Kuban, 1995, 191.

¹⁰⁶ Eldem, 1993, 17; Günay, 1998, 42.

¹⁰⁷ Eldem, 1968, 11; Bektaş, 2007, 170; Küçükerman – Güner, 1995, 53.

tarafına zamanla yayılmıştır¹⁰⁸. 18. yüzyıldan itibaren özellikle İstanbul'da da iç ve orta sofalı plan tipi yaygınlaşmıştır. Orta sofalı plan tipinin özellikle taşra eşrafı, ayanı ve beyleri tarafından yaptırılan konaklarda uygulandığı görülmüştür¹⁰⁹. 18. yüzyılın başlarında görülen dolma duvar sisteminin yerini ahşap çatkı yöntemi almıştır. Ahşap çatkı dış duvarlarda samanlı, horasan harcı karışımı ile sıvanarak aşı renginde veya yeşil, mavi gibi renklerle boyanmıştır¹¹⁰. 18. yüzyılda Türk sanatında Barok etki görülmeye başlanmıştır. Bu etki 1730-1740 yıllarında Türk sanatına öncelikle süsleme noktasında giriş yapmaktadır. Barok etki geleneksel konut mimarisi üzerinde de görülmüştür. Plan olarak ev mimarisindeki değişikliklerin yanı sıra oda öğelerinde Barok sanatın biçim ve süslemesi yoğun olarak işlenmiştir. Sepet veya kâse içinde meyveler, çiçek demetleri, çiçekli vazolar, akantlar, gırlantlar, ince yapraklı kıvrımlı dallar, volütler ve perspektif denemeleriyle görülmektedir. Dış cephelerde bu süslemeler daha az yer almaktadır. Yüklüğün üstüne gelen duvarlarda kent manzaraları tasvir edilmiştir. Ahşap yüzeylerde özellikle de dolap kapaklarında Edirnekari adıyla anılan yağlı boya çiçek resimleri karşımıza çıkmaktadır. Tavanlarda spiral göbekler meydana getirilmiştir. Ocak davlumbazları mermer ve alçı malzeme kullanılarak Barok kıvrımlı olarak yapılmıştır¹¹¹. İstanbul'da Kâğıthane ve Boğaziçi başta olmak üzere çeşitli semtlerde bulunan ahşap yalı, köşk ve konaklarda geleneksel Türk konut mimarisinin genel özellikleri ile Batı tarzının etkili olduğu motif ve kompozisyonların bir arada kullanıldığı da görülmüştür¹¹². 19. yüzyılın başlarında da barok sanatı etkisini sürdürmüştür. Evlerde Barok sanatının etkisiyle sofaya açılan köşe kapılarının bulunduğu pahlı yüzeyler kavisli şekil almıştır. Bunun sonucu olarak sofalar ovale yakın bir plan oluşturmaya başlamıştır. Yine barok etkiyle beraber hareketli plan ve cephelerin yerini düz hatlar, girinti çıkıntılardan kaçınan bir mimari almıştır. Bu yeni oluşan plan ve cephe değişimi İstanbul'da hemen kendisini gösterirken Anadolu ve Rumeli 19.yüzyılın sonuna kadar eski konut mimarisi geleneğine bağlı kalmıştır¹¹³. 19. yüzyılda II. Mahmut ile beraber ise Ampir üslup etkin olmuştur. Bu üslup genel olarak evlerin plan, cephe ve süslemesine sadelik kazandırarak düzgün olmayan yüzeyleri azaltmıştır. Cephelerde yarım gömme sütunlar, üçgen alınlıklar, daire ve düz kemerler, kabartma kilit taşları, bazen sıvayla da yapılmış bezemesiz ama iri silmeler, şemseler, rozetler, tuğralar, gırlantlar, akant ve defne yaprakları,

¹⁰⁸ Eldem, 1968, 135.

¹⁰⁹ Ödekan, 1997, 423.

¹¹⁰ Eldem, 1968, 135-136.

¹¹¹ Günay, 1998, 42-43; Kuban, D. (1954). *Türk Barok Mimarisi Hakkında Bir Deneme*. İstanbul: İ.T.Ü Mimarlık Fakültesi Yayınları, 70.

¹¹² Ödekan, 1997, 425.

¹¹³ Eldem, 1968, 201.

silahlar, bayraklar ve meşalelerle yapılan armalar, müzik aletleri, vazolar ve iekler Ampir üslubunu belirleyen özelliklerdir. Ampir üslupla birlikte çıkmalar azalmış, saçaklar daralmış ve ahşap kaplanmıştır. Yine bu dönemde niş içinde teknolojinin eserleri olan tren ve vapur gibi araçların resimleri yer almıřtır¹¹⁴. Zaman içinde görülen siyasi ve kültürel etkileşimlerin sanatı da etkilediği aşıkardır. Türk sanatının içinde yer alan konut mimarisinde dönemler arası değişimler yaşandığı görülmüştür. Değişimler ve yayılma ulusun içinde bulunduğu sıkıntı süreçler evresinde bile devam etmiştir. Bu da geleneksel Türk konutunun ne kadar etkileyici ve değişime açık olduğunun göstergesidir.

---

¹¹⁴ Günay, 1998, 43-44.

3. GEREDE VE ÇEVRESİNDE GELENEKSEL TÜRK KONUT MİMARİSİ

Gerede; Göynük, Mudurnu, Bolu, Safranbolu, Çerkeş, Kastamonu, Taşköprü, Çankırı, Çorum, Yozgat, Vezirköprü, Havza, Merzifon, Amasya ve Tokat ile birlikte Kuzey Anadolu evi alanına girmektedir¹¹⁵. Bolu ve Gerede'nin, Safranbolu, Kastamonu, Tokat, Kula, Göynük ve Mudurnu gibi geleneksel konut mimarisini tüm dokusuyla koruması mümkün olmamıştır.

Gerede yerleşme bakımında oldukça eski zamanlara kadar dayanmaktadır. Milattan öncesine uzanan yerleşme günümüze kadar süregelmiştir. Bu süre içerisinde şehir çeşitli milletlere ev sahipliği yapmıştır. Geçmişte şehrin dokusu hakkında bilgiler kısmen seyahatnamelerde verilmiştir. 14. yüzyıl ortalarında Gerede'ye uğrayan seyyah İbn-i Batuta Gerede'yi şu şekilde anlatmaktadır: “Burası dağ eteğinde güzel ve büyük bir şehirdir. Çarşı ve caddeleri geniştir. En soğuk şehirlerden biridir. Ayrı ayrı mahallelere bölünmüş olup, her mahalle kendi halkı arasında yaşamaktadır”¹¹⁶. 17. Yüzyıl ortalarında Gerede'ye gelen meşhur seyyah ve yazar Evliya Çelebi şehri şu şekilde tasvir etmektedir: “Şehir geniş bir ova içinde olup bin adet tahta ve kiremit örtülü eski usul evleri vardır. Dokuz mahalle, on mihrabı var. Çarşı içindeki cami güzeldir. Üç tekke, bir hamam, üç han, iki yüz dükkân ve yedi kahvehane vardır. Esnafın çoğunluğunu bıçakçı ve debbağlar oluşturur. Gerede yönü ve sahtiyanı ile meşhurdur. Suyu ve havası iyi, güzel bir yayla yeridir. Halkı son derece sağlam yapılıdır”¹¹⁷. Bu kayıtlardan anlaşıldığı üzere 14. yüzyılda Gerede geniş cadde ve sokakları bulunan ve ayrı ayrı mahallere bölünmüş bir şehir olarak tasvir edilmiştir. Görüldüğü üzere 17 yüzyıl öncesine dair mimari yapılar hakkında bilgi mevcut değildir. 17. yüzyılda şehre gelen Evliya Çelebi'nin verdiği bilgiler doğrultusunda bin adet tahta yani ahşap evin bulunduğu ve bu evlerin çatılarının kiremit örtülü olduğu anlaşılmaktadır. Fakat bu evler zamanla meydana gelen sel, deprem, yangın gibi doğal afetlerin verdiği tahribat ve zamanla meydana gelen aşınmalar sebebiyle günümüze ulaşamamıştır. Bu yüzden 19. yüzyıl öncesine ait Gerede geleneksel konut mimarisini ve şehir yapısını seyahatnamelerde verilenler dışında bilgi mevcut değildir. Gerede'de günümüzde sınırlı sayıda bulunan evlerin çoğu 19. yüzyıl sonu 20.yüzyıl başına aittir. Geleneksel konut mimarimize uygun vaziyette bulunan evler 2009 yılından itibaren tescillenmeye başlamıştır. İlk olarak 2009 yılında

¹¹⁵ Eldem, 1984, 58.

¹¹⁶ Aykut, A.S. (Hazırlayan). (2000). *İbn Batuta Seyahatnamesi*. Cilt 1. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 438.

¹¹⁷ Dağlı, Y., Kahraman S.A. (Hazırlayanlar). (2005). *Günümüz Türkçesiyle Evliya Çelebi Seyahatnamesi*. 2 (1) İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 173- 175.

Çarıklılar Konağı'nın tescil işlemi yapılmıştır. Daha sonra Ankara 1 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü'nce 2013 yılında 12 ev daha tescillenmiştir. Tespitlerimize göre geleneksel konut mimarisi özellikleri barındıran 20'ye yakın ev olmasına rağmen ev sahiplerinin tescil işlemlerine karşı çıkmalarından dolayı sadece 13 eve tescil işlemi yapılabilmektedir. Bazı ev sahipleri, hali hazırda evlerin üzerindeki tescili kaldırmak için çabalamaktadır. Örneğin ev sahipleri tarafından 1948 yılında yapıldığı belirtilen Terzi Kenan Dede'nin evi üzerindeki tescilin kaldırılması talep edilmiştir. Bu talep doğrultusunda oluşan hukuki süreç halen devam etmektedir. Ev sahiplerinin çoğu şehir dışında yaşamaktadır. Bu sebeple evlerin çoğu kullanılmadığından bakıma ihtiyaç duymaktadır. Terzi Kenan Dede'nin evi, Olgaçlar Konağı ve Durmuş Hoca'nın evinde kiracı oturmaktadır. Evlerin bazıları yaz aylarında ev sahipleri tarafından geçici olarak kullanılmaktadır. Gerede'de hızlı ve yanlış şehirleşmenin devam etmesinden dolayı tarihi dokuyu yansıtan evler kaderlerine terkedilerek yok olmakta veya yıkılarak yerlerine modern mimari anlayışında kültürümüzü yansıtmayan betonarme evler yapılmaktadır.

Çalışmamıza başladığımız yıllarda tespit ettiğimiz fakat inceleyemeden yıkılan konutlar olmuştur. Yine 2000 yılında yayımlanan Geçmişten Günümüze Gerede Sempozyumu bildirilerinin yayınlandığı eserde Fatih Erkoçoğlu'nun “ Gerede'de Osmanlı'dan Kalma Vakıflar ve Tarihi Eserler”¹¹⁸ adlı makalesi bünyesinde fotoğrafladığı geleneksel konut mimarisi cephe özelliklerini yansıtan bazı yapıların günümüze ulaşmadığı tespit edilmiştir. Gerede dışında Bolu merkez¹¹⁹, Mudurnu¹²⁰, Göynük¹²¹, Dörtdivan¹²², Seben¹²³, Akçakoca¹²⁴, Kastamonu¹²⁵ ve Safranbolu'da¹²⁶ bulunan evler Batı Karadeniz

¹¹⁸ Erkoçoğlu, 2000, 42-44.

¹¹⁹ Eroğlu, E. (2009). *Bolu İl Merkezinde Bulunan Eski Evler*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 377

¹²⁰ Babalı, M. (2007). *Mudurnu'nun Fiziksel ve Tarihsel Dokusu, Sivil ve Anısal Mimarlık Örnekleri Çevresel Analiz ve Koruma Örnekleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 120

¹²¹ Erdem, A. (1996). *Göynük Tarihsel Siti, Dini ve Sivil Mimarlık Ürünleri, Koruma Sorunları ve Yeni Yapılanma Koşulları*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 236-238.

¹²² Yazar, T., Yasa, A.A., ve Doğan, P. (2011). “Dörtdivan Geleneksel Konut Mimarlığı Üzerine Bazı Gözlemler”. Yaman, A., Yasa, A.A., Öztürk, E., ve Yiğit, B.K. (Editörler). *21. Yüzyılda Köroğlu ve Bolu Araştırmaları Uluslararası Köroğlu, Bolu Tarih ve Kültürü Sempozyumu Bildirileri*. Birinci Baskı. Bolu. AİBÜ BAMER Yayınları. 707.

¹²³ Yasa, A.A. (2016). “Seben Geleneksel Konut Mimarisi Üzerine Gözlemler”. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*. 24 (1), 69.

¹²⁴ Naldan, F. (2012). *Akçakoca'da Bir Grup Ev Mimarisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum, 171-188.

¹²⁵ Eyüpgiller, K.K. (1998). *Bir Kent Tarihi Kastamonu*. İstanbul: Eren Yayıncılık, 237; Avcı, F.F. (2004). *On Dokuzuncu Yüzyıl Kastamonu Konutları Değişim Süreci*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir, 30-31.

¹²⁶ Günay, R. (1989). *Geleneksel Safranbolu Evleri ve Oluşumu*. Ankara, 264.

bölümü mimari özelliklerini yansıtmaktadır. Bolu merkezde geleneksel Türk konut mimarisi özelliklerini gösteren otuz altı ev bulunmaktadır¹²⁷. Mudurnu’da yüz otuz beş tescilli ev yer almaktadır¹²⁸. Göynük’te yüz otuz iki konut tescillidir¹²⁹. Safranbolu’da 810 tescilli sivil mimarlık örneği mevcuttur¹³⁰. Akçakoca’da 98 adet tescilli konut bulunmaktadır¹³¹. Bu bilgiler doğrultusunda çevrede bulunan il ve ilçelerde tescilli ev sayısı Gerede ilçesine nispeten oldukça fazladır. Bu da gösteriyor ki şehir yakın çevresinde bulunan yörelerin aksine geleneksel konut mimarisini tam anlamıyla koruyamamıştır.

Eski Gerede evleri özellikle Esentepe olarak bilinen ormanlık alanın eteğinde yer alan Kabiller ve Kitirler mahallesinde yoğunlaşmıştır. Diğer yandan Orta Mahalle, Seviller mahallesi ve Demirciler mahallesinde de eski evler yer almaktadır. Özellikle Orta mahalle şehrin merkezi konumunda olmasından dolayı eski yapılar, yeni yapılar arasında kaybolmaya yüz tutmuştur. Orta mahalle ve Demirciler mahallesinde bulunan birkaç eski ev, betonarme yapıların arasında tek başına ayakta kalmaya çalışmaktadır. Kitirler mahallesi bir nebze şehir planında cephe özelliklerini koruyan ve gösteren sokak planlamasını korumuştur.

Bolu evlerinde iç sofalı, orta sofalı ve dış sofalı olmak üzere üç plan tipi görülmektedir¹³². Gerede, Göynük¹³³ ve Mudurnu¹³⁴ evlerinde dış sofalı plan tipi uygulanmamıştır. Uygulanan planlarda kendi içerisinde alt gruplara ayrılmaktadır.

Bolu evlerinin genelinde bahçe düzenlemesi bulunmaktadır. Bolu merkez evlerinin 25’inde¹³⁵, Gerede evlerinin ise Mercanlar evi haricinde hepsinde bahçe düzenlemesi yer almaktadır.

Doğan Kuban geleneksel Türk konut mimarisi üzerine yapmış olduğu sınıflandırmada Bolu evlerinin esas yayılma alanı Anadolu’nun kıyıları ile orta yayla arasında bir ikinci çember gibi dolanan ve Sivas dolaylarından batıya ve İç Ege’den Torosların kuzey yamaçlarına kadar uzanan ve yer yer diğer bölgelerde ve Balkanlarda görülen hımış yapı tekniğinde, yani taşıyıcı sistemi ağaç, kerpiç dolgulu, zemin katı

---

¹²⁷ Eroğlu,2009, 377

¹²⁸ Babalı, 2007, 58.

¹²⁹ Dikmen, Ç.B.,Toruk, F. (2015). “ Geleneksel Göynük Evlerinin Mekânsal Yapısı ve Koruma Önerileri” *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(1), Afyon, 121.

¹³⁰ Günay, 1989, 268.

¹³¹ Naldan, 2012, 188.

¹³² Eroğlu, 2009, 376; Yazar -Yasa -Doğan, 2011, 702-703; Yasa, 2016, 54.

¹³³ Erdem, 1996, 184.

¹³⁴ Babalı, 2007, 65-66.

¹³⁵ Eroğlu, 2009, 376.

çoğunlukla taş olan bir yapı tekniği ile inşa edilmiş olduğunu belirtmektedir¹³⁶. Ayrıca dolgu sisteminde tuğla malzeme kullanımı da görülmektedir. Bolu evlerinde hımsız üzeri bağdadi uygulanan örneklerde bulunmaktadır¹³⁷. Mudurnu¹³⁸, Göynük¹³⁹ ve Gerede evlerinde cephelerde ahşap kaplama kullanılmaktadır. Özellikle Gerede evlerinde cephelerde ahşap kaplama örneklerine sıkça rastlanmaktadır. Dağ eteğinde yer alan şehrin kuzey ve batı tarafa bakan cephelerine bağdadi tekniği ve ahşap kaplama uygulanarak ısı kaybı engellenmeye çalışılmıştır. Yöre ormanlarla kaplı bir bölgede yer aldığından Bolu evlerinde malzeme olarak en çok ahşap kullanılmaktadır¹⁴⁰. Bolu evlerinde ahşabın yanı sıra taş, kerpiç, tuğla, alçı ve metal malzeme kullanımı görülmektedir.

Bolu evleri zemin üzerine bir kat, zemin üzerine iki kat, zemin üzerine bir kat ve cihannüma katından oluşanlar, zemin üzerine iki kat ve cihannüma katından oluşanlar, zemin üzerine iki kat ve çatı arasından oluşanlar şeklinde inşa edilmiştir¹⁴¹. Gerede evlerinin genellikle zemin üzerine iki kat ve zemin üzerine iki kat ve çatı arası şeklinde inşa edildiği görülmektedir. 19. yüzyıl ile birlikte ara kat özelliğinin kaldırılarak birinci ve ikinci katların benzer planda yapılması Gerede evlerinde sıklıkla görülmektedir. Zemin katlar genellikle hizmet mekânı olarak bazen de hem hizmet mekânı hem de oturma mekânı olarak kullanılmaktadır. Yapılara tek kanatlı ve çift kanatlı kapılar ile giriş yapılmaktadır. Giriş kapıları üzerinde aydınlık pencere açıklıkları mevcuttur. Bolu evlerinin cephelerinde çıkmalar ve pencere dizileri önemlidir. Evlerde geleneksel konut mimarisinde görülen çıkma tipleri uygulanmıştır¹⁴². Pencere türleri giyotin ve içe açılan tür görülmektedir. Pencere önlerine ahşap ve metal malzemeden oluşturulan basit şebekeler yerleştirilmiştir. Formuna göre kare, enine dikdörtgen, boyuna dikdörtgen ve kemerli pencereler karşımıza çıkmaktadır¹⁴³. Bolu evlerinde balkon uygulaması çok fazla tercih edilmemiştir¹⁴⁴. Gerede evlerinde sadece üç yapıda balkon uygulaması ile karşılaşmaktadır. Evlerde beşik ve kırma çatı olmak üzere iki örtü sistemi yer almaktadır¹⁴⁵. Çatı örtü kaplaması olarak sac, alaturka

---

¹³⁶ Kuban, 1975, 194

¹³⁷ Eroğlu, 2009, 379; Erdem, 1996,198.

¹³⁸ Öztürk, E.Y.(2007). *Bolu İli, Mudurnu İlçesi, Armutçular Konağı'nın Restorasyonu*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 148.

¹³⁹ Erdem, 1996, 190.

¹⁴⁰ Eroğlu, 2009, 379; Erdem, 1996, 197-203; Babalı, 2007, 68-70; Yazar - Yasa -Doğan, 2011, 706; Yasa, 2016, 66.

¹⁴¹ Eroğlu, 2009, 376; Yasa, 2016, 49; Babalı, 2007, 62; Erdem, 1996, 175; Yazar -Yasa -Doğan, 2011, 702.

¹⁴² Eroğlu, 2009, 377; Babalı, 2007, 67; Erdem, 1996, 191.

¹⁴³ Eroğlu, 2009, 377; Babalı, 2007, 70; Erdem, 1996, 195; Yasa, 2016, 62-63.

¹⁴⁴ Eroğlu, 2009, 308; Yazar – Yasa -Doğan, 2011, 705; Yasa, 2016, 58; Erdem, 1996, 193-194; Babalı, 2007, 67.

¹⁴⁵ Eroğlu, 2009, 316; Babalı, 2007, 69; Erdem, 1996, 201; Yasa, 2016, 69.

ve marsilya kiremit tercih edilmiştir¹⁴⁶. Saçak altları kaplamalı ve kaplamasız olarak düzenlenmiştir¹⁴⁷.

Bolu evlerinde odalar yeme-içme, oturma, yatma ve yıkanma gibi günlük ihtiyaçları karşılayacak şekilde tasarlanmıştır. Bu nedenle odaların içerisinde sedir, raf, ocak ve çiçeklikler yer almaktadır. Genellikle her odada bulunan ahşap dolaplar, yüklük ve gusülhane olarak kullanılmaktadır. Hemen her odada bulunan ocaklar çeşitli kemer düzenlemeleri ile ihtiyacın estetiğe dönüştürülmesi sağlanmıştır. Sofa ve odalarda geniş yer bulan çiçeklikler çeşitli kemer düzenlemeleri ile oda ve sofalara görsellik katmıştır. Bazı evlerin ikinci katlarında tavan ve dolapları bezemeli genellikle ocak bulunmayan başodalar yer almaktadır. Başoda eve gelen misafirlerin ağırlandığı bölümdür. Gerede evlerinde başodaya çift kanatlı ahşap kapı ile giriş yapılmaktadır. Odalar ortak kullanım alanı olan sofanın etrafına yerleştirilmiştir. Sofa içerisinde sedir, çiçeklik, seki ve ambar bulunmaktadır. Yiyecek saklamak için tasarlanan ambarlar ahşap malzemedendir yapılmıştır. Seki, sofa zemininden biraz yüksek olarak tasarlanmış ahşap korkuluklu oturma alanıdır. Bolu evlerinde mutfağın ayrı bir bölüm olarak tasarlandığı pek fazla örnek yoktur. Genellikle ocaklı olan odalar mutfak olarak kullanılmaktadır. Bolu evlerinde her kat farklı aileler tarafından kullanıyorsa her katta tuvalet yer almaktadır¹⁴⁸. Gerede evlerinin çoğunda tuvalet bölümleri orijinal hallerini korumaktadır. Pek az evde tuvalet bölümleri yenilenmiştir. Fakat Bolu merkezde bulunan evlerin hepsinde tuvalet bölümleri yenilenmiştir¹⁴⁹.

Bolu evlerinde süsleme genellikle yapı içerisinde görülmektedir. Yapıların dışında geleneksel Türk konut mimarisinde olduğu gibi fazla bezeme görülmemektedir. Yapı içerisinde tavanlar, yüklükler, ocak kemerleri, duvar yüzeyleri ve çiçeklikler; yapı dışında alınlıklar, balkon korkulukları, çıkma destekleri, yapı duvar dış yüzeyleri, kitabe bölümler, kafes kısımları, pencere alınlıkları, kapı göbek ve tokmakları, dış cephe zemin döşemeleri dekoratif özellik göstermektedir¹⁵⁰. Gerede evlerinde tavanlarda çıtakari, kapı kanat ve dolap kapaklarında ahşap üzeri kalem işi süsleme bölgede ayrıcalıklı özelliğe sahiptir.

Gerede ve çevresinde yer alan evlerin plan, malzeme, teknik ve süsleme açısından benzer özellikler taşıdığı görülmektedir. Evler arasında kesin hatlarla ayrılabilir farklılıklar bulunmamaktadır. Bu da bölgede konut mimarisinin etkileşim içerisinde

¹⁴⁶ Eroğlu, 2009, 316; Erdem, 1996, 201; Babalı, 2007, 69.

¹⁴⁷ Eroğlu, 2009, 318; Babalı, 2007, 69; Erdem, 1996, 201.

¹⁴⁸ Eroğlu, 2009, 275-284; Erdem, 1996, 185-189; Yasa, 2016, 59-66; Yazar - Yasa -Doğan, 2011, 705-706.

¹⁴⁹ Eroğlu, 2009, 282.

¹⁵⁰ Eroğlu, 2009, 63.

geliştiğini göstermektedir. Aynı zamanda konut mimarisinde görülen benzerlikler bölge insanın kişilik ve yaşantısının ortak değerler üzerine kurulduğunun göstergesidir.

4. GEREDE EVLERİ

Gerede evleri başlığı altında incelenen 19 ev; plan, malzeme, teknik ve süsleme özellikleri bakımından değerlendirilerek katalog şeklinde tek tek anlatılacaktır. Katalog değerlendirmesinde öncelikli 13 tescilli ev ve daha sonra tescil işlemi yapılmayan 6 ev tanıtılacaktır. Tanıtılan evlerin resim ve çizimlerine yer verilerek yapıların daha rahat anlaşılması sağlanacaktır. Evler tanıtılırken ev sahiplerinin ve ilçe halkının vermiş olduğu bilgiler göz önünde bulundurulmuştur. Bu sayede evlerle ilgili tutarlı bilgiler vermeye çalışılmıştır.

Katalog No: 1**Adı:** Konakgil'in Kadri'nin Evi¹⁵¹**Adres:** Kabiller Mahallesi Kaya Sokak No:5**İnceleme Tarihi:** 07.06.2014 – 15.09.2017**Şekil No:** 4.1 - 4.2**Fotoğraf No:** 4.1 - 4.15

Yapı, Kabiller Mahallesinde¹⁵², güneye doğru hafif meyilli bir arazi üzerine doğu - batı yönünde, enine dikdörtgen bir kütle halinde inşa edilmiştir (Resim 4.1.). Kuzey tarafı boyuna dikdörtgen bir bahçe ile sınırlandırılmıştır. Bahçeden sokağa açılan herhangi bir kapı bulunmamaktadır. Kuzey taraf yapıya ait olan hizmet mekânı ile kuzeydoğu kenarda kısmen bitişiktir. Odunluk olarak kullanılan hizmet mekânı, sundurma çatı örtülü, çinko kaplamalıdır. Batı yanı itibariyle komşu yapı ile kısmen bitişik nizamdır. Yine bahçenin batı tarafında sundurma çatı örtülü ve çinko kaplamalı, üç tarafı kapalı, doğu yanı açık olan bir hizmet alanı daha yer almaktadır. Bu hizmet alanının içerisinde geleneksel taş fırında bulunmaktadır. Doğu taraf ise doğrudan başka bir yapının bahçesi ile irtibatlıdır. Giriş doğrudan sokağa yönelen güney taraftandır. Girişe sokak üzerinden birkaç basamaklı merdivenden çıkıldıktan sonra zemin kat cephe ortasından ulaşılmaktadır. Güney taraftaki girişten başka yapıya kuzey taraftan, bahçe ile irtibatlı zemin kata açılan bir giriş daha bulunmaktadır. Zemin üzerine bir kat olmak üzere inşa edilen yapı, kırma çatı ile örtülerek çinko, alaturka ve marsilya kiremitle kaplanmıştır. Yalnızca güney cephenin saçak altları düz ahşap çıtalarla kaplanmıştır. Diğer cephelerin saçak altları boş bırakılmıştır.

Kitabesi bulunmadığından banisi ve inşa tarihi kesin belirlenememekle birlikte, cephe ve süsleme özelliklerinden hareketle 20. yy. başlarına tarihlendirilebilir¹⁵³.

Plan bakımından asli halini koruyan ev, şu an daimi oturan olmamasına rağmen oldukça bakımlıdır. Ev resmi olarak herhangi bir onarım ve eklemeye uğramamıştır.

---

¹⁵¹ Gerede Belediyesinde zabıta olarak görev yapmakta olan Sefa Özkan'dan alınmış bilgidir.

¹⁵² Ev, Gerede imar planına göre, 115 Ada, 9 Parseldedir. Ev, Ankara 1 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü'nün 18.07.2013 tarih ve 811 sayılı kararıyla tescil edilmiştir.

¹⁵³ Yapının, tarihlendirmesine ilişkin geniş değerlendirme, "Karşılaştırma ve Değerlendirme" bölümünde açmış olduğumuz "Tarihlendirme" başlığı altında ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

Tespitlerimize göre ev sahipleri tarafından, zemin kat itibariyle batı yöne, boydan boya çıkıntılı tuvalet ve banyo bölümü eklenmiştir.

Binanın inşasında taş, ahşap, çinko ve metal malzeme kullanılmıştır. Taş bir zemin üzerine yerleştirilen ahşap direk ve kirişlerden oluşan iskeletin araları, ahşap malzeme ile doldurularak geleneksel sıvayla kaplanmış ve üzeri boyanmıştır. Ahşap evin en çok kullanılan yapı malzemesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Binanın iskeleti dışında, dış ve oda kapıları, tavan ve yer döşemeleri, pencereler, dolaplar, merdivenler, korkuluklar, katları birbirinden ayıran silmeler ve çıkmaları taşıyan konsollar ahşap malzeme ile yapılmıştır. Ayrıca kuzey cephe kaplaması ve birinci kat pencerelerinde bulunan korumalık kapaklarda ahşap malzemedendir. Zemin katın inşasında tamamıyla taş malzeme kullanılmıştır. Dış cephenin kaplaması çamur ve saman karışımı kullanılarak sıvanmış ve üzeri boyanmıştır. Sınırlı kullanım alanına sahip olan metal malzeme, oda kapı kollarında, pencere önlerine yerleştirilen şebekelerde ve giriş kapısı üzerinde bulunan kapı tokmaklarında görülmektedir. Çinko ise yapının ve hizmet mekânlarının çatı örtü kaplama malzemesidir.

Yapının esas cephesini güney cephe teşkil etmektedir. Cephenin bazı kısımlarında sıvaların döküldüğü görülmektedir. Bu sayede yapının, inşa teknik ve malzemesi rahatlıkla tespit edilebilmiştir. Doğrudan sokağa yönelen güney cephenin ortasında, boyuna dikdörtgen çift kanatlı ahşap bir kapı açıklığı yer almaktadır. Kapı açıklığının üst tarafına enine dikdörtgen bir pencere açıklığı hazırlanmıştır ve bu açıklığın üzerine ahşap çıtaların çapraz şekilde üst üste konulmasıyla oluşturulmuş kafes yerleştirilmiştir. Sokak üzerinden yedi basamaklı merdiven aracılığıyla giriş kapısına ulaşılmaktadır. Zemin kat hem oturma hem de hizmet işleri için kullanılmaktadır. Zemin kat itibariyle doğu ve batı kenarlarda birer boyuna dikdörtgen pencere açıklığı yer almaktadır. Bu iki açıklığın dışında, zemin kat itibariyle başka açıklık yer almamaktadır. Birinci katta ise köşelerden birer çıkma mevcuttur. Doğru köşedeki çıkma ön yüzünde boyuna dikdörtgen üç pencere açıklığı, yan yüzlerinde ise boyuna dikdörtgen birer pencere açıklığından ibarettir. Batı köşedeki çıkmanın ön yüzünde boyuna dikdörtgen üç pencere açıklığı ile yan yüzlerinde boyuna dikdörtgen birer pencere açıklığı mevcuttur. Bu katta çıkmaların arasında kalan orta bölüm ise boyuna dikdörtgen iki pencere açıklığından ibarettir. Aynı boyutta olan pencereler birbirine simetrik yerleştirilmiştir. Çıkmaların altı düz ahşap çıtalarla kaplanmış ve çıkmalar dilimli içi dolu ahşap konsollarla desteklenmiştir. Ayrıca bu cephe enine ve boyuna ahşap silmelerle belirginleştirilmiştir (Bkz Resim 4.1).

Kuzey cephe itibariyle doğrudan bahçeye yönelmiş vaziyettedir. Bahçenin doğu duvarı Kuzuların evinin (Katalog No:10) bahçe duvarı ile irtibatlıdır. Bu cephe bahçenin doğusunda ve batısında bulunan hizmet mekânları ile kısmen bitişiktir. Doğu taraftaki sundurma çatı örtülü üzeri çinko kaplamalı hizmet alanı odunluk gibi kullanılmaktadır. Batıda bulunan ve batı duvarı komşu binaya kısmen bitişik olan sundurma çatı örtülü, çinko kaplamalı hizmet alanının bahçeye bakan tarafı açık bırakılmıştır. Bu alanın içerisinde ise geleneksel taş fırın bulunmaktadır (Resim 4.2). Bu cephe, güney cepheden sonra yapının diğer hareketli cephesidir. Cephe ahşap malzeme ile kaplanmıştır. Zemin kat itibariyle doğrudan bahçeye yönelen boyuna dikdörtgen bir kapı açıklığı yer almaktadır. Kapı açıklığından başka kuzeybatı köşede küçük kare bir pencere açıklığı mevcuttur. Birinci kat, kat boyunca çıkma yapmıştır. Ayrıca kuzeybatı köşeden tuvalet bölümünün çıkma yaptığı görülmektedir. Bu çıkmanın ön yüzünde pencere açıklığı bulunmazken, doğuya bakan yan yüzünde küçük kare pencere açıklığı yer almaktadır. Cephenin birinci kat ön yüzünde birbirine simetrik, eşit boyutta, beş boyuna dikdörtgen giyotin pencere açıklığı bulunmaktadır. Batı taraftaki üç pencere açıklığının üzerlerine, ince demir çubukların yatay yerleştirilmesi ile oluşturulan basit şebekeler takılmıştır. Bu beş pencerenin koruyucu ahşap kapakları bulunmaktadır (Resim 4.3).

Doğu taraf Kuzuların evinin (Katalog No:10) bahçesi ile doğrudan irtibatlıdır. Doğu cephe itibariyle, güney cephenin doğu köşesinde bulunan çıkmanın doğu tarafa bakan yan yüzündeki boyuna dikdörtgen pencere açıklığından başka bir açıklık bulunmamaktadır. Bu pencere açıklığının üzerine yerleştirilen şebekeden günümüze iki düşey metal çubuk kalmıştır. Cephe bu görüntüsü itibariyle masiftir (Resim 4.4).

Batı yanı zemin kat itibariyle komşu eve kısmen bitişik olduğundan duvar dokusunun bir kısmı görülmektedir. Sonradan eklendiği tespit edilen tuvalet ve banyo kısmı kat boyunca cepheden taşarak, komşu bina ile bitişik konuma gelmiştir. Birinci katta, sadece güney cephenin batı köşesinde yer alan çıkmanın batı yan yüzünde bulunan boyuna dikdörtgen pencere açıklığı yer almaktadır. Bu haliyle cephe masif görüntü sunmaktadır.

Güney taraftan sokakla irtibatlı çift kanatlı ahşap kapı açıklığı zemin kat iç sofaya açılmaktadır (Resim 4.5). Ahşap kapı göbeği iki kısma ayrılmıştır ve bu kısımlar basit geometrik şekildedir. Kapı göbeğinin üzerinde bulunan bir çift metal kapı tokmağı dekoratiftir (Resim 4.6 a). Zemin kat sofa ve odalar düz ahşap tavanlıdır. Zemin kat yer döşemesi taş malzeme ile döşenmiştir. İç sofa, doğu tarafında mutfak ve kiler, batı tarafında ise bir odadan ibarettir (Resim 4.7- Şekil 4.1). Sofanın batısında bulunan dikdörtgen oda

oldukça sadedir ve odanın doğu duvarında sofaya açılan enine dikdörtgen pencere açıklığı bulunmaktadır. Yine bu odanın kuzey duvarından sofaya açılan boyuna dikdörtgen bir pencere açıklığı daha yer almaktadır. Bu odanın batı duvarından bir kapı ile tespitlerimize göre sonradan yapılmış olan ve batıya doğru çıkıntılı banyo ve tuvalet bölümüne geçilmektedir. Sofanın doğu tarafında boyuna dikdörtgen mutfak bölümü bulunmaktadır. Mutfağın kuzey duvarına aynalı kemer uygulamalı taş bir ocak yerleştirilmiştir (Resim 4.8). Mutfağın güney duvarında mutfak tezgâhı ve mutfak lavabosu, kuzey tarafından ise kiler bölümüne geçişi sağlayan boyuna dikdörtgen bir kapı açıklığı mevcuttur. Mutfağın kuzey tarafında yer alan kiler bölümünün doğu duvarında ambar ve ahşap raflar yer almaktadır (Resim 4.9). Sofanın kuzeydoğu köşesinde düz ahşap tahtaların yan yana getirilmesi ile oluşturulmuş boyuna dikdörtgen ahşap kapı doğrudan bahçeye açılmaktadır. Sofanın kuzeybatı köşesinden, tek kollu dönel ahşap merdivenle birinci katta yer alan iç sofaya çıkılmaktadır. Merdivenle çıkılan birinci kat iç sofa, düz ahşap tavanlıdır. Sofa doğu tarafında iki, batı tarafında bir olmak üzere üç oda ile kuzeybatı da yer alan bir tuvalet bölümünden ibarettir (Resim 4.10- Şekil 4.2). Güneydoğuda bulunan odanın doğu duvarında yuvarlak kemerli ortasından baca çıkan çiçeklik ve çiçekliğin yanlarında ahşap dolaplar yer almaktadır (Resim 4.11). Sofanın kuzeydoğusunda bulunan odanın güney duvarında kaş kemer ve aynalı kemer uygulamalı taş ocak mevcuttur (Resim 4.12). Sofanın güneybatı tarafında bulunan odanın kuzey duvarında ahşap çiçeklik ve duvarın köşesinde kaş kemerli ocak bulunmaktadır (Resim 4.13). Bu odanın kuzey tarafından bir kapı ile yüklük olarak kullanılan başka bir alana girilmektedir. Yüklük olarak kullanılan dikdörtgen alanın kuzey duvarından merdiven boşluğuna kare bir pencere açılmaktadır. Sofanın kuzeybatısında tuvalet bölümü yer almaktadır. Sofadan tuvalet bölümüne muşabakalı ahşap paravan geçilerek ulaşılmaktadır (Resim 4.14). Tuvaletin hemen yanında batı duvarda abdestlik mevcuttur. Sofa ve odalar düz ahşap tavanlıdır. Ahşap oda kapıları boyasız ve kapıların göbekleri basit düz yüzeylidir. Ayrıca oda kapılarının üzerlerinde basit metal unsurlar yer almaktadır.

Süsleme bakımından sade bir yapıdır. Cepheler itibariyle köşe çıkmalarını taşıyan konsollar dekoratiftir. Güney cephe itibariyle köşe çıkmalarını taşıyan konsollar içi dolu dilimli olarak tasarlanmıştır (Bkz. Resim 4.6 b). Yapının giriş kapısı üzerinde bulunan bir çift metal kapı halkaları dekoratiftir. Hem kapı tokmağı hem de kapı çekeceği olarak kullanılan halkalar, ağzı yukarı doğru olan bir “C” şeklindedir. Gövdenin alt ortasında, bastırılarak yapılmış

parmak izine benzer yan yana üç tane şekil bulunmaktadır. Aynalık kısmı ise çeyrek daire şeklinde, delme yöntemiyle bitkisel motif oluşturularak tasarlanmıştır (Bkz. Resim 4.6 a) . Ayrıca giriş kapısının üzerindeki enine dikdörtgen pencere açıklığına konulan ahşap kafes dekoratiftir. Ahşap çıtaların çapraz bir şekilde üst üste konulması ile baklava dilim formlu gözler meydana getirilmiştir (Bkz. Resim.4.5).

Yapının içerisinde bulunan ocaklar dekoratif özellik taşımaktadır. Zemin kat mutfak bölümünde bulunan ocağın; baca kısmı niş şeklinde aynalı kemerle sonlandırılması ile oluşturulmuş, yaşmağı tespit edilememiştir (Bkz Resim 4.8). Birinci katta ise sofanın kuzeydoğusunda bulunan ocak; yaşmağı baca kısmından biraz daha dışarı çıkıntılı, kaş kemerle sonlandırılarak ve baca kısmı niş şeklinde aynalı kemerle sonlandırılarak oluşturulmuştur (Bkz Resim 4.12). Sofanın güneybatısında bulunan ocak; yaşmağı orta aksa doğru çıkıntılı kaş kemerle sonlandırılarak oluşturulmuş şekildedir (Bkz Resim 4.13). Evin içerisinde başka bir dekoratif unsur tuvalet bölümüne geçiş alanında bulunan ahşap paravandır. Tuvalet bölümüne geçilen ahşap paravan; çıtaların çapraz şekilde üst üste konulması ile baklava dilim formlu gözler oluşturulması şeklindedir (Bkz Resim 4.14). Birinci kata çıkılan merdivenin korkulukları üç boğumlu olup tornada çekilmiştir (Resim 4.15).

Katalog No: 2**Adı:** Olgaçlar Konağı¹⁵⁴**Adres:** Kabiller Mahallesi Su Sokak No:4**İnceleme Tarihi:** 07.06.2014 – 17.09.2017**Şekil No:** 4.3 - 4.5**Fotoğraf No:** 4.16 – 4.40

Yapı, Kabiller Mahallesinde¹⁵⁵, güneye doğru hafif meyilli bir arazi üzerine kuzey-güney yönünde boyuna dikdörtgen bir kütle halinde inşa edilmiştir (Resim 4.16). Herhangi bir başka yapıyla bitişik nizam değildir. Yalnızca kuzey cephede yapıya ait olan hizmet mekânı ile kısmen bitişiktir. Bu hizmet mekânı sundurma çatı örtülü ve üzeri çinko kaplama şeklindedir. Yapının üç tarafı bahçe ile çevrilmiştir. Yalnızca batı tarafı bahçe duvarı ile irtibatlıdır. Bahçenin yüksek taş duvarları sundurma çatı örtülü ve üzeri çinko kaplamalıdır. Bahçeye batı yönden sokakla irtibatlı iki ayrı çift kanatlı ahşap kapı ile girilmektedir. Yapıya ise güney ve doğu cephelerde bulunan ahşap kapılar ile giriş yapılmaktadır. Zemin üzerine iki kat ve çatı katı halinde inşa edilen ev, beşik çatı ile örtülerek marsilya kiremitle kaplanmıştır. Çatının uzantısından ibaret saçak altları düz ahşap çitlerle kaplanmıştır.

Kitabesi bulunmadığından banisi ve inşa tarihi kesin belirlenememekle birlikte, evin eski sahibi İsmail Olgaç yapının 1944 yılından sonra inşa edildiği bilgisini vermiştir¹⁵⁶. Bu bilgi doğrultusunda yapı 20.yüzyılın ortalarına tarihlendirmiştir¹⁵⁷.

Plan bakımından asli halini koruyan ev, şu an kullanıldığında dolayı oldukça bakımlıdır. Yapının cephelerinin bazı kısımlarında sıvaların döküldüğü görülmüştür. Ayrıca tespitlerimize göre kuzey cephede ikinci kat çıkmanın ön ve yan yüzünde birer pencere değiştirilmiştir. Yapı şu an restore için hazırlanmaktadır. Günümüzde bakımlı vaziyette olan ev, kiracı tarafından kullanılmaktadır.

---

¹⁵⁴ Konağın eski sahibi İsmail Olgaç'tan alınmış bilgidir.

¹⁵⁵ Ev, Gerede imar planına göre, 100 Ada, 7 Parselindedir. Ev, Ankara 1 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü'nün 18.07.2013 tarih ve 811 sayılı kararıyla tescil edilmiştir.

¹⁵⁶ Evin eski sahibi İsmail Olgaç'ın 17.09.2017 tarihinde yaptığımız görüşmemizde vermiş olduğu bilgidir.

¹⁵⁷ Yapının, tarihlendirmesine ilişkin geniş değerlendirme, "Karşılaştırma ve Değerlendirme" bölümünde açmış olduğumuz "Tarihlendirme" başlığı altında ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

Binanın inşasında taş, ahşap, çinko, tuğla ve metal malzeme kullanılmıştır. Taş bir zemin üzerine oturan ahşap direk ve kirişlerden oluşan iskeletin araları, tuğla malzeme ile doldurulmuştur ve üzeri çimento harcı sıvayla kaplanarak boyanmıştır. Ahşap evin en çok kullanılan yapı malzemesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Binanın iskeleti dışında, dış ve bahçe kapıları, balkon korkulukları, pencereler, katları birbirinden ayıran silmeler ve balkonları taşıyan konsollar ahşap malzeme ile yapılmıştır. Zemin katın tamamı taş malzemedir. Dış cephenin kaplanmasında sıva malzemesi olarak çimento karışımı harç kullanılmıştır. Sınırlı kullanım alanına sahip olan metal malzemenin, giriş ve bahçe kapıları üzerinde ve pencere korkuluklarında kullanıldığı görülmektedir. Çinko ise bahçe duvarlarının ve hizmet alanlarının çatı örtü kaplama malzemesi olarak kullanılmıştır. Tuğla ise yapının ahşap direk ve kirişlerinden oluşan iskeletin aralarına dolgu malzemesi olarak tercih edilmiştir.

Yapının esas cephesini güney cephe teşkil etmektedir (Resim 4.17). Zemin kat itibariyle güney cephenin ortasında doğrudan bahçeye açılan, boyuna dikdörtgen bir tek çift kanatlı ve camlı ahşap kapı açıklığı yer almaktadır. Kapı göbekli ve göbeği basit geometrik şekildedir. Kapı üzerinde dekoratif bir çift metal kapı çekeceği bulunmaktadır (Resim 4.18). Zemin kat itibariyle kapı açıklığından başka doğu ve batı kenarlarda birer boyuna dikdörtgen pencere açıklıkları mevcuttur. Doğu kenardaki pencerenin üzerine ince gözlü metal şebeke yerleştirilmiştir. Batı kenardaki pencerenin üzerine de ince demir çubukların düşey ve yatay konulması ile oluşturulan dikdörtgen gözlü formda basit şebeke takılmıştır. Birinci katta ise ortada doğrudan dışarı açılan boyuna dikdörtgen bir çift kanatlı ve camlı ahşap kapı açıklığı yer almaktadır. Kapı açıklığının üstünde enine dikdörtgen bir pencere açıklığı bulunmaktadır. Yine kapı açıklığının doğu ve batı bitişiğinde boyuna dikdörtgen birer pencere açıklığı daha yer almaktadır. Ahşap kapı her iki kanatta da camlı ve göbek kısmı basit geometrik şekildedir. Kapı açıklığından sonra cepheye, doğu ve batı taraf itibariyle birer boyuna dikdörtgen pencere açıklığı daha yerleştirilmiştir. İkinci kat itibariyle orta kısımda, bir tek çift kanatlı ve camlı ahşap kapı açıklığı üç tarafı açık ahşap balkona açılmaktadır. Bu kapı açıklığını üstüne enine dikdörtgen pencere açıklığı yerleştirilmiştir. Kapı açıklığının doğu ve batı bitişiğinde birer boyuna dikdörtgen giyotin pencere açıklığı bulunmaktadır. Ahşap kapı camlı ve kapının göbek kısmı basit geometrik şekildedir. İkinci kat cephe ortasından üç tarafı açık ahşap korkuluklu balkon açılmaktadır. Ahşap balkonun altı ahşap tahtalarla kaplanmıştır. Balkon korkuluğu, alınlığı ve balkonu taşıyan konsollar dekoratiftir. Balkonun alt ve üst kısmında bulunan bordürler bitkisel motiflidir. Kapı açıklığı

ve balkondan başka cepheye, doğu ve batı taraflarda birinci kat pencere açıklıklarına simetrik birer boyuna dikdörtgen pencere açıklığı yerleştirilmiştir. Çatı kata gelindiğinde ise ikinci kat balkon açıklığı burada da devam etmektedir ve balkon üçgen alınlıkla çatıya bağlanmaktadır. Ahşap balkonun üç tarafı açıktır. Ayrıca cephenin çatı kat itibariyle doğu ve batı taraflarında birer yuvarlak aydınlık açıklığı ve kabara bulunmaktadır. Cephe katlar itibariyle boyuna silme ile, çatı kat ise üçgen formunda silme ile belirginleştirilmiştir(Bkz. Resim 4.16-17).

Kuzey cephe itibariyle doğrudan enine dikdörtgen bahçe ile irtibatlıdır. Kuzeydoğu taraf itibariyle yapıya ait olan sundurma çatı örtülü, üzeri çinko kaplamalı hizmet mekânı ile kısmen bitişiktir. Kuzeybatı köşeden, çatı kat hariç diğer katlarda çıkma yapmıştır. Bu çıkma yapan bölüm yapıdan ayrı olarak kırma çatı ile örtülerek marsilya kiremit ile kaplanmıştır. Çıkmanın ön yüzünde birinci kat itibariyle bir küçük boyuna dikdörtgen giyotin ve çok küçük kare pencere açıklığı yer almaktadır. İkinci kat itibariyle çıkmanın ön yüzünde birbirine simetrik olmayan iki boyuna dikdörtgen pencere açıklığı bulunmaktadır. Tespitlerimize göre doğu taraftaki pencere ısı cam olarak değiştirilmiştir. Çıkmanın doğuya bakan yan yüzünde ikinci kat itibariyle bir boyuna dikdörtgen pencere açıklığı yer almaktadır. Bu pencere de tespitlerimize göre ısı cam olarak değiştirilmiştir. İkinci kat itibariyle çıkma yapmayan bölümde ise bir boyuna dikdörtgen pencere açıklığı mevcuttur. Çatı katta ise bir boyuna dikdörtgen pencere açıklığı daha bulunmaktadır. Cephe de yer yer sıvalar döküldüğünden yapının inşa malzemesi rahatlıkla görülebilmektedir. Ayrıca bu cephenin çıkma dışında kalan bölümleri enine ve boyuna ahşap silmelerle belirginleştirilmiştir (Resim 4.19).

Doğu taraf doğrudan bahçe ile irtibatlıdır. Cephe zemin katta boyuna dikdörtgen ve çok küçük bir boyuna dikdörtgen pencere açıklıklarından ibarettir. Boyuna dikdörtgen pencerinin üzerine ince metal çubukların yatay ve düşey konulması ile oluşturulan dikdörtgen göz formlu basit şebeke takılmıştır. Birinci ve ikinci katta ise birbirine simetrik ikişer boyuna dikdörtgen pencere açıklığı bulunmaktadır (Resim 4.20).

Batı taraf yüksek bahçe duvarları ile sınırlandırılmıştır (Resim 4.21). Yalnızca bu cephe bahçe ile çevrelenmemiştir. Bu taraf itibariyle bahçeden sokağa açılan iki ayrı çift kanatlı kapı açıklığı mevcuttur. Kuzeybatı tarafta bulunan çift kanatlı kapı açıklığının üzeri beşik çatı ile örtülerek çinko ile kaplanmıştır (Resim 4.22). Kapı üzerinde metal tokmak ve halka günümüze ulaşmıştır. Güneybatı tarafta bulunan çift kanatlı bahçe giriş kapı açıklığının üzeri de beşik çatı örtülerek çinko kaplanmıştır. Ahşap tahtaların yan yana

getirilmesi ile oluşturulmuş ahşap kapının göbek kısımları basit geometrik şekildedir. Kapı üzerinde bir çift metal kapı kolu yer almaktadır (Resim 4.23). Cephenin orta bölümünde birinci kata açılan boyuna dikdörtgen ahşap kapı açıklığı yer almaktadır. Kapı açıklığının üstüne enine dikdörtgen pencere açıklığı yerleştirilmiştir. Kapı açıklığına, zeminden bir merdivenle çıkılarak erişilen sundurma çatı ve camlı bir hazırlık bölümünden geçilerek ulaşılmaktadır. Zemin katta kapı açıklığından başka kare pencere açıklığı ile tömek bulunmaktadır. Pencere açıklığının üzerinde bulunan metal koruyucu şebekenin yalnızca ince bir demir parçası günümüze ulaşmıştır. Birinci katta ise güney tarafta boyuna dikdörtgen küçük giyotin pencere açıklığı ile kuzey tarafta boyuna dikdörtgen pencere açıklığı mevcuttur. İkinci katta ise birinci kat güneyde bulunan pencere açıklığına simetrik boyuna dikdörtgen pencere açıklığı ile kuzey tarafta birisi birinci kat pencere açıklığına simetrik iki boyuna dikdörtgen giyotin pencere açıklığı bulunmaktadır.

Güney taraftan çift kanatlı göbek kısmı basit geometrik şekilde olan ahşap kapı ile zemin kat iç sofaya girilmektedir (Resim 4.24 – Şekil 4.3). Sofanın batı tarafında odunluk ve depo olarak kullanılan bir bölüm yer almaktadır. Bu bölümün batı duvarına bitişik bir ambar bulunmaktadır. Zemin kat sofanın doğu tarafında hizmet işleri için kullanılan bir oda yer almaktadır. Odanın kuzey duvarında ortada üç dilim ve beş dilim kemer uygulamalı ocak; ocağın iki yanında ahşap dolaplar bulunmaktadır (Resim 4.25). Odanın batı duvarından sofaya boyuna dikdörtgen bir pencere açılmaktadır. Sofanın kuzey ucundan dönel ahşap merdivenle birinci kata çıkılmaktadır. Birinci kat sofaya girmeden önce bir hazırlık bölümü yer almaktadır. Bu bölümün kuzey tarafında dışarıya çıkıntı yapmış tuvalet ve banyo bölümü bulunmaktadır. Ayrıca bu bölümden batı yönde bir kapı dışarı açılmaktadır (Resim 4.26). Hazırlık bölümünden iç sofaya ahşap bir kapı ile girilmektedir. İç sofa batı tarafında bir, doğu tarafında iki olmak üzere üç odadan ibarettir (Resim 4.27 – Şekil 4.4). Sofanın kuzeydoğusundaki odanın güney duvarında ortada iki bölümde de kaş kemer uygulamalı ocak; ocağın doğu yanında ahşap dolap bulunmaktadır (Resim 4.28). Sofanın güneydoğusunda bulunan odanın kuzey duvarında ise ahşap dolaplar yer almaktadır (Resim 4.29). Güneybatıda yer alan oda ise oldukça sade özellik göstermektedir. Sofanın güney tarafından dışarıya bir kapı açılmaktadır. Sofa ve odalar düz ahşap tavanlıdır. Oda kapıları basit geometrik şekilde ve ahşaptandır. Sofaya giriş hazırlık bölümünün batı tarafından dönel ahşap merdivenle ikinci kat iç sofa hazırlık bölümüne çıkılmaktadır (Resim 4.30). Hazırlık bölümünün kuzey tarafında tuvalet ve mutfak kısımları yer almaktadır (Resim 4.31). Hazırlık bölümünün doğu tarafından ahşap bir kapı ile iç sofaya geçilmektedir.

İkinci kat sofanın batı tarafında bir, doğu tarafında iki olmak üzere üç oda yer almaktadır (Resim 4.32 – Şekil 4.5). Sofanın batısında ve güneydoğusundaki odalar oldukça sadedir. Sofanın kuzeydoğusunda bulunan odanın güney duvarında ortada iki bölümde de beş dilimli kemer uygulamalı ocak; ocağın iki yanında ise ahşap dolaplar yer almaktadır (Resim 4.33). Sofanın güney ucundan bir kapı ile üç tarafı açık ahşap balkona çıkılmaktadır. Balkon korkulukları ahşap oyma tekniğiyle yapılmıştır (Bkz. Resim 4.32). Sofa ve odalar düz ahşap tavanlıdır. Oda kapılar basit geometrik şekilde ve ahşaptandır. İkinci kat sofaya hazırlık bölümünden ahşap merdivenle çatı arasına çıkılmaktadır. Çatı arasının güney tarafından camlı ahşap bir kapı ile üç tarafı açık balkona çıkılmaktadır (Resim 4.34). Ahşap balkon korkulukları oyma tekniğiyle yapılmış ve oldukça süslüdür. Çatı arasında balkonlu bölüm dışında iki tane daha hizmet işleri için kullanılan yuvarlak aydınlatma pencereci bölüm bulunmaktadır.

Süsleme bakımından cepheler itibariyle oldukça zengin bir yapıdır. Güney cephe itibariyle ikinci kat ve çatı kat balkonları ahşap süsleme açısından önemlidir. İkinci kat balkonu taşıyan ahşap konsollar dekoratiftir. Üçgen formundaki konsolların içi beş kollu yıldızlarla doldurulmuştur (Resim 4.35). İkinci kat ve çatı kat balkonların alt bordürlerine rumi ve beş yapraklı penç motifleri, çakma tekniğiyle dizi halinde yerleştirilmiştir. İkinci kat balkon korkuluğu oyma tekniğiyle yapılmış basit geometrik şekilde olup, balkonun üst köşe alınlıklarında “ S ” kıvrımları, rumi ve stilize edilmiş yaprak formları görülmektedir (Resim 4.36). Çatı kat balkon korkuluğunda oyma tekniğiyle iç içe geçmiş palmet motifleri, balkon köşelerindeki alınlıklarında ise ikinci kat balkon alınlıklarında olduğu gibi “S” kıvrımları, rumi ve stilize edilmiş yaprak formları yer almaktadır (Resim 4.37). Çatı kat, cephe itibariyle balkon dışında da oldukça gösterişlidir. Çatı kat üçgen formu, dendanlı silmeyle belirginleştirilmiştir. Ayrıca çatı kat balkon bölümü dendanlı üçgen alınlıkla çatıya bağlanmıştır. Yine çatı kattan dışarı açılan iki tane yuvarlak aydınlık penceresi bulunmaktadır. Aydınlık açıklığı pencerelerinin yanlarında on dört kollu yıldız şeklinde kabaralar yer almaktadır (Bkz Resim 4.16- 4.17).

Konak giriş ve bahçe kapıları üzerinde bulunan metal unsurlar dekoratiftir. Yapının güney cephe itibariyle çift kanatlı giriş kapısı üzerinde bir çift dekoratif kapı kolu bulunmaktadır. Kapı kolları, birbirine simetrik olarak kanatlara yatay yerleştirilmiş, burgulu silindirik formdadır (Bkz Resim 4.18). Batı taraf itibariyle yapıya giriş kapısı üzerinde bulunan kapı kolu da iki boğumlu silindirik form özelliği taşımaktadır (Resim 4.38). Yine

güneybatı taraf itibariyle bahçeden sokağa açılan çift kanatlı kapı üzerinde bulunan metal kapı kolları da çapraz olarak yerleştirilmiş iki boğumlu silindirik formdadır (Resim 4.39). Kuzeybatı taraftan, bahçeden sokağa açılan çift kanatlı ahşap kapının üzerinde bulunan kapı tokmağının alt ucu dışa doğru kıvrım yaptıktan sonra kapıya doğru “ L” şeklinde bükülmüştür (Resim 4.40).

Yapının içerisinde ise süsleme olarak değerlendirilebilecek yapı elemanı ocaklardır. Zemin kat sofanın doğu tarafında bulunan odada bulunan ocak; yaşmağı üç dilimli kemer, baca kısmı ise beş dilimli kemer formu ile sonlandırılarak şekillendirilmiştir (Bkz. Resim 4.25). Birinci kat sofanın kuzeydoğusunda bulunan odadaki ocak; hem yaşmak kısmı hem de baca kısmı kaş kemerle sonlandırılmış şekildedir (Bkz. Resim 4.28). İkinci kat sofanın kuzeydoğusunda bulunan odadaki ocak; hem yaşmak kısmı hem de baca kısmı beş dilimli kemerle sonlandırılarak oluşturulmuştur (Bkz. Resim 4.33).

Katalog No: 3

Adı: Saraç Emin'in Evi¹⁵⁸

Adres: Kitirler Mahallesi

İnceleme Tarihi: 07.06.2014 - 18.09.2017

Şekil No: 4.6 - 4.7

Fotoğraf No: 4.41- 4.55

Yapı, Kitirler Mahallesinde¹⁵⁹, güneye doğru hafif meyilli bir arazi üzerine kuzey - güney yönünde dikdörtgen bir kütle halinde inşa edilmiştir (Resim 4.41). Kuzey cephe itibariyle sundurma çatılı bir hizmet mekânı ile kısmen bitişik nizamdır. Güney cephe enine dikdörtgen bahçe ile doğu ve batı cepheler bahçe duvarlarıyla sınırlandırılmıştır. Batı taraftaki kerpiç bahçe duvarı hala ayakta iken doğu taraftaki kerpiç bahçe duvarı yıkılmış ve yerini betonarme duvar almıştır. Güney tarafta yapımına devam eden dükkânlar cadde üzerinden evin görünümünü kısıtlamaktadır. Yapıya cadde üzerinden girmek oldukça zor olmaktadır. Evin önünde devam eden inşaat cadde üzerinden eve girişi kapatmıştır. Zemin üzerine iki kat halinde inşa edilen ev, kırma çatı ile örtülerek çinko ile kaplanmıştır. Çatının uzantısından ibaret saçak altları düz ahşap çıtalarla kaplanmıştır.

Kitabesi bulunmadığından banisi ve inşa tarihi kesin belirlenememekle birlikte, süsleme özelliklerinden hareketle 19 yy. sonu ile 20. yy. başlarına tarihlendirilebilir¹⁶⁰.

Plan bakımından asli halini koruyan ev, şu an daimi olarak kullanılmamasına rağmen oldukça bakımlıdır. Şimdiye kadar resmi olarak bakım ve onarım görmeyen yapı, bu yıl ev sahiplerinin talepleri üzerine restore edilecektir. Ev sahibi doğu cepheden yapıya giriş yapılan ahşap kapının değiştirildiğini belirtilmiştir (Resim 4.42). Yine ikinci kat güney köşede kaş kemerle sonlanmış dekoratif pencere açıklığının ahşap malzeme doldurularak kapatıldığı belirlenmiştir. Ayrıca tespitlerimize göre birinci kat balkon daha sonradan yapıya

---

¹⁵⁸ Ev sahibi Maide İşeri'nden alınan bilgidir.

¹⁵⁹ Ev, Gerede imar planına göre, 66 Ada, 20 Parseldedir. Ev, Ankara 1 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü'nün 18.07.2013 tarih ve 811 sayılı kararıyla tescil edilmiştir.

¹⁶⁰ Yapının, tarihlendirmesine ilişkin geniş değerlendirme, "Karşılaştırma ve Değerlendirme" bölümünde açmış olduğumuz "Tarihlendirme" başlığı altında ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

eklenmiştir (Bkz Resim 4.41). Günümüzde oldukça bakımlı olan ev, belirli zamanlarda ev sahipleri tarafından kullanılmaktadır.

Binanın inşasında taş, ahşap, kerpiç, çinko, sac, tuğla ve metal malzeme kullanılmıştır. Güney cephe itibariyle zemin kat subasman seviyesine kadar taş üzeri ahşap çatki arası tuğla malzeme ile doldurulmuştur ve çimento harcı sıvayla kaplanmış, üzeri boyanmıştır. Doğu ve batı cepheler ise enine ve boyuna yerleştirilmiş ahşap direklerin aralarının ahşap malzeme ile doldurulması şeklinde inşa edilmiştir. Bunun yanı sıra batı cephe ahşap ve sac malzeme ile kaplanmıştır. Kuzey cephenin ise sac malzeme ile kaplandığı görülmektedir. Ahşap evin en çok kullanılan yapı malzemesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Binanın iskeleti dışında dış ve oda kapıları, tavan ve yer döşemeleri, pencereler, dolaplar, merdivenler, korkuluklar, çiçeklikler, katları birbirinden ayıran silmeler ve batı cephenin kaplaması ahşaptır. Sınırlı kullanım alanına sahip olan metal malzeme, oda kapı kollarında, dış kapı üzerinde, pencere korkuluklarında ve balkon korkuluğunda yer almıştır. Kerpiç malzeme yalnızca doğu tarafta bahçe duvarında kullanılmıştır. Çinko malzeme ise evin çatısının kaplama malzemesidir. Kuzey cephenin görünen kısmı ve batı cephenin bir kısmı sac malzeme ile kaplanmıştır.

Yapının esas cephesini güney cephe teşkil etmektedir. Cephenin bazı kısımlarında sıvaların döküldüğü görülmektedir. Doğu ve batı köşeler pahlıdır. Doğrudan bahçeye yönelen cephenin ortasında zemin kat ile irtibatlı, boyuna dikdörtgen bir kapı açıklığı yer almaktadır. Zemin katın doğu kenarında boyuna dikdörtgen pencere açıklığı bulunmaktadır ve açıklığın üzerine ince demir çubukların yatay konulması ile oluşturulan basit şebeke takılmıştır. Doğu kenarda bulunan pahlı kısmın ön yüzünde boyuna dikdörtgen pencere açıklığı bulunmaktadır ve açıklığın üzerine ince demir çubukların yatay konulması ile oluşturulan basit şebeke takılmıştır. Birinci kat orta kısımda, tespitlerimize göre yapıya sonradan eklenen üç tarafı açık balkon bulunmaktadır. Balkon bölümüne boyuna dikdörtgen kapı açıklığı ile çıkılmaktadır. Kapı açıklığının üzerinde enine dikdörtgen pencere açıklığı yer almaktadır. Yine kapı açıklığının batı bitişiğinde küçük boyuna dikdörtgen bir pencere açıklığı daha bulunmaktadır. Balkon korkuluğu “S” kıvrımlı metal malzemedendir. Balkon altı düz ahşap tahtalarla kaplanmıştır. Balkonun iki kenarda birer ahşap payanda taşımaktadır. Balkon açıklığından başka cephede, doğu ve batı kenarlarda birer boyuna dikdörtgen pencere açıklığı mevcuttur. Yine birinci kat doğudaki pahlı bölümün ön yüzünde boyuna dikdörtgen ve batıdaki pahlı kısımda boyuna dikdörtgen kaş kemerle sonlanmış giyotin pencere açıklıkları bulunmaktadır. İkinci katta ise birinci kat pencerelere simetrik üç boyuna

dikdörtgen pencere açıklığı bulunmaktadır. İkinci kat doğu ve batı pahlı kısımların ön yüzlerinde birer boyuna dikdörtgen pencere açıklığı mevcuttur. Ayrıca bu cephe enine ve boyuna ahşap silmelerle belirginleştirilmiştir (Bkz Resim 4.41).

Kuzey yanı itibariyle sundurma çatılı ve çinko kaplamalı hizmet mekânı ile kısmen bitişiktir. Cephenin yalnızca ikinci kat bölümünün bir kısmı görülmektedir. Görülen kısımlarda bir boyuna dikdörtgen kaş kemerle sonlandırılmış giyotin pencere açıklığı ile bir boyuna dikdörtgen pencere açıklığı bulunmaktadır. İki pencere açıklığının üzerine de ince demir çubukların yatay ve düşey yerleştirilmesi ile oluşturulan basit şebeke takılmıştır. Cephenin görünen kısmı sac malzeme ile kaplanmıştır, bu yüzden bu cephenin yapım malzemesi tespit edilememiştir (Resim 4.43).

Doğu yanı komşu binanın betonarme bahçe duvarıyla sınırlandırılmıştır. Cephede sıvaların çoğunun dökülmesi nedeniyle yapı malzemesi rahatlıkla görülebilmektedir. Cephenin orta kısmında yapıya giriş yapılan boyuna dikdörtgen çift kanatlı ahşap kapı açıklığı mevcuttur. Ahşap kapı yapının esas kapısı olmadığı tespit edilmiştir. Kapının üzerine enine dikdörtgen pencere açıklığı yerleştirilmiş ve açıklığın üzerine ince demir çubukların düşey konulması ile oluşturulan basit şebeke takılmıştır. Birinci kat itibariyle kapı açıklığından başka açıklık mevcut değildir. İkinci katta ise orta kısımda üç köşeli çıkma bulunmaktadır. Çıkmanın altı düz ahşap tahtalarla kaplanmıştır. Çıkmanın ön yüzünde ve yan yüzlerinde birer boyuna dikdörtgen kaş kemerle sonlandırılmış giyotin pencere açıklığı yer almaktadır. Güney kenarda ise bir boyuna dikdörtgen kaş kemerle sonlandırılmış pencere açıklığının ahşap malzeme doldurularak kapatıldığı belirlenmiştir (Resim 4.44).

Batı cephe ise kerpiç bahçe duvarıyla sınırlandırılmıştır. Cephe sac ve ahşap malzeme ile kaplanmıştır. Kaplamaya rağmen cephenin yapı malzemesi görülebilmektedir. Birinci kat itibariyle kuzey kenarda iki küçük kare pencere açıklığı bulunmakta ve açıklıkların üzerine ince demir çubukların düşey yerleştirilmesiyle oluşturulan basit şebeke yerleştirilmiştir. İkinci kat ise kuzey kenarda iki enine dikdörtgen giyotin ve güney kenarda bir boyuna dikdörtgen pencere açıklıklarından ibarettir. Cephe bu yönüyle masif görünümlüdür (Resim 4.45- Çizim 4.5).

Doğu cephenin orta kısmında boyuna dikdörtgen bir kapı açıklığı yer almaktadır. Kapı kanatları bir çifttir ve ahşaptandır. Ahşap kapı göbeği basit geometrik şekildedir (Bkz Resim 4.42). Kapı açıklığı birinci kat hazırlık bölümü ile irtibatlıdır. Bu bölümün güney duvarında zemin kata açılan boyuna dikdörtgen kapı açıklığı bulunmaktadır. Bu bölümden çift kollu ahşap bir merdiven ile birinci kat orta sofaya çıkılmaktadır. Orta sofaya çift kanatlı

ahşap bir kapı ile girilmektedir. Çift kanatlı ahşap kapının göbek kısmı basit geometrik şekildedir (Resim 4.46) . Orta sofa güneydoğu ve güneybatı köşelerinde birer oda, güney tarafta mutfak ve batı tarafta tuvalet bölümünden ibarettir (Bkz Resim 4.46 – Şekil 4.6). Sofadan odalara pahlı köşelerden girilmektedir. Bu katta yalnızca güneydoğuda bulunan boyuna dikdörtgen odaya girilebilmiştir. Odanın kuzey duvarında ortada kaş kemerli ocak ve ocağın yanlarında ahşap dolaplar; doğu duvarında üç dilimli kemerli ahşap çiçeklik yer almaktadır (Resim 4.47- 4.48). Güneydoğu ve güneybatıdaki odaların arasında kalan eyvan bölümü kapatılarak mutfak olarak kullanılmaktadır. Mutfak bölümünden balkona boyuna dikdörtgen bir kapı açılmaktadır. Sofanın batı ucunda ise tuvalet bölümü bulunmaktadır. Sofanın güney duvarında oda giriş kapısının yanında düz ahşap çiçeklik mevcuttur. Sofa ve odalar düz ahşap tavanlıdır. Sofanın kuzey batısından tek kollu dönel ahşap merdivenle ikinci kat orta sofaya çıkılmaktadır (Resim 4.49). İkinci kat orta sofa üç oda ve bir tuvalet bölümünden ibarettir (Şekil 4.7). Sofanın güney uç kısmında bir eyvan yer almaktadır. Sofanın güneydoğusunda bulunan odanın kuzey duvarında ortada kaş kemerli ocak ve ocağın yanlarında ahşap dolaplar; güney duvarında ise kaş kemerli çiçeklik bulunmaktadır (Resim 4.50- 4.51). Sofanın güneybatısında bulunan odanın ise kuzey duvarında yuvarlak kemerli ahşap çiçeklik; çiçekliğin iki yanında ise camlı ahşap dolaplar yer almaktadır (Resim 4.52). Ayrıca bu odanın doğu duvarında bulunan çiçeklik yuvarlak kemerle sonlandırılmıştır (Resim 4.53). Sofanın kuzey doğusunda yer alan odaya girilememiştir. Sofanın kuzeybatı tarafında ise tuvalet bölümü yer almaktadır. Tuvalet kısmının hemen yanında abdestlik bulunmaktadır (Resim 4.54). Sofanın doğu ve batı duvarlarına birbirine simetrik birer ahşap kaş kemerli çiçeklik yerleştirilmiştir (Resim 4.55). Odaların ahşap kapıları basit geometrik şekildedir. Sofa, odalar ve eyvan düz ahşap tavanlıdır.

Süsleme bakımından sade yapıdır. Cepheler itibariyle pencereler ve doğu cephede yer alan çıkma dekoratif özellik göstermektedir. Doğu cephe, ikinci kat orta kısımda yer alan çıkma; üç köşeli şekilde olması ile tek örnektir (Bkz. Resim 4.44). Güney cephe itibariyle ikinci kat boyuna dikdörtgen pencerelerin üst lentoları üçgen ve yarım ay formları ile şekillendirilmiştir (Bkz. Resim 4.41). Doğu ve kuzey cepheler itibariyle ikinci kat giyotin pencereler; boyuna dikdörtgen ahşap çerçevenin kaş kemerle sonlandırılması ile oluşturulmuştur (Bkz. Resim 4.41- 43-44).

Yapının içerisinde ise merdiven korkulukları, ocak ve çiçeklikler dekoratif özellik göstermektedir. Birinci kat ve ikinci kata çıkış merdiven korkulukları; üç boğumlu ve

tornada çekilmiştir (Bkz Resim 4.46- 4.49). Birinci ve ikinci kat güneydoğu odalarda bulunan ocaklar; yaşmak kısımları tespit edilememiş olup, baca kısımları niş şeklinde kaş kemerle sonlandırılması şeklindedir (Bkz Resim 4.47-50).

İkinci kat sofada bulunan simetrik iki çiçeklik ve ikinci kat güneydoğuda bulunan çiçeklik; boyuna dikdörtgen çerçevenin kaş kemerle sonlandırılması şeklinde oluşturulmuştur (Bkz. Resim 4.4.51-55). İkinci kat güneybatı odada bulunan çiçeklikler; boyuna dikdörtgen çerçevenin yuvarlak kemerle sonlandırılması ile oluşturulmuş niş şeklindedir (Bkz. Resim 4.52-53). Birinci kat güneydoğu odada bulunan çiçeklik; boyuna dikdörtgen ahşap çerçevenin üç dilimli kemer ile sonlandırılması ile oluşturulmuş niş şeklindedir (Bkz. Resim 4.48).

Katalog No: 4

Adı: Hacı Mehmet Ali Konağı¹⁶¹

Adres: Orta Mahalle Çelik Sokak No.4

İnceleme Tarihi: 10.03.2015 – 21.09.2017

Şekil No:

Fotoğraf No: 4.56 - 4.71

Yapı, Orta Mahalle'de¹⁶², güneye doğru hafif meyilli bir arazi üzerine güney-kuzey yönünde enine dikdörtgen bir kütle halinde inşa edilmiştir (Resim 4.56). Herhangi bir cephe itibariyle komşu binalara bitişik nizam değildir. Sadece güney tarafta yapıya ait olan ve sundurma çatı örtülü, çinko kaplamalı hizmet mekânı ile kısmen bitişiktir. Batı ve güney taraflarında dikdörtgen bir bahçe ile sınırlandırılmıştır. Bahçe duvarları taş malzeme ile yapılarak oldukça yüksek tutulmuştur. Bahçede bulunan hizmet mekânından doğrudan sokağa açılan bir tek çift kanatlı ahşap kapı açıklığı ile bir de boyuna dikdörtgen kapı açıklığı olmak üzere iki kapı açıklığı bulunmaktadır. Zemin üzerine iki kat halinde inşa edilen ev, kırma çatı ile örtülerek alaturka kiremitle kaplanmıştır. Çatının uzantısından ibaret saçak altları boş bırakılmıştır.

Kitabesi bulunmayan yapının, ev sahibinin verdiği bilgiler doğrultusunda 1890 yılında inşa edildiği belirlenmiştir¹⁶³.

Plan bakımından asli halini koruyan ev, resmi olarak herhangi bir onarıma uğramamıştır. Günümüzde kullanılmayan ev, dış cepheler itibariyle oldukça bakımlı vaziyettedir. Evin içerisinden ev sahibinin izni doğrultusunda yalnızca birkaç fotoğraf alınabilmiştir. Plan bakımından evde bir inceleme yapma vakti bulunamamıştır.

Binanın inşasında taş, tuğla, ahşap, sac, çinko ve metal malzeme kullanılmıştır. Yapının inşasında hâkim olan malzeme ahşaptır. Yapının iskeleti ve dolgu malzemesi ahşaptandır. Enine ve boyuna yerleştirilen ahşap direklerin arası ahşap malzeme ile

---

¹⁶¹ Ev sahibi emekli öğretmen Mehmet Emin Yaşar'dan alınan bilgidir.

¹⁶² Ev, Gerede imar planına göre, 205 Ada, 3 Parselindedir. Ev, Ankara 1 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü'nün 18.07.2013 tarih ve 811 sayılı kararıyla tescil edilmiştir.

¹⁶³ Ev sahibi emekli öğretmen Mehmet Emin Yaşar'ın 21.09.2017 tarihinde yaptığımız görüşmemizde verdiği bilgidir.

doldurulmuştur. Yalnızca doğu cephenin zemin katı itibariyle ahşap çatki arası tuğla dolgu şeklindedir. Üzerinde sıva bulunmadığından dolayı yapının dış iskeleti açık bir şekilde görülebilmektedir. Binanın iskeleti dışında dış ve oda kapıları, tavan ve yer döşemeleri, pencereler, pencere kafesleri, dolaplar, merdivenler, korkuluklar ve çiçeklikler ahşap malzemenin ağırlıkta olduğu yerlerdir. Yapının bahçe duvarları yığma taştandır. Sınırlı kullanım alanına sahip olan metal malzeme kapı anahtar aynalıklarında, kapı tokmaklarında, kapı halkalarında ve pencere korkuluklarında karşımıza çıkmaktadır. Sac malzeme ise pencerelerde bulunan çiçekliklere kaplama ve batı cephe kaplaması olarak kullanılmıştır. Çinkonun ise bahçe de bulunan hizmet mekânının çatı örtü kaplama malzemesi olarak kullanıldığı tespit edilmiştir.

Yapının esas cephesini doğu cephe teşkil etmektedir. Ev bu cephe itibariyle güney ve kuzey köşelerden bütün katlarda çıkma yapmıştır. Doğrudan sokağa yönelen doğu cephenin orta kısmında, boyuna dikdörtgen bir çift kanatlı ahşap kapı açıklığı yer almaktadır. Kapı açıklığının üst tarafında enine dikdörtgen bir pencere açıklığı bulunmaktadır. Bu açıklığın üzerine de ahşap çıtaların çapraz şekilde üst üste konulmasıyla oluşturulmuş ahşap kafes yerleştirilmiştir. Zemin kat hizmet alanları olarak kullanıldığı için dışa kapalıdır; bu nedenle yalnızca cephenin güney köşesinde bulunan çıkmanın ön yüzüne küçük kare pencere açıklığı ile çıkmanın kuzeye bakan yan yüzüne daha küçük kare pencere açıklığı yerleştirilmiştir. Birinci katın güney köşesinde yer alan çıkmanın ön yüzünde üç tane boyuna dikdörtgen giyotin pencere açıklığı; kuzeye bakan yan yüzünde ise bir boyuna dikdörtgen giyotin pencere açıklığı yer almaktadır. Kuzey köşede bulunan çıkmanın ön yüzünde de üç tane boyuna dikdörtgen giyotin pencere açıklığı; güneye bakan yan yüzünde ise bir boyuna dikdörtgen giyotin pencere açıklığı mevcuttur. Ön yüzde yer alan iki pencere açıklığının üzerinde ahşap kafes bulunmaktadır. Pencerenin birinin üzerinde bulunan kafes ise tahrip olmuş, yalnızca bir kısmı günümüze ulaşabilmiştir. Çıkmaların arasında kalan orta kısım ise iki tane boyuna dikdörtgen yuvarlak kemerli giyotin pencere açıklığından ibarettir. İkinci kata geldiğimizde ise yine köşelerden birer çıkma devam ederek çatıya bağlanmaktadır. Bu katta da güney köşedeki çıkmanın ön yüzünde üç tane boyuna dikdörtgen giyotin pencere açıklığı; kuzeye bakan yan yüzünde ise bir boyuna dikdörtgen giyotin pencere açıklığı bulunmaktadır. Kuzey köşedeki çıkmanın ön yüzünde de üç tane boyuna dikdörtgen giyotin pencere açıklığı; güneye bakan yan yüzünde ise bir boyuna dikdörtgen giyotin pencere açıklığı mevcuttur. Çıkmaların arasında kalan orta kısım ise iki tane boyuna dikdörtgen kaş kemerli giyotin pencere açıklığından ibarettir. Pencereler ve

çıkımlar birbirine simetrik yapılmıştır. Cephe itibariyle her iki köşedeki çıkma ve bol pencere dizisi, cepheyi oldukça hareketli hale getirmiştir (Resim 4.57).

Batı yanı itibariyle doğu- batı yönünde enine dikdörtgen bir bahçe ile sınırlandırılmıştır. Zemin kat ahşap ve sac malzemeler ile kaplanmıştır. Zemin kat hizmet alanları için ayrıldığından dolayı dışa kapalıdır. Bu yüzden de bu cephe zemin kat itibariyle bahçeye açılan boyuna dikdörtgen düz ahşap tahtaların yan yana getirilmesi ile oluşturulmuş ahşap kapı açıklığından sonra bir tane kare pencere açıklığından ibarettir. Pencere açıklığının üzerine ince demir çubukların yatay ve düşey konulması ile oluşturulan dikdörtgen gözlü basit şebeke yerleştirilmiştir. Birinci katta ise güney köşede iki, kuzey köşede iki olmak üzere dört boyuna dikdörtgen giyotin pencere açıklığı yer almaktadır. Orta kısım ise üstleri yuvarlak kemerle sonlandırılmış iki tane boyuna dikdörtgen giyotin pencere açıklığından ibarettir. İkinci katta ise güneybatı köşede üç, kuzeybatı köşede üç olmak üzere altı tane boyuna dikdörtgen giyotin pencere açıklığı yer almaktadır. Orta kısımda ise üst kısımları kaş kemerle sonlandırılmış iki tane boyuna dikdörtgen dekoratif giyotin pencere açıklığı bulunmaktadır (Resim 4.58).

Güney cephe kuzey - güney doğrultusunda uzanan enine dikdörtgen bahçe ile sınırlandırılmıştır. Cephe yapıya ait olan hizmet alanı olarak kullanılan üç tarafı kapalı mekâna kısmen bitişiktir. Bu hizmet alanı olarak kullanılan mekânın üzeri sundurma çatı ile örtülmüş ve çinko ile kaplanmıştır. Üç tarafı kapalı olan hizmet mekânından sokağa çift kanatlı ahşap bir kapı açılmaktadır. Bahçenin güneydoğu duvarında, sokağa açılan boyuna dikdörtgen ahşap bir kapı açıklığı daha bulunmaktadır. Zemin kat hizmet alanları olarak kullanıldığından dolayı dışa kapalıdır; bu yüzden cephenin zemin katı itibariyle hiçbir açıklık yoktur. Birinci kat ise güneydoğu köşede iki ve güneybatıda iki olmak üzere birbirine simetrik dört boyuna dikdörtgen giyotin pencere açıklığından ibarettir. İkinci katta ise güneydoğu köşede üç ve güneybatı köşede üç olmak üzere altı boyuna dikdörtgen giyotin pencere açıklığı yer almaktadır. Katlarda birbirine simetrik yerleştirilmiş pencere açıklıkları cepheye görsellik katmıştır (Resim 4.59).

Kuzey yanı itibariyle herhangi bir yapıya bitişik nizam değildir. Cephenin tamamı ahşap malzeme ile kaplanmıştır. Cephe itibariyle hiçbir açıklık mevcut değildir. Bu haliyle cephe masif bir görüntü sunmaktadır.

Doğu cephe de yer alan ve doğrudan sokağa açılan göbek kısmı basit geometrik şekilde, düz tahtaların yan yana konulması ile oluşturulan çift kanatlı kapı ile zemin kat dikdörtgen planlı alana girilmektedir.(Resim 4.60). Kısmen incelenebilen zemin katta

dikdörtgen alanın kuzey tarafında ambar yer almaktadır (Resim 4.50). Yine dikdörtgen alanın güneybatı tarafında odunluk olarak kullanılan hizmet alanı bulunmaktadır. Sofa ve hizmet mekânları ters tavanlıdır. Dikdörtgen alanın güney tarafından ahşap tek kollu merdivenle birinci kat iç sofaya çıkılmaktadır. Yalnızca bu katın sofa ve bir odası incelenebilmiştir. Düz ahşap tavanlı sofanın doğu ucunda yer alan eyvanın kuzey ve güney duvarında birer ahşap çiçeklik yer almaktadır (Resim 4.61 a). Yine sofanın orta bölümünde güney ve kuzey duvarlarda karşılıklı ikişer ahşap çiçeklik uygulaması görülmektedir (Resim 4.61 b). İçerisine girilen odanın orta aksına, ayna kemerli ahşap paravanlı bölümden geçilerek ulaşılmaktadır (Resim 4.63). Bu sayede oda kapısı açılınca odanın içerisinin görülmesi engellenmiş olmuştur. Düz ahşap tavanlı odanın batı duvarına kaş kemer ve aynalı kemer uygulamalı ocak; ocağın iki yanında ahşap dolaplar bulunmaktadır (Resim 4.64 a). Odanın kuzey duvarında kaş kemerli ahşap çiçeklik yer almaktadır (Resim 4.64 b). Oda kapıları düz tahtaların yan yana getirilmesi yapılmış ve kapıların göbek kısımları basit geometrik şekildedir. Oda kapı gözleri ve tutaçları metal malzemedendir. Ev sahibinin verdiği bilgiye göre kapı üzerinde bulunan bazı metal malzemeler çalınmıştır. Sofanın batı ucundan ahşap tek kollu dönel merdivenle ikinci kat eyvanlı iç sofaya çıkılmaktadır. Birinci kat ahşap duvar üzerine sıva ve boya olmasına rağmen ikinci kat ahşap duvarları hiçbir kaplama malzemesi olmadan açıkça görülmektedir (Resim 4.65). Sofanın tavan göbeği kalem işi ile yapılmış geometrik desenlidir (Resim 4.66). Eyvan tavanı ise düz ahşaptandır. Sofanın batı ucunda seki olarak adlandırılan yüksek bölüm bulunmaktadır. Bu katta da ev sahibinin izni doğrultusunda bir oda incelenebilmiştir. Sofanın güneydoğusunda bulunan odaya sofadan çift kanatlı ahşap kapı ile girilmektedir. Oda kapı göbeklerinde kalem işi ile oluşturulmuş bitkisel motifler yer almaktadır (Resim 4.67). Oda tavanının orta kısmında, sofa tavan göbeğinde yer alan geometrik formun aynısı yer almaktadır (Resim 4.68). Odanın geometrik formlu tavan göbeği haricinde kalan bölümler düz ahşaptandır. Odanın batı duvarında, beş dilimli kemer ile basık kemer uygulamalı ocak; ocağın iki yanında ahşap dolaplar yer almaktadır (Resim 4.69). Dolap kapaklarının göbek kısımları, oda giriş kapısı üzerinde yer alan bitkisel motiflerle bezenmiştir.

Süsleme bakımından oldukça bezemelidir. Cepheleri itibariyle pencere ve pencere önlerine yerleştirilen kafesler dekoratif özellik göstermektedir. Doğu ve batı cepheler itibariyle birinci kat orta bölümde bulunan bir çift giyotin pencereler; boyuna dikdörtgen ahşap çerçevenin yuvarlak kemerle sonlandırılması şeklinde oluşturulmuştur (Resim 4.70 a). Doğu

ve batı cepheler itibariyle ikinci kat orta kısımda bulunan bir çift giyotin pencereler; boyuna dikdörtgen ahşap çerçevenin kaş kemerle sonlandırılması şeklindedir (Resim 4.70 b). Pencere önlerine yerleştirilen kafesler; boyuna dikdörtgen ahşap çerçevenin içerisine çıtaların iki sıra çapraz şekilde üst üste konularak baklava dilim formunda gözler oluşturulması şeklindedir (Bkz. Resim 4.70 a). Doğu cephe itibariyle yapıya giriş kapısı üzerinde bulunan enine dikdörtgen pencere açıklığının üstüne yerleştirilen kafes; çıtaların iki sıra çapraz şekilde üst üste konulması ile oluşturulan baklava dilim formulu basit şebekedir (Bkz. Resim 4.70).

Yapının içerisinde ise ocak, çiçeklik, oda kapıları ve tavanlarda süsleme unsurları bulunmaktadır. Özellikle ikinci kat ahşap süsleme olarak önemlidir. Birinci kat sofa eyvanında, sofada ve odada bulunan çiçeklikler; boyuna dikdörtgen ahşap çerçevenin kaş kemerle sonlandırılması ile oluşturulmuş ve niş şeklindedir (Bkz. Resim 4.71). Birinci kat odanın batı duvarında bulunan ocağın yaşmak kısmı çıkıntılı kaş kemerle, baca kısmı ise niş şeklinde aynalı kemerle sonlandırılarak oluşturulmuştur (Bkz. Resim 4.64 a). İkinci kat başodada bulunan ocak; yaşmak kısmı çıkıntılı beş dilimli kemerle, baca kısmı niş şeklinde basık kemerle sonlandırılmasından ibarettir (Bkz. Resim 4.69).

Sekizgen köşeli sofa tavanının içerisinde üç dişli kuşak dolanmaktadır. Üç kuşaktan sonra sekizgen çerçeve içerisinde kare göbek kısmı bulunmaktadır. Kare göbek kısmının içerisine daire içinde 16 kollu yıldız yerleştirilmiş, kare bölümün dört köşesine de birer dört kollu yıldız konulmuştur. Tavanın göbek kısmı kalem işi üzeri boyama tekniği ile yapılmıştır (Bkz. Resim 4.66). İkinci kat başodanın düz ahşap tavanının orta bölümünde, sofa tavanın göbek kısmında yer alan düzenleme aynen uygulanmıştır (Bkz. Resim 4.68). Başodada yer alan çift kanatlı kapı ve dolap kabak göbeklerine, kalem işi tekniğinde daire içerisine stilize yaprak motifleri işlenmiştir (Bkz Resim 4.67- 69).

Katalog No: 5**Adı:** Aşıcıların Hüseyin Efendi'nin Evi¹⁶⁴**Adres:** Kitirler Mahallesi Yayla Sok. No:8**İnceleme Tarihi:** 13.03.2015 – 19.09.2017**Şekil No:** 4.8 - 4.10**Fotoğraf No:** 4.72 - 4.89

Yapı, Kabirler Mahallesi¹⁶⁵, güneye doğru meyilli bir arazi üzerine doğu batı yönünde dikdörtgen bir kütle halinde inşa edilmiştir (Resim 4.72). Herhangi bir cephe itibariyle komşu binalara bitişik nizam değildir. Yapı her cepheden yüksek beden duvarları ile çevrelenmiştir. Doğu-batı yönlü dikdörtgen bir bahçeye sahiptir. Bahçenin taş duvarları yüksek tutulmuştur. Bahçenin taş duvarları sundurma çatı ile örtülmüş ve çinko malzeme ile kaplanmıştır. Ahşap malzeme ile yapılan sundurma çatılar zamanla tahrip olmuş ve çok az bir kısmı günümüze gelebilmiştir. Bahçenin güneybatı duvarına bitişik, ahır olarak kullanılan sundurma çatılı ve üzeri çinko kaplamalı bir bölüm bulunmaktadır. Güneydoğu taraftan doğrudan sokağa açılan demir bahçe kapısı bulunmaktadır. Zemin üzerine iki kat halinde inşa edilen ev, kırma çatı ile örtülerek çinko kaplanmıştır. Çatının uzantısından ibaret saçak altları boş bırakılmıştır.

Kitabesi bulunmadığından banisi ve inşa tarihi kesin belirlenememekle birlikte, cephe ve süsleme özelliklerinden hareketle 19 yy. sonu ile 20. yy. başlarına tarihlendirilebilir¹⁶⁶.

Plan bakımından asli haline koruyan ev, resmi olarak onarım ve bakım görmemiştir. Günümüzde bakımsız vaziyette olan ev, kullanılmamaktadır.

Binanın inşasında taş, ahşap, metal, kerpiç ve çinko malzeme kullanılmıştır. Taş bir zemin üzerine yerleştirilen ahşap direk ve kirişlerden oluşan iskeletin araları, ahşap malzeme ile doldurulmuştur ve üzeri geleneksel sıvayla kaplanmıştır. Ahşap evin en çok kullanılan

---

¹⁶⁴ Emekli öğretmen Yusuf Öğüt'ten alınmış bilgidir.

¹⁶⁵ Ev, Gerede imar planına göre, 80 Ada, 17 Parseldedir. Ev, Ankara 1 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü'nün 18.07.2013 tarih ve 811 sayılı kararıyla tescil edilmiştir.

¹⁶⁶ Yapının, tarihlendirmesine ilişkin geniş değerlendirme, "Karşılaştırma ve Değerlendirme" bölümünde açmış olduğumuz "Tarihlendirme" başlığı altında ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

yapı malzemesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Binanın iskeleti dışında dış kapılar, pencereler, katları birbirinden ayıran silmeler ve çıkmaları taşıyan bindirmeler ahşap malzeme ile yapılmıştır. Yapının iç kısmında ahşap, oda kapıları, tavan ve yer döşemeleri, pencereler, dolaplar, merdivenler, korkuluklar ve çiçekliklerde kullanılmıştır. Zemin katın tamamında taş malzeme kullanılmıştır. Yine bahçe duvarlarında ve hizmet alanı olarak kullanılan bölümde taş malzeme kullanımı görülmektedir. Sınırlı kullanım alanına sahip olan metal malzeme, pencere önlerine yerleştirilen şebekelerde ve giriş kapısı üzerinde yer alan kabarlarda kullanılmıştır. Kerpiç, bahçe beden duvarlarında, taş malzemenin üzerine yığma şeklinde yer almıştır. Bunun yanı sıra bahçede bulunan hizmet alanı olarak kullanılan bölümün bir kısmında da kerpiç malzeme yer almaktadır. Çinko ise yapının örtü sisteminin kaplama malzemesi olarak kullanılmıştır. Ayrıca bahçede bulunan ve ahır olarak kullanılan sundurma çatılı bölümün örtüsü de çinko kaplamadır.

Yapının esas cephesini güney cephe teşkil etmektedir (Resim 4.73). Doğu- batı yönlü enine dikdörtgen büyük bir bahçeye açılan cephe oldukça hareketlidir. Doğrudan bahçeye yönelen güney cephenin orta kısmında boyuna dikdörtgen bir kapı açıklığı yer almaktadır. Kapı açıklığının üzerine enine dikdörtgen pencere açıklığı yerleştirilmiş ve üzerine ince çubuk demirlerin boyuna konulması ile oluşturulmuş basit şebeke yerleştirilmiştir. Yapıyı dış tehditlerden korumak amacıyla ana kapının önüne demir bir kapı yerleştirilmiştir. Bu yüzden yapının esas kapısı görülememektedir. Zemin kat itibariyle kapı açıklığından başka iki kare pencere açıklığı bulunmaktadır. Bu pencere açıklıklarının üzerinede ince çubuk demirlerin yatay konulması ile oluşturulmuş basit şebekeler yerleştirilmiştir. Birinci katta ise ortadan bir çıkma mevcuttur. Çıkma iki ahşap bindirme üzerine oturtulmuş ve çıkmanın altı düz ahşap tahtalarla kaplanmıştır. Çıkmanın ön yüzünde bir kare pencere açıklığı; yan yüzlerde ise birer boyuna dikdörtgen giyotin pencere açıklığı yer almaktadır. Birinci katın doğu ve batı kenarlarının ön yüzlerinde birer kare pencere açıklığı daha mevcuttur. Bu pencere açıklıklarının üzerine demir korkuluklar yerleştirilmiştir. İkinci kata geldiğimizde ise batı köşeden bir çıkma mevcuttur. Çıkma ortada alt kattaki çıkmaya, batı köşede ise ahşap bir bindirme üzerine oturtulmuştur. Çıkmanın alt kısmı düz ahşap tahtalarla kaplanmıştır. Çıkmanın ön yüzünde boyuna dikdörtgen iki pencere açıklığı ve doğuya bakan yan yüzünde de boyuna dikdörtgen bir giyotin pencere açıklığı mevcuttur. İkinci katın doğu kenarında boyuna dikdörtgen bir pencere açıklığı daha yer almaktadır. İkinci katın belli bölümünde sıvanın dökülmesinden dolayı ahşap malzeme rahatlıkla görülebilmektedir. Yapının güneydoğu duvarına bitişik bir taş çeşme kalıntıları yer almaktadır. Yapıyı bütün

cephelerden saran bahçenin büyük bir kısmı bu cephenin alanı içerisinde. Yüksek taş duvarlarla çevrili bahçeden sokağa açılan kapı güney taraftadır. Bahçenin güneydoğu köşesinden çift kanatlı demir bir kapı ile sokağa çıkmaktadır. Tespitlerimize göre demir kapı yapıya daha sonradan eklenmiştir. Kapının üzeri beşik çatı ile örtülmüş ve çinko ile kaplanmıştır. Bahçenin güneydoğusunda tespitlerimize göre ahır olarak kullanılan hizmet mekânı yer almaktadır. Bu bölümden sokağa bakan bir küçük kare ve dikdörtgen pencere açıklığı yer almaktadır (Bkz. Resim 4.72). Ayrıca güney cephe enine ve boyuna ahşap silmelerle belirginleştirilmiştir.

Kuzey yanında bahçenin uzantısı bulunup, bu cephe bahçe duvarları ile sınırlandırılmıştır. Yapı arazi eğimine uygun yapıldığından dolayı zemin kat bu cephede görülmemektedir. Birinci kat duvarının bir kısmı görünmesine rağmen hiçbir açıklık mevcut değildir. Birinci katın toprağa yakın kısmında dökülen sıvalar vasıtasıyla cephede bağdadi tekniği kullanıldığını görebilmekteyiz. İkinci kat ise iki tane boyuna dikdörtgen giyotin pencere açıklığı ile batı köşede bir tane küçük kare pencere açıklığından ibarettir. Boyuna dikdörtgen pencerelerin üzerlerine ince çubuk demirlerin düşey ve yatay konulması ile oluşturulan dikdörtgen gözlü basit şebekeler yerleştirilmiştir. Küçük kare pencerenin üzerine de ince çubuk demirler vasıtasıyla oluşturulmuş basit şebeke oluşturulmuştur. Bu cephenin birinci ve ikinci katı, enine yerleştirilmiş ahşap silme ile ayrılarak belirginleştirilmiştir (Resim 4.74).

Doğu cephe itibariyle güney cepheden sonra yapının en hareketli cephesidir. Cephe yüksek bahçe duvarlarıyla sınırlandırılmıştır. Doğrudan bahçeye açılan çift kanatlı kapı açıklığı mevcuttur. Tespitlerimize göre yapının esas kapısının üzerine yapılmış olan bu demir kapı yapının dış tehditlere karşı korunmasına yöneliktir. Bu kapı açıklığının üzerinde enine dikdörtgen yerleştirilmiş aydınlık pencere açıklığı bulunmaktadır. Aydınlık pencere açıklığının üzerine ince çubuk demirlerin düşey konulması ile oluşturulmuş basit şebeke yerleştirilmiştir. Zemin kat hizmet alanlarına ayrıldığından dolayı kapı açıklığından başka açıklık mevcut değildir. Birinci katta ise güneydoğu köşede kare bir pencere açıklığı mevcuttur. Bu açıklığın üzerine ince çubuk demirlerin düşey ve yatay konulması ile oluşturulan dikdörtgen gözlü basit şebeke yerleştirilmiştir. Bu açıklığın dışında birinci kat itibariyle kuzeydoğu kenarda tömek adı verilen aydınlık açıklığı bulunmaktadır. İkinci kata gelindiğinde kuzeydoğu kenara doğru bir çıkma mevcuttur. Çıkmanın altı düz ahşap çıtalarla kaplanmıştır. Çıkma ön yüzünde boyuna dikdörtgen bir pencere açıklığı, yan yüzlerinde ise birer boyuna dikdörtgen giyotin pencere açıklıklarından ibarettir. İkinci kat cephenin

güneydoğu kenarında da boyuna dikdörtgen bir pencere açıklığı mevcuttur. İkinci katın bazı bölümlerinde sıvanın döküldüğü görülmektedir. Ayrıca cephe enine ve boyuna ahşap silmelerle belirginleştirilmiştir (Resim 4.75).

Batı yanı itibariyle bahçe duvarları ile sınırlandırılmıştır. Ağaçların cepheyi sarması sebebiyle cephe tam görülememektedir. Arazinin eğimli yapısı nedeniyle, cephe arazinin yapısına uygun haldedir. Cephenin kuzeybatı köşesi bütün katlarda çıkma yapmıştır. Birinci kat çıkmanın ön yüzünde küçük bir kare ve bir boyuna dikdörtgen pencere açıklıkları bulunmaktadır. Küçük kare pencere açıklığının üzerine ince çubuk demirlerin düşey konulması ile oluşturulmuş basit şebeke yerleştirilmiştir. Çıkmanın yan yüzünde ise küçük kare pencere açıklığı bulunmakta ve açıklığın üzerine ince demir çubukların düşey konulması ile oluşturulmuş basit şebeke yerleştirilmiştir. Birinci kat itibariyle çıkma yapmayan bölümde enine dikdörtgen bir pencere açıklığı yer almaktadır. İkinci kat itibariyle ise kuzeybatı köşede çıkma devam ederek çatıya bağlanmaktadır. Çıkmanın orta kısmında küçük kare pencere açıklığı bulunmakta ve açıklığın üzerine ince çubuk demirlerin düşey konulması ile oluşturulmuş basit şebeke yerleştirilmiştir. Çıkmanın ön yüzünde ise boyuna dikdörtgen giyotin pencere açıklığı bulunmakta ve açıklığın üzerindeki metal şebekeden bir tane düşey ince çubuk demir günümüze ulaşmıştır. İkinci kat güneybatı köşede de çıkma mevcuttur. Bu çıkmanın ön yüzünde boyuna dikdörtgen bir pencere açıklığı bulunmakta ve açıklığın üzerine ince çubuk demirlerin düşey ve yatay konulması ile oluşturulmuş dikdörtgen gözlü basit şebeke yerleştirilmiştir. Enine yerleştirilmiş ahşap silme ile ikinci kat belirginleştirilmiştir (Resim 4.76).

Güney cephenin orta kısmında doğrudan bahçeye açılan boyuna dikdörtgen ahşap bir kapı açıklığı yer almaktadır. Kapı açıklığının üzerine dış tehditlerden korunmak için demir bir kapı yerleştirilmiştir (Bkz. Resim 4.73). Bu yüzden ahşap kapı görülememektedir. Kapı açıklığı zemin katta yer alan boyuna dikdörtgen planlı ters tavanlı sofa ile irtibatlıdır (Resim 4.77 – Şekil 4.8). Sofanın doğu ve batı yanında hizmet alanları için kullanılan birer oda yer almaktadır. Sofanın doğu tarafında bulunan odanın batı duvarında sofaya açılan enine dikdörtgen giyotin pencere açıklığı bulunmaktadır. Pencere açıklığının üzerine ince çubuk demirlerin düşey konulması ile oluşturulan basit şebeke takılmıştır. Sofanın batı tarafında bulunan odanın ise güney duvarında ambar bulunmaktadır. Odalar düz ahşap tavanlıdır. İki odanın arasından iki basamaklı merdivenle enine dikdörtgen bölüme geçilmektedir. Bu bölümün batı duvarında ambar, doğu tarafında ise yapıya giriş yapılan çift kanatlı ahşap kapı açıklığı yer almaktadır (Resim 4.78 – 4.79). Bu kapı açıklığının üzerine de yapıyı dış

tehditlerden korumak amacıyla demir kapı yerleştirilmiştir. Enine dikdörtgen bölümün güney tarafından tek kollu ahşap merdivenle birinci kat iç sofaya çıkılmaktadır. Merdiven başında bulunan muşabakalı ahşap paravanla zemin kat ve birinci kat ayrılmıştır. Birinci kat iç sofa; doğu ve batı taraflarında birer oda ve kuzeybatı tarafında tuvalet bölümünden ibarettir (Resim 4.80 – Şekil 4.9). Sofanın doğusunda bulunan odaya pahlı köşeden ahşap kapı ile girilmektedir. Odanın kuzey duvarında kaş kemer ve ayna kemer uygulamalı ocak; ocağın doğu tarafında gusülhane olarak kullanılan ahşap dolap bulunmaktadır (Resim 4.81). Odanın batı duvarında, boyuna dikdörtgen çerçeveli ahşap çiçeklik yer almaktadır (Resim 4.82). Sofanın batısında yer alan odaya pahlı köşeden girilmektedir. Odanın kuzey duvarında ocak; ocağın yanlarında ahşap dolaplar bulunmaktadır (Resim 4.83). Ocağın batı tarafındaki ahşap dolabın içerisinde abdestlik olarak kullanılan bölüm mevcuttur. Odanın batı duvarına kaş kemerli ahşap çiçeklik yerleştirilmiştir (Resim 4.84). Odada tespitlerimize göre yangın çıkmış ve oda küçük tahribatlarla yangını atlattır. Sofanın kuzeybatı köşesinde bulunan abdestlik ve tuvalet bölümünden, sofaya enine dikdörtgen giyotin pencere açılmaktadır. Tuvalet bölümü batı tarafa doğru çıkıntı yapmaktadır. Odalar ve sofa düz tavanlıdır. Oda kapıları düz ahşap tahtaların yan yana getirilmesi ile oluşturulmuş ve kapıların göbek kısımları basit geometrik şekildedir. Sofanın kuzeybatısında bulunan ahşap merdivenle ikinci kat iç sofaya çıkılmaktadır. İkinci kat iç sofa doğu tarafta iki, batıda bir oda olmak üzere üç oda ve kuzeybatıda tarafta yer alan tuvalet bölümünden ibarettir (Resim 4.85 – Şekil 4.10). Sofanın kuzey tarafında bir de seki bulunmaktadır (Resim 4.86). Sofanın batısında pahlı girişi bulunan odanın, kuzey duvarında beş dilimli kemer ve kaş kemer uygulamalı ocak; ocağın yanlarında ahşap dolaplar mevcuttur (Resim 4.87). Ocağın batı tarafında bulunan ahşap dolap hem yüklük hem de gusülhane olarak kullanılmaktadır. Odanın doğu duvarında ise kaş kemerli ahşap çiçeklik bulunmaktadır (Resim 4.88). Sofanın güneydoğusunda bulunan odaya pahlı köşeden giriş yapılmaktadır. Odanın kuzey duvarında beş dilimli ve kaş kemer uygulamalı ocak; ocağın yanlarında ahşap dolaplar yer almaktadır (Resim 4.89). Sofanın kuzeydoğusunda bulunan oda düz girişli ve oldukça sade görünümlü vaziyettedir. Sofanın kuzeyinde bulunan seki korkulukları beş boğumlu ve ahşaptandır. Sofa ve odalar düz ahşap tavanlıdır. Oda kapıları düz ahşap tahtaların yan yana getirilmesi ile oluşturulmuş ve kapıların göbek kısımları basit geometrik şekildedir.

Süsleme bakımından oldukça sade bir yapıdır. Yapının cepheleri itibariyle pencereler ve pencere önlerine yerleştirilen şebekeler dekoratif özellik göstermektedir. Pencere önlerine

yerleştirilen şebekeler; ince çubuk demirlerin enine ve boyuna konularak dikdörtgen göz formu oluşturması şeklindedir (Bkz. Resim 4.73 – 4.74). Güney ve doğu cepheler itibariyle ikinci katlarında yer alan boyuna dikdörtgen pencereler; üst lentolarında üçgen ve yarım aya benzer unsurların işlenmesi şeklinde oluşturulmuşlardır (Bkz. Resim 4.73 -75).

Yapının içerisinde ise ocak, çiçeklik ve seki korkulukları dekoratiftir. Birinci ve ikinci kat sofaların batısında yer alan odalardaki çiçeklikler; niş şeklinde, boyuna dikdörtgen ahşap çerçevenin taş kemerle sonlanması ile oluşturulmuştur (Bkz. Resim 4.84 – 4.88). Birinci kat sofanın doğusunda bulunan odadaki taş ocağın yaşmak kısmı taş kemerle, baca kısmı ise niş şeklinde aynalı kemerle sonlandırılması şeklindedir (Bkz. Resim 4.81). İkinci kat sofanın batı ve güneydoğusunda bulunan odalarda yer alan taş ocaklar; yaşmak kısımları beş dilimli kemerle, baca kısımları ise niş şeklinde taş kemerle sonlandırılarak oluşturulmuşlardır (Bkz. Resim 4.87 – 4.89). Seki korkulukları; beş boğumlu, ahşap ve tornada çekilmiş şekildedir (Bkz. Resim 4.86).

Katalog No: 6

Adı: Terzi Kenan Dede'nin Evi¹⁶⁷

Adres: Kitirler Mah. Yayla Sok. No:8

İnceleme Tarihi: 13.03.2015 – 19.09.2017

Şekil No:

Fotoğraf No: 4.90 – 4.94

Yapı, Kitirler Mahallesi¹⁶⁸, güneye doğru meyilli bir arazi üzerine doğu-batı yönünde dikdörtgen bir kütle halinde inşa edilmiştir (Resim 4.90). Herhangi bir cephe itibariyle komşu binalara bitişik nizam değildir. Güney ve batı cepheler doğrudan bahçeye bakmaktadır. Bahçenin taş duvarları beşik çatı ile örtülmüş ve çinko malzeme ile kaplanmıştır. Güney taraf itibariyle bahçeden sokağa açılan çift kanatlı ahşap kapı bulunmaktadır. Kapı açıklığının üzeri beşik çatı ile örtülüp, çinko ile kaplanmıştır. Tespitlerimize göre bahçe kapısı değiştirilmiştir. Zemin üzerine bir kat halinde inşa edilen ev, kırma çatı ile örtülerek çinko kaplanmıştır. Çatının uzantısından ibaret saçak altları ahşap malzeme ile kaplanmıştır.

Kitabesi bulunmadığından banisi ve inşa tarihi kesin belirlenememekle birlikte, ev sahibi yapının 1948 yılında inşa edildiği bilgisini vermiştir¹⁶⁹. Bu bilgi doğrultusunda yapıyı 20.yy ortalarına tarihlendirmek uygun olacaktır¹⁷⁰

Plan bakımından yapının içine girilemediğinden dolayı bilgi elde edilememiştir. Günümüzde bakımlı vaziyette olan ev, kiracı tarafından kullanılmaktadır.

Binanın inşasında taş, ahşap, metal ve çinko malzeme kullanılmıştır. Yapının sıvası ve boyasında herhangi bir tahrip olmadığı için yapım tekniği ve malzemesi hakkında bilgi elde edilememiştir. Ahşap evin en çok kullanılan yapı malzemesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Binanın giriş ve bahçe kapısı, pencereler, balkon ve korkulukları ahşap malzeme kullanılarak yapılmıştır. Yüksek bahçe duvarları taş malzeme ile inşa edilmiştir.

---

¹⁶⁷ Emekli öğretmen Yusuf Ögüt'ten alınmış bilgidir.

¹⁶⁸ Ev, Gerede imar planına göre, 76 Ada, 1 Parseldir. Ev, Ankara 1 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü'nün 18.07.2013 tarih ve 811 sayılı kararıyla tescil edilmiştir.

¹⁶⁹ Ev sahibininin 19.09.2017 tarihinde yaptığımız telefon görüşmesi esnasında vermiş olduğu bilgidir.

¹⁷⁰ Yapının, tarihlendirmesine ilişkin geniş değerlendirme, "Karşılaştırma ve Değerlendirme" bölümünde açmış olduğumuz "Tarihlendirme" başlığı altında ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

Sınırlı kullanım alanına sahip olan metal malzeme, pencere önlerine yerleştirilen şebekelerde, giriş ve bahçe kapısı üzerinde yer alan kabarlarda kullanılmıştır. Çinko malzeme ise yapının kırma çatısının ve bahçe duvarları beşik çatısının örtü malzemesidir.

Yapının esas cephesini güney cephe teşkil etmektedir. Doğrudan bahçeye yönelen güney cephesinin orta kısmında boyuna dikdörtgen çift kanatlı ahşap bir kapı açıklığı yer almaktadır. Kapı açıklığının üzerinde enine dikdörtgen aydınlık açıklığı mevcuttur. Bu açıklığın üzerine de ince çubuk demirlerin düşey yerleştirilmesi oluşturulmuş basit şebeke yerleştirilmiştir. Çift kanatlı giriş kapısının göbek kısmı enine ve boyuna dikdörtgen formlu basit geometrik şekildedir. Bahçe seviyesinden giriş kapısına beş basamaklı bir merdivenle çıkılmaktadır. Zemin kat itibariyle kapı açıklığından başka doğu ve batı kenarlarda birer boyuna dikdörtgen pencere açıklığından ibarettir. Pencere açıklıklarının üzerine ince çubuk demirlerin düşey ve yatay konulması ile oluşturulmuş dikdörtgen gözlü basit şebekeler yerleştirilmiştir. Birinci kat itibariyle üç tarafı açık bir balkon görülmektedir. Ahşap balkonu ahşap bindirmeler taşımakta ve balkonun altı ahşap tahtalarla kaplanmıştır. Balkon üçgen alınlıkla çatıya bağlanmaktadır. Balkonun doğu ve batı taraflarında zemin kat pencerelere simetrik birer boyuna dikdörtgen pencere açıklığı yer almaktadır. Ayrıca cephe boyuna yerleştirilmiş düzgün kesme taştan köşebentlerle belirginleştirilmiştir (Resim 4.90).

Kuzey cephe doğrudan bahçeye açılmaktadır. Cephenin orta kısmından zemin kata açılan tek kanatlı bir ahşap kapı açıklığı mevcuttur. Kapı açıklığının üzerinde enine dikdörtgen aydınlık açıklığı bulunmaktadır. Batı kenarda iki enine dikdörtgen giyotin pencere açıklığı bulunmakta ve bu açıklıkların üzerine de ince metal çubukların düşey konulması sonucu oluşturulmuş basit şebeke yerleştirilmiştir. Batı kenarda ise iki küçük kare pencere açıklığı bulunmakta ve bu açıklıkların üzerinde de ince metal çubukların düşey konulması ile oluşturulmuş basit şebeke yer almaktadır. Birinci kat itibariyle ise güney tarafa doğru iki eşit boyutta birbirine simetrik boyuna dikdörtgen pencere açıklığı bulunmaktadır. Kuzey tarafa doğru ise küçük enine ve boyuna dikdörtgen iki pencere açıklığı yer almaktadır (Resim 4.91).

Doğu taraf yüksek bahçe duvarıyla sınırlandırılmıştır. Cephe itibariyle kuzey köşede zemin kat ve birinci kat itibariyle devam eden bir çıkma yer almaktadır. Zemin katta çıkmanın ön yüzünde iki boyuna dikdörtgen pencere açıklığı bulunmaktadır. Çıkma yapmayan tarafta ise enine dikdörtgen pencere açıklığı ve bu açıklığın üzerinde de ince metal çubukların düşey yerleştirilmesi ile oluşturulmuş basit şebeke görülmektedir. Birinci kat

itibariyle çıkmanın ön yüzünde iki küçük kare pencere açıklığı ile çıkma yapmayan bölümde bir boyuna dikdörtgen pencere açıklığından ibarettir (Resim 4.92).

Batı cephe doğrudan enine dikdörtgen bahçe alanına açılmaktadır. Cephe de zemin kat itibariyle iki boyuna dikdörtgen pencere açıklığı ve bu açıklıkların üzerinde de ince demir çubukların düşey ve yatay konulması ile oluşturulmuş dikdörtgen gözlü basit şebekeler bulunmaktadır. Birinci kat ise zemin kat pencere açıklıklarına simetrik olarak yerleştirilmiş iki boyuna dikdörtgen pencere açıklığından ibarettir. Ayrıca cephe boyuna yerleştirilmiş düzgün kesme taştan köşebentlerle belirginleştirilmiştir (Resim 4.93).

Süsleme bakımından oldukça sade bir yapıdır. Cepheler itibariyle köşe silmeleri, pencere korkulukları ve balkon düzenlemesi dekoratif özellik göstermektedir. Silmeler; cepheler itibariyle boyuna, düzgün girintili çıkıntılı şekilde kesme taştan yapılmıştır (Resim 4.90 – 4.92). Pencereler üzerine yerleştirilen şebekeler; ince metal çubukların düşey ve yatay konulması ile oluşturulmuş dikdörtgen gözlü basit formdadır (Resim 4.90 – 4.93). Yapının cepheler itibariyle en göze çarpan süsleme elemanı balkonudur. Balkon korkuluğunda ters lale motifi ile “S” ve “C” kıvrımları bir arada kullanılmıştır. Balkon köşeliklerinde ise kıvrım dalların iç içe geçmesi ile oluşturulmuş düzenleme bulunmaktadır. Balkonu çatıya başlayan üçgen alınlık ve bu alınlığın içinde bulunan ters üçgen formu yapının başka dekoratif öğeleridir (Resim 4.94). Evin içerisine girilemediğinden dolayı iç süsleme hakkında bilgi verilememiştir.

Katalog No: 7

Adı: Kuşların Hafız'ın Evi¹⁷¹

Adres: Kitirler Mah. Hacıoğlu Sok. No.3

İnceleme Tarihi: 07.06.2014 - 20.09.2017

Şekil No: 4.11 - 4.12

Fotoğraf No: 4.95 – 4.108

Yapı, Kitirler Mahallesi¹⁷², güneydoğuya doğru meyilli bir arazi üzerine doğu-batı yönünde dikdörtgen bir kütle halinde inşa edilmiştir (Resim 4.95). Herhangi bir cephe itibariyle komşu binalara bitişik nizam değildir. Yapının güney ve batı tarafları bahçe ile sınırlanmıştır. Doğu- batı yönlü bahçenin duvarları yüksek tutulmuştur. Zemin üzerine iki kat halinde inşa edilen ev, kırma çatı ile örtülerek çinko ile kaplanmıştır. Çatının uzantısından ibaret saçak altları hiçbir kaplama yapılmaksızın boş bırakılmıştır.

Kitabesi bulunmadığından banisi ve inşa tarihi kesin belirlenememekle birlikte, cephe ve süsleme özelliklerinden hareketle 19 yy. sonu ile 20. yy. başlarına tarihlendirilebilir¹⁷³.

Plan bakımından asli halini koruyan ev, resmi olarak hiçbir onarım geçirmemiştir. Tespitlerimize göre yapının batı cephesi kırmızı renkli çinko ile kaplanmıştır. Ayrıca yapının cephelerinde yer yer sıvalarda dökülmeler olduğu gözlenmiştir. Sıvaları dökülen yerler farklı malzemeler kullanılarak kapatılmaya çalışılmıştır. Bunun dışında cephelerde herhangi bir onarıma rastlanmamıştır. Evde şu an oturan olmamasına rağmen oldukça bakımlı vaziyettedir.

Binanın inşasında taş, ahşap, çinko, kerpiç ve metal malzeme kullanılmıştır. Taş bir zemin üzerine yerleştirilen ahşap direk ve kirişlerden oluşan iskeletin araları, ahşap ve tuğla malzeme ile doldurulmuş ve üzeri geleneksel sıvayla kaplanmıştır. Ahşap evin en çok kullanılan yapı malzemesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Binanın iskeleti dışında dış kapılar,

---

¹⁷¹ Ev sahibi Şefika Mercanlıgil'den alınmış bilgidir.

¹⁷² Ev, Gerede imar planına göre, 63 Ada, 3 Parseldedir. Ev, Ankara 1 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü'nün 18.07.2013 tarih ve 811 sayılı kararıyla tescil edilmiştir.

¹⁷³ Yapının, tarihlendirmesine ilişkin geniş değerlendirme, "Karşılaştırma ve Değerlendirme" bölümünde açmış olduğumuz "Tarihlendirme" başlığı altında ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

pencereler, katları birbirinden ayıran silmeler ve çıkmaları taşıyan konsollar; yapının içerisinde oda kapıları, tavan ve yer döşemeleri, pencereler, dolaplar, merdivenler, korkuluklar ve çiçekliklerde ahşap malzeme kullanılmıştır. Zemin katın tamamında taş malzeme kullanıldığı görülmektedir. Sınırlı kullanım alanına sahip olan metal malzeme, pencere korkuluklarında, bahçe ve yapıya giriş kapısı üzerinde yer alan kabarlarda kullanılmıştır. Çinko malzeme yapının ve bahçedeki beşik çatılı hizmet alanının örtü, batı cephe kaplama malzemesidir. Yüksek bahçe duvarları ise kerpiç malzeme ile inşa edilmiştir.

Yapının esas cephesini güney cephe teşkil etmektedir (Resim 4.96). Doğrudan bahçe ile irtibatlı olan cephe yüksek bahçe duvarları ile sınırlandırılmıştır. Doğu tarafta bahçe duvarına bitişik hizmet alanları için kullanılan bir bölüm bulunmaktadır. Bu hizmet alanı kırma çatı örtülü, çinko kaplamalıdır (Resim 4.97). Hizmet alanı olarak kullanılan yapının içerisinde ambar mevcuttur. Doğrudan bahçeye yönelen güney cephenin doğu kenarına doğru boyuna dikdörtgen bir kapı açıklığı yer almaktadır. Bütün katlar itibariyle iki köşeden çıkma düzenlemesi bulunmaktadır. Zemin kat, doğu köşedeki çıkmada doğrudan bahçeye açılan boyuna dikdörtgen kapı açıklığı mevcuttur. Kapı açıklığının doğu yanında enine dikdörtgen, batı yanında ise boyuna dikdörtgen pencere açıklıkları bulunmaktadır. Bu pencere açıklıklarının üzerine ince çubuk demirlerin düşey ve yatay konulması ile oluşturulmuş basit şebekeler yerleştirilmiştir. Cephenin zemin kat itibariyle batı köşesindeki çıkma, ön yüzünde yer alan küçük enine dikdörtgen bir pencere açıklığından ibarettir. Bu pencere açıklığının üzeri ince çubuk demirlerin yatay konulması ile oluşturulmuş basit şebekelidir. Çıkmalarda yer alan açıklıklar dışında yine zemin katta, çıkmaların orta kısmında, kare bir pencere açıklığı mevcuttur. Kare pencere açıklığının üzerine ince demir çubukların düşey ve yatay konulması ile oluşturulmuş dikdörtgen gözlü basit formda şebeke yerleştirilmiştir. Zemin kat hizmet alanları için kullanıldığından dışarıya açılan geniş pencere açıklıkları mevcut değildir. Yapının birinci katı itibariyle doğu köşedeki çıkmanın ön yüzünde iki tane boyuna dikdörtgen giyotin pencere açıklığı bulunmaktadır. Bu açıklıkların üzeri ince çubuk demirlerin yatay konulması ile oluşturulmuş basit şebekelidir. Batı köşedeki çıkmanın ön yüzünde ise enine dikdörtgen bir pencere açıklığı mevcuttur. Bu açıklığın üzeri koruyucu ahşap kapakla kapatılmıştır. Bu açıklıkların haricinde birinci katta çıkmaların orta kısmında küçük boyuna dikdörtgen pencere açıklığı yer almaktadır. Pencere açıklığının üzerinde bulunan koruyucu şebekeden yalnızca bir boyuna ince çubuk demir günümüze ulaşabilmiştir. Güney cephenin ikinci katına geldiğimizde köşelerde devam eden çıkmalar çatıya bağlanmaktadır. İkinci kat itibariyle doğu köşedeki çıkmanın ön yüzünde iki

boyuna dikdörtgen pencere açıklığı yer almaktadır. Batı köşedeki çıkma, ön yüzünde bir boyuna dikdörtgen pencere açıklığından ibarettir. Çıkmaların arasında kalan orta kısımda da bir boyuna dikdörtgen pencere açıklığı mevcuttur. Çıkmalar doğrudan zemin ile irtibatlı olduğundan dolayı herhangi bir destek söz konusu değildir. Güney taraf itibariyle bahçeden doğrudan sokağa açılan çift kanatlı ahşap bir kapı mevcuttur. Bu bahçe kapısı, enli tahtaların yan yana dizilmesi ile oluşturulmuş ve üzeri çıtalarla enine dikdörtgen bölmelere ayrılmış basit unsurlu şekildedir. Cephenin bazı bölümlerinde sıvalarda dökülme meydana gelmiştir. Tespitlerimize göre dökülen sıvaların yeri çimento malzeme kullanılarak hazırlanan harç ile kapatılmaya çalışılmıştır. Fakat bu durum cephede hemen fark edilmektedir. Ayrıca güney cephe enine ve boyuna ahşap silmelerle belirginleştirilmiştir (Bkz. Resim 4.96).

Kuzey yanı itibariyle ne sokağa ne de bahçeye irtibatlıdır. Arazi yapısından dolayı zemin kat görülememektedir. Birinci kat itibariyle ise herhangi bir açıklık mevcut değildir. İkinci katta ise küçük iki boyuna, iki enine dikdörtgen olmak üzere dört pencere açıklığı bulunmaktadır. Pencere açıklıklarının üzerine ince çubuk demirlerin düşey ve yatay konulması ile oluşturulmuş basit şebekeler yerleştirilmiştir. Cephe ahşap malzeme ile tamamen kaplanmıştır. Cephe bu haliyle masif bir görüntü yansıtmaktadır (Resim 4.98).

Doğu yanı itibariyle doğrudan sokağa irtibatlıdır. Yapının yalnızca bu cephesi doğrudan sokakla irtibatlıdır. Doğrudan sokağa açılan çift kanatlı bir kapı açıklığı mevcuttur. Bu kapı açıklığı enli tahtaların yan yana dizilmesi ile oluşturulmuş ve göbeği basit geometrik şekildedir. Kapının hemen üzerinde enine dikdörtgen aydınlık açıklığı bulunmakta ve bu açıklığın üzerine ise ince çubuk demirlerin düşey konulması ile oluşturulmuş basit şebeke yerleştirilmiştir. Bu kapının üzerinde yer alan metal unsurlar tahrip olmuş yalnızca bazı parçaları halen ayakta kalabilmiştir. Cephe itibariyle çift kanatlı kapı açıklığından başka bir de boyuna dikdörtgen kapı açıklığı bulunmaktadır. Yapının kuzeydoğusuna bitişik taş bir çeşmesi vardır. Çeşmenin üzeri sundurma çatıyla örtülü ve üzeri çinko ile kaplıdır. Cephe sokağa baktığından dolayı kapı açıklıklarından başka zemin kat itibariyle herhangi bir açıklık mevcut değildir. Birinci kat cephenin güney köşesine doğru iki boyuna dikdörtgen giyotin pencere açıklığında ibarettir. Bu iki pencere açıklığının üzerinde ince çubuk demirlerin yatay konulması ile oluşturulmuş basit şebeke bulunmaktadır. İkinci kata geldiğimizde güney köşeden bir çıkma mevcuttur. Çıkmanın ön yüzünde bir boyuna dikdörtgen pencere açıklığı yer almaktadır. Yine ikinci kat itibariyle cephenin kuzey köşesine doğru üç tane boyuna dikdörtgen giyotin pencere açıklıkları daha mevcuttur. Bu pencere açıklıklarından iki tanesinin üzerine ince demir çubukların düşey ve yatay

konulması ile oluşturulmuş dikdörtgen gözlü basit formda şebekeler yerleştirilmiştir. Yapının güney cephesinde olduğu gibi bu cephede de ana sıvada yer yer dökülmeler olmuştur. Bu dökülmeler farklı malzeme kullanılarak kapatılmaya çalışılmıştır. Fakat bu değişiklik cephede hemen göze çarpmaktadır. Ayrıca doğu cephe enine ve boyuna ahşap silmelerle belirginleştirilmiştir (Bkz. Resim 4.95)

Batı cephe doğrudan bahçe ile irtibatlıdır. Bu cephe, birinci katta iki küçük enine dikdörtgen pencere açıklığı ile ikinci katta bir küçük kare pencere açıklığından ibarettir. Cephe tamamen kırmızı renkte çinko malzeme ile kaplanmıştır (Resim 4.99).

Doğrudan bahçeye yönelen güney cephenin doğu kısmından, enli tahtaların yan yana getirilmesi ile oluşturulmuş basit yüzeyli ahşap kapı ile boyuna dikdörtgen planlı zemin kat sofaya girilmektedir. Zemin kat sofanın doğu ve batı taraflarında hizmet alanları için kullanılan birer bölüm yer almaktadır (Resim 4.100 – Şekil 4.11). Sofanın batı tarafında bulunan bölüm odunluk vazifesi görmektedir. Odunluğun doğu duvarında sofaya açılan enine dikdörtgen pencere açıklığı mevcuttur. Sofanın doğu tarafında ise hizmet alanı olarak kullanılan başka bir bölüm yer almaktadır. Sofanın kuzeydoğu köşesinde doğrudan sokağa açılan düz ahşap tahtaların yan yana getirilmesi ile oluşturulmuş çift kanatlı giriş kapısı bulunmaktadır. Sofa ve hizmet mekânları ters tavan kaplamadır. Sofanın kuzey tarafından tek kollu ahşap merdivenle birinci kat iç sofaya çıkılmaktadır (Resim 4.101). İç sofanın güneyinde iki oda, batısında mutfak ve tuvalet bölümleri yer almaktadır (Resim 4.102- Şekil 4.12). Sofanın kuzeybatısında, ikinci kata çıkış merdivenin bulunduğu ahşap muşabakalı bölüme girilememiştir. Sofanın doğu duvarında kaş kemerli ahşap çiçeklik bulunmaktadır (Resim 4.103). Odalara giriş pahlı köşelerden yapılmaktadır. Güneydoğuda bulunan odanın kuzey duvarında, ortada aynalı kemerli ocak; ocağın yanlarında ahşap dolap uygulaması görülmektedir (Resim 4.104). Güneybatıdaki odanın kuzey duvarında ortada ocak; ocağın yanlarında ahşap dolap uygulaması yer almaktadır (Resim 4.105). Bu odanın doğu taraf tavanı orta aksın tavanından daha alçak durumda ve duvara boydan boydan boya ahşap dolap yerleştirilmiştir (Resim 4.106). İki odanın arasında kalan bölüm duvarında da ahşap dolap uygulaması bulunmaktadır. Sofanın batısında mutfak olarak kullanılan bölüm ile tuvalet ve abdestlik kısmı yer almaktadır (Resim 4.107). Sofa ve odalar düz ahşap tavanlıdır. Oda kapıları düz ahşap tahtaların yan yan getirilmesi ile oluşturulmuş basit formdadır. Sofanın kuzeybatısında muşabakalı girilemeyen bir bölüm yer almaktadır. Kapısı kilitli olduğu için girilemeyen bölüm tespitlerimize göre ikinci kata çıkan merdivenin bulunduğu bölümdür. İkinci kata çıkılmadığından dolayı plan özellikleri hakkında bilgi verilememiştir.

Süsleme bakımından oldukça sade bir yapıdır. Cepheler itibariyle pencere önlerine yerleştirilen şebekeler ve bahçe giriş kapısı üzerinde bulunan unsurlar dekoratif özellik göstermektedir. Pencere önlerindeki şebekeler; ince demir çubukların düşey ve yatay konulması ile oluşturulmuş dikdörtgen gözlü basit formdadır (Bkz. Resim 4.95 – 4.96 – 4.98). Güneybatı tarafta sokağa açılan bahçe kapısı üzerinde bulunan halka; ucu içe doğru bükülmüş ve ağzı yukarı doğru “C” harfine benzemektedir. Yatay oval biçimli ve döküm tekniğinde yapılmıştır. Uçlarının takıldığı aynalık kısmının ise oval biçimde, halkanın takıldığı kısım biraz şişkince ve kenarları testere dişi biçimdedir (Resim 4.108 a). Kapı tokmağı; alt ucu dışa doğru hafif bir kıvrım yaptıktan sonra kapıya doğru bir “L” biçimi oluşturacak şekilde bükülmüştür (Resim 4.108 b).

Yapının içerisinde ise ocak ve çiçeklik dekoratiftir. Sofada bulunan ahşap çiçeklik; niş şeklinde, boyuna dikdörtgen ahşap çerçevenin taş kemerle sonlandırılması ile oluşturulmuştur (Bkz. Resim 4.103). Güneybatıdaki odada bulunan ocak; baca kısmı niş şeklinde aynalı kemerle sonlandırılmış ve iki yanına niş şeklinde at nalı kemerle sonlandırılmış lambalıklar yerleştirilmesi şeklindedir (Bkz. Resim 4.104). İkinci kata çıkılmadığı için katın süsleme özellikleri hakkında bilgi verilememiştir.

Katalog No: 8

Adı: Hacı Baki'nin Evi¹⁷⁴

Adres: Kitiller Mahallesi Dayılar Sokak No:15

İnceleme Tarihi: 07.06.2013- 07.06.2014- 19.09.2017

Şekil No: 4.13 - 4.15

Fotoğraf No: 4.109 - 4.132

Yapı, Dayılar Sokak'ta¹⁷⁵, güneye doğru hafif meyilli bir arazi üzerine doğu batı yönünde kare bir kütle halinde inşa edilmiştir (Resim 4.109). Batı cephe itibariyle kısmen başka bir yapı ile bitişik nizamdır. Güney ve batı tarafları bahçe ile sınırlandırılmıştır. Girişler doğrudan sokağa yönelen doğu ve doğrudan bahçeye açılan güney cephelerdendir. Zemin kat üzerine iki kat halinde inşa edilen ev, kırma çatı ile örtülerek alaturka kiremitle kaplanmıştır. Çatının uzantısından ibaret saçak altları düz ahşap çitalarla kaplanmıştır.

Kitabesi bulunmadığından banisi ve inşa tarihi kesin belirlenememekle birlikte, cephe ve süsleme özelliklerinden hareketle 19 yy. sonu ile 20. yy. başlarına tarihlendirilebilir¹⁷⁶.

Plan bakımından asli halini koruyan ev, şu an kullanılmadığından dolayı oldukça bakımsızdır. Yapının cephelerinin bazı kısımlarında sıvaların döküldüğü görülmüştür. Ayrıca doğu cephenin saçaklarının yer yer tahribata uğradığı tespit edilmiştir. Zemin katta güneye bakan bölümde bulunan odada kullanımına rastladığımız tuğla malzeme, evin ana yapı malzemesi olan taş ve ahşap dışında bir malzeme olduğu için bu bölümün onarım geçirdiği anlaşılmaktadır. Bunun dışında tespit edemediğimiz muhtelif tarihlerde iç mekâna yapılan eklemeler ve kuzey cephede yok olan bölümler dışında herhangi bir onarım görmeden günümüze ulaşmıştır. Günümüzde bakımsız vaziyette olan ev, kullanılmamaktadır.

---

¹⁷⁴ Mahalle sakini İsmail Günuyan'dan alınmış bilgidir.

¹⁷⁵ Ev, Gerede imar planına göre, 50Ada, 2 Parselidir. Ev, Ankara 1 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü'nün 18.07.2013 tarih ve 811 sayılı kararıyla tescil edilmiştir.

¹⁷⁶ Yapının, tarihlendirmesine ilişkin geniş değerlendirme, "Karşılaştırma ve Değerlendirme" bölümünde açmış olduğumuz "Tarihlendirme" başlığı altında ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

Binanın inşasında taş, ahşap, tuğla ve metal malzeme kullanılmıştır. Taş bir zemin üzerine yerleştirilen ahşap direk ve kirişlerden oluşan iskeletin araları, ahşap malzeme ile doldurulmuştur ve üzeri geleneksel sıvayla kaplanmıştır. Bunun yanı sıra kuzey cephede bağdadi tekniği ile karşılaşmaktayız. Ahşap evin en çok kullanılan yapı malzemesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Binanın iskeleti dışında dış ve oda kapıları, tavan ve yer döşemeleri, pencereler, dolaplar, çiçeklikler, merdivenler, korkuluklar, katları birbirinden ayıran silmeler ve çıkmaları taşıyan konsollar ahşap malzeme ile yapılmıştır. Zemin katın tamamı taş malzemedir. Dış cephenin kaplanmasında sıva malzemesi olarak saman ile çamur karışımı harç kullanılmıştır. Sınırlı kullanım alanına sahip olan metal malzeme, oda kapı kollarında, dış kapı üzerinde, giriş kapısı üzerinde yer alan korkuluklarda ve doğu cephede saçak altında bulunan üçgen alınlık içinde yer alan süslemede kullanılmıştır.

Yapının esas cephesini doğu cephe teşkil etmektedir. Cephenin bazı kısımlarında sıvaların döküldüğü görülmektedir. Özellikle ikinci katın kuzeydoğu köşesinde sıvanın dökülmesi sonucu inşa teknik ve malzemesi kolaylıkla görülebilmektedir. Doğrudan sokağa yönelen doğu cephesinin ortasında enine dikdörtgen bir kapı açıklığı yer almaktadır. Kapı açıklığının üst tarafına basık kemerli bir pencere açıklığı ve bu açıklığın üzerine de ince çubuk demirler ile oluşturulmuş şebeke yerleştirilmiştir. Zemin kat hizmet alanları olarak kullanıldığı için dışa kapalıdır; yalnızca güneydoğu köşede bir kare pencere açıklığı bulunmaktadır. Bunun dışında kuzeydoğu tarafta tömek adı verilen bir açıklık daha mevcuttur. Zemin katta doğu cephe itibarıyla bu iki açıklığın dışında başka açıklık yer almamaktadır. Birinci katta köşelerden birbirine gönyeli birer çıkma mevcuttur. Çıkmaların altı düz ahşap çitlerle kaplanmıştır. Çıkmalar dilimli ahşap konsollarla desteklenmiştir. Güneydoğu köşedeki çıkmanın ön yüzünde enine dikdörtgen bir pencere açıklığı, yan yüzünde de boyuna dikdörtgen bir pencere açıklığı bulunmaktadır. Kuzeydoğu köşedeki çıkmanın ön yüzünde enine dikdörtgen bir pencere açıklığı ile yan yüzünde boyuna dikdörtgen bir pencere açıklığı mevcuttur. Bu katta çıkmaların arasında kalan orta bölümde ise eşit boyutta yuvarlak kemerli iki pencere açıklığı bulunmaktadır. İkinci katta ise cephenin orta kısmında bir çıkma yer almaktadır. Çıkmanın altı düz ahşap çitlerle kaplanmıştır. Çıkma dilimli ahşap konsollarla desteklenmiştir. Çıkmanın ön yüzünde eşit boyutta, kaş kemerli iki giyotin pencere açıklığı ile yan yüzlerinde de birer boyuna dikdörtgen giyotin pencere açıklığı bulunmaktadır. Bunun yanı sıra bu katın güneydoğu köşesinde bir kare pencere açıklığı ile kuzeydoğu köşesinde enine dikdörtgen bir pencere açıklığı daha mevcuttur. Çıkmanın üzeri üçgen alınlıklı bir çatı ile sonlanmaktadır. Alınlığın ortasında

metal ay-yıldız motifi yer almaktadır. Ayrıca bu cephe enine ve boyuna ahşap silmelerle belirginleştirilmiştir (Resim 4.110).

Batı yanı itibariyle komşu eve kısmen bitişik olduğundan duvar dokusunun bir kısmı görülmektedir. Cephe bahçe ile sınırlandırılmıştır. Bu cephenin görünen kısımlarında yer yer sıvanın döküldüğü görülmektedir. Dökülen kısımlar sayesinde inşa teknik ve malzemesi açık bir şekilde tespit edilebilmiştir. Cephe itibariyle herhangi bir açıklık bulunmamasından dolayı masif bir görüntü sunmaktadır (Resim 4.111).

Güney yanında doğu- batı yönünde dikdörtgen planlı bir bahçesi mevcuttur. Bahçe giriş kapı açıklığı doğrudan sokağa yönelen doğu taraftandır. Bahçenin taş üzerine kerpiç malzemeli beden duvarı yüksek tutularak avlunun mahremiyetini özen gösterilmiştir. Bahçe içinde yörenin geleneksel taş fırını da bulunmaktadır. Günümüzde ev kullanılmamasına rağmen fırın mahalleli tarafından halen kullanılmaktadır. Zemin katta doğrudan bahçeye açılan boyuna dikdörtgen kapı açıklığı mevcuttur. Bu cephenin zemin kat itibariyle batı kenarında iki boyuna dikdörtgen pencere açıklığı bulunmaktadır. Zemin katta pencerelerin bulunduğu odanın duvarının tahrip olarak, yapının inşa malzemesi olmayan tuğla ile yeniden onarıldığı tespit edilmiştir. Fakat zamanla tuğla ile yapılan bölümde de yer yer tahribatlar oluşmuştur. Birinci kat itibariyle bir enine dikdörtgen ve bir boyuna dikdörtgen olmak üzere iki pencere açıklığından ibarettir. İkinci katta cephe ortasından bir çıkma bulunmaktadır. Çıkmanın altı düz ahşap çıtalarla kaplanmıştır. Çıkmanın ön yüzünde ve yan yüzünde yer alan pencere açıklıkları ahşap malzeme ile doldurularak kapatılmıştır. Doğu ve batı kenarlarda birer enine dikdörtgen pencere açıklığı yer almaktadır. Güney cephe, doğu cepheden sonra yapının en hareketli cephesidir. Ayrıca cephe enine ve boyuna ahşap silmelerle belirginleştirilmiştir (Resim 4.112).

Kuzey cephe itibariyle doğrudan ara sokağa yönelmiş vaziyettedir. Cephenin bazı kısımlarında yer yer sıvaların döküldüğü görülmektedir. Bu sayede cephede bağdadi tekniği kullanıldığı tespit edilmiştir. Birinci katta kare, ikinci katta ise boyuna dikdörtgen küçük pencere açıklıklarından ibarettir. Cephe bu yönüyle masif görünümlüdür (Resim 4.113).

Doğu cephenin orta kısmında dikdörtgen bir kapı açıklığı yer almaktadır. Kapı kanatları bir çifttir ve ahşaptandır. Ahşap kapı göbeği basit geometrik şekildedir. Kapı açıklığı zemin katta yer alan iç sofa ile irtibatlıdır (Resim 4.114 – Şekil 4.13). Zemin kat sofanın kuzey tarafında odunluk bölümü, batı tarafında ise birinci kata çıkış merdiveninin olduğu alan bulunmaktadır. Merdivenin bulunduğu alan ile sofa, camlı ahşap kapılı bir bölme ile ayrılmıştır. Sofanın güney tarafı ise sonradan yapıldığını düşündüğümüz ince

ahşap malzeme ile bölünmüş ve bir kapı ile boyuna dikdörtgen alana açılmıştır. Dikdörtgen alanın güney tarafında hizmet işleri için kullanılan bir oda yer almaktadır. Bu odanın batı duvarında beş dilim kemer ve basık kemer uygulamalı ocak; ocağın yanlarında ahşap dolaplar bulunmaktadır(Resim 4.115). Ocağın güney tarafında bulunan ahşap dolap kapakları tahrip olmuştur. Yine bu odanın kuzey duvarında kapının hemen yanında oldukça sade ahşap bir çiçeklik mevcuttur. Zemin kattaki sofanın batı ucundan tek kollu ahşap dönel merdivenle birinci kata çıkılmaktadır (Resim 4.116). Birinci kat iç sofa üç oda ve bir tuvalet bölümünden ibarettir (Resim 4.117- Şekil 4.14). Sofanın doğu ucunda sedir bulunmaktadır. Sofanın kuzey duvarında ahşap çerçeveli bir çiçeklik mevcuttur (Resim 4.118). Sofanın güney tarafında iki oda, kuzey tarafında ise bir oda ve tuvalet bölümü yer almaktadır. Sofanın güneydoğu tarafındaki düz tavanlı oda oldukça sade görünümündedir. Odanın kuzey duvarında kaş kemerli ahşap bir çiçeklik bulunmakta ve batı duvarında bulunan boyuna dikdörtgen ahşap kapı ile güneybatıdaki odaya geçiş yapılmaktadır (Resim 4.119). Güneybatıdaki odanın batı duvarında ortada beş dilimli ve üç dilimli kemer uygulamalı ocak; ocağın yanlarında ahşap dolaplar yer almaktadır (Resim 4.120). Sofanın kuzeydoğusundaki düz ahşap tavanlı odaya ahşap bir kapı ile girilmekte; odanın kuzey duvarında ortada üç dilimli ve beş dilimli kemer uygulamalı ocak bulunmaktadır (Resim 4.121). Odanın batı duvarında ise kaş kemerli ahşap çiçeklik yer almaktadır (Resim 4.122). Sofanın kuzeybatısındaki bölüm ise tuvalet ve abdestlik olarak kullanılmaktadır (Resim 4.123). Birinci kat güneybatıdaki odanın bitişiğinden tek kollu dönel ahşap merdivenle ikinci kattaki doğu-batı yönünde uzanan iç sofaya ulaşılmaktadır (Resim 4.124). İkinci kat iç sofa üç oda ve bir tuvalet bölümünden ibarettir (Resim 4.125- Şekil 4.15). Sofanın doğu ucunda sedir bulunmaktadır. Sofanın karşılıklı duvarlarında boyuna dikdörtgen ahşap çerçeveli çiçeklikler mevcuttur (Resim 4.126). Sofanın güney tarafında iki oda bulunmaktadır. Güneydoğu taraftaki düz ahşap tavanlı odanın güney duvarında hem yüklük hem de gusülhane olarak kullanılan ahşap dolap yer almaktadır. Güneybatı tarafta bulunan oda, mutfak gibi kullanılmaktadır. Güneydoğu taraftaki oda ile mutfak olarak kullanılan bölüm camlı ahşap bir paravanla birbirinden ayrılmakta ve geçiş paravan ortasından bir kapı ile sağlanmaktadır. Mutfak olarak kullanılan bölümünün batı duvarında ortada üç dilim kemer uygulamalı ocak; ocağın yanlarında camlı ahşap dolaplar yer almaktadır (Resim 4.127). Kuzeydoğuda bulunan odanın ise kuzey duvarında ortada iki bölümde de kaş kemer uygulamalı ocak; ocağın yanlarında ahşap dolap uygulaması bulunmaktadır (Resim 4.128). Kuzeybatı tarafta ise birinci katta olduğu gibi abdestlik ve tuvalet olarak kullanılan bölüm

mevcuttur (Resim 4.129). Sofa ve odalar düz ahşap tavanlıdır. Oda giriş kapıları basit geometrik şekilde ve boyalıdır (Bkz. Resim 4.125).

Süsleme bakımından sade bir yapıdır. Cepheler itibariyle giriş kapı ve üstündeki metal unsurlar, pencere, çıkma konsolları ve çatı alınlığı dekoratif özellik göstermektedir. Giriş kapısı; çift kanatlı, her iki kanatta boyuna dikdörtgenlerle altı bölümü ayrılmış ve her bölümün içine sekizgen form yerleştirilmesi şeklindedir. Kapı üzerinde aydınlık penceresi üzerindeki korkuluk; ‘S’, ‘C’ kıvrımlarının ve üçgen formlarının bir arada kullanılmasıyla oluşturulmuş metal şebekedir (Resim 4.130). Kapı üzerinde bulunan metal tokmak; uçları içeri doğru bükülmüş ve ağzı yukarı doğru ‘C’ harfine benzemektedir. Kapıya vurulan alt ve aynalığa takılan üst kısımları biraz şişkincedir. Aynalık kısmı ise yedi ok biçiminde oluşturulmuştur (Resim 4.131 a). Metal kapı kolları; her iki kanatta birbirine simetrik olarak yerleştirilmiş, beş boğumlu silindirik formdadır (Resim 4.131 b).

Yapının içerisinde ise ocaklar, çiçeklikler, merdiven korkulukları ve oda kapılarında dekoratif özellik göstermektedir. Zemin katta bulunan ocağın yaşmağı beş dilimli kemerle, baca kısmı ise niş şeklinde basık kemerle sonlandırılarak oluşturulmuştur (Bkz. Resim 4.115). Birinci kat güneybatı ve kuzeydoğu odalarda bulunan ocaklar; yaşmak kısımları beş dilimli kemerle, baca kısımları ise niş şeklinde üç dilimli kemerle sonlandırılması biçimindedir (Bkz. Resim 4.120 -121). İkinci kat güneybatı odada bulunan ocağın baca kısmı niş şeklinde üç dilimli kemer ile sonlandırılmış şekildedir (Bkz. Resim 4.127). İkinci kat kuzeydoğu odada bulunan ocağın yaşmak ve baca kısımları kaş kemerli şekildedir (Bkz. Resim 4.128). Birinci kat sofa ve odalarda bulunan çiçeklikler; boyuna dikdörtgen ahşap çerçevenin niş şeklinde kaş kemerle sonlandırılması ile oluşturulmuşlardır (Bkz. Resim 4.118 – 4.119- 4.122). İkinci kat sofada bulunan çiçeklik; boyuna dikdörtgen ahşap bir çerçevenin niş biçiminde oluşturulması şeklindedir (Resim 4.126). Birinci ve ikinci kata çıkış merdiven korkulukları; üç boğumlu, tornada çekilmiş ve ahşaptandır (Bkz. Resim 4.116-4.124). İkinci kat oda kapıları; oyma tekniğinde üç bölüme ayrılmıştır. Her bölüme enine ve boyuna dikdörtgen formlar yerleştirilmiş ve üzerleri boyanmıştır (Resim 4.125).

Katalog No: 9

Adı: Camcı Orhan'ın Evi¹⁷⁷

Adres: Kitiller Mahallesi Dayılar Sokak No:20

İnceleme Tarihi: 07.06.2013 – 19.09.2017

Şekil No: 4.16 - 4.18

Fotoğraf No: 4.133 – 4.163

Yapı, Dayılar Sokak'ta¹⁷⁸, doğuya doğru meyilli bir arazi üzerine kuzey- güney yönünde dikdörtgen bir kütle halinde inşa edilmiştir (Resim 4.133). Herhangi bir cephe itibariyle komşu binalara bitişik nizamlı değildir. Kuzey tarafı hariç diğer cepheler yüksek kerpiç duvarlarla çevrili bir bahçe ile sınırlıdır. Yüksek bahçe duvarları sundurma çatı ile örtülü, çinko kaplamalıdır. Kuzey taraf doğrudan sokakla irtibatlıdır. Zemin üzerine iki kat halinde inşa edilen ev, kırma ile örtülerek üzeri alaturka kiremitle kaplanmıştır. Çatının uzantısından ibaret saçak altları boş bırakılmıştır.

Kitabesi bulunmadığından banisi ve inşa tarihi kesin belirlenememekle birlikte, cephe ve süsleme özelliklerinden hareketle 19 yy. sonu ile 20. yy. başlarına tarihlendirilebilir¹⁷⁹.

Plan bakımından asli halini koruyan ev, resmi onarıma uğramamıştır. Sıva ve boyalarda dökülmeler mevcut olup, çatı saçakları sehim yapmıştır. Tespitlerimize göre güney cephe zemin katta dışarıya doğru çıkıntı yapan bölüm yapıya sonradan eklenmiştir. Ayrıca tespitlerimize göre kuzey cephe de birinci kat tuvaletin bulunduğu bölüm tahribat görmüş ve bu bölüm tuğla malzeme ile onarılmıştır. Günümüzde kullanılmayan ev oldukça bakımsızdır.

---

¹⁷⁷ Mahalle sakini İsmail Günuyan'dan alınmış bilgidir.

¹⁷⁸ Ev, Gerede imar planına göre, 390 Ada, 1 Parselindedir. Ev, Ankara 1 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü'nün 07.2013 tarih ve 811 sayılı kararıyla tescil edilmiştir.

¹⁷⁹ Yapının, tarihlendirmesine ilişkin geniş değerlendirme, "Karşılaştırma ve Değerlendirme" bölümünde açmış olduğumuz "Tarihlendirme" başlığı altında ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

Binanın inşasında taş, ahşap, kerpiç, çinko ve metal malzeme kullanılmıştır. Taş bir zemin üzerine yerleştirilen ahşap direk ve kirişlerden oluşan iskeletin araları, taş ve ahşap malzeme ile doldurulmuştur ve üzeri geleneksel sıva ile kaplanmıştır. Ahşap evin en çok kullanılan yapı malzemesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Binanın iskeleti dışında dış ve oda kapıları, tavan ve yer döşemeleri, pencereler, dolaplar, merdivenler, korkuluklar, katları birbirinden ayıran silmeler ve yer yer pencere şebekeleri ahşap malzeme ile yapılmıştır. Bunun yanı sıra kuzey cephede ikinci katın kaplama malzemesi de ahşaptandır. Kerpiç malzeme ise yüksek bahçe duvarlarında görülmektedir. Zemin katın tamamında taş malzeme kullanılmıştır. Güney cephe birinci katta ise ahşap direk ve kirişlerin dolgu malzemesi taştır. Sınırlı kullanım alanına sahip olan metal malzeme, pencere önlerine yerleştirilen şebekelerde, bahçe ve yapı giriş kapısı üzerinde yer alan kibaralarda ve oda kapı kollarında kullanılmıştır. Çinko malzeme ise bahçede bulunan taş fırının bulunduğu bölümünün ve bahçe duvarlarının örtü kaplama malzemesidir.

Yapının esas cephesini doğu cephe teşkil etmektedir (Resim 4.134). Bu cephe itibariyle bahçeden sokağa açılan çift kanatlı ahşap kapı açıklığı yer almaktadır. Kapı açıklığının üzeri beşik çatı ile örtülü ve üzeri çinko malzeme kaplamadır. Bahçenin kuzeydoğu köşesinde geleneksel taş fırın bulunmaktadır (Resim 4.135). Fırın bulunan bölüm sundurma çatı örtülü ve üzeri çinko malzeme ile kaplanmıştır. Doğrudan bahçeye yönelen doğu cephenin ortasında zemin kat ile irtibatlı çift kanatlı ahşap kapı açıklığı bulunmaktadır. Kapı kanadının birisinin üst kısmına doğru kare pencere açıklığı mevcuttur. Bu ana giriş kapısından başka kuzey kenara doğru boyuna dikdörtgen bir kapı açıklığı daha yer almaktadır. Kapı açıklıklarından başka zemin katta iki kapı açıklığı arasında kalan bölümde küçük kare pencere açıklığı bulunmakta ve bu açıklığın üzerinde bulunan koruyucu şebekeden iki ince demir çubuk kalmıştır. Yine zemin kat itibariyle güney kenara doğru iki boyuna dikdörtgen giyotin pencere açıklığı bulunmaktadır. Pencere açıklığının birinin üzerinde bulunan ince demir çubukların yatay yerleştirilmesi ile oluşturulan basit koruyucu şebeke tahribata uğramadan günümüze gelebilmiştir. Birinci kat itibariyle eşit boyutta ve birbirine simetrik altı tane boyuna dikdörtgen pencere açıklığından ibarettir. Pencere açıklıklarının üzerlerindeki koruyucu şebekeler tahrip olmuştur ve bu yüzden birkaç ince çubuk demir günümüze ulaşabilmiştir. İkinci kat itibariyle cephede birinci kat pencere açıklıklarına ve aralarında simetrik, eşit boyutta altı tane boyuna dikdörtgen pencere açıklığı bulunmaktadır. Ortada bulunan iki pencere açıklığı giyotin özelliktedir. Pencere açıklıklarının üzerine ince demir çubuk ve ahşap çitelerin yatay konulması ile oluşturulan

basit şebekeler yerleştirilmiştir. Bu şebekelerin bazıları tahrip olmuş ve birkaç parçası günümüze kalabilmiştir. Cephe itibariyle herhangi bir çıkma mevcut değildir. Çoğu kısımda sıvaların dökülmesi sebebiyle cephe inşa yapım tekniği ve malzemesi kolaylıkla tespit edilebilmektedir. Cephe enine ve boyuna yerleştirilen ahşap silmelerle belirginleştirilmiştir (Bkz. Resim 4.134).

Batı yanı itibariyle enine dikdörtgen bahçe ile sınırlandırılmıştır. Cephe itibariyle ikinci kat seviyesine kadar taş malzeme kullanılmıştır. Zemin katta iki tömek açıklığından başka açıklık mevcut değildir. Birinci katta ise orta bölümde boyuna dikdörtgen ahşap kapı açıklığı mevcuttur. Kapı açıklığına sundurma çatı ile örtülü ve çinko kaplamalı hazırlık bölümünden geçilerek ulaşılmaktadır. Bu açıklık doğrudan bahçeye yönelmektedir. Kapı açıklığının hemen yanında enine dikdörtgen pencere açıklığı bulunmakta ve bu açıklığın üzerine de ince demir çubukların düşey yerleştirilmesi ile oluşturulan basit şebeke takılmıştır. Birinci kat itibariyle kapı açıklığında başka kuzey kenara doğru iki kare pencere açıklığı bulunmaktadır. İkinci kat ise altı tane boyuna dikdörtgen pencere açıklığından ibarettir (Resim 4.136).

Güney cephe, doğu cepheden sonra yapının en hareketli cephesidir. Cephe bahçe duvarları ile sınırlandırılmıştır. Zemin kat itibariyle dışarıya doğru taşkın bir hizmet bölümü bulunmaktadır. Bu bölümde yapının esas malzemesi olmayan tuğla ve pirket kullanılması bölümün yapıya sonradan eklendiği kanısını oluşturmuştur. Bu bölüm sundurma çatı örtülü ve üzeri çinko ile kaplamalıdır. Bu bölümün doğu ve batıya bakan yan yüzlerinde birer küçük kare pencere açıklığı bulunmaktadır. Zemin kat doğu tarafa doğru küçük boyuna dikdörtgen pencere açıklığı bulunmaktadır. Bu açıklığın üzerine de ince demir çubuklarla oluşturulmuş basit şebeke yerleştirilmiştir. Batı tarafta ise iki tane boyuna dikdörtgen giyotin pencere açıklığı bulunmaktadır. Bu pencere açıklıklarından birinin üzerinde bulunan şebeke yok olmuş ve camının bir bölümü kırılmıştır. Kırılan cam yerine ahşap tahtalar çakılarak yapı dış tehditlere karşı korunmaya çalışılmıştır. Diğer pencere açıklığının üzerine ise ince demir çubukların yatay şekilde yerleştirilmesi ile oluşturulan basit şebeke takılmıştır. Birinci katta ise ikisi doğu kenarda ikisi ortada olmak üzere dört tane boyuna dikdörtgen pencere açıklığı yer almaktadır. Pencere açıklıklarının koruyucu şebekeleri tamamen yok olmuş veya bir kısmı kalmıştır. İkinci kata gelindiğinde sıvanın dökülmesi sebebiyle kullanılan bağdadi tekniği rahatlıkla görülmektedir. Bu katta dört tanesi birinci kat pencere açıklıkları ile simetrik olmak üzere altı tane pencere açıklığı mevcuttur. Yapının genelinde olduğu gibi bu katta da pencere korkulukları ya tamamen kaybolmuş ya da bir kısmı günümüze ulaşabilmiştir.

Ayrıca cephe de bulunan bazı pencerelerin camlarının tahrip olduğu görülmektedir. Cephe enine ve boyuna yerleştirilmiş ahşap silmelerle belirgin hale getirilmiştir (Resim 4.137).

Kuzey cephe doğrudan yapıya ait olmayan ağaçlarla kaplı araziye bakmaktadır. Kuzey cephe ikinci kata kadar olan bölümde taş malzeme kullanılmıştır. İkinci kat ise ahşap malzeme ile kaplanmıştır. Zemin kat itibariyle herhangi bir açıklık yoktur. Birinci katta ise orta kısımda küçük enine dikdörtgen pencere açıklığı bulunmakta ve bu açıklığın üzerine ahşap kafes yerleştirilmiştir. Pencerenin bulunduğu bölüm tespitlerimize göre tahribat görmüş ve tahribat gören bölüm tuğla malzeme ile onarılmıştır. İkinci kat ise ikisi ortada ve birisi batı kenarda olmak üzere üç boyuna dikdörtgen pencere açıklığından ibarettir (Resim 4.138).

Yapıya doğrudan bahçeye açılan enli tahtaların yan yana getirilmesi ile oluşturulmuş, göbek kısmı basit geometrik şekilde çift kanatlı ahşap kapı ile doğu cepheden girilmektedir (Resim 4.139 a). Ahşap çift kanatlı kapı zemin kat dikdörtgen planlı sofa ile irtibatlıdır (Resim 4.140 – Şekil 4.16). Sofa ahşap malzeme ile iki kısma ayrılmıştır. Güney tarafta kalan bölüm asıl oda ve hizmet alanlarının bulunduğu kısımdır. Sofanın kuzeyinde kalan boyuna dikdörtgen kısma, doğrudan bahçeye açılan boyuna dikdörtgen kapı ile ulaşılmaktadır (Resim 4.141). Kuzeyinde bulunan dikdörtgen kısmın batı ucundan tek kollu ahşap merdivenle birinci kata çıkılmaktadır. Zemin kat itibariyle güney tarafta bulunan asıl boyuna dikdörtgen sofanın güney tarafında iki oda bulunmaktadır. Ters tavanlı sofanın güneyinde bulunan oda hizmet alanı olarak kullanılmaktadır. Odanın orta aksına camlı ahşap paravan geçildikten sonra ulaşılmaktadır. Düz ahşap tavanlı odanın güney duvarında basık kemerli niş şeklinde ahşap kapaklı iki kısım yer almaktadır (Resim 4.142). Kapakları tahrip olan bölümden güney tarafa bir pencere açılmaktadır. Odanın batı duvarında ahşap dolap ve raflar bulunmaktadır (Resim 4.143). Yine odanın kuzey duvarının doğu köşesinde aynalı kemerli bir ocak mevcuttur (Resim 4.144). Sofanın güney tarafından basık kemerli bir giriş ile diğer odanın giriş bölümünün yer aldığı alana geçilmektedir. Bu alanın batı tarafından ahşap bir kapı ile hizmet alanları için kullanılan ters tavanlı sade odaya girilmektedir. Ayrıca bu alanın güney tarafında yapıya sonradan eklenen güney tarafa çıkıntı yapmış olan bir bölüm bulunmaktadır. Kuzey taraftaki boyuna dikdörtgen alanın batı ucundan tek kollu dönel ahşap merdivenle birinci kata çıkılmaktadır. Tek kollu dönel ahşap merdivenle çıkıldıktan sonra çift kanatlı ahşap bir kapı ile birinci kat orta sofaya girilmektedir. Birinci kat orta sofa doğu tarafta iki oda ve bir eyvan, kuzey tarafta ise bir oda ve tuvalet bölümünden ibarettir (Resim 4.145- Şekil 4.17). Sofanın kuzeydoğusundaki odaya pahlı

köşeden ahşap kapı ile girildikten sonra aynalı kemerli ahşap paravanlı bölüm geçildikten sonra odanın orta aksına ulaşılmaktadır (Resim 4.146). Düz ahşap tavanlı odanın kuzey duvarında ortada aynalı kemer ve nişli ocak; ocağın iki yanında ise ahşap dolaplar bulunmaktadır (Resim 4.147). Odanın güney duvarında ise yuvarlak kemerli ahşap çiçeklik ve çiçekliğin her iki yanında ahşap dolap uygulaması yer almaktadır (Resim 4.148). Yine odanın batı duvarında hemen oda giriş kapısının yanında yuvarlak kemerli çiçeklik ve çiçekliğin yanlarında yalancı tablalı kapaksız ahşap dolaplar görülmektedir (Bkz. Resim 4.146). Sofanın güneydoğusundaki odaya pahlı köşeden düz ahşap kapı ile girildikten sonra aynalı kemerli ahşap paravanlı bölüm geçildikten sonra odanın orta aksına ulaşılmaktadır. Düz ahşap tavanlı odanın batı duvarında ortada kaş kemerli ahşap çiçeklik; çiçekliğin iki yanında oymalı dolap uygulaması yer almaktadır. Odanın ortasına çıkıntı yapan oymalı ahşap dolabın içinde raflar ve musluğun bulunması nedeniyle burasının mutfak olarakta kullanıldığı tespit edilmiştir (Resim 4.149). Odanın kuzey duvarında ortada kemerli bir ocak; ocağın iki yanında ahşap dolap uygulaması bulunmaktadır (Resim 4.150). Ocağın doğusundaki dolap gusülhane olarak kullanılmaktadır. İki odanın arasında kalan eyvan kısmı kapatılarak, hizmet alanı olarak kullanılmıştır. Hizmet mekânına çift kanatlı göbek kısımları basit geometrik şekilde ve üzeri boyanmış kapı ile girilmektedir (Resim 4.151 a). Bu hizmet mekânının güney duvarında niş şeklinde kaş kemerli çiçeklik ve sofanın güneydoğusunda bulunan odanın dolabı ile irtibatlı ahşap dolap bulunmaktadır (Resim 4.151 b-c). Sofanın kuzeybatısında bulunan düz tavanlı odanın kuzey duvarında aynalı kemerli bir ocak, güney duvarında ise ahşap dolaplar yer almaktadır (Resim 4.152 a-b). Sofa ve odalar düz ahşap tavanlıdır. Oda giriş kapıları ahşap tahtaların yan yana getirilmesi ile oluşturulmuş ve göbek kısımları basit geometrik şekildedir. Sofanın batı ucundan ahşap merdivenle ikinci kat orta sofaya çıkılmaktadır. İkinci kat orta sofa kuzey ve güney taraflarında birer oda ve dört tarafında eyvan bölümlerinden ibarettir (Resim 4.153- Şekil 4.18). Batı taraftaki eyvan haricindeki eyvanlar kapatılarak hizmet alanı veya oda olarak kullanılmışlardır. Kuzey taraftaki eyvan kapatılarak tuvalet ve abdestlik olarak kullanıldığı görülmektedir. Güney ve doğuda bulunan eyvanlar ise kapatılarak oturma alanı vazifesi görmüştür. Sofanın kuzey tarafında tuvalet kapısının her iki yanında yuvarlak kemerli ahşap çiçeklikler bulunmaktadır (Resim 4.154). Batı taraftaki üç tarafı kapalı bir tarafı açık olan eyvan bölümünde seki yer almaktadır (Resim 4.155). Sofadan sekiye dört basamaklı ahşap merdivenle çıkılmaktadır. Sofanın güneybatısında bulunan oda oldukça sade görünümündedir. Düz ahşap tavanlı pahlı girişi olan odanın kuzey köşesinde gusülhane olarak kullanılan ahşap dolap bulunmaktadır. Odanın batı ve güney duvarlarını sedir dolanmaktadır (Resim 4.156). Sofanın güneyinde iki

oda arasında kalan kapalı eyvan kısmına çift kanatlı buzlu camlı bir kapı ile girilmektedir. Eyvanın güney duvarında sedir yer almaktadır (Resim 4.157). Sofanın güneydoğusunda bulunan odaya pahlı köşeden geçilerek aynalı kemerli ahşap paravandan geçilerek girilir; odanın batı duvarında ortada yuvarlak kemerli çiçeklik, çiçekliğin iki yanında ise raflı ahşap dolaplar yer almaktadır (Resim 4.158 a-b). Bu odanın kuzey duvarında ise iki kısımda da aynalı kemer uygulaması bulunan ocak; ocağın yanlarında ise ahşap dolaplar bulunmaktadır (Resim 4.159). Ocağın doğu yanındaki dolap gusülhane olarak kullanılmaktadır. Sofanın doğusunda bulunan kapalı eyvana cam paravanlı ahşap kapıdan girilmektedir. Eyvanın doğu ucunda sedir bulunmaktadır (Bkz. Resim 4.153). Sofanın kuzeydoğusundaki düz tavanlı odaya pahlı köşeden girilmektedir. Kapının hemen arkasında aynalı kemer ve kaş kemer uygulamalı kapaksız ahşap dolap bulunmaktadır (Resim 4.160). Bu odanın doğu duvarında sedir, kuzey duvarında ortada beş dilimli kemer uygulamalı ocak; ocağın iki yanında ahşap dolap yer almaktadır (Resim 4.161). Ocağın batısında bulunan dolap gusülhane olarak kullanılmaktadır. Sofanın kuzeyinde iki odanın arasında kalan eyvan, tuvalet bölümü olarak kullanılmaktadır (Resim 4.162). Sofanın kuzeybatısında bulunan düz ahşap tavanlı odaya pahlı köşeden ahşap bir kapı ile girilmektedir. Bu odanın kuzey duvarının ortasında beş dilimli kemer ve aynalı kemer uygulamalı ocak; ocağın yanlarında içeriye girintili niş şeklinde bölümler yer almaktadır (Resim 4.163). Ocağın batısında bulunan pencereli bölümün gusülhane olarak kullanıldığı tespit edilmiştir. Odanın güney duvarında üç sıra raf bulunmaktadır. Oda kapıları ahşap tahtaların yan yana getirilmesi ile oluşturulmuş, kapıların göbek kısımları basit geometrik şekilde ve üzerleri boyalıdır.

Süsleme bakımından oldukça dekoratif bir yapıdır. Yapının cepheler itibariyle pencere korkulukları ve giriş kapısı üzerinde bulunan metal malzemeler dekoratiftir. Pencere korkulukları; ahşap ve metal çubukların yatay yerleştirilmesi ile oluşturulmuş basit şebekelerdir (Bkz Resim 4.134). Yapının giriş kapısı üzerinde bulunan kapı tokmağı; alt ucu dışa doğru hafif bir kıvrım yaptıktan sonra kapıya doğru bir “L” biçimi oluşturacak şekilde bükülmüştür (Bkz. Resim 4.139 a-b). Kapı halkası günümüze ulaşmamasına rağmen aynalığı kapı üzerinde durmaktadır. Aynalık dilimli yaprak şeklinde göbek kısmı biraz şişkincedir (Bkz. Resim 4.139 a).

Yapının içerisinde ise ocak, çiçeklik, dolap, oda kapı ve girişleri ve seki korkuluğu dekoratif özellik göstermektedir. Zemin katta bulunan ocağın yaşmağı aynalı kemerle sonlandırılmış şekilde oluşturulmuştur (Bkz. Resim 4.144). Birinci kat kuzeydoğu odada

bulunan ocak; yaşmağı aynalı kemerle, baca kısmı ise aynalı kemerle sonlandırılmış bir alanın içerisine yerleştirilmesi biçimindedir. Bacanın bulunduğu bölüm yuvarlak kemerle sonlandırılmış bir kısım olarak tasarlanmış ve yanlarına niş şeklinde ikişer lambalık yerleştirilmiştir (Bkz. Resim 4.147). Yine birinci kat kuzeybatı odada yer alan ocak, yaşmak kısmı aynalı kemerle sonlandırılması biçimindedir (Bkz. Resim 4.152). İkinci kat güneydoğuda odada bulunan ocağın yaşmak ve lambalık kısımlarının aynalı kemerle sonlandırılarak oluşturulmuştur (Bkz. Resim 4.159). İkinci kat kuzeydoğuda bulunan ocak; yaşmak kısmı beş dilimli kemerle sonlandırılması şeklindedir (Bkz. Resim 4.161). İkinci kat kuzeybatı odada bulunan ocağın ise yaşmak kısmı beş dilimli, baca kısmı ise niş şeklinde aynalı kemerle sonlandırılması biçiminde tasarlanmıştır (Resim 4.163).

Çiçeklik uygulaması ise ahşap çerçevesiz ve çerçevesiz olarak görülmektedir. Birinci kat kuzeydoğu odada bulunan çiçeklikler; boyuna dikdörtgen çerçevenin niş şeklinde yuvarlak kemerle sonlandırılması şeklinde tasarlanmıştır. Çiçeklikler yanlarındaki yalancı tablalı ahşap dolaplarla birlikte düzenlenmiştir (Bkz. Resim 4.146 –148). Birinci kat güneydoğu odada bulunan çiçeklik; boyuna dikdörtgen çerçevenin niş şeklinde kaş kemerle sonlandırılması şeklindedir. Çiçeklik oymalı dolaplar ile birlikte uygulanmıştır (Bkz. Resim 4.149). Birinci kat sofanın güneyinde bulunan kapalı eyvanda yer alan çiçeklik; oyma tekniğinde, niş şeklinde kaş kemerle sonlandırılarak oluşturulmuştur (Bkz. Resim 4.151). İkinci kat sofada bulunan çiçeklikler; tuvalet giriş kapısının iki yanında birbirine simetrik ve eşit boyutta, boyuna dikdörtgen ahşap çerçevenin yuvarlak kemerle sonlandırılması şeklindedirler (Bkz. Resim 4.154). İkinci kat güneydoğu odada bulunan çiçeklik; yalancı tablalı ahşap dolapların arasında, boyuna dikdörtgen ahşap çerçevenin niş şeklinde yuvarlak kemerle sonlandırılması şeklinde tasarlanmıştır (Bkz. Resim 4.158).

Dolaplar ise oymalı ve yalancı tablalı olarak tasarlanarak odalara dekoratif özellik katmıştır. Birinci kat kuzeydoğu oda giriş kapısının yanında bulunan dolaplar; çiçekliğin iki yanında, boyuna dikdörtgen ahşap dolabın içerisinde üç sıra dikdörtgen göz şeklinde yalancı tablalı ve kapaksız şekildedirler (Bkz. Resim 4.146). Birinci kat güneydoğu odada bulunan dolaplar; çiçekliğin iki yanında üçer tane kaş kemerli oymalı biçimde bezemelidir (Bkz. Resim 4.149). İkinci kat kuzeydoğu oda giriş kapsı arkasında bulunan dolap, üç bölümlü kapaksız şekildedir. Alt bölüm aynalı kemerle, en üst bölüm ise kaş kemerle sonlandırılmıştır (Bkz. Resim 4.160). Evin oda kapıları kısmen dekoratiftir. Birinci kat kapalı eyvana giriş kapısı, çift kanatlı ve üç bölümlü şekildedir. Oyma tekniğinde, alt bölüme boyuna dikdörtgen, orta bölüme kare şekiller yerleştirilmiştir. Üst bölüm ise buzlu cam

olarak oluşturulmuştur (Bkz. Resim 4.151). İkinci kat oda kapıları ise dört bölüm olarak ve oyma tekniği kullanılarak tasarlanmıştır. Alt bölüm iki kısma ayrılmış ve her iki kısmın içerisine boyuna dikdörtgen şekiller yerleştirilmiştir. İkinci ve üçüncü bölüm içerisine ise enine dikdörtgen şekiller konularak oluşturulmuştur. Dördüncü bölüm ise birinci bölüm ile aynı şekilde tasarlanmıştır (Bkz. Resim 4.153-4.154). Oda giriş bölümleri ise ihtiyaç dolayısıyla yapılması rağmen bezeme unsurları ile yapının içerisine görsellik kazandırmıştır. Birinci kat kuzeydoğu ve ikinci kat güneydoğu oda giriş bölümleri; ahşap paravanın aynalı kemerle sonlandırılması ile oluşturulmuştur (Bkz. Resim 4.146- 4.158).

Katalog No: 10

Adı: Kuzuların Evi¹⁸⁰

Adres: Kabiller Mah. No:7

İnceleme Tarihi: 07.06.2014 – 18.09.2017

Çizim No: 4.19 - 4.21

Fotoğraf No: 4.164 – 4.188

Yapı, Kabiller Mahallesi¹⁸¹, güneye doğru meyilli bir arazi üzerine kuzey güney yönünde dikdörtgen bir kütle halinde inşa edilmiştir (Resim 4.164). Yalnızca kuzey cephe yapıya ait olan hizmet mekânı ile kısmen bitişik nizamdır. Diğer cephelerin hepsi bahçe duvarları ile çevrilmiştir. Zemin üzerine İki kat ve çatı arası şeklinde inşa edilen ev, beşik çatı ile örtülerek çinko kaplanmıştır. Çatının uzantısından ibaret saçak altları düz ahşap çıtalarla kaplanmıştır.

Kitabesi bulunmadığından banisi ve inşa tarihi kesin belirlenememekle birlikte, cephe ve süsleme özelliklerinden hareketle 19 yy. ortası ile 20. yy. başlarına tarihlendirilebilir¹⁸².

Plan bakımından asli halini koruyan ev, resmi olarak hiçbir onarım görmemiştir. Tespit edemediğimiz muhtelif tarihlerde kuzey cephe dışarı doğru uzatılarak tuvalet ve banyo bölümü eklenmiştir. Bu bölümün üzeri sundurma çatı ile kapatılarak, çinko kaplanmıştır. Yine muhtelif zamanlarda bazı kapı kolları esas kolları yerine yenisi ile değiştirilmiştir. Ayrıca güney cephe itibarıyla birinci kat ile irtibatlı yapıya giriş bölümü sonradan eklenmiştir. Günümüzde bakımsız vaziyette olan ev, boş durumdadır.

---

¹⁸⁰ Ev sahibi Sabri Kuzu'dan alınmış bilgidir.

¹⁸¹ Ev, Gerede imar planına göre, 115 Ada, 8 Parselindedir. Ev, Ankara 1 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü'nün 18.07.2013 tarih ve 811 sayılı kararıyla tescil edilmiştir.

¹⁸² Yapının, tarihlendirmesine ilişkin geniş değerlendirme, "Karşılaştırma ve Değerlendirme" bölümünde açmış olduğumuz "Tarihlendirme" başlığı altında ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

Binanın inşasında taş, ahşap, kerpiç, çinko ve metal malzeme kullanılmıştır. Taş bir zemin üzerine yerleştirilen ahşap direk ve kirişlerden oluşan iskeletin araları, tuğla malzeme ile doldurulmuştur ve üzeri geleneksel sıvayla kaplanmıştır. Ahşap evin en çok kullanılan yapı malzemesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Binanın iskeleti dışında dış ve oda kapıları, tavan ve yer döşemeleri, pencereler, dolaplar, çiçeklikler, merdivenler, korkuluklar, katları birbirinden ayıran silmeler ve çıkmaları taşıyan konsollar ahşap malzeme ile yapılmıştır. Zemin katın tamamında taş malzeme kullanılmıştır. Ayrıca bahçe duvarlarının belli bir kısmı taş malzeme ve üzeri kerpiç şeklindedir. Sınırlı kullanım alanına sahip olan metal malzeme ana giriş kapıları üzerinde, oda kapıları üzerinde, girişte bulunan camekânlı bölümde ve tespitlerimize göre sonradan değiştirilen bahçe kapıları da metaldendir. Çinko ise beşik çatının kaplama malzemesi, kuzey cephede yapıya bitişik olan hizmet alanının örtüsünün kaplama malzemesi olarak kullanılmıştır.

Yapının esas cephesini güney cephe teşkil etmektedir. Cephe doğrudan bahçeye açılmaktadır. Bahçenin batı kenarına doğru doğrudan sokağa açılan boyuna dikdörtgen bir kapı açıklığı yer almaktadır. Kapı açıklığının üzeri üçgen alınlıklı beşik çatı ile örtülerek marsilya kiremit ile kaplanmıştır. Zemin kat itibariyle doğrudan bahçeye açılan çift kanatlı bir kapı açıklığı mevcuttur. Yine zemin kat itibariyle doğu tarafta küçük enine dikdörtgen bir pencere açıklığı bulunmakta ve bu açıklığın üzerinde de ince demir çubukların yatay ve düşey konulması ile oluşturulmuş basit şebeke yer almaktadır. Batı kenarda ise kare bir pencere açıklığı bulunmakta ve bu açıklığın üzeri ahşap malzeme ile tamamen kapatılmıştır. Birinci kat itibariyle doğrudan bahçeye yönelen güney cephenin orta kısmında yapıya daha sonradan eklendiği tespit edilen camekânlı giriş bölümü bulunmaktadır. İkinci kat çıkmanın altına yerleştirilen bu giriş kısmından doğu ve batı yöne birer kapı açılmaktadır. Bahçeden bu bölüme doğu ve batı yönünden birer merdivenle çıkılmaktadır. Yapının bu cephesi birinci kat itibariyle boyuna dikdörtgen giriş kapısı açıklığı ile doğu ve batı köşelerde boyuna dikdörtgen birer pencere açıklığından ibarettir. Kapı açıklığının üzerine enine dikdörtgen, yanlarına ise boyuna dikdörtgen pencere açıklıkları yerleştirilmiştir. İkinci katta ise orta kısımda bir çıkma mevcuttur. Çıkmanın ön yüzünde bir boyuna dikdörtgen pencere açıklığı, yan yüzlerinde ise birer boyuna dikdörtgen pencere açıklığı bulunmaktadır. Bunun yanı sıra doğu ve batı kenarlara da birinci kat pencerelere simetrik birer boyuna dikdörtgen pencere açıklığı yerleştirilmiştir. Çatıda da devam eden çıkmanın ön yüzüne bir, yan yüzlere de birer kare pencere açıklığı yerleştirilerek çatının aydınlık olması sağlanmıştır. Bu cephe enine ve boyuna ahşap silmelerle belirginleştirilmiştir (Resim 4.164-165).

Kuzey yanı da kısmen dikdörtgen planlı bir bahçe ile sınırlandırılmıştır. Ayrıca bu yapıya ait beşik çatılı bir hizmet mekânı ile kısmen bitişiktir. Bu cephe de ortadan bütün katlarda çıkma yapmıştır. Zemin kat itibariyle herhangi bir açıklık bulunmamaktadır. Birinci kat itibariyle cephe ortasında bulunan çıkmanın ön yüzünde enine dikdörtgen bir pencere açıklığı ile çıkmanın doğuya bakan yan yüzünde bahçeye açılan boyuna dikdörtgen bir kapı açıklığından ibarettir. Pencere açıklığı cepheye bitişik nizam yapılan hizmet mekânına bakmaktadır. İkinci katta ise çıkmanın ön yüzünde ve yan yüzünde birer boyuna dikdörtgen pencere açıklığı yer almaktadır. Cephenin batı tarafında ise bir büyük boyuna dikdörtgen pencere açıklığı ile bir küçük boyuna dikdörtgen pencere açıklığı yer almaktadır. Çatı kat ise cephe ortasında bulunan çıkmanın ön yüzünde küçük kare ve yan yüzlerinde birer küçük kare pencere açıklıklarından ibarettir. Bu cephede, güney cephede olduğu gibi enine ve boyuna ahşap silmelerle belirginleştirilmiştir (Resim 4.166 a-b).

Batı yanı enine dikdörtgen bahçeyle sınırlanmıştır. Arazinin yapısından dolayı zemin kat itibariyle herhangi bir açıklık mevcut değildir. Kuzey köşeden birinci ve ikinci katlar çıkma yapmıştır. Birinci kat itibariyle çıkmanın yan yüzlerinde birer küçük boyuna dikdörtgen pencere açıklığı bulunmaktadır. Birinci kat itibariyle güney tarafa doğru iki boyuna dikdörtgen pencere açıklığı daha yer almaktadır. İkinci kat itibariyle kuzey köşe çıkmanın yan yüzlerinde birer küçük boyuna dikdörtgen pencere açıklığı ile birinci kat pencere açıklıklarına simetrik güneye doğru iki boyuna dikdörtgen pencere açıklığından ibarettir. Cephe enine ve boyuna ahşap silmelerle belirginleştirilmiştir (Resim 4.167).

Doğu yanı itibariyle bahçe ile sınırlanmaktadır. Bu taraf itibariyle de bahçeden sokağa açılan demir bir kapı bulunmaktadır. Birinci kat güney tarafta iki boyuna dikdörtgen pencere açıklığı ile kuzey tarafta bir boyuna dikdörtgen pencere açıklığı yer almaktadır. İkinci katta ise birinci kat pencere açıklıkları ile simetrik, güney tarafa iki boyuna dikdörtgen pencere açıklığı ve kuzey tarafta bir boyuna dikdörtgen pencere açıklığı yer almaktadır. Doğu cephe de enine ve boyuna ahşap silmelerle belirginleştirilmiştir (Resim 4.168).

Güney cephenin orta kısmından çift kanatlı bir kapı ile zemin kata girilmektedir. Kapının iki kenarında boyuna dikdörtgen birer pencere açıklığı bulunmaktadır. Kapı kanatları bir çifttir ve göbeği basit geometrik şekildedir. Kapı kanatlarına cam yerleştirilerek içerinin aydınlık olması sağlanmıştır (Resim 4.169). Kapı açıklığı zemin katta yer alan iç sofa ile irtibatlıdır. Zemin kat iç sofa, doğu ve batı taraflarında birer oda ile kuzeybatı tarafında tuvalet bölümünden ibarettir (Resim 4.170- Şekil 4.19). Sofanın doğusunda bulunan odanın kuzey duvarının orta bölümünde her iki kısımda da kaş kemer uygulamalı

ocak; ocağın batı tarafında raflar, doğu tarafında ise ahşap dolap yer almaktadır. Bu odanın batı duvarında oda kapısının hemen yanında kaş kemerli ve ortası camlı ahşap bir çiçeklik bulunmaktadır (Resim 4.171). Sofanın batı tarafında bulunan oda oldukça sadedir ve tespitlerimize göre bu oda hizmet alanı olarak kullanılmaktadır. Sofanın kuzeybatı ucunda tuvalet olarak kullanılan bölüm mevcuttur. Sofa ve odalar düz ahşap tavanlıdır. Kuzeybatı taraftan tek kollu dönel ahşap merdivenle birinci kat sofaya hazırlık bölümüne çıkılmaktadır (Resim 4.172 – Şekil 4.20). Burası evin herhangi bir kullanım alanı değil sadece sofaya geçiş bölümüdür. Bu bölümün güney duvarında aynalı kemerli ahşap bir çiçeklik mevcuttur (Resim 4.173). Bu bölüm ile sofa ahşap bir paravanla ayrılmıştır. Bu ahşap paravanlı bölümden boyuna dikdörtgen bir kapı ile birinci kat iç sofaya geçilmektedir. Sofanın güney ucunda doğrudan bahçeye açılan bölüme çıkan çift kanatlı ve camlı kapı yer almaktadır. Birinci kat iç sofa doğu tarafında bir oda ve bir mutfak, batı tarafta bir oda ve tuvalet bölümünden ibarettir. Sofanın batı duvarında kaş kemerli çiçeklik mevcuttur (Resim 4.174 a-b). Sofanın doğusunda bulunan odanın kuzey duvarında ortada iki bölümde de beş dilimli kemer uygulamalı ocak; ocağın doğu yanında ahşap dolap, batı yanında ise tespitlerimize göre sonradan yapılmış olan mutfağa geçiş kapısı bulunmaktadır. Bu odanın batı duvarında giriş kapısının hemen yanında ahşap kaş kemerli ve camlı çiçeklik yer almaktadır (Resim 4.175). Sofanın batı tarafında bulunan odanın ise kuzey duvarında ortada her iki kısımda da kaş kemer uygulamalı ocak; ocağın yanlarında ise dolaplar mevcuttur (Resim 4.176). Sofanın kuzeybatı ucunda ise tuvalet, banyo ve abdestlik bölümleri bulunmaktadır (Resim 4.177). Oda kapılarının göbekleri basit geometrik şekilde ve bezemelidir. Sofa ve odalar düz ahşap tavan ile kaplamadır. Sofanın kuzeyinde bulunan bölümden tek kollu ahşap dönel merdivenle ikinci kat sofaya hazırlık bölümüne çıkılmaktadır (Resim 4.178). Bu bölümden hem ikinci kat sofaya geçiş kapısı hem de çatı arası çıkış merdiveni bulunmaktadır. Ayrıca bu bölümün kuzeybatı tarafında tuvalet, banyo ve abdestlik, doğu tarafında ise bir oda yer almaktadır. Bu bölümün doğusunda bulunan odanın güney duvarının orta bölümünde beş dilimli kemer ve kaş kemer uygulamalı ocak; ocağın yanlarında ise ahşap dolaplar yer almaktadır (Resim 4.179). Doğu taraftaki dolap hem yüklük hem de gusülhane olarak kullanılmaktadır. İkinci kat sofa ile bu bölümü ahşap bir paravan ayırmaktadır ve sofaya geçiş boyuna dikdörtgen ahşap bir kapı ile sağlanmaktadır (Resim 4.180). İkinci kat iç sofa batı tarafta iki ve doğu tarafta bir odadan ibarettir (Resim 4.181- Şekil 4.21). Sofanın güney ucunda ahşap bir sedir yer almaktadır. İç sofanın doğu ve batı taraflarında oda giriş kapılarının yanında birbirine karşılıklı simetrik iki büyük kaş kemerli ahşap çiçeklik bulunmaktadır (Resim 4.182). Sofanın kuzeybatı tarafındaki odanın kuzey duvarının orta

bölümünde, iki kısımda da beş dilimli kemer uygulamalı ocak; ocağın yanlarında ise ahşap dolaplar mevcuttur (Resim 4.183). Batı yandaki dolap hem yüklük hem de gusülhane olarak kullanılmaktadır. Sofanın kuzeybatı ucunda yer alan oda ise tespitlerimize göre mutfak olarak kullanılmaktadır. Sofanın doğu tarafında bulunan odaya çift kanatlı ahşap kapıdan girilmektedir Bu odanın kuzey duvarının orta bölümünde kaş kemerli çiçeklik görünümü, ortasından baca çıkan kısım yer almaktadır. Kaş kemerli baca kısmının yanlarında, üst kapakları camlı ahşap dolaplar yer almaktadır (Resim 4.184). Dolap kapaklarının göbek kısımları oda kapı göbeklerinin renginde boyanarak dekoratif hale getirilmiştir. Odanın kenarları bordürlü, köşelerde yıldız motifi bulunan dekoratif bir tavanı bulunmaktadır (Resim 4.185). Bu oda yapının en geniş, süslü ve aydınlık odasıdır. Oda kapılarının göbekleri basit geometrik şekilde ve kalem işi süslemelidir (Resim 4.186). Sofanın batı ucundan bulunan hazırlık bölümünden tek kollu ahşap merdivenle çatı arasına çıkılmaktadır (Resim 4.187). Çatı arasına yerleştirilen pencereler burasının aydınlık olmasını sağlamıştır (Resim 4.188). Çatı arası tespitlerimize göre depo ve kışlık sebzelerin kurutulması için kullanılmaktadır.

Süsleme bakımından oldukça sade bir yapıdır. Cepheler itibariyle herhangi bir süsleme unsuru bulunmamaktadır. Yapının içerisinde ocak, dolap, oda kapıları, merdiven korkulukları, çiçeklikler ve tavanlarda dekoratif unsurlar yer almaktadır. Zemin kat doğu odada bulunan ocağın yaşmak ve baca kısımları kaş kemerle sonlandırılmış şekildedir. Bu odada bulunan çiçeklik ise boyuna dikdörtgen ahşap çerçevenin niş şeklinde kaş kemerle sonlandırılması ile oluşturulmuş ve ortası camlı biçimindedir (Bkz. Resim 4.171). Birinci kat sofaya geçiş hazırlık bölümünde bulunan çiçeklik; boyuna dikdörtgen ahşap çerçevenin niş şeklinde aynalı kemerle sonlandırılması biçimindedir (Bkz. Resim 4.173). Birinci kat sofanın doğusundaki odada bulunan ocağın yaşmak ve baca kısmı beş dilimli kemerle sonlandırılarak oluşturulmuştur. Bu odada bulunan çiçeklik ise boyuna dikdörtgen ahşap çerçevenin niş şeklinde kaş kemerli sonlandırılması ile oluşturulmuş ve ortası camlı biçimindedir (Bkz. Resim 4.175). Yine birinci kat sofanın batısındaki odada bulunan ocağın yaşmak ve baca kısımları kaş kemerle sonlandırılarak oluşturulmuştur (Bkz. Resim 4.176). İkinci kat kuzeybatıdaki odada bulunan ocağın yaşmak kısmı beş dilimli, baca kısmı ise kaş kemerle sonlandırılarak oluşturulmuş biçimindedir (Bkz. Resim 4.179). İkinci kat itibariyle sofanın kuzeybatısındaki odada bulunan ocağın yaşmak ve baca kısımları beş dilimli kemer ile sonlandırılarak oluşturulmuştur (Bkz. Resim 4.183). İkinci katta sofanın doğusunda

bulunan oda yapının en süslü bölümüdür. Odada bulunan dolapların alt kısım kapakları oyma tekniğinde boyuna dikdörtgen formda ve oda kapıları ile aynı renktedir. Baca kısmı boyuna dikdörtgen ahşap çerçevenin niş şeklinde sonlandırılması ile oluşturulmuş çiçeklik biçimindedir (Bkz. Resim 4.184). Odanın tavanı ise oldukça süslüdür. Tavanın dört tarafını çıtalarla oluşturulmuş dendanlı geometrik kuşak dolanmaktadır. Tavan köşelerinde çıtalarla yapılmış altı kollu yıldız formu yer almaktadır. Tavanın orta bölümünden ise çıtalarla oluşturulmuş dendanlı suyolu şerit şeklinde köşelere uzanmaktadır (Bkz Resim 4.185). Oda kapıları ise üç bölüme ayrılmış ve üzerleri boyanmıştır. Her bölümün içerisine oyma tekniğinde boyuna veya enine dikdörtgen formlar yerleştirilmiştir. Dikdörtgenlerin ortasına kalem işi tekniğinde şems motifi; şems motifinin içerisine de stilize çiçekler bezenmiştir. Orta bölümde yer alan enine dikdörtgen kısmın üzerine şems motifi içerisine göz motifi; göz motifinin ortasına ise dört yapraklı penç işlenmiştir. Göz motifinin iki yanına ise yengece benzer motif; üst ve alt tarafına ise insana benzer desenler bezenmiştir (Bkz. Resim 4.186 a-b). Birinci ve ikinci kat sofa duvarlarında bulunan çiçeklikler; boyuna dikdörtgen ahşap çerçevenin niş şeklinde kaş kemerle sonlandırılması formundadır (Bkz. Resim 4.182). Birinci ve ikinci kat merdiven korkulukları; üç boğumlu, tornada çekilmiş ahşaptandır (Bkz. Resim 4.172-4.178).

Katalog No: 11

Adı: Darendeler Konađı¹⁸³

Adres: Orta Mahalle Darende Sokak No:6

İnceleme Tarihi: 08.06.2014 – 21.09.2017

Şekil No: 4.22 - 4.24

Fotoğraf No: 4.189 - 4.213

Yapı, Orta Mahalle’de¹⁸⁴, güneye doğru meyilli bir arazi üzerine doğu batı yönünde dikdörtgen bir kütle halinde inşa edilmiştir (Resim 4.189). Herhangi bir cephe itibariyle başka bir yapıya bitişik nizam değildir. Yalnızca doğu cephe yapıya ait olan hizmet mekânı ile kısmen bitişik nizamdır. Güney ve batı tarafı enine dikdörtgen bahçe ile sınırlıdır. Bahçeye doğu ve güney taraflardan kapı açılmaktadır. Bahçe, üzeri sundurma çatılı, yüksek kerpiç duvarlarla çevrilidir. Zemin üzerine iki kat halinde inşa edilen yapı üç tarafa eğimli kırma çatı ile örtülerek alaturka kiremitle kaplanmıştır. Çatının uzantısından ibaret saçak altları kaplanmayarak boş bırakılmıştır.

Kitabesi bulunmadığından banisi ve inşa tarihi ikinci kat sofanın doğusunda bulunan oda tavanında bulunan H.1308 tarih ibaresi üzerinden yapılmıştır. Tavanda yer alan H.1308 tarihi miladi olarak 1890/1891 tarihlerine karşılık gelmektedir. Bu bilgiler doğrultusunda yapıyı 19.yy sonuna tarihlendirebiliriz¹⁸⁵.

Plan bakımından asli halini koruyan ev, tespit edemediğimiz muhtelif tarihlerde iç mekânda yapılan onarımlar dışında herhangi bir onarım görmeden günümüze kadar ulaşmıştır. Günümüzde oturulduğu için oldukça bakımlı vaziyettedir.

---

¹⁸³ Sevim Bıçakçioğlu’ndan alınmış bilgidir.

¹⁸⁴ Ev, Gerede imar planına göre, 331 Ada, 2 Parselindedir. Ev, Ankara 1 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü’nün 07,2013 tarih ve 811 sayılı kararıyla tescil edilmiştir.

¹⁸⁵ Yapının, tarihlendirmesine ilişkin geniş değerlendirme, “Karşılaştırma ve Değerlendirme” bölümünde açmış olduğumuz “Tarihlendirme” başlığı altında ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

Binanın inşasında taş, ahşap, kerpiç, tuğla ve metal malzeme kullanılmıştır. Taş bir zemin üzerine yerleştirilen ahşap direk ve kirişlerden oluşan iskeletin araları, ahşap malzeme ile doldurulmuştur ve üzeri geleneksel sıvayla kaplanmıştır. Kuzey cephe de ise ahşap direk ve kirişlerden oluşan iskeletin arası tuğla malzeme ile doldurulmuştur. Batı cephenin ise sıvalarında dökülme olmadığı için inşa malzemesi görülememektedir. Ahşap evin en çok kullanılan yapı malzemesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Binanın iskeleti dışında dış ve oda kapıları, tavan ve yer döşemeleri, pencereler, dolaplar, çiçeklikler, merdivenler, korkuluklar ve katları birbirinden ayıran silmeler ahşap malzeme ile yapılmıştır. Zemin katın tamamında taş malzeme kullanılmıştır. Kerpiç malzeme yalnızca bahçe duvarlarının inşasında kullanılmıştır. Tuğla malzemenin kuzey cephede ahşap arası dolgu malzemesi olarak kullanıldığını dökülen sıvaların sayesinde görmekteyiz. Sınırlı kullanım alanına sahip olan metal malzeme, pencere önlerine yerleştirilen şebekeler, bahçe ve giriş kapıları üzerinde yer alan kabarlarda kullanılmıştır.

Yapının esas cephesini güney cephe teşkil etmektedir. Doğrudan bahçeye yönelen güney cephesinin orta kısmında boyuna dikdörtgen ahşap bir kapı açıklığı yer almaktadır. Zemin kattan itibaren yapının doğu ve batı köşelerinde çıkma mevcuttur. Zemin kat hizmet alanları olarak kullanıldığı için dışa kapalıdır; bu nedenle giriş kapısının batı kenarında küçük enine dikdörtgen bir pencere açıklığı ile doğu kenarında ise batı kenarındaki pencere açıklığından biraz daha büyük enine dikdörtgen bir pencere açıklığı yer almaktadır. Pencere önlerine ince çubuk demirlerin düşey konulması ile oluşturulan basit şebekeler yerleştirilmiştir. Yine zemin katta doğu köşedeki çıkmanın ön yüzünde iki boyuna dikdörtgen giyotin pencere açıklığı bulunmaktadır. Pencerelerin üzerine ince çubuk demirlerin düşey ve yatay konulması ile oluşturulan basit şebekeler takılmıştır. Zemin katın batı köşede yer alan çıkmanın ön yüzünde ise bahçeye açılan boyuna dikdörtgen bir kapı açıklığı daha mevcuttur. Kapı açıklığı dışında batı köşedeki çıkmanın ön yüzünde bir de enine dikdörtgen pencere açıklığı bulunmaktadır. Pencere açıklığının üzeri ahşap malzeme ile kapatılmıştır. Köşelerden çıkma birinci katta da devam etmektedir. Birinci kat batı köşedeki çıkmanın ön yüzünde üç boyuna dikdörtgen, doğuya bakan yan yüzünde ise bir tane boyuna dikdörtgen giyotin pencere açıklığı yer almaktadır. Batı uçta bulunan pencere açıklığını üzerine ince çubuk demirlerin düşey ve yatay konulması ile oluşturulan basit şebeke yerleştirilmiştir. Doğru köşedeki çıkmanın ön yüzünde de üç tane boyuna dikdörtgen giyotin pencere açıklığı bulunmaktadır. Çıkmaların arasında kalan kısımda ise yine üç tane boyuna dikdörtgen pencere açıklığı ve pencere önlerine ahşap bindirmeli korkuluksuz

balkon şeklinde bir kısım eklenmiştir. Fakat bu kısma kattan kapı açılmamaktadır. İkinci kata geldiğimizde ise yine köşelerden çıkma devam ederek çatıya bağlanmaktadır. Bu katta batı köşedeki çıkmanın ön yüzünde birinci katta olduğu gibi üç tane boyuna dikdörtgen, doğuya bakan yan yüzünde ise bir tane boyuna dikdörtgen giyotin pencere açıklığı mevcuttur. Doğu köşedeki çıkmada da üç tane boyuna dikdörtgen giyotin pencere açıklığı yer almıştır. Çıkımların arasında kalan orta kısmın ön yüzünde de üç tane boyuna dikdörtgen giyotin pencere açıklığı bulunmaktadır. İkinci katta eşit ölçülerde ve aynı şekillerde, intizamla yerleştirilen pencereler cepheye ahenk katmıştır. Pencerelerin önünde ahşap çiçeklik yer almaktadır. Ayrıca cephe enine ve boyuna ahşap silmelerle belirginleştirilmiştir (Resim 4.190).

Kuzey cephe ne sokağa ne de bahçeye bakmaktadır. Doğrudan tepe olan arazi ile irtibatlıdır. Zemin kat itibariyle sundurma çatı örtülü sac kaplamalı dışarıya çıkıntılı bir bölüm yer almaktadır. Bu bölüm dışında zemin kat itibariyle herhangi bir açıklık mevcut değildir. Birinci kat itibariyle ise doğu köşede iki tane boyuna dikdörtgen pencere açıklığı bulunmaktadır. Bu pencere açıklıklarından birinin üzerine ince çubuk demirlerin düşey ve yatay konulması ile oluşturulana dikdörtgen gözlü basit şebeke yerleştirilmiştir. Yanındaki pencere açıklığının üzeri ise ahşap malzemeler vasıtasıyla kapatılmıştır. Bu iki pencere açıklığının yanında bir de kare pencere açıklığı bulunmakta ve bu açıklığın üzerine de ahşap kafes yerleştirilmiştir. Birinci kat itibariyle cephenin batı köşesinde küçük enine dikdörtgen bir pencere açıklığı daha yer almaktadır. Bu açıklığın üzerine de ahşap kafes yerleştirilmiştir. Cephe ikinci kat itibariyle beş boyuna dikdörtgen giyotin pencere açıklığı ile bir tane kare pencere açıklığından ibarettir. Kuzeybatı köşede yer alan boyuna dikdörtgen pencere açıklığının üzerine ince çubuk demirlerin yatay ve düşey konulması ile oluşturulan dikdörtgen gözlü basit şebeke takılmıştır (Resim 4.191).

Doğu yanı itibariyle doğrudan sokağa bakmaktadır. Yapıya ait olan sundurma çatı örtülü çinko kaplamalı hizmet mekânı ile kısmen bitişik nizamdır. Güney cepheden sonra yapının en hareketli cephesidir. Zemin kat itibariyle aydınlık açıklığı için bırakılan tömekten başka açıklık mevcut değildir Birinci katta ise dört tane boyuna dikdörtgen pencere açıklığı bulunmaktadır. Bu açıklıkların üzerine ince çubuk demirlerin yatay ve düşey konulması ile oluşturulan dikdörtgen gözlü basit şebekeler takılmıştır. İkinci kat itibariyle düzenli aralıklarla yerleştirilmiş eşit boyutta birbirine simetrik beş tane boyuna dikdörtgen pencere açıklığı mevcuttur. Ayrıca cephe enine ve boyuna ahşap silmelerle belirginleştirilmiştir (Bkz. Resim 189).

Batı yanı itibariyle bahçe ile sınırlandırılmıştır. Cephe itibariyle herhangi bir açıklık mevcut değildir. Bu sebeple cephe masif görünümündedir.

Güney cephe itibariyle köşe çıkmaların arasında kalan bölümünde boyuna dikdörtgen bir kapı açıklığı yer almaktadır. Kapı kanatları tektir ve enli tahtaların yan yana sıralanmasından ibaret düz yüzeyli basit bir unsurdur (Resim 4.192). Kapı açıklığı zemin katta yer alan iç sofa ile irtibatlıdır. Zemin kat iç sofa batı tarafta odunluk, doğu tarafta iki oda ve banyo bölümünden ibarettir (Resim 4.193- Şekil 4.22). Sofanın güneydoğu tarafında hizmet işleri için kullanılan odanın batı duvarında üç dilimli kemer uygulamalı ocak; ocağın güney yanında ahşap dolap bulunmaktadır (Resim 4.194). Düz tavanlı bu odanın doğu duvarında ise oymalı nişli ahşap dolap yer almaktadır (Resim 4.195). Dolabın güney tarafına lavabo yerleştirilmiştir. Yine bu odanın kuzey duvarında üzeri boyanmış aynalı kemerli ahşap çiçeklik mevcuttur (Resim 4.196). Çiçekliğin doğu tarafında iki sıra ahşap raf dizisi bulunmaktadır. Bu odanın sofaya bakan doğu duvarına bitişik banyo bölümü eklenmiştir. Sofanın kuzeydoğusunda bulunan bölüm ise taş duvarlı içerisi boş bir mekândır. Sofanın güneybatısında bulunan taş duvarlı bölüm odunluk olarak kullanılmaktadır. Bu odunluk bölümünün güney tarafından bahçeye boyuna dikdörtgen bir kapı açılmaktadır. Sofanın kuzeydoğu ucundan, kuzey tarafa çıkıntı yapan küçük kulübe gibi olan bölüme açılan bir kapı yer almaktadır. Bu bölümünün ne amaçla kullanıldığı tespit edilememiştir. Hizmet alanı olarak kullanılan oda düz ahşap tavanlı diğer bölümler ters ahşap tavanlıdır. Sofanın kuzey ucundan dönel ahşap merdivenle birinci kat iç sofaya çıkılmaktadır (Resim 4.197). Birinci kat iç sofa; doğu tarafında bir oda ve bir mutfak, batı tarafında ise bir oda, tuvalet ve banyo bölümlerinden ibarettir (Resim 4.198 a-b – Şekil 4.23). Birinci kat sofanın doğu ve batı duvarlarında karşılıklı birer niş şeklinde kaş kemerli çiçeklik mevcuttur (Bkz. Resim 4.198 a). Sofanın doğusundaki düz girişli odanın orta aksına kaş kemerli ahşap paravanlı bölüm geçildikten sonra ulaşılmaktadır (Resim 4.199). Odanın batı duvarında ortada üç dilimli kemer ve kaş kemer uygulamalı ocak; ocağın yanlarında ise ahşap dolaplar yer almaktadır (Resim 4.200 a). Bu odanın kuzey duvarında kaş kemerli ahşap çiçeklik bulunmaktadır (Resim 4.200 b). Sofanın doğusunda bulunan mutfak bölümünün orta aksına kaş kemerli ahşap paravanlı bölümden geçilmektir. Mutfak giriş kapısının hemen yanında bulunan ahşap dolabın içine mutfak tezgâhı ve rafları, güney duvarına ise kaş kemerli ahşap çiçeklik yerleştirilmiştir (Resim 4.201). Sofanın batısında bulunan odanın kuzey duvarının ortasında üç dilimli kemer ve basık kemer uygulamalı ocak; ocağın iki yanına ise ahşap dolaplar, doğu duvarına ise boyuna dikdörtgen çerçeveli ahşap bir çiçeklik yerleştirilmiştir (Resim 4.202 -

4.203 a-b). Sofanın batısında tuvalet, banyo ve abdestlik bölümü bulunmaktadır. Sofa ve odalar düz ahşap tavanlıdır. Sofanın kuzeyinden ahşap bir merdivenle ikinci kat iç sofaya çıkılmaktadır (Bkz.Resim 4.198 b). İkinci kat sofanın doğusunda başoda, batısında ise bir oda ve tuvalet bulunmaktadır (Resim 4.204- Şekil 4.24). Sofanın batı duvarında oda kapısının hemen yanında kaş kemerli ahşap bir çiçeklik yer almaktadır (Bkz. Resim 4.204). Sofanın doğusundaki başodaya çift kanatlı ve göbek kısımları basit geometrik şekilli süslemeli ahşap kapı ile girilmektedir (Resim 4.205). Düz girişli başodanın kuzeybatı duvarında ortasında baca bulunan kaş kemerli ahşap çiçeklik; çiçekliğin yanında ahşap dolap, güneybatı duvarında ise ahşap dolaplar yer almaktadır (Resim 4.206). Sofanın batısında bulunan odaya da tek kanatlı basit geometrik şekilli göbek kısımları süslemeli ahşap kapı ile girilmekte ve kaş kemerli ahşap paravan geçildikten sonra odanın orta aksına ulaşılmaktadır. Odanın kuzey duvarında iki kısımda da kaş kemerli ahşap paravan uygulamalı ocak; ocağın yanlarında ise ahşap dolaplar yer almaktadır (Resim 4.207). Bu odanın doğu duvarında ise kaş kemerli ahşap çiçeklik mevcuttur (Resim 4.208). Odanın tavanı oldukça süslüdür. Tavan çıtalarla geometrik şekillere bölünmüştür. Göbek kısmına çarkıfelek motifi yerleştirilmiştir (Resim 4.209).

Süsleme bakımından dekoratif bir yapıdır. Cepheler itibariyle pencere korkulukları, bahçe ve giriş kapısı üzerinde metal unsurlar dekoratiftir. Doğu ve kuzey cephe pencereleri üzerindeki metal şebekeli korkuluklar; ince demir çubukların dikey ve düşey konulması ile boyuna dikdörtgen gözler oluşturulmuş ve dikey çubukların uçları “S” şeklinde kıvrım yapmıştır (Resim 4.210 a-b). Yine kuzey cephe itibariyle tuvalet pencere korkulukları; ahşap çıtaların çapraz şekilde üst üste konulması ile baklava gözlü formda oluşturmuştur (Bkz. Resim 4.191). Güney cephe birinci kat batı köşedeki pencere korkulukları; ince çubuk demirlerin dikey ve düşey konulması ile kare gözler oluşturulmuş ve çubuk demirlerin birleştiği noktalar dışarıya çıkıntılı şekilde tasarlanmıştır (Resim 4.210 c). Doğu taraf itibariyle sokak üzerinden bahçeye giriş kapısı üzerinde bir çift metal halka; aynalık kısmının kenarları düz, halkanın takılacağı göbek kısmı dışarıya taşkınca ve delikleme tekniğiyle oluşturulmuş papatya desenlidir. Halkası oldukça sade, oval biçimde döküm tekniğiyle yapılmıştır (Resim 4.211a). Güney taraftan bahçeye giriş yapılan kapı üzerinde tokmağın ise alt ucu dışa doğru hafif bir kıvrım yaptıktan sonra kapıya doğru bir “L” biçimi oluşturacak şekilde bükülmüş demir bir çubuktur (Resim 4.211 b). Yapının giriş kapısı üzerinde bulunan halka aynalığının kenarları yaprak dilimi şeklinde, halkası ise oldukça sade oval biçimde;

kapı tokmağı ise alt ucu dışa doğru hafif bir kıvrım yaptıktan sonra kapıya doğru bir “L” biçimi oluşturacak şekilde bükülmüş demir bir çubuktur (Resim 4.212 a-b).

Yapının içerisinde ise ocak, çiçeklik, dolaplar, tavanlar, oda giriş ve kapıları süsleme açısından önemlidir. Zemin kat odada bulunan ocağın yaşmak kısmı üç dilimli kemerle sonlandırılarak oluşturulmuştur (Bkz. Resim 4.194). Birinci kat doğu odada bulunan ocağın yaşmak kısmı beş dilimli, baca kısmı ise kaş kemerle sonlandırılması biçimindedir (Bkz. Resim 4.200 a). Birinci kat batı odada bulunan ocak; yaşmak kısmı beş dilimli, baca kısmı ise yuvarlak kemerle sonlandırılması şeklinde oluşturulmuştur (Bkz Resim 4.203 a). İkinci kat batı odada bulunan ocak; hem yaşmak hem de baca kısımları kaş kemerle sonlandırılması şeklindedir (Bkz. Resim 4.207).

Çiçeklik uygulaması ise üç formda tasarlanmıştır. Genelde niş şeklinde boyuna dikdörtgen ahşap çerçevenin kaş veya aynalı kemerle sonlandırılması şeklinde tasarlanmıştır (Bkz. Resim 4.196- 4.198 a- 4.200 b- 4.201 -4.204- 4.208). İkinci form ise; herhangi bir ahşap çerçeve olmaksızın duvara niş şeklinde oyulmuş ve kaş kemerle sonlandırılmıştır (Bkz. Resim 4.206). Üçüncü form çiçeklik; niş biçiminde boyuna dikdörtgen ahşap çerçeveli şekildedir (Bkz. Resim 4.203 b).

Zemin katta hizmet işleri için kullanılan odada bulunan dolap dekoratiftir. Odanın kuzey duvarında bulunan ahşap dolabın güney köşesi yüzeyine birbirine simetrik üst üste kaş kemerli üç oymalı niş yerleştirilmiştir (Bkz. Resim 4.195).

İkinci kat sofanın batısında bulunan odanın tavanı bezemelidir. İki kare girişlemenin altına ana zemin oturtulmuştur. Göbek kısmına yalancı künde kari tekniğiyle çok kollu yıldız motifi işlenmiştir. Dört köşeye ise yıldız motifinin altı kolu çeyrek dairesel şekilde yerleştirilmiştir. Göbeğin etrafı ise çıtalarla baklava dilimi desenleri ile doldurulmuştur (Bkz Resim 4.209). Odaların giriş bölümleri; ahşap paravanın kaş kemerle sonlandırılması biçimindedir (Bkz. Resim 4.199-4.201-4.207). İkinci kat itibariyle oda kapıları dekoratiftir. Kapı göbekleri iki boyuna dikdörtgen bir enine dikdörtgen olmak üzere üç bölüme ayrılmış ve üzerleri boyanmıştır. İkinci kat başoda çift kanatlı kapısının göbek kısımları bezemeli, ahşaptandır. Kanat göbekleri diğer odalarda olduğu gibi iki boyuna bir enine dikdörtgen kısımdan ibarettir. Boyuna dikdörtgen kısımlarda; çok yapraklı penç, palmet ve stilize yaprak motiflerinden oluşan kompozisyon bulunmaktadır. Enine dikdörtgen kısımda ise; Osmanlı devlet sancağı ve sancağın ortasında da hayat ağacı motifi işlenmiştir (Resim 4.213).

Katalog No: 12

Adı: Çarıkçılar Konağı¹⁸⁶

Adres: Kabirler Mahallesi Salihbey Sokak No:20

İnceleme Tarihi: 07.06.2014 – 20.09.2017

Şekil No:

Fotoğraf No: 4.214 - 4.224

Yapı, Kabiller Mahallesinde ¹⁸⁷, güneye doğru meyilli bir arazi üzerine doğu batı yönünde dikdörtgen bir kütle halinde inşa edilmiştir (Resim 4.214)). Cepheler itibariyle herhangi bir yapıyla bitişik nizam değildir. Güney ve doğu taraflarında bir bahçe ile sınırlıdır. Bahçe duvarları yüksek tutularak yapıyı güney ve doğu taraflarda çepeçevre sarmıştır. Yığma taş kullanılarak yapılmış olan bahçe duvarlarının üzeri sundurma çatı ile kapatılmıştır. Zemin üzerine iki kat halinde inşa edilen ev, kırma çatı ile örtülerek çinko ile kaplanmıştır. Çatının uzantısından ibaret saçak altları düz ahşap çıtalarla kaplanmıştır.

Kitabesi bulunmadığından banisi ve inşa tarihi kesin belirlenememekle birlikte¹⁸⁸, cephe, süsleme özellikleri ve ev sahibinden alınan bilgiler doğrultusunda 19. yy sonu 20. yy başına tarihlendirilebilir ¹⁸⁹.

Plan bakımından asli halini koruyan ev, resmi olarak hiçbir onarım ve eklemeye uğramamıştır. Evin iç kısmında ve dış bölümünde onarım veya ekleme tespit edilememiştir. Ev sahiplerinden de bu konuda alınan bilgi yoktur. Günümüzde yapı, yaz aylarında ev sahipleri tarafından kullanıldığından oldukça bakımlı vaziyettedir.

Binanın inşasında taş, ahşap ve metal malzeme kullanılmıştır. Taş bir zemin üzerine yerleştirilen ahşap direk ve kirişlerden oluşan iskeletin araları, ahşap malzeme ile doldurulmuştur ve üzeri geleneksel sıvayla kaplanmıştır. Doğu cephenin bir kısmında

---

¹⁸⁶ Ev sahibi Melahat Koç'tan alınmış bilgidir.

¹⁸⁷ Ev, Gerede imar planına göre, 116 Ada, 6 Parselindedir. Ev, Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü'nün 30.01.2009 tarih ve 811 sayılı kararıyla tescil edilmiştir.

¹⁸⁸ Yapının, tarihlendirmesine ilişkin geniş değerlendirme, "Karşılaştırma ve Değerlendirme" bölümünde açmış olduğumuz "Tarihlendirme" başlığı altında ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

¹⁸⁹ Ev sahibi Melahat Koç'tan alınmış bilgidir.

dökülen sıvaların altında kalan bölümde bağdadi tekniği kullanımı kolaylıkla tespit edilebilmiştir. Ahşap evin en çok kullanılan yapı malzemesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Yapının kuzey cephesinin tamamına, batı cephe ve doğu cephenin bir kısmına ahşap malzeme ile kaplama yapılmıştır. Binanın iskeleti dışında dış ve oda kapıları, tavan ve yer döşemeleri, pencereler, dolaplar, çiçeklikler, merdivenler, korkuluklar, katları birbirinden ayıran silmeler ve çıkmaları taşıyan konsollar ahşap malzeme ile yapılmıştır. Zemin katın subasman seviyesine kadar olan kısmında taş malzeme kullanılmıştır. Sınırlı kullanım alanına sahip olan metal malzeme, pencere önlerine yerleştirilen şebekelerde, giriş kapısı üzerinde yer alan kabarlarda ve bahçeye giriş kapıları üzerinde yer alan kabarlarda kullanılmıştır.

Yapının esas cephesini güney cephe teşkil etmektedir. Yapının bu cephesinde yer alan boyuna dikdörtgen bahçe ile yapı, yığma taşlarla yapılmış küçük bir duvarla ayrı tutulmuştur. Giriş kapısının ön tarafına enine dikdörtgen küçük bir bahçe alanı bırakılmıştır. Bu enine dikdörtgen küçük alandan asıl bahçe bölümüne boyuna dikdörtgen ahşap bir kapı geçilmektedir. Doğrudan bahçeye yönelen güney cephesinin orta kısmında boyuna dikdörtgen çift kanatlı bir kapı açıklığı yer almaktadır. Kapı açıklığının üst tarafına enine dikdörtgen bir pencere açıklığı yerleştirilmiştir. Zemin kat hizmet alanları olarak kullanıldığı için dışa kapalıdır; bu nedenle kapı açıklığının doğu ve batı kenarlarında iki boyuna dikdörtgen pencere açıklığı yer almaktadır. Bu iki pencerenin önüne ince çubuk demirlerin yatay ve düşey konulmasıyla oluşturulan dikdörtgen gözlü basit şebeke yerleştirilmiştir. Birinci kat itibariyle ortadan bir çıkma mevcuttur. Çıkmanın altı düz ahşap çıtalarla kaplanmıştır. Çıkmanın ön yüzünde üç boyuna dikdörtgen pencere açıklığı, yan yüzlerde ise birer boyuna dikdörtgen pencere açıklığı bulunmaktadır. Yine birinci katta çıkmanın doğu tarafında iki, batı tarafında iki olmak üzere dört tane boyuna dikdörtgen pencere açıklığı daha yer almaktadır. İkinci kata geldiğimizde ise birinci katta olduğu gibi ortadan bir çıkma mevcuttur. Çıkmanın ön yüzünde üç tane boyuna dikdörtgen, yan yüzlerinde ise birer tane boyuna dikdörtgen pencere açıklığı yer almaktadır. İkinci kat çıkmanın doğu tarafında üç tane boyuna dikdörtgen pencere açıklığı, batı tarafında da üç tane boyuna dikdörtgen pencere açıklığı bulunmaktadır. Ayrıca güney cephe enine ve boyuna ahşap silmelerle belirginleştirilmiştir (Resim 4.215).

Kuzey cephe doğrudan sokağa açılmaktadır. Yapının sokağa açılan tek cephesidir. Cephe pencere ve kapı açıklıkları dışında tamamen ahşap malzeme ile kaplanmıştır. Yapı bu cephede boyuna dikdörtgen bir kapı açıklığı ile doğrudan sokağa açılmaktadır. Sokak

yönünden yükseltilmiş bir merdivenle giriş kapısına ulaşılmaktadır. Bu cephe itibariyle birinci katta doğrudan sokağa bakmasından dolayı kapının doğu tarafına doğru geliş güzel iki boyuna dikdörtgen pencere açıklığı yerleştirilmiştir. İkinci kata gelindiğinde ise batıdan doğu tarafa doğru gönyeli bir çıkma oluşturulmuştur. Çıkmanın ön yüzünde batı tarafta iki, doğu tarafta iki olmak üzere dört boyuna dikdörtgen pencere açıklığı mevcuttur. Doğu ve batıdaki pencere açıklıklarının arasında kalan kısımda kare bir pencere açıklığı yer almaktadır. Cephe bu haliyle masif bir görüntü yansıtmaktadır (Bkz. Resim 4.214).

Doğu yanı itibariyle yüksek bahçe duvarlarıyla sınırlandırılmıştır (Bkz. Resim 4.214). Bahçenin duvarları kuzeydoğu köşeden başlayarak cepheyi sarmıştır. Doğu taraf itibariyle sokak üzerinden bahçeye iki tane giriş kapısı bulunmaktadır. Bahçenin doğu duvarına yerleştirilmiş boyuna dikdörtgen çift kanatlı ahşap kapıdan, yapıya giriş yapılan bahçe bölümüne girilmektedir. Bu bölümün doğu duvarında geleneksel taş fırın ve çeşme yer almaktadır (Resim 4.216). Güneydoğu duvara doğru olan boyuna dikdörtgen çift kanatlı kapıdan ise boyuna dikdörtgen olan asıl bahçe kısmına giriş yapılmaktadır. Yapı bu cephe itibariyle orta kısım itibariyle bütün katlarda çıkma oluşturmuştur. Zemin kat itibariyle çıkma olan bölümün ön yüzünde bir boyuna dikdörtgen ve bir de kare pencere açıklığı bulunmaktadır. İki pencere açıklığının üzerine de ince çubuk demirlerin düşey ve yatay konulması ile oluşturulan dikdörtgen gözlü basit şebeke takılmıştır. Boyuna dikdörtgen pencere açıklığının üzerine takılan şebekenin üzerine de metal küçük gözlü bir şebeke daha yerleştirilmiştir. Kare pencere açıklığının üzerine yerleştirilen şebekenin üzerine de şeffaf sık gözlü bir koruyucu takılmıştır. Çıkmanın dışında kuzeydoğu tarafta boyuna dikdörtgen bir pencere açıklığı bulunmakta ve bu açıklığın üzerine de ince çubuk demirlerin düşey ve yatay konulması ile oluşturulmuş dikdörtgen gözlü basit şebeke yerleştirilmiştir. Bu şebekenin üzerinde de ince şeffaf sık gözlü koruyucu bulunmaktadır. Şebekeler üzerine yerleştirilen korumaların amacı zemin katı dışarıdan gelecek sinek vb. tehlikelere karşı koruma amacı taşımaktadır. Birinci katta ise çıkmanın ön yüzünde iki tane boyuna dikdörtgen pencere açıklığı, yan yüzünün kuzeye bakan bölümünde de bir boyuna dikdörtgen pencere açıklığı bulunmaktadır. Birinci kat itibariyle çıkma dışında, cephenin kuzey tarafında iki, güney tarafında iki olmak üzere dört boyuna dikdörtgen pencere açıklığı daha yer almaktadır. Kuzey taraftaki iki pencere açıklığının üzerine ince çubuk demirlerin yatay ve düşey konulmasıyla oluşturulmuş dikdörtgen gözlü basit şebeke yerleştirilmiştir. İkinci kata gelindiğinde ise çıkmanın ön yüzünde iki boyuna dikdörtgen pencere açıklığı ile çıkmanın kuzeye bakan yan yüzünde bir tane boyuna dikdörtgen pencere açıklığı

bulunmaktadır. İkinci kat itibariyle çıkma dışında, cephenin kuzey tarafında iki, güney tarafında üç olmak üzere beş boyuna dikdörtgen pencere açıklığı yer almaktadır. İkinci kat kuzeydoğu taraf ahşap malzeme ile kaplanmıştır. Ayrıca doğu cephe enine ve boyuna ahşap silmelerle belirginleştirilmiştir (Bkz. Resim 4.214).

Batı cephe doğrudan bahçeye açılmaktadır. Cephenin büyük bir bölümü ahşap malzeme ile kaplanmıştır. Zemin katın güneybatı duvarı yapıya ait olan sundurma çatı ile örtülü hizmet alanı ile kısmen bitişiktir. Zemin kat hizmet alanları için ayrıldığı için dışa kapalıdır; bu yüzden cephenin orta kısmında boyuna dikdörtgen bir pencere açıklığından ibarettir. Pencere açıklığının üzerine ince çubuk demirlerin yatay ve düşey konulması ile oluşturulmuş kare gözlü basit şebeke takılmıştır. Birinci kat itibariyle orta kısımda yer alan bir boyuna dikdörtgen pencere açıklığından ibarettir. Pencere açıklığının üzerine, zemin katta olduğu gibi ince çubuk demirlerin yatay ve düşey konulması ile oluşturulan kare gözlü basit şebeke yerleştirilmiştir. İkinci kata gelindiğinde ise orta bölümden güney tarafa doğru, eşit boyutta ve birbirine simetrik yan yana sıralanmış dört tane boyuna dikdörtgen pencere açıklığı bulunmaktadır. İkinci kat pencere dizilerinin olduğu bölümde, ahşap kaplama malzemesi dışında görülen çinko kaplamanın daha sonradan oluşturulduğu tespit edilmiştir. Cephenin kaplama dışında bölümlerinde yer yer sıvaların döküldüğü görülmektedir. Dökülen sıvalar sayesinde yapının inşa malzemesi rahatça tespit edilebilmiştir. Ayrıca bağdadi tekniği uygulandığı da sıvaların dökülmesi sayesinde ortaya çıkmıştır (Resim 4.217).

Güney cephenin orta bölümünde boyuna dikdörtgen bir kapı açıklığı yer almaktadır (Resim 4.218 a). Kapı kanatları bir çifttir ve enli tahtaların yan yana sıralanmasından ibarettir. Göbek kısmı oyma tekniği ile oluşturulmuş geometrik unsurları barındırır. Kapı açıklığının üst kısmında enine dikdörtgen aydınlık penceresi yer almaktadır. Bu kapı açıklığı ile zemin kata giriş yapılmaktadır. Fakat ev sahiplerinin izni doğrultusunda yalnızca birinci kat incelenebilmiştir. Zemin kat ve ikinci katı inceleme imkânı olmamıştır. Birinci kata kuzey cepheden doğrudan sokağa irtibatlı boyuna dikdörtgen bir kapı ile girilmektedir. Kapı kanatları bir çifttir ve enli tahtaların yan yana sıralanmış, göbek kısmı oyma tekniği ile oluşturulmuş basit geometrik şekildedir (Bkz. Resim 4.218 b). Kapı açıklığı birinci katta yer alan iç sofa ile irtibatlıdır. Sofa, doğu tarafında bir oda ve mutfak ile batı tarafında bir oda ve tuvalet bölümünden ibarettir (Resim 4.219). Kapıdan girilince batı tarafta ambar yer almaktadır (Resim 4.220). Yine sofanın doğu ve batı duvarlarında karşılıklı birer çiçeklik; batı tarafında oda giriş kapısının hemen yanında bir çiçeklik bulunmaktadır (Resim 4.221 a-

b). Sofanın doğu tarafında bulunan oda oldukça sade görünümündedir. Bu odanın doğu ve güney duvarlarına boydan boya ahşap raf yerleştirilmiştir. Mutfak bölümünün ise güney duvarının orta kısmında beş dilim kemerli ocak; ocağın yanlarında ise ahşap dolaplar yer almaktadır (Resim 4.222). Sofanın batı tarafında bulunan düz ahşap tavanlı oda oldukça sade görünümündedir. Sofa ve odalar düz ahşap tavanlıdır. Oda giriş kapıları ahşaptan olup oyma tekniği ile göbek kısımları basit geometrik desenlere ayrılmıştır. Ev sahiplerinin verdiği bilgilere göre ikinci kat planı da birinci kat planı ile aynıdır.

Süsleme bakımından oldukça sade bir yapıdır. Cepheler itibariyle bahçe kapıları ve yapıya giriş kapıları üzerindeki metal unsurlar dekoratiftir. Kuzeydoğu taraftan sokağa açılan bahçe kapısı üzerindeki döküm tekniğinde yapılan bir çift halka; uçları içeri doğru bükülmüş ve ağız yukarı doğru bir C harfine benzer, kapıya vurulan kısmı biraz şişkincedir. Aynalıkları tahrip olmasına rağmen tespitlerimize göre dilimli yaprak şeklindedir (Resim 4.223). Güney cephe itibariyle yapıya giriş kapısı üzerindeki tokmak; uçları içeri doğru bükülmüş ve parmak izine benzer içeri geçmiş, ağız yukarı doğru bir ‘‘C’’ harfine benzer, kapıya vurulan kısmı üç parmak izine benzer biçimde şişkincedir. Aynalık kısmı ise çeyrek daire şeklinde, delme yöntemiyle bitkisel motif oluşturularak tasarlanmıştır (Resim 4.224).

Yapının içerisinde yalnızca birinci kat incelendiğinden sınırlı süsleme bilgisine ulaşabilmiştir. Birinci kat itibariyle ocak ve çiçeklikler süsleme olarak ön plana çıkmaktadır. Mutfakta yer alan ocak; baca kısmı niş şeklinde beş dilimli kemer ile sonlandırılmış şekildedir (Bkz. Resim 4.222). Sofa ve batı taraftaki odada bulunan çiçeklikler; boyuna dikdörtgen çerçevenin kaş kemerle sonlandırılması biçiminde oluşturulmuştur (Bkz. Resim 4.221 a-b).

Katalog No: 13

Adı: Taraşlar Konağı¹⁹⁰

Adres: Kabiller Mahallesi Salihbey Sokak No:27

İnceleme Tarihi: 08.06.2014 – 18.09.2017

Şekil No: 4.25 - 4.27

Fotoğraf No: 4.225 – 4.247

Yapı, Kabiller Mahallesi'nde¹⁹¹, güneye doğru meyilli bir arazi üzerine güney kuzey yönünde dikdörtgen bir kütle halinde inşa edilmiştir (Resim 4.225). Herhangi bir cephe itibariyle komşu binalara bitişik nizam değildir. Bütün cepheler bahçe ile sınırlandırılmıştır. Yüksek taş duvarlı bahçe yapıyı dört bir yandan sarmıştır. Bahçenin batı duvarında sundurma çatı örtülü üzeri çinko kaplamalı hizmet mekânı bulunmaktadır. Yine bahçenin doğu duvarına bitişik sundurma çatı örtülü üzeri çinko kaplamalı hizmet mekânı yer almaktadır. Zemin üzerine iki kat ve çatı arası halinde inşa edilen ev, beşik çatı ile örtülü ve üzeri çinko malzemeyle kaplanmıştır. Çatının uzantısından ibaret saçak altları düz ahşap çıtalarla kaplanmıştır.

Yapının güney cephesinde bulunan kitabesinde Osmanlı Türkçesi ile 1931 tarihi yazılıdır. Kitabeden yola çıkarak yapıyı 20.yy ortasına tarihlendirebiliriz¹⁹².

Plan bakımından asli halini koruyan ev, günümüze kadar resmi bir onarım veya eklemeye uğramamıştır. Tespitlerimize göre cephede bulunan pencerelerden bazıları zamanla tahrip gördüğü için değiştirilmiştir. Yine evin içinde duvar ve kapı boyaları yenilenmiştir. Ayrıca geleneksel sıvanın zamanla döküldüğü yerler harç sıva ile yeniden sıvanmıştır. Çalışmamıza ilk başladığımızda evde oturan varken şu an evde oturan kimse yoktur. Fakat yakın zamana kadar evde oturan olduğu için ev oldukça bakımlıdır.

---

¹⁹⁰ Sami Pekcanlı'dan alınmış bilgidir.

¹⁹¹ Ev, Gerede imar planına göre, 106 Ada, 18 Parselindedir. Ev, Ankara 1 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü'nün 18.07.2013 tarih ve 811 sayılı kararıyla tescil edilmiştir.

¹⁹² Yapının, tarihlendirmesine ilişkin geniş değerlendirme, "Karşılaştırma ve Değerlendirme" bölümünde açmış olduğumuz "Tarihlendirme" başlığı altında ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

Binanın inşasında taş, ahşap, kerpiç, çinko ve metal malzeme kullanılmıştır. Taş bir zemin üzerine yerleştirilen ahşap direk ve kirişlerden oluşan iskeletin araları, ahşap malzeme ile doldurulmuştur ve üzeri geleneksel sıvayla kaplanmıştır. Ahşap evin en çok kullanılan yapı malzemesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Binanın iskeleti dışında dış ve oda kapıları, tavan ve yer döşemeleri, pencereler, dolaplar, merdivenler, çiçeklikler, korkuluklar, katları birbirinden ayıran silmeler ve çıkmaları taşıyan konsollar ahşap malzeme ile yapılmıştır. Zemin katın tamamında taş malzeme kullanılmıştır. Yüksek bahçe duvarları taş üzeri kerpiç malzeme kullanılarak oluşturulmuştur. Çinko malzeme yapının çatı örtü kaplama malzemesi olarak kullanılmıştır. Ayrıca yüksek bahçe duvarlarının üzeri sundurma çatı örtülü ve çinko kaplamalıdır. Bunun yanı sıra bahçenin batı duvarına bitişik olarak yapılan hizmet bölümünün üzeri sundurma çatı ile örtülerek çinko ile kaplanmıştır. Yine batı cephe itibariyle yapıya giriş bölümünün üzeri de sundurma çatı ile örtülerek çinko ile kaplanmıştır. Sınırlı kullanım alanına sahip olan metal malzeme, bahçe, giriş ve oda kapıları üzerlerinde, pencere korkuluklarında kullanılmıştır.

Yapının esas cephesini güney cephe teşkil etmektedir. Cephe enine dikdörtgen bahçe duvarları ile sınırlandırılmıştır. Bu cephe itibariyle bahçeden sokağa iki ayrı kapı açılmaktadır. Bahçe duvarının batı köşesinden tek kanatlı boyuna dikdörtgen ve doğu köşesinden çift kanatlı ahşap kapı açıklıkları doğrudan sokakla irtibatlıdır. Ayrıca cephe itibariyle bahçe duvarının sokağa bakan kısmında taş bir çeşme yer almaktadır. Bahçe duvarının doğusuna bitişik sundurma çatılı bir hizmet mekânı yer almaktadır. Zemin kat itibariyle doğrudan bahçeye yönelen cephenin orta kısmında ahşap malzeme ile kapatılmış, camekânlı ve sundurma çatı örtülü üzeri çinko kaplamalı yapıya giriş bölümü bulunmaktadır. Bu bölümde zemin kat ile irtibatlı boyuna dikdörtgen kapı açıklığı bulunmakta ve bu açıklığın yanlarında birer küçük enine dikdörtgen pencere açıklığı yer almaktadır. Pencere açıklıklarının önüne ince çubuk demirlerin düşey konulması ile oluşturulmuş basit şebeke yerleştirilmiştir. Cephe itibariyle giriş bölümünün batı tarafında iki boyuna dikdörtgen pencere açıklığı bulunmakta ve bu açıklıkların önünde ince çubuk demirlerin yatay ve düşey konulması ile hazırlanmış dikdörtgen gözlü basit şebekeler yer almaktadır. Giriş bölümünün doğu tarafında da iki boyuna dikdörtgen pencere açıklığı bulunmakta ve bu açıklıkların önünde de ince çubuk demirlerin yatay ve düşey konulması ile hazırlanmış dikdörtgen gözlü basit şebekeler bulunmaktadır. Birinci kat itibariyle batı tarafta iki, doğu tarafta iki olmak üzere eşit boyutta dört boyuna dikdörtgen pencere açıklığı yer almaktadır. Doğu ve batı taraftaki pencere açıklıklarının arasında kalan bölümde boyuna

dikdörtgen bir pencere açıklığı daha bulunmaktadır. İkinci katta ise ortadan bir çıkma mevcuttur. Çıkmanın altı düz ahşap çıtalarla kaplanmıştır ve iki ucu dilimli ahşap konsollar ile desteklenmiştir. Çıkmanın ön yüzünde boyuna dikdörtgen bir pencere açıklığı ile yan yüzlerinde birer boyuna dikdörtgen giyotin pencere açıklıkları yer almaktadır. Cephe çıkmanın doğu tarafında iki, batı tarafında da iki olmak üzere dört tane daha boyuna dikdörtgen pencere açıklığından ibarettir. Çatı kat itibariyle orta bölümde yer alan çıkma devam ederek çatıya üçgen alınlıkla bağlanmaktadır. Çatı kat çıkmanın ön yüzünde bir kare, yan yüzlerde birer boyuna dikdörtgen pencere açıklıkları yer almaktadır. Ayrıca güney cephe enine ve boyuna ahşap silmelerle belirginleştirilmiştir (Bkz. Resim 4.225).

Kuzey cephe doğrudan enine dikdörtgen bahçe ile irtibatlıdır. Arazinin yapısından dolayı zemin kat itibariyle herhangi bir açıklık mevcut değildir. Birinci kat itibariyle bir boyuna dikdörtgen pencere açıklığı bulunmakta ve bu açıklığın önünde ince çubuk demirlerin yatay ve düşey konulmasıyla hazırlanmış dikdörtgen gözlü basit şebeke yer almaktadır. İkinci kat ise batı kenarda bir kare, orta kısımda boyuna dikdörtgen ve doğu kısımda enine dikdörtgen olmak üzere birbirine simetrik olmayan üç pencere açıklığından ibarettir. Çatı katında ise iki boyuna dikdörtgen giyotin pencere açıklığı bulunmaktadır. Cephe enine ahşap silmelerle belirginleştirilmiştir (Resim 4.226).

Doğu cephe güney cepheden sonra yapının en hareketli cephesidir. Cephe doğrudan bahçeye açılmaktadır. Arazinin yapısından dolayı zemin kat itibariyle herhangi bir açıklık mevcut değildir. Birinci kat itibariyle doğrudan bahçe ile irtibatlı boyuna dikdörtgen bir kapı açıklığı mevcuttur. Kapı açıklığının üzerinde enine dikdörtgen pencere açıklığı bulunmakta ve bu açıklığın önünde de ince metal malzemenin yatay ve düşey konulması ile hazırlanan dikdörtgen gözlü basit şebeke yer almaktadır. Cephe birinci kat itibariyle kuzey köşeden çıkma yapmaktadır. Çıkmanın ön yüzünde birisi büyük birisi küçük olmak üzere iki, güneye bakan yan yüzünde ise bir boyuna dikdörtgen pencere açıklığı mevcuttur. Bu üç pencerenin önlerine ince metal malzemenin yatay ve düşey konulması ile hazırlanmış dikdörtgen gözlü basit şebekeler yerleştirilmiştir. Birinci kat cephenin güney tarafına doğru iki boyuna dikdörtgen pencere açıklığı bulunmakta ve bu açıklıkların önlerinde de ince çubuk demirlerin yatay ve düşey konulması ile hazırlanmış dikdörtgen gözlü basit şebekeler yer almaktadır. İkinci kat itibariyle kuzey köşeden birinci kat çıkmadan daha geniş çıkma yapmaktadır. Çıkma ön yüzünde eşit boyutta olmayan üç, güneye bakan yan yüzünde bir boyuna dikdörtgen pencere açıklığından ibarettir. Çıkma dışında kalan güney kenarda iki

boyuna dikdörtgen pencere açıklığı bulunmaktadır. Cephe enine ve boyuna yerleştirilmiş ahşap silmelerle belirginleştirilmiştir (Resim 4.227).

Batı cephe yüksek bahçe duvarları ile sınırlandırılmıştır. Arazinin yapısından dolayı zemin kat itibariyle herhangi bir açıklık mevcut değildir. Birinci kat itibariyle kuzey kenarda sundurma çatı ile örtülü çinko kaplamalı yapıya giriş bölümü bulunmaktadır. Giriş bölümünde enine dikdörtgen bir pencere açıklığı yer almaktadır. Giriş bölümde bulunan boyuna dikdörtgen kapı açıklığı birinci kat mutfak bölümü ile irtibatlıdır. Giriş hazırlık bölümünün hemen güney yanında kare bir pencere açıklığı yer almaktadır. Bu açıklığın üzerine metal malzemenin enine ve boyuna konularak oluşturulan dikdörtgen gözlü basit şebeke yerleştirilmiştir. Birinci kat itibariyle güney köşede boyuna dikdörtgen pencere açıklığı bulunmakta ve bu açıklığın önünde de ince çubuk demirlerin yatay ve düşey konulması ile hazırlanmış dikdörtgen gözlü basit şebeke yer almaktadır. İkinci kata gelindiğinde ise kuzey köşeden bir çıkma yer almaktadır. Çıkmanın altı düz ahşap tahtalarla kaplanarak, içi dolu ahşap konsolla desteklenmiştir. Çıkmanın ön yüzünde iki, güneye bakan yan yüzünde ise bir boyuna dikdörtgen giyotin pencere açıklığı yer almaktadır. Yine ikinci kat itibariyle cephenin güney kenarına doğru iki boyuna dikdörtgen pencere açıklığı daha yer almaktadır. Cephe enine ve boyuna yerleştirilen ahşap silmelerle belirginleştirilmiştir (Bkz. Resim 4.225-4.228).

Yapının esas cephesi güney taraftır. Güney cephe doğrudan dikdörtgen bahçeye açılmaktadır. Bu cephe itibariyle bahçeden sokağa üç ayrı kapı açılmaktadır. Güneybatı taraftan boyuna dikdörtgen, cephenin orta bölümünden ise boyuna dikdörtgen çift kanatlı ahşap kapı sokağa açılmaktadır. Bahçenin güneydoğu tarafında bulunan hizmet mekânından da sokağa çift kanatlı ahşap bir kapı açılmaktadır. Ahşap kapılar enli tahtaların yan yana getirilmesi ile oluşturulmuş basit yüzeylidir. Yine bu cephe itibariyle bahçe dış duvarına yerleştirilmiş sokağa bakan bir taş çeşme mevcuttur. Cephe itibariyle bahçenin güneydoğusunda hizmet mekânı olarak kullanılan sundurma çatı örtülü ve çinko kaplamalı bir bölüm yer almaktadır. Bu bölümden bahçeye boyuna dikdörtgen ahşap bir kapı açılmaktadır. Cephenin orta bölümünde sundurma çatı örtülü çinko kaplamalı yapıya giriş hazırlık bölümü bulunmaktadır. Bu bölümden enli tahtaların yan yana getirilmesi ile oluşturulan basit geometrik şekilli göbek kısmına sahip ahşap kapı ile zemin kat sofaya girilmektedir. Zemin kat iç ofanın doğu ve batı yanında hem oturma hem de hizmet işleri için kullanılan birer oda yer almaktadır (Şekil 4.25). Sofanın doğusunda bulunan odanın kuzey duvarında kaş kemerli ocak; ocağın batı tarafında ise ambar bulunmaktadır (Resim

4.229 a). Bu odanın doğu duvarında ise kaş kemerli ahşap çiçeklik mevcuttur (Resim 4.229 b). Sofanın batı tarafında bulunan odanın ise kuzey duvarında ortada kaş kemerli ocak; ocağın yanlarında ahşap dolaplar yer almaktadır (Resim 4.230 a). Bu odanın doğu duvarında ise kaş kemerli ortası camlı ahşap çiçeklik bulunmaktadır (Resim 4.230 b). Yine bu odanın batı duvarında ise bir sıra ahşap raf yer almaktadır. Sofanın kuzey tarafında doğudaki oda duvarına bitişik bir ambar ve kuzeydoğu tarafında da birinci kata çıkış merdiveni bulunmaktadır (Resim 4.231). Zemin kat sofanın kuzey tarafından tek kollu ahşap merdivenle birinci kat iç sofaya çıkılmaktadır. Birinci kat sofa doğu tarafta bir oda ve mutfak, batı tarafta iki oda ve güney tarafta bir eyvandan ibarettir (Resim 4.232- Şekil 4.26). Eyvanın güney tarafında sedir, batı duvarında kaş kemerli çiçeklik bulunmaktadır (Resim 4.233). Ayrıca sofanın doğu ve batı duvarlarında birbirine simetrik birer kaş kemerli çiçeklik yer almaktadır (Bkz. 4.232). Sofanın doğusunda bulunan odaya pahlı köşeden girildikten sonra kaş kemerli ahşap paravanlı bölüm geçilerek odanın orta aksına ulaşılmaktadır ve bu odanın kuzey duvarında iki kısımda da kaş kemer uygulamalı ocak ve ocağın yanlarında ahşap dolaplar yer almaktadır (Resim 4.234 a). Ocağın doğusunda yer alan ahşap dolap hem yüklük hem de gusülhane olarak kullanılmaktadır. Bu odanın batı duvarında ise kaş kemerli ahşap çiçeklik mevcuttur (Resim 4.234 b). Sofanın doğusunda bulunan mutfak bölümünün kuzeydoğu köşesinde pahlı girişi olan tuvalet bölümü yer almaktadır (Resim 4.235 a). Mutfak bölümünün batı duvarında kaş kemerli ahşap çiçeklik bulunmaktadır (Resim 4.235 b). Sofanın güneybatısında bulunan odaya pahlı köşeden düz ahşap kapı ile girildikten sonra kaş kemerli ahşap paravanlı bölüm geçilerek odanın orta aksına ulaşılmaktadır ve bu odanın kuzey duvarında ortada beş dilim kemerli ocak ve ocağın yanlarında ahşap dolaplar yer almaktadır (Resim 4.236 a). Ocağın batı tarafındaki ahşap dolap hem yüklük hem de gusülhane olarak kullanılmaktadır. Bu odanın batı duvarında kaş kemerli ahşap çiçeklik mevcuttur (Resim 4.236 b). Sofanın kuzeybatısında bulunan düz girişli oda oldukça sadedir. Sadece güney duvarında kaş kemerli ahşap bir çiçeklik bulunmaktadır (Resim 4.237). Sofa ve odalar düz ahşap tavanlı ve üzerleri boyalıdır. Sofanın kuzey ucundaki ahşap paravanlı bölümde bulunan tek kollu dönel ahşap merdivenle ikinci kat sofaya çıkılmaktadır (Resim 4.238). İkinci kat orta sofa batıda iki, doğuda bir oda ve mutfak; kuzeyde seki, güneyde kapalı eyvandan ibarettir (Resim 4.239 – Şekil 4.27). Orta sofanın kuzeyinde seki, güneyinde ise kapalı eyvan bulunmaktadır. Ahşap korkuluklu sekiye sofadan merdivenle çıkılmaktadır (Resim 4.240 a). Sofanın doğu ve batı duvarlarında karşılıklı birere kaş kemerli ahşap çiçeklik mevcuttur. Ahşap çiçekliklerin üzerine dekoratif bordürlü aynalar yerleştirilmiştir (Resim 4.240 b). Sofanın güneyinde bulunan eyvan bölümü ise camlı ahşap paravanla

kapatılmış ve bir kapı ile sofaya açılmaktadır. Eyvanın güney duvarında sedir, doğu ve batı duvarlarında ise kaş kemerli ahşap çiçeklikler bulunmaktadır (Resim 4.241 a-b). Sofanın güneydoğusunda bulunan odaya pahlı köşeden ahşap kapı ile girildikten sonra kaş kemerli ahşap paravanlı bölüm geçilerek odanın orta aksına ulaşılmakta ve bu odanın kuzey duvarının orta bölümünde iki kısımda da kaş kemer uygulamalı ocak; ocağın yanlarında ahşap dolaplar bulunmaktadır (Resim 4.242). Ocağın doğusunda bulunan dolap yüklük ve gusülhane olarak kullanılmaktadır. Sofanın kuzeydoğusunda ise mutfak ve tuvalet bölümü yer almaktadır. Sofanın güneybatısında bulunan odaya pahlı köşeden girildikten sonra kaş kemerli ahşap paravanlı ikinci kısımdan geçilerek ulaşılmaktadır ve bu odanın kuzey duvarında iki kısımda da üç dilimli kemer uygulamalı ocak; ocağın yanlarında ise ahşap dolaplar yer almaktadır (Resim 4.243). Ocağın batısındaki dolap yüklük ve gusülhane olarak kullanılmaktadır. Kuzeybatıda bulunan düz girişli oda ise oldukça sadedir. Sadece odanın doğu duvarında niş şeklinde basık kemerli çiçeklik mevcuttur (Resim 4.244). Seki bölümünden bir kapı ile çatı arasına çıkılmaktadır. Çatı arasına girilemediğinden dolayı bilgi verilememiştir.

Süsleme bakımından oldukça sade bir yapıdır. Cepheler itibariyle ikinci kat batı tarafta bulunan kitabe, pencere korkulukları ve bahçe ve giriş kapıları üzerinde bulunan metal unsurlar dekoratiftir. Güney cephe ikinci kat batı tarafta bulunan kitabe, boyuna dikdörtgen kaş kemerle sonlandırılmış ve kalem işi tekniği ile yapılmıştır. Kitabenin ortasında nar motifi bulunmakta ve bu motifin altında Osmanlıca rakamlarla 1931 yazmaktadır (Resim 4.245). Pencere korkulukları; ince çubuk demirlerin yatay ve düşey konulması ile hazırlanan dikdörtgen gözlü basit şebekelerdir (Resim 4.246). Güney cephe sokak üzerinden bahçeye giriş yapılan tek kanatlı ahşap kapı üzerinde bulunan metal tokmak; uçları içeri doğru bükülmüş ve parmak izine benzer içeri geçmiş, ağzı yukarı doğru bir “C” harfine benzer ve kapıya vurulan kısmı üç parmak izine benzer biçimde şişkincedir (Resim 4.247 a). Aynalık kısmı günümüze ulaşmamıştır. Yine güney cephe itibariyle bahçeden sokağa açılan çift kanatlı ahşap kapı üzerinde bulunan metal tokmak; alt ucu dışa doğru hafif bir kıvrım yaptıktan sonra kapıya doğru bir “L” biçimi oluşturacak şekilde bükülmüş demir bir çubuktur (Resim 4.247 b).

Yapının içerisinde ocak, çiçeklik, oda giriş bölümleri ve merdiven korkulukları dekoratiftir. Yapının içerisinde ocaklar; yaşmak ve baca bölümünün kaş kemerle sonlandırılması veya sadece baca kısmının kaş kemerle sonlandırılması şeklindedirler (Bkz.

Resim 4.229 a - 4.230a - 4.234 a -4.242). Bir diğerk ocak uygulaması; yaşmak ve baca kısmının beş dilimli kemerle sonlandırılması veya sadece baca kısmının beş dilimli kemerle sonlandırılması biçimindedir (Bkz. Resim 4.236 a - 4.243). Çiçeklikler ise ya boyuna dikdörtgen bir çerçevenin kaş kemerle sonlandırılması ya da ahşap çerçeve olmaksızın niş şeklinde kaş kemerle sonlandırılması formundadırlar (Bkz. Resim 4.229 b - 4.230 b - 4.232- 4.233 - 4.234 b - 4.235 b - 4.236 b -4.237- 4.240 b - 4.241 b). Yalnızca ikinci kat kuzeybatı odada bulunan çiçeklik; ahşap çerçeve olmaksızın niş şeklinde basık kemerle sonlandırılmış ve kenarlarına dikey iki ahşap pervaz yerleştirilmiştir (Bkz. Resim 4.244). Oda girişleri; bir tarafı duvar bir tarafı da ahşap dolaplarla sınırlandırılarak orta kısmın ahşapla çevrelenerek kaş kemerle sonlandırılması şeklindedir (Bkz. Resim 4.234 a - 4.236 a - 4.242 - 4.243). Merdiven korkulukları, üç boğumlu, tornada çekilmiştir (Bkz. Resim 4.231 - 4.238).

Katalog No: 14

Adı: Mercanlar Evi ¹⁹³

Adres: Demirciler Mahallesi Fevzi Paşa Caddesi No:8

İnceleme Tarihi: 10.06.2014 – 21.09.2017

Şekil No: 4.28 - 4.30

Fotoğraf No: 4.248 - 4.257

Yapı, Fevzi Paşa caddesinde, güneye doğru hafif meyilli bir arazi üzerine doğu batı yönünde dikdörtgen bir kütle halinde inşa edilmiştir (Resim 4.248). Günümüzde herhangi bir yapıyla bitişik nizam değildir. Fakat güney cephenin masif görüntüsü ve pencere kalıntıları bu cephe itibariyle önceden bir yapı ile bitişik olduğu kanısını oluşturmuştur. Güney ve batı cepheler itibariyle yapıya ait olan hizmet mekânları ile kısmen bitişiktir. Zemin üzerine iki kat halinde inşa edilen ev, üç tarafa eğimli kırma çatı ile örtülerek çinko kaplanmıştır. Çatının uzantısından ibaret saçak altları boş bırakılmıştır.

Kitabesi bulunmadığından banisi ve inşa tarihi kesin belirlenememekle birlikte, cephe ve süsleme özelliklerinden hareketle 19 yy. sonu ile 20. yy. başlarına tarihlendirilebilir¹⁹⁴.

Plan bakımından asli halini koruyan ev, resmi bir onarım görmeyen yapı, tescil edilmemiştir. Muhtelif tarihlerde iç mekâna yapılan eklemeler dışında herhangi bir onarım görmeden günümüze ulaşmıştır. Günümüzde kullanılmayan ev oldukça bakımsız vaziyettedir.

Binanın inşasında taş, ahşap, çinko ve metal malzeme kullanılmıştır. Taş bir zemin üzerine yerleştirilen ahşap direk ve kirişlerden oluşan iskeletin araları ahşap malzeme ile doldurulmuştur ve üzeri çamur ile saman karışımı sıvayla kaplanmıştır. Kuzey cephenin bazı kısımlarında sıvaların döküldüğü kısımlardan bağdadi tekniği kullanıldığı görülmektedir. Ahşap evin en çok kullanılan yapı malzemesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Binanın iskeleti dışında dış ve oda kapıları, tavan ve yer döşemeleri, pencereler, dolaplar, çiçeklikler,

---

¹⁹³ Yapının şu anki sahibi Nazif Ergül'den alınan bilgidir.

¹⁹⁴ Yapının, tarihlendirmesine ilişkin geniş değerlendirme, "Karşılaştırma ve Değerlendirme" bölümünde açmış olduğumuz "Tarihlendirme" başlığı altında ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

merdivenler, korkuluklar, katları birbirinden ayıran silmeler ve çıkmaları taşıyan konsollar ahşap malzeme ile yapılmıştır. Zemin katın tamamında taş malzeme kullanılmıştır. Sınırlı kullanım alanına sahip olan metal malzeme, giriş kapıları üzerinde yer alan kibaralarda, oda kapılarında ve dolaplarda kullanılmıştır. Çinko malzeme ise yapı ve hizmet alanlarının çatı kaplama malzemesidir.

Yapının esas cephesini doğu cephe teşkil etmektedir. Doğrudan sokağa yönelen doğu cephesinin güney kenarına doğru boyuna dikdörtgen bir kapı açıklığı yer almaktadır. Kapı açıklığının üst tarafına enine dikdörtgen bir pencere açıklığı hazırlanmıştır ve bu açıklığın üzerine de ince ahşap çitelerin çapraz konulması ile oluşturulan basit kafes yerleştirilmiştir. Zemin kat hizmet alanları olarak kullanıldığı için dışı kapalıdır; bu nedenle bir küçük enine dikdörtgen pencere açıklığı yer almaktadır. Cephenin güney köşesinden birinci ve ikinci katta birer köşe çıkması mevcuttur. Birinci kat köşe çıkmanın ön yüzünde iki, kuzeye bakan yan yüzünde bir boyuna dikdörtgen giyotin pencere açıklığı bulunmaktadır. Birinci kat itibariyle kuzeye doğru gönyeli çıkma yer almaktadır. Gönyeli çıkma ön yüzünde yer alan iki boyuna dikdörtgen pencere açıklığından ibarettir. İkinci kat itibariyle güney köşede birinci kat çıkma ile eşit boyutta bir çıkma bulunmaktadır. Çıkma ön yüzünde iki kaş kemerli giyotin, kuzeye bakan yan yüzünde bir boyuna dikdörtgen pencere açıklığından ibarettir. İkinci kat itibariyle kuzeye doğru birinci katta olduğu gibi gönyeli çıkma bulunmaktadır. Çıkmanın ön yüzünde üç boyuna dikdörtgen pencere açıklığı yer almaktadır. İkinci kat gönyeli çıkmayı içi dolu ahşap konsol taşımaktadır. Ayrıca bu cephe enine ve boyuna ahşap silmelerle belirginleştirilmiştir(Bkz.Resim 4.248).

Batı cephe itibariyle yapıya ait olan beşik çatılı hizmet mekânı ile kısmen bitişiktir. Beşik çatılı hizmet mekânının yapımında kullanılan malzemenin evin ana malzemesine uygun olmamasından dolayı bu bölümün yapıya sonradan eklendiği belirlenmiştir. Cephe kuzeybatıdan birinci ve ikinci katlarda köşe çıkması yapmıştır. Birinci kat köşe çıkmanın ön ve yan yüzünde herhangi bir açıklık yoktur. Birinci kat itibariyle güneye doğru çıkma yapmayan bölümde bir boyuna dikdörtgen giyotin pencere açıklığı bulunmaktadır. İkinci kat itibariyle köşe çıkmanın ön yüzünde boyuna dikdörtgen, güneye bakan yan yüzünde ise boyuna dikdörtgen giyotin pencere açıklığı yer almaktadır. İkinci kat güneye doğru çıkma yapmayan bölümde ise bir boyuna dikdörtgen ve bir küçük kare olmak üzere iki pencere açıklığı mevcuttur (Resim 4.249).

Güney cephe, yapıya sonradan ilave edildiği belirlenen sundurma çatı örtülü çinko kaplamalı hizmet mekânı ile kısmen bitişiktir. Tespitlerimize göre bu cephe önceden başka

bir yapı ile bitişiktir. Fakat bitişik olan komşu binanın yıkılmasından dolayı cephe açılarak masif görüntüsü ortaya çıkmıştır (Bkz. Resim 4.249).

Kuzey cepheden, doğrudan ara sokağa açılan çift kanatlı boyuna dikdörtgen kapı açıklığı bulunmaktadır. Kapı açıklığının üstünde enine dikdörtgen pencere açıklığı ve bu açıklığın üzerinde de ahşap çıtaların çapraz yerleştirilmesi ile oluşturulan ahşap kafes yer almaktadır. Zemin kat hizmet alanı olarak kullanılmasından dolayı yalnızca küçük kare bir pencere açıklığı mevcuttur. Birinci kat itibariyle, kat çıkması gibi gönyeli çıkma yapmıştır. Çıkmanın ön yüzünde dört tane boyuna dikdörtgen giyotin pencere açıklığı yer almaktadır. Bu pencere açıklıkların üzeri de yapıyı dış tehditlerden korumak amacıyla sac ve ahşap malzeme ile kapatılmıştır. İkinci kat cephe itibariyle kat çıkması görülmektedir. Çıkmanın yüzünde üçü giyotin olmak üzere dört boyuna dikdörtgen pencere açıklığı bulunmaktadır.. Cephe enine ve boyuna ahşap silmelerle belirginleştirilmiştir (Bkz. Resim 4.248).

Doğu ve kuzey cephelerden yapının zemin katı ile irtibatlı iki kapı bulunmaktadır. Doğu cephedeki tek kanatlı kapı enli tahtaların yan yana getirilmesi ile oluşturulmuş, göbeği basit geometrik şekildedir. Kuzey tarafta bulunan çift kanatlı ahşap kapı ise enli tahtaların yan yana getirilmesi ile oluşturulmuş, göbek kısmı basit geometrik şekildedir. İki kapı zemin kat taşlık diye tabir edilen hizmet alanı ile irtibatlıdır (Resim 4.250). Taşlık bölümünün kuzey tarafında odunluk olarak kullanılan hizmet mekânı, batı tarafında ise yapıya sonradan ilave edilen depo bölümü yer almaktadır (Şekil 4.28). Taşlık bölümü ters tavanlı ve zemini topraktır. Taşlık bölümünün güneydoğusunda bulunan ahşap merdivenle birinci kat iç sofaya çıkılmaktadır. Birinci kat sofa kuzey tarafta iki oda, batı tarafta tuvalet- banyo ve doğu tarafta bir eyvan bölümünden ibarettir (Resim 4.251 – Şekil 4.29). Sofanın kuzeydoğusunda bulunan pahlı girişli odanın orta aksına kaş kemerli ahşap paravanlı bölüm geçilerek ulaşılmakta ve bu odanın güney duvarında boydan boya ahşap dolap yer almaktadır (Resim 4.252). Sofanın kuzeybatısında pahlı girişli odanın orta aksına kaş kemerli ahşap paravanlı bölüm geçilerek ulaşılmakta ve bu odanın doğu duvarında ortada üç dilimli kemer ve aynalı kemerli uygulamalı ocak; ocağın yanlarında ise ahşap dolaplar yer almaktadır (Resim 4.253 a). Bu odanın güney duvarında ise kaş kemerli ahşap çiçeklik bulunmaktadır (Resim 4.253 b). Sofanın güneybatı tarafında ise tuvalet ve banyo bölümleri yer almaktadır. Sofanın kuzeyinde bulunan odaların arasında kalan bölümde kapalı eyvan bulunmakta ve giriş kapısının hemen yanında sofaya bakan duvarda kaş kemerli ahşap çiçeklik yer almaktadır (Resim 4.254). Eyvan bölümü, sofa ve odalardan biraz yüksek tutulmuştur. Sofanın güneydoğu duvarında bulunan ahşap merdivenle ikinci kat iç sofaya geçilmektedir. İkinci

kat sofa, kuzey tarafta iki oda ve batı tarafta bir tuvalet bölümünden ibarettir (Resim 4.255-Şekil 4.30). Sofanın kuzeydoğusunda bulunan başodaya çift kanatlı basit geometrik şekilli ahşap bir kapı ile girilmektedir (Bkz. Resim 4.255). Oda kapısının iki yanında birer kaş kemerli ahşap çiçeklik bulunmaktadır (Bkz. Resim 4.255). Başodanın orta aksına aynalı kemerli ahşap paravanlı bölüm geçilerek ulaşılmakta ve odanın kuzey duvarına boydan boya ahşap dolaplar yerleştirilmiştir (Resim 4.256). Sofanın kuzeybatısındaki düz girişli odanın orta aksına kaş kemerli ahşap paravanlı bölüm geçilerek ulaşılmaktadır. Odanın doğu duvarında ortada kaş kemer ve beş dilimli kemer uygulamalı ocak; ocağın iki yanında ahşap dolaplar yer almaktadır (Resim 4.257). Sofanın güneybatısında tuvalet bölümü yer almaktadır. Sofa ve odalar düz ahşap tavanlıdır.

Süsleme bakımından oldukça sade bir yapıdır. Cepheler itibariyle pencereler ve yapı giriş kapıları üzerindeki aydınlık açıklıklarının önüne yerleştirilen ahşap şebekeler dekoratif özellik göstermektedir. Kuzey ve doğu cephe giriş kapıları üzerinde aydınlık açıklığı şebekeleri; ahşap çıtaların çapraz şekilde üst üste konulması ile oluşturulan baklava dilim gözlü formdadır (Bkz. Resim 4.248). Doğu cephe itibariyle ikinci kat pencereler; boyuna dikdörtgen ahşap bir çerçevenin kaş kemerle sonlandırılması şeklindedir. Ayrıca hem doğu cephe hem kuzey cephe pencereleri; boyuna dikdörtgen çerçeveli ve üst lentoları şapka gibi yukarı uzantılı biçimdedir (Bkz. Resim 4.248).

Yapının içerisinde ise oda giriş, ocak ve çiçeklik uygulamaları dekoratiftir. Birinci kat kuzeydoğu ve kuzeybatı ile ikinci kat kuzeybatı oda girişleri; kaş kemerle sonlandırılmış ahşap paravan şeklindedir (Bkz. Resim 4.252-4.253-4.257). Yine ikinci kat kuzeydoğu başoda girişi; çift kanatlı kapıdan girilince iki taraf ahşap dolaplarla sınırlandırılarak orta bölüm aynalı kemerle sonlandırılmıştır (Bkz. Resim 4.256). Birinci kat kuzeybatı odada bulunan ocak; yaşmak aynalı kemerle baca kısmı ise niş şeklinde üç dilimli kemerle sonlandırılması biçimindedir (Bkz. Resim 4.253 a). İkinci kat kuzeybatı odada bulunan ocak; yaşmak kısmı kaş kemer, baca kısmı niş şeklinde beş dilimli kemerle sonlandırılması formundadır (Bkz. Resim 4.257). Çiçeklikler ise; boyuna dikdörtgen ahşap çerçevenin kaş kemerle sonlandırılması şeklinde oluşturulmuştur (Bkz. Resim 4.253b - 4.254-4.255).

Katalog No: 15**Adı:** Hasan Güzelce Evi¹⁹⁵**Adres:** Seviller Mahallesi Aşağı Tekke Sokak No:3**İnceleme Tarihi:** 07.06.2014 – 22.09.2017**Şekil No:** 4.31 - 4.33**Fotoğraf No:** 4.258 - 4.272

Yapı, Seviller Mahallesi'nde, doğuya doğru meyilli bir arazi üzerine kuzey - güney yönünde dikdörtgen bir kütle halinde inşa edilmiştir (Resim 4.258). Batı yanında Eski Hükümet Konağı (Katalog No:16) ile bitişik nizamdır. Güney tarafında bir bahçe ile sınırlıdır. Zemin üzerine iki kat halinde inşa edilen ev, kırma çatı ile örtülerek çinko ile kaplanmıştır. Çatının uzantısından ibaret saçak altları boş bırakılmıştır.

Kitabesi bulunmadığından banisi ve inşa tarihi kesin belirlenememekle birlikte, cephe ve süsleme özelliklerinden hareketle 19 yy. sonu ile 20. yy. başlarına tarihlendirilebilir¹⁹⁶.

Plan bakımından asli halini koruyan ev, içerisinde yakın zamana kadar oturulduğundan dolayı oldukça bakımlıdır. Bakım olarak, muhtelif tarihlerde iç mekânda yapılan onarımlar görülmektedir. Tescilli olmayan yapı, geleneksel konut mimarisi özelliklerini taşımasından dolayı oldukça önemlidir.

Binanın inşasında taş, ahşap, çinko ve metal malzeme kullanılmıştır. Taş bir zemin üzerine yerleştirilen ahşap direk ve kirişlerden oluşan iskeletin araları, ahşap malzeme ile doldurulmuştur, üzerine bağdadi tekniği uygulanarak sıva ile kaplanmış ve üzeri beyaz kireç ile boyanmıştır. Binanın iskeleti dışında dış ve oda kapıları, tavan ve yer döşemeleri, pencereler, dolaplar, merdivenler, çiçeklikler, korkuluklar, katları birbirinden ayıran silmeler ahşap malzeme ile yapılmıştır. Zemin katın tamamında taş malzeme kullanılmıştır.

---

¹⁹⁵ Evin sahibi Hasan Güzelce 'den alınan bilgidir.

¹⁹⁶ Yapının, tarihlendirmesine ilişkin geniş değerlendirme, "Karşılaştırma ve Değerlendirme" bölümünde açmış olduğumuz "Tarihlendirme" başlığı altında ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

Sınırlı kullanım alanına sahip olan metal malzeme, bahçeye ve yapıya giriş kapıları üzerindeki kabarlarda kullanılmıştır. Çinko malzeme ise yapının çatı örtü kaplamasıdır.

Yapının esas cephesini güney cephe teşkil etmektedir. Bu cephe dikdörtgen planlı bahçe ile sınırlıdır. Bahçenin batı tarafındaki kapı açıklığı sokağa açılmaktadır. Bu cephede, zemin kat hizmet alanları olarak kullanılmasına rağmen tamamen dışarıya kapalı değildir. Zemin kat itibariyle yapıya giriş yapılan boyuna dikdörtgen demir bir kapı açıklığı mevcuttur. Tespitlerimize göre demir kapı yapının esas giriş kapısı değildir. Kapı açıklığından sonra zemin kattan dışarıya açılan enine dikdörtgen bir pencere açıklığı bulunmaktadır. Cepheden, birinci ve ikinci kata ait tek köşe çıkması görülmektedir. Birinci kat itibariyle çıkmanın ön yüzünde bir boyuna dikdörtgen pencere açıklığı; ikinci katta ise çıkmanın ön yüzünde enine dikdörtgen bir pencere açıklığı bulunmaktadır. Çıkma altı düz ahşap çitalarla kaplanmıştır ve içi dolu dilimli ahşap konsollar ile desteklenmiştir. Çıkma yapmayan bölüm, birinci ve ikinci katlara ait birer boyuna dikdörtgen pencere açıklığından ibarettir. Cephe enine ve boyuna yerleştirilmiş ahşap silmelerle belirginleştirilmiştir (Resim 4.259).

Kuzey cephe bahçe duvarları ile sınırlandırılmıştır. Cephe itibariyle zemin katta herhangi bir açıklık mevcut değildir. Birinci kattan itibaren kat boyuna çıkma yapmıştır. Çıkmanın altı düz ahşap çitalarla kaplanmıştır ve iki ucu dilimli ahşap konsollar ile desteklenmiştir. Birinci kata ait bir boyuna dikdörtgen pencere açıklığı ile iki küçük kare pencere açıklığı bulunmaktadır. İkinci kat ise bir boyuna dikdörtgen pencere açıklığı ile bir küçük kare pencere açıklığından ibarettir. Cephe enine ve boyuna yerleştirilmiş ahşap silmelerle belirginleştirilmiştir (Bkz. Resim 4.258).

Doğu cephe, bahçe duvarları ile sınırlandırılmıştır. Zemin kat itibariyle iki boyuna dikdörtgen pencere açıklığı ile iki küçük kare pencere açıklığından ibarettir. Birinci ve ikinci katlara ait iki köşe çıkması görülmektedir. Birinci kat güney taraftaki çıkmanın ön yüzünde boyuna dikdörtgen; kuzey taraftaki çıkmanın ön yüzünde ise enine dikdörtgen pencere açıklığı bulunmaktadır. Çıkmaların arasında kalan bölümde ise enine dikdörtgen pencere açıklığı yer almaktadır. İkinci kata gelindiğinde güney tarafta ve kuzey tarafta yer alan köşe çıkmalarının ön yüzlerinde birer enine dikdörtgen pencere açıklığı görülmektedir. Çıkmaların arasında kalan bölümde de bir enine dikdörtgen pencere açıklığı ve bu açıklığın önünde de ahşap korkuluklu balkon gibi bir bölüm bulunmaktadır. Çıkmaların altı düz ahşap çitalarla kaplanmıştır ve iki ucu dilimli ahşap konsollar ile desteklenmiştir. Enine ve boyuna yerleştirilmiş ahşap silmelerle cephe belirginleştirilmiştir (Bkz. Resim 4.258).

Batı cephe Eski Hükümet Konağı (Katalog No:16) ile bitişik nizam olduğu için görülmemektedir. Tespitlerimize göre bu iki yapı önceden tek bir yapı iken daha sonra araya bir duvar örülerek iki ayrı yapı olarak kullanılmaya başlanmıştır. Gerek dış cephelerde iki ayrı yapı ayırımına varılmasının zorluğu gerekse yapı içerisinde bazı unsurların kesilerek diğer yapıda devam etmesi bu düşüncemizi pekiştirmiştir.

Güney cephenin orta kısmında boyuna dikdörtgen demir bir kapı açıklığı yer almaktadır. Bu kapı açıklığı doğrudan bahçeye açılmakta ve zemin kat iç sofa ile irtibatlıdır. Sofanın doğu tarafında bir oda, mahzen, birinci kata çıkan merdiven bölümü ve odunluk yer almaktadır (Resim 4.260- Şekil 4.31). Doğu tarafta bulunan odanın batı duvarında ahşap dolap içine yerleştirilmiş abdestlik kısmı, kuzey duvarında ise kaş kemerli ocak ve ahşap dolaplar yer almaktadır (Resim 4.261 a-b). Sofanın kuzeydoğu ucunda taş duvarlı, ters tavanlı odunluk bölümü bulunmaktadır. Oda ve merdiven bölümlerinin arasında ev sahibinin verdiği bilgiler doğrultusunda mahzen olarak kullanılan mekân yer almaktadır. Bu mekâna giriş küçük bir delik şeklindedir. Oda ve sofa tavanı basit geometrik şekilde ve üzeri beyaz boyalıdır. Sofanın oda ve odunluk arasında kalan kısmında bulunan kapı ile birinci kata çıkan tek kollu ahşap merdivenin bulunduğu bölümüne geçilmektedir. Tek kollu birinci kata çıkış merdiven boşluğu tavanı basit geometrik şekilde ve üzeri boyalıdır (Resim 4.262 a-b). Tek kollu ahşap dönel merdivenle birinci kat iç sofaya geçilmektedir. Sofa doğu tarafında iki oda ve eyvan, batı tarafında ise mutfak ve tuvalet bölümlerinden ibarettir (Resim 4.263- Şekil 4.32). Sofanın güneydoğusundaki düz girişli odanın batı duvarının orta kısmında kaş kemer ve aynalı kemer uygulamalı ocak; ocağın yanlarında ise ahşap dolaplar yer almaktadır (Resim 4.264). Ocağın doğu tarafındaki dolabın içerisine lavabo ve ayrıca kapaklı dolap yerleştirilmiştir. Sofanın kuzeydoğusunda pahlı girişi bulunan odanın hemen giriş kapısının arkasında ve güney duvarında ahşap dolap uygulamaları görülmektedir (Resim 4.265 a). Bu odanın batı duvarında ise kaş kemerli ahşap çiçeklik bulunmaktadır (Resim 4.265 b). Sofanın kuzeybatısında tuvalet, güneybatısında ise mutfak bölümü yer almaktadır (Resim 4.266 a-b). Sofanın doğu tarafında bulunan eyvan bölümünden tek kollu ahşap merdivenle ikinci kat iç sofaya çıkılmaktadır. Sofa doğu tarafta iki oda ve eyvan, batı tarafta ise depo ve tuvalet bölümlerinden ibarettir (Resim 4.267 a - Şekil 4.33). Sofanın batı duvarında boyuna dikdörtgen ahşap bir çiçeklik bulunmaktadır (Resim 4.267 b). Sofanın güneydoğu tarafında düz girişi ve basit geometrik şekilli kapısı bulunan odanın batı duvarında ortada kaş kemer ve aynalı kemer uygulamalı ocak; ocağın yanlarında ahşap dolaplar bulunmaktadır (Resim 4.268). Kuzeydoğu tarafta bulunan düz girişli oda oldukça sadedir. Yalnızca odanın batı

tarafında ahşap dolap uygulaması yer almaktadır (Resim 4.269). Sofanın güneybatısında depo olarak kullanılan bölüm, kuzeybatısında ise tuvalet bölümü bulunmaktadır (Resim 4.270 a-b). Sofa ve odalar düz ahşap tavanlıdır. Oda kapıları ise basit geometrik şekildedir (Bkz. Resim 4.268).

Süsleme bakımından oldukça sade bir yapıdır. Cepheler itibariyle süsleme açısından bir özellik bulunmamaktadır. Yapının içerisinde ise ocak, tavan, oda kapıları ve çiçeklikler dekoratif özellik göstermektedir. Zemin kat odada bulunan ocak; yaşmak kısmının kaş kemerle sonlandırılması formundadır (Bkz. Resim 4.261 b). Birinci kat ve ikinci kat sofanın güneydoğusunda bulunan odalardaki ocaklar; yaşmak kısımlarının kaş kemerle, baca kısımlarının niş şeklinde kaş kemerle sonlandırılması şeklindedirler (Bkz. Resim 4.264 - 268).

Birinci kata çıkış merdiven sahanlığının tavanı; en dışta dendanlı bir kuşak, daha sonra boyuna dikdörtgen bir kuşak ve bu kuşağın içerisinde çıtalarla oluşturulmuş baklava dilim deseni; orta kısımda ise boyuna dikdörtgen bir alanın çıtalarla sekiz kareye bölünmesi, her dört kareye dört kollu yıldız yerleştirilmesi ve boşluklarında yine çıtalarla oluşturulan çokgenlerle doldurulması şeklindedir (Resim 4.271). İkinci kat oda kapıları; oyma tekniğiyle on bölüme ayrılmış ve bu bölümlerde dikdörtgen ve üçgen formda tasarlanmıştır (Resim 4.272). Birinci kat kuzeydoğu odada bulunan çiçeklik; boyuna dikdörtgen ahşap çerçevenin içerisinde niş şeklinde bulunan ahşap kuşağın kaş kemerle sonlandırılması şeklindedir (Bkz. Resim 4.265 b). İkinci kat sofada bulunan çiçeklik; boyuna dikdörtgen ahşap çerçevenin niş şeklinde duvara yerleştirilmesi biçimindedir (Bkz. Resim 4.267 b)

Katalog No: 16

Adı: Eski Hükümet Konağı¹⁹⁷

Adres: Seviller Mahallesi Aşağı Tekke Sokak No:1

İnceleme Tarihi: 07.06.2014 – 22.09.2017

Şekil No: 4.34 - 4.36

Fotoğraf No: 4.273 - 4.296

Yapı, Seviller Mahallesi'nde, kuzeye doğru hafif meyilli bir arazi üzerine kuzey güney yönünde dikdörtgen bir kütle halinde inşa edilmiştir (Resim 4.273). Doğu cephe itibariyle Hasan Güzelce'nin evi (Katalog No:15) ile bitişik nizamdadır. Güney tarafında bir bahçe ile sınırlıdır. Zemin üzerine iki kat halinde inşa edilen ev, kırma çatı ile örtülerek çinko kaplanmıştır. Çatının uzantısından ibaret saçak altları boş bırakılmıştır, herhangi bir kaplama yapılmamıştır.

Kitabesi bulunmadığından banisi ve inşa tarihi kesin belirlenememekle birlikte, cephe ve süsleme özelliklerinden hareketle 19 yy. sonu ile 20. yy. başlarına tarihlendirilebilir¹⁹⁸.

Plan bakımından asli halini koruyan ev, tescil edilmemiştir. Bu yüzden resmi olarak bakım ve onarıma uğramamıştır. Sadece güney, kuzey ve batı cephelerde bazı pencereler ahşap malzeme ile doldurularak kapatılmıştır. Günümüzde bakımsız vaziyette olan ev, boş durumdadır.

Binanın inşasında taş, ahşap, çinko ve metal malzeme kullanılmıştır. Taş bir zemin üzerine yerleştirilen ahşap direk ve kirişlerden oluşan iskeletin araları, ahşap malzeme ile doldurulmuştur. Yalnızca kuzey cephenin bir bölümü hariç sıvalar dökülmüştür. Bu sayede yapının inşa teknik ve malzemesi kolaylıkla tespit edilebilmiştir. Ahşap evin en çok kullanılan yapı malzemesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Binanın iskeleti dışında dış ve oda kapıları, tavan ve yer döşemeleri, pencereler, dolaplar, çiçeklikler, merdivenler, korkuluklar,

---

¹⁹⁷ Yapının sahibi Hasan Güzelce'den alınan bilgidir.

¹⁹⁸ Yapının, tarihlendirmesine ilişkin geniş değerlendirme, "Karşılaştırma ve Değerlendirme" bölümünde açmış olduğumuz "Tarihlendirme" başlığı altında ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

katları birbirinden ayıran silmeler, çıkmaları taşıyan konsollar ve cephe kaplama ahşap malzeme ile yapılmıştır. Zemin katın tamamında taş malzeme kullanılmıştır. Sınırlı kullanım alanına sahip olan metal malzeme bahçe ve giriş kapıları üzerinde yer alan kabarlarda kullanılmıştır. Yapının çatı örtü kaplama malzemesi çinkodur.

Yapının esas cephesini batı cephe teşkil etmektedir. Doğrudan sokağa yönelen batı cephesinin orta bölümünde boyuna dikdörtgen çift kanatlı ahşap bir kapı açıklığı yer almaktadır. Kapı açıklığının üst tarafındaki enine dikdörtgen açıklık ahşap malzeme ile kapatılmıştır. Zemin kat hizmet alanları olarak kullanıldığı için dışa kapalıdır; bu nedenle kapı açıklığı haricinde başka açıklık yer almamaktadır. Cephenin köşelerinden birer çıkma bulunmaktadır. Birinci kat güney köşede yer alan çıkmanın ön yüzünde boyuna dikdörtgen kuzeye bakan yan yüzünde ise boyuna dikdörtgen bir giyotin pencere açıklığı yer almaktadır. Kuzey köşede yer alan çıkmanın ön yüzünde üzeri ahşap malzeme ile kapatılmış enine dikdörtgen pencere açıklığı, güneye bakan yan yüzünde ise boyuna dikdörtgen giyotin pencere açıklığı bulunmaktadır. Çıkmaların arasında kalan bölümde ise üzeri ahşap malzeme ile kapatılmış bir enine dikdörtgen pencere açıklığı görülmektedir. İkinci kat güney köşedeki çıkmanın ön yüzünde üzeri ahşap malzeme ile kapatılmış enine dikdörtgen pencere açıklığı ile içleri ahşap malzeme ile doldurularak kapatılmış iki boyuna dikdörtgen pencere açıklığı, kuzeye bakan yan yüzünde ise boyuna dikdörtgen bir giyotin pencere açıklığı bulunmaktadır. Kuzey köşede bulunan çıkmanın ön yüzünde üzeri ahşap malzeme ile kapatılmış enine dikdörtgen pencere açıklığı ile içi ahşap malzeme doldurularak kapatılmış boyuna dikdörtgen pencere açıklığı, güneye bakan yan yüzünde ise boyuna dikdörtgen bir giyotin pencere açıklığı yer almaktadır. Çıkmaların arasında kalan bölümde ise üzeri ahşap malzeme ile kapatılmış yuvarlak kemerli iki pencere açıklığı görülmektedir. Çıkmaların ön yüzlerinde bulunan pencerelerden biri hariç üzerleri ahşap malzeme ile kapatılmıştır. Çıkmaların altı düz ahşap çıtalarla kaplanmıştır ve iki ucu dilimli ahşap konsollar ile desteklenmiştir. Ayrıca bu cephe boyuna ahşap silmelerle belirginleştirilmiştir (Bkz. Resim 4.273).

Doğu yanı itibariyle Hasan Güzelce'nin evine tamamen bitişik olduğundan duvar dokusu hiç görülememektedir. Çatı örtüsü, cephe düzenlemesi, bahçe ve içyapı özelliklerinden yola çıkılarak bu iki yapının başlangıçta tek yapı olarak kullanıldığı belirlenmiştir. Muhtelif zamanda araya bir duvar örülerek yapı ikiye bölünmüş ve günümüzde iki ayrı ev olarak karşımıza çıkmaktadır.

Güney cephe, batı cepheden sonra evin en hareketli cephesidir. Güney tarafta dikdörtgen planlı bir bahçesi mevcuttur. Bu bahçe Hasan Güzelce'ye ait olan ev ile ortak kullanılmaktadır. Zemin kat hizmet alanları için kullanıldığından dolayı bahçeye açılan boyuna dikdörtgen kapı açıklığından başka açıklık bulunmamaktadır. Cephe itibariyle birinci ve ikinci katlarda eşit büyüklükte tek köşe çıkması mevcuttur. Birinci kata ait olan köşe çıkmanın ön yüzünde üzeri ahşap malzeme ile kapatılmış enine dikdörtgen pencere açıklığı ile içleri ahşap malzeme doldurularak kapatılmış iki boyuna dikdörtgen pencere açıklığı bulunmaktadır. İkinci kata ait olan köşe çıkmanın ön yüzünde birinci katta olduğu gibi üzeri ahşap malzeme ile kapatılmış enine dikdörtgen pencere açıklığı ile içleri ahşap malzeme doldurularak kapatılmış iki boyuna dikdörtgen pencere açıklığı ve çıkmanın doğuya bakan yan yüzünde bir boyuna dikdörtgen giyotin pencere açıklığı yer almaktadır. Çıkmanın altı düz ahşap çıtalarla kaplanmıştır ve içi dolu dilimli ahşap konsol ile desteklenmiştir. Birinci ve ikinci kat itibariyle çıkma yapmayan bölümler birer yuvarlak kemerli pencere açıklığından ibarettir. Cephe itibariyle sıvanın dökülmesinden dolayı duvar dokusu rahatlıkla görülebilmektedir (Resim 4.274).

Kuzey cephe bahçe duvarı ile sınırlandırılmıştır. Zemin kat, hizmet alanlarına ayrıldığından yalnızca odunluğa açılan boyuna dikdörtgen bir kapı açıklığı mevcuttur. Birinci ve ikinci katlar cephe boyunca boyda boya çıkma yapmıştır. Birinci katta üzeri ahşap malzeme ile kapatılmış enine dikdörtgen pencere açıklığı ile iki küçük kare pencere açıklığı bulunmaktadır. Küçük kare pencere açıklıklarından birisini içi ahşap malzeme doldurularak kapatılmıştır. Bu katta sıvaların döküldüğü yerlerde bağdadi tekniği kullanıldığı görülmektedir. İkinci katta ise bir üzeri ahşap malzeme ile kapatılmış enine dikdörtgen pencere açıklığı ile içleri ahşap malzeme ile doldurulmuş iki boyuna dikdörtgen pencere açıklığı görülmektedir. Çıkmanın altı düz ahşap çıtalarla kaplanmıştır ve içi dolu dilimli ahşap konsol ile desteklenmiştir (Bkz. Resim 4.273).

Güney cephenin orta bölümünde boyuna dikdörtgen bir kapı açıklığı yer almaktadır. Kapı açıklığı zemin katta yer alan hizmet alanı ile irtibatlıdır (Şekil 4.34). Hizmet alanının doğu tarafında duvardan orta aksa doğru çıkıntılı iki bölümünde de kaş kemer uygulamalı ocak; ocağın yanında ahşap dolap yer almaktadır (Resim 4.275). Bu alanın kuzey tarafında bulunan kapı taş duvarlı odunluk ve birinci kata çıkış merdivenin bulunduğu bölüme açılmaktadır. Bu bölümün batı tarafında bulunan çift kanatlı kapı, doğrudan sokağa açılmaktadır. Günümüzde yapıyı dış tehditlerden korumak amacıyla kapının üzeri kapatılmıştır. Yine bu bölümün kuzey tarafında bulunan taş duvarlı odunluk kısmından

kuzey tarafa açılan bir başka kapı yer almaktadır (Resim 4.276). Hizmet alanının kuzey taraf dış duvarına bitişik tek kollu dönel ahşap merdivenle birinci kat iç sofaya çıkılmaktadır (Resim 4.277). Birinci kat iç sofa batı tarafta iki oda ve eyvan, doğu tarafta ise tuvalet ve depo bölümlerinden ibarettir (Resim 4.278 – Şekil 4.35). Sofanın güneybatısında pahlı girişi bulunan odanın doğu duvarında ortada kaş kemer ve yuvarlak kemer uygulamalı ocak; kuzey duvarında ise iki yuvarlak kemerli çiçeklik ve çiçekliklerin ortalarında yalancı tablalı kapaksız ahşap dolap yer almaktadır (Resim 4.279-4.280). Odanın tavanı çitakari tekniğinde geometrik desenlerle süslenmiştir (Resim 4.281). Kuzeybatı tarafta düz girişli odanın güney duvarında giriş kapısının hemen arkasında odanın orta aksına doğru çıkıntı yapan ahşap dolap ve doğu duvarında kaş kemerli çiçekliği bulunmaktadır (Resim 4.282). Oda tavanı çitakari tekniğinde geometrik desenlerle bezenmiştir (Resim 4.283). Sofanın kuzeydoğu tarafında tuvalet bölümü bulunmaktadır (Resim 4.284). Güneydoğu tarafta ise depo gibi kullanılan bir kısım yer almaktadır. Sofanın batı tarafında iki odanın arasında bulunan eyvan kısmında bulunan ahşap merdivenle ikinci kat iç sofaya çıkılmaktadır (Resim 4.285). İkinci kat iç sofa, batı tarafta iki oda ve eyvan, doğu tarafta eyvan ve tuvaletten ibarettir (Resim 4.286 a – Şekil 4.36). Sofanın doğu duvarında kaş kemerli bir çiçeklik bulunmaktadır (Resim 4.286 b). Bu yapı Hasan Güzelce evi (Katalog No:15) ile birlikte tek bir yapı iken daha sonra aralarında bir duvar örülerek iki ayrı yapıya dönüştürülmüştür. İkinci kat sofa tavanı bu değerlendirmemizi kanıtlamaktadır. Tavana baktığımızda sadece yarı kısmını görmekteyiz (Resim 4.287). Sofanın güneybatısında pahlı girişli odanın doğu duvarının ortasında iki bölümde de yuvarlak kemer uygulamalı ocak; ocağın yanlarında dolap bulunmaktadır. (Resim 4.288). Bu odanın kuzey duvarında iki yuvarlak kemerli çiçeklik ve çiçekliklerin ortasında yalancı tablalı kapaksız ahşap dolap uygulaması yer almaktadır (Resim 4.289). Ayrıca odanın geometrik bezemeli tekne tavanı bulunmaktadır (Resim 4.290). Kuzeybatıdaki pahlı girişli odanın kuzey duvarında odanın orta aksına çıkıntılı ahşap dolap düzenlemesi ve güney duvarında yan yana üç tane boyuna dikdörtgen ahşap çerçeve bulunmaktadır (Resim 4.291). Odanın tekne tavanı çitakari tekniğiyle geometrik desenlerle donatılarak süslenmiştir (Resim 4.292). Sofanın kuzeydoğu tarafında tuvalet bölümü, batı ve güneydoğu taraflarında ise üç tarafı kapalı eyvanlar yer almaktadır.

Süsleme bakımından cepheler itibariyle oldukça sade olmasına rağmen iç tezyinatı açısından yoğunluk görülmektedir. Cepheler itibariyle güney cephe pencereleri; boyuna dikdörtgen ahşap pervazın kaş kemerle sonlandırılması şeklindedir (Bkz. Resim 4.274).

Yapının içerisinde ise ocak, çiçeklik ve tavanlar dekoratif özellik göstermektedir. Zemin kat hizmet alanında bulunan ocak; yaşmak kısmı ve baca kısmı kaş kemerle sonlandırılması biçimindedir (Bkz. Resim 4.275). Birinci kat güneybatı odada bulunan ocak; yaşmak kısmı kaş kemerle, baca kısmı boyuna dikdörtgen bir çerçeve içerisinde niş şeklinde yuvarlak kemerle sonlandırılması şeklinde düzenlenmiştir (Bkz. Resim 4.279). İkinci kat güneybatı odada yer alan ocak; yaşmak kısmı yuvarlak kemerle, baca kısmı ise kare bir çerçeve içerisinde niş şeklinde yuvarlak kemerle sonlandırılması biçiminde uygulanmıştır (Bkz. Resim 4.288).

Yapı içerisinde birinci kat kuzeybatı odada bulunan çiçeklik; boyuna dikdörtgen ahşap çerçevenin kaş kemerle sonlandırılması şeklindedir (Bkz. Resim 4.282). Birinci ve ikinci kat güneybatı odalarda bulunan çiçeklikler; iki tane, birbirine simetrik ve eşit boyutta ahşap çerçeveli yuvarlak kemerle sonlandırılmışlardır ve ortalarında yalancı tablalı kapaksız ahşap dolap ile birlikte uygulanmıştır (Bkz. Resim 4.280 – 4.289).

Süsleme açısından konağın en önemli öğeleri oda tavanlarıdır. Yapının bütün odalarında tavan süslemesi görülmektedir. Birinci kat güneybatı oda tavanı; iki bölümden oluşmakta, tavanı çevreleyen dış kuşak içerisinde zikzak deseni dört tarafı iki şerit halinde suyolu şeklinde dolaşmaktadır. Tavanın göbek kısmı ise; çıtaların çapraz şekilde çakılması ile kare ve boyuna dikdörtgen formlarla donatılmış, çapraz şekilde iki ayrı testere dişli suyolu köşelere birleştirilmiştir (Bkz. Resim 4.281- 4.293). Birinci kat kuzeybatı oda tavanı; dış kuşak içerisinde zikzaklar dört köşeyi kesintisiz dolaşmaktadır, orta göbek kısmında kırk kollu yıldız motifi ve bu motifin ortasında daire içerisinde on iki kollu yıldız bulunmaktadır. Orta kısmının etrafı dış kuşak bölümüne kadar olan kısım çıtaların düşey ve yatay çakılması sonucu oluşturulmuş baklava dilimi formlarla donatılmış ve dış kuşağa birleşen testere dişli daire göbek kısmını çepeçevre sarmıştır (Bkz. Resim 4.283- 4.294). İkinci kat güneybatı oda tavanı; tekne tavanlı olup göbek kısmından taşkın olan bölüm iki kuşak şeklindedir. İç kuşak içerisi çıtaların gelişi güzel çakılarak farklı geometrik formlarla donatılmış, dış kuşak içerisi ise iki şerit halinde zikzak motifin suyolu şeklinde dört tarafı kesintisiz dolaşması şeklindedir. Orta bölümü ise dışta bir kuşak dolaşmaktadır. Kuşağın içerisi ise iki şerit halinde zikzak motifin suyolu şeklinde dört tarafı kesintisiz dolaşması biçimindedir. Tavanın orta bölümü çıtaların çapraz şekilde yerleştirilmesi ile oluşturulan baklava dilimi form ile donatılması şeklindedir (Bkz. Resim 4.290 – 4.295). İkinci kat kuzeybatı oda tavanı; tekne tavanlı olup dışarıya taşkın bölüm iki kuşaktan oluşmaktadır. Dıştaki kuşağın içerisi baklava dilimi deseni ile donatılmış, içteki kuşak içerisi ise iki şerit halinde zikzak motifin suyolu

şeklinde dört tarafı kesintisiz dolaşması şeklindedir. Orta bölümü ise dışta bir kuşak dolaşmaktadır. Kuşağın içerisi ise iki şerit halinde zikzak motifin suyolu şeklinde dört tarafı kesintisiz dolaşması biçimindedir. Tavanın göbek kısmında daire içerisinde kırk kollu yıldız, dört köşede ise on iki kollu yıldızlar yer almaktadır. Orta bölümünü etrafını testere dişi dolanmakta, yıldızlar dışındaki kısımlar baklava dilimi deseni ile donatılmıştır. Orta bölümün dışından bir kuşak dolanmaktadır. Kuşağın içerisi iki şerit halinde zikzak motifin suyolu şeklinde dört tarafı kesintisiz dolaşması biçimindedir (Bkz. Resim 4.292 – 4.296).

Katalog No: 17

Adı: Çakırların Evi¹⁹⁹

Adres: Sevriller Mahallesi Aşağı Tekke Sokak No:2

İnceleme Tarihi: 13.06.2013 – 22.09.2017

Şekil No: 4.37 – 4.38

Fotoğraf No: 4.297 - 4.304

Yapı, Aşağı Tekke Sokak'ta, güneye doğru hafif meyilli bir arazi üzerine doğu batı yönünde dikdörtgen bir kütle halinde inşa edilmiştir (Resim 4.297). Batı taraf itibariyle yapıya ait olan beşik çatı örtülü marsilya kiremit kaplamalı hizmet mekânı ile kısmen bitişik nizamdır. Güney ve batı cepheler bahçe ile çevrelenmiştir. Zemin kat üzerine iki kat halinde inşa edilen ev, kırma çatı ile örtülerek marsilya kiremit ile kaplanmıştır. Birinci kat ara kat vazifesi görmektedir. Çatının uzantısından ibaret saçak altları boş bırakılmıştır.

Kitabesi bulunmadığından banisi ve inşa tarihi kesin belirlenememekle birlikte, ev sahiplerinden aldığımızı bilgilere göre 20.yüzyılda yapıldığı sanılmaktadır²⁰⁰.

Plan bakımından asli halini koruyan ev, resmi olarak herhangi bir onarıma uğramamıştır. Yapının cephelerinde sıvaların yer yer döküldüğü görülmüştür. Yakın zamana kadar oturlan evde şu an oturan yoktur. Zemin kat kemer deposu olarak kullanılmaktadır. Evde son zamanlara kadar yaşayan olduğundan oldukça temiz ve bakımlıdır.

Binanın inşasında taş, ahşap, çinko ve metal malzeme kullanılmıştır. Taş bir zemin üzerine yerleştirilen ahşap direk ve kirişlerden oluşan iskeletin araları, tuğla malzeme ile doldurulmuş ve üzerine bağdadi tekniği uygulanarak geleneksel sıva ile kaplanmıştır. Ahşap evin en çok kullanılan yapı malzemesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Binanın iskeleti dışında dış ve oda kapıları, tavan ve yer döşemeleri, pencereler, dolaplar, merdivenler, korkuluklar, katları birbirinden ayıran silmeler ve çıkmaları taşıyan bindirmeler ahşap malzeme ile yapılmıştır. Zemin katın tamamında taş malzeme kullanılmıştır. Tuğla malzeme ise birinci ve ikinci kat cephelerinde ahşap çatının arasına dolgu malzemesidir. Sınırlı kullanım

---

¹⁹⁹ Ev sahibinin akrabası Mustafa Çiloğlu'ndan alınmış bilgidir.

²⁰⁰ Yapının, tarihlendirmesine ilişkin geniş değerlendirme, "Karşılaştırma ve Değerlendirme" bölümünde açmış olduğumuz "Tarihlendirme" başlığı altında ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

alanına sahip olan metal malzeme, giriş kapısı üzerinde, bahçe kapısının üzerinde ve oda kapı kollarında mevcuttur.

Yapının esas cephesini doğu cephe teşkil etmektedir. Doğrudan sokağa yönelen doğu cephesinin tam ortasında boyuna dikdörtgen çift kanatlı ahşap bir kapı açıklığı yer almaktadır. Kapı açıklığının üst tarafına enine dikdörtgen bir pencere açıklığı hazırlanmıştır Zemin kat hizmet alanları olarak kullanıldığı için dışı kapalıdır; herhangi bir açıklık mevcut değildir. Ara kat, güney kenarda enine dikdörtgen pencere açıklığından ibarettir. İkinci kat daha hareketli olup köşelerden birer çıkma yapmıştır. Bu çıkmaların altı düz ahşap çıtalarla kaplanmıştır. Çıkmaların ön yüzlerinde birer enine dikdörtgen pencere açıklığı vardır. Çıkmaların arasında kalan orta kısımda da bir enine dikdörtgen pencere açıklığı daha mevcuttur. Ayrıca cephe enine ve boyuna ahşap silmelerle cephe belirginleşmiştir (Bkz. Resim 4.297).

Batı cephe yapıya ait olan hizmet mekânı ile kısmen bitişiktir. Kuzeybatı taraf bütün katlar itibariyle çıkıntı yapmıştır. Zemin kat itibariyle herhangi bir açıklık mevcut değildir. Birinci kat ara kat vazifesi görmekle birlikte güney tarafta enine dikdörtgen ve çıkmanın güneye bakan yan yüzünde kare olmak üzere iki pencere açıklığı bulunmaktadır. İkinci kat ise güney tarafta birbirine simetrik eşit boyutlarda iki boyuna dikdörtgen, çıkmanın ön yüzünde iki küçük kare pencere açıklığından ibarettir. Sıvaların döküldüğü yerlerde bağdadi tekniği rahatlıkla görülebilmektedir (Resim 4.298).

Güney cephe dikdörtgen planlı bir bahçe ile irtibatlıdır. Zemin kat itibariyle boyuna dikdörtgen bir kapı açıklığı ile güneydoğu tarafta küçük kare, güneybatı tarafta küçük boyuna dikdörtgen pencere açıklıklarından ibarettir. Güneydoğu tarafta bulunan pencerenin üzeri plastik malzeme ile tamamen kapatılmıştır. Birinci katta enine dikdörtgen iki pencere açıklığı yer almaktadır. İkinci kat ise güneydoğu taraftan köşe çıkmalı; çıkmanın ön yüzünde enine dikdörtgen pencere açıklığı bulunmaktadır. Kat itibariyle çıkmanın ön yüzünde yer alan pencere açıklığından sonra güneybatı tarafta eşit boyutta iki boyuna dikdörtgen pencere açıklığı yer almaktadır (Resim 4.299)

Kuzey cephe doğrudan sokakla bağlantılıdır. Cephe itibariyle bir enine dikdörtgen ve iki boyuna dikdörtgen pencere açıklıklarından ibarettir. Cephede yer yer sıvaların dökülmesi sebebiyle bağdadi tekniğini açık bir şekilde görmek mümkündür (Bkz. Resim 4.297).

Doğu cephenin ortasında boyuna dikdörtgen bir kapı açıklığı yer almaktadır. Kapı kanatları bir çifttir ve enli tahtaların yan yana sıralanmasından ibaret oyma tekniğiyle yapılmış enine ve boyuna dikdörtgen şekilleri barındıran yüzeyli olarak yapılmıştır. Kapı açıklığı zemin katta yer alan sofa ile irtibatlıdır. Sofanın güney ve batı tarafında hizmet işleri için kullanılan birer oda bulunmaktadır (Resim 4.300 – Şekil 4.37). Batı tarafta bulunan oda oldukça sade vaziyettedir ve kare bir pencere ile sofaya bakmaktadır. Sofanın güneyinde yer alan odanın batı duvarında iki bölümde de kaş kemer uygulamalı ocak ile ahşap dolap yer almaktadır (Resim 4.301). Sofanın doğu duvarında bulunan tek kollu merdivenle birinci kat sofaya giriş bölümüne çıkılmaktadır. Sofaya giriş bölümünden bir kapı ile iç sofaya girilmektedir. Birinci kat sofa güney tarafta iki oda ve batı tarafta tuvalet bölümünden ibarettir (Resim 4.302 – Şekil 4.38). Sofanın güneydoğusunda bulunan düz girişli odanın batı duvarında ortada yuvarlak kemerli niş şeklinde ocak, ocağın yanlarında ahşap dolaplar yer almaktadır (Resim 4.303). Sofanın güneybatısında bulunan düz girişli odanın kuzey duvarında ortada kaş kemerli ocak, ocağın yanlarında ahşap dolaplar bulunmaktadır (Resim 4.304). Sofanın batı tarafında tuvalet ve abdestlik bölümü yer almaktadır. Birinci kat sofaya giriş hazırlık bölümünün batı tarafından bir kapı ile ikinci kat çıkış merdiveninin olduğu kısma geçilmektedir. Ev sahibinin izni doğrultusunda ikinci kat incelenememiştir

Süsleme bakımından oldukça sade bir yapıdır. Cepheler itibariyle süsleme özelliği belirten öge bulunmamaktadır. Yapının içerisinde ise yalnızca ocaklarda dekoratif özellik bulunmaktadır. Zemin kat sofanın güneyinde hizmet alanı olarak kullanılan oda ve birinci kat güneybatı oda ocakları; yaşmak ve baca kısımlarının kaş kemerle sonlandırılması şeklindedir (Bkz. Resim 4.301 – 4.304).

Katalog No: 18

Adı: Saraç Nihat'ın Evi²⁰¹

Adres: Demirciler Mahallesi Köprübaşı Sokak No:7

İnceleme Tarihi: 06.06.2014 – 20.09.2017

Şekil No:

Fotoğraf No: 4.305 - 4.309

Yapı, Demirciler Mahallesi'nde, doğuya doğru hafif meyilli bir arazi üzerine doğu batı yönünde dikdörtgen bir kütle halinde inşa edilmiştir (Resim 4.305). Doğu cephe kısmen bir yapı ile bitişik nizamdır. Güney tarafında bir bahçe ile sınırlıdır. Zemin üzerine iki kat halinde inşa edilen ev, kırma çatı ile örtülerek çinko ile kaplanmıştır. Çatının uzantısından ibaret saçak altları boş bırakılmıştır.

Kitabesi bulunmadığından banisi ve inşa tarihi kesin belirlenememekle birlikte, cephe özellikleri ve ev sahibinin vermiş olduğu bilgiler doğrultusunda 20. yy. başlarına tarihlendirilebilir²⁰².

Plan bakımından asli halini koruyan ev, tespit edemediğimiz muhtelif tarihlerde iç mekâna yapılan eklemeler dışında, her hangi bir onarım görmeden günümüze ulaşmıştır. Günümüzde bakımlı vaziyette olan ev, konut olarak kullanılmaktadır.

Binanın inşasında taş, ahşap ve metal malzeme kullanılmıştır. Taş bir zeminden ibaret olan yapının katlarında kullanılan inşa malzemesi tespit edilememiştir. Yalnızca enine ve boyuna yerleştirilmiş ahşap silmeler görülmektedir. Ahşap evin en çok kullanılan yapı malzemesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Binanın iskeleti dışında dış ve oda kapıları, tavan ve yer döşemeleri, pencereler, dolaplar, merdivenler, korkuluklar, katları birbirinden ayıran silmeler ve çıkmaları taşıyan konsollar ahşap malzeme ile yapılmıştır. Zemin katın tamamında taş malzeme kullanılmıştır. Sınırlı kullanım alanına sahip olan metal malzeme,

---

²⁰¹ Ev sahibi Saraç Nihat'tan alınmış bilgidir.

²⁰² Yapının, tarihlendirmesine ilişkin geniş değerlendirme, "Karşılaştırma ve Değerlendirme" bölümünde açmış olduğumuz "Tarihlendirme" başlığı altında ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

pencere önlerine yerleştirilen şebekelerde ve giriş kapısı üzerinde yer alan kabarlarda kullanılmıştır.

Yapının esas cephesini batı cephe teşkil etmektedir. Doğrudan caddeye yönelen batı cephesinin zemin katı itibariyle dükkân olarak kullanılmaktadır. Dükkâna giriş yapılan iki tane boyuna dikdörtgen kapı açıklığı yer almaktadır. Zemin kat dükkân olması sebebiyle geniş yer tutan enine dikdörtgen pencere açıklıkları ile caddeye bakmaktadır. Bu cephe birinci kat itibariyle iki tane enine dikdörtgen pencere açıklığından ibarettir. İkinci kat ise ortadan tek çıkmalı; çıkmanın ön yüzünde boyuna dikdörtgen bir, yan yüzlerde ise boyuna dikdörtgen birer pencere açıklığı bulunmaktadır. Ayrıca ikinci kat cephenin güneybatı ve kuzeybatı taraflarında birer enine dikdörtgen pencere açıklığı daha bulunmaktadır. Çıkma iki bindirme ile desteklenmiş ve çıkmanın alt kısmı düz ahşap çıtalarla kaplanmıştır. Ayrıca bu cephe enine ve boyuna ahşap silmelerle belirginleştirilmiştir (Bkz. Resim 4.305).

Doğu cephe yapıya ait sundurma çatı örtülü çinko kaplamalı hizmet alanı ile kısmen bitişiktir. Bu yüzden zemin kat ve birinci kat itibariyle herhangi bir açıklık mevcut değildir. İkinci kat itibariyle ise orta kısımda yan yana iki küçük enine dikdörtgen pencere açıklıklarından ibarettir. Cephe bu haliyle masif bir görünüş yansıtmaktadır (Resim 4.306).

Güney cephe bir enine dikdörtgen bahçe ile sınırlıdır. Bahçeden sokağa çift kanatlı ahşap kapı açılmaktadır. Kapı kanatları basit geometrik şekildedir (Resim 4.307 a). Kapı üzerinde hem kapı halkası hem de kapı tokmağı olarak kullanılan dekoratif metal unsur bulunmaktadır. Yapının bu cephe itibariyle bahçeye açılmaktadır. Zemin kat itibariyle bahçeye açılan boyuna dikdörtgen ahşap bir açıklığı ve güneydoğu taraftan boyuna dikdörtgen pencere açıklığından ibarettir. Zemin kat bahçeye açılan kapı, enli tahtaların yan yana getirilmesi ile oluşturulmuş, basit düz yüzeylidir. Kapı üstünde bulunan enine dikdörtgen pencere açıklığının üzerinde ahşap muşabaka yer almaktadır (Resim 4.307 b). Birinci kat itibariyle ise üç enine dikdörtgen pencere açıklığından ibarettir. İkinci kat orta kısımdan üç tarafı açık bir balkon çıkmaktadır. Balkon korkulukları üç boğumlu ve tornada çekilmiştir. Balkona ikinci kat itibariyle çıkış kapısı bulunmamaktadır. Sadece balkonun bulunduğu bölüme boyuna dikdörtgen bir pencere açılmaktadır. Bu nedenle balkonun yapıya sonradan eklendiği kanısı oluşturmuştur. Boyuna dikdörtgen pencere açıklığı ve balkondan başka iki tane enine dikdörtgen pencere açıklığı daha bulunmaktadır (Resim 4.308).

Kuzey cephe doğrudan sokakla irtibatlıdır. Zemin katta iki tane boyuna dikdörtgen kapı açıklığı yer almaktadır. Kapı açıklıklarının doğu yanlarında birer enine dikdörtgen pencere açıklığı yer almaktadır. Dükkânın bir kısmı bu cepheye tamamen camlı olarak bakmaktadır. Birinci kat itibariyle iki enine dikdörtgen ve bir boyuna dikdörtgen giyotin pencere açıklıklarından ibarettir. İkinci kat ise doğu ve batı köşelerde birer çıkmalıdır. Doğu köşedeki çıkmanın ön yüzünde boyuna dikdörtgen, batı köşedeki çıkmanın ön yüzünde de bir boyuna dikdörtgen pencere açıklığı yer almaktadır. Çıkmaların arasında kalan bölümde ise enine dikdörtgen küçük bir pencere açıklığı bulunmaktadır. Bu cephe enine ve boyuna ahşap silmelerle belirginleştirilmiştir (Bkz. Resim 4.305).

Yapının içerisine girilemediğinde dolayı iç plan ve süsleme özellikleri belirlenememiştir. Bu yapı sadece cephe özellikleri açısından değerlendirilmiştir.

Süsleme bakımından oldukça sade bir yapıdır. Cepheler itibariyle balkon korkulukları, bahçe kapısı ve üzerindeki metal unsurlar ve bahçeye açılan kapı üzerindeki ahşap kafes dekoratif özellik göstermektedir. Üç tarafı açık balkon korkulukları üç boğumlu, tornada çekilmiş ve ahşaptadır. Bahçe kapısı çift kanatlı ve geometrik desenlidir. Ahşap kanat yüzeyleri üç bölüme ayrılmış; üst ve alt bölümlerde ikişer boyuna dikdörtgen oyma teknikli desen orta göbek kısmında ise birer enine dikdörtgen oyma teknikli desenden ibarettir (Bkz. Resim 4.307 a). Kapı üzerinde bulunan hem kapı tokmağı; uçları içeri doğru bükülmüş ve parmak izine benzer içeri geçmiş, ağzı yukarı doğru bir “C” harfine benzer, kapıya vurulan kısmı üç parmak izine benzer biçimde şişkincedir. Aynalık kısmı ise çeyrek daire şeklinde, delme yöntemiyle bitkisel motif oluşturularak tasarlanmıştır (Resim 4.309). Güney cephe itibariyle zemin kattan bahçeye açılan kapı üzerindeki pencere üzerindeki kafes; ahşap çıtaların çapraz konulması ile baklava dilim desenli göz oluşturulması şeklindedir (Bkz. Resim 4.307 b).

Katalog No: 19

Adı: Durmuş Hoca'nın Evi

Adres: Kabiller Mah. Çaybaşı Sok.

İnceleme Tarihi: 06.06.2014 – 21.09.2017

Şekil No: 4.39

Fotoğraf No: 4.310 - 4.321

Yapı, Kabiller Mahallesi'nde, güneye doğru hafif meyilli bir arazi üzerine doğu batı yönünde dikdörtgen bir kütle halinde inşa edilmiştir (Resim 4.310). Hiçbir cephe komşu binayla bitişik değildir. Güney tarafında bir bahçe ile sınırlıdır. Zemin üzerine iki kat halinde inşa edilen ev, kırma çatı ile örtülerek marsilya kiremit ve çinko ile kaplanmıştır. Çatının uzantısından ibaret saçak altları düz ahşap çıtalarla kaplanmıştır.

Kitabesi bulunmadığından banisi ve inşa tarihi kesin belirlenememekle birlikte, süsleme özelliklerinden hareketle 19 yy. ortası ile 20. yy. başlarına tarihlendirilebilir²⁰³.

Plan bakımından asli halini koruyan ev, tescil edilmemiştir. Tespit edemediğimiz muhtelif tarihlerde doğu cephenin bir kısmı tahrip olmuş ve daha sonra yapının aslına uymayan tuğla malzeme ile onarılmıştır. Günümüzde birinci katta oturan olmamasına rağmen oldukça bakımlı vaziyettedir. Ev sahiplerinin izni doğrultusunda yalnızca birinci kat incelenmiştir.

Binanın inşasında taş, ahşap, tuğla, alçı ve metal malzeme kullanılmıştır. Taş bir zemin üzerine yerleştirilen ahşap direk ve kirişlerden oluşan iskeletin araları, ahşap malzeme ile doldurulmuştur ve üzeri geleneksel sıvayla kaplanmıştır. Ahşap evin en çok kullanılan yapı malzemesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Binanın iskeleti dışında dış ve oda kapıları, tavan ve yer döşemeleri, pencereler, dolaplar, çiçeklikler, merdivenler, korkuluklar, katları birbirinden ayıran silmeler ve çıkmaları taşıyan konsollar ahşap malzeme ile yapılmıştır. Ayrıca kuzey cephenin bir kısmı ahşap malzeme ile kaplanmıştır. Zemin katın bir kısmında taş malzeme bir kısmında ise ahşap çatki arası ahşap dolgu kullanılmıştır. Sınırlı kullanım

---

²⁰³ Yapının, tarihlendirmesine ilişkin geniş değerlendirme, "Karşılaştırma ve Değerlendirme" bölümünde açmış olduğumuz "Tarihlendirme" başlığı altında ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

alanına sahip olan metal malzeme, pencere önlerine yerleştirilen şebekelerde ve giriş kapısı üzerinde yer alan kabarlarda kullanılmıştır. Tuğla malzeme doğu cephede tahrip olan bölümün onarılması esnasında kullanılmıştır. Alçı ise yapının içerisinde süsleme malzemesi olarak yerini almıştır.

Yapının esas cephesini güney cephe teşkil etmektedir. Doğrudan bahçeye yönelen güney cephesinin doğu kenarında boyuna dikdörtgen bir kapı açıklığı yer almaktadır. Kapı açıklığının üst tarafına enine dikdörtgen bir pencere açıklığı yerleştirilmiştir. Zemin kat hizmet alanları olarak kullanıldığı için dışa kapalıdır; fakat sokağa bakmadığı için pencereler yerleştirilmiştir. Bu nedenle kapı açıklığından başka biri kare, birisi boyuna dikdörtgen ve birisi de enine dikdörtgen olmak üzere üç pencere açıklığı mevcuttur. Birinci kata gelindiğinde ise güneybatı kenarda enine dikdörtgen pencere açıklığı ve bu açıklığın hemen yanında çamur ve saman karışımı malzeme ile kapatılmış boyuna dikdörtgen pencere açıklığı bulunmaktadır. Cephenin orta kısmında bir tarafı açık balkon yer almaktadır. Balkonun bulunduğu kısım kapı ve pencere açıklıkları sayesinde tamamen duvarsız, açıklıktır. Balkon bölümü, boyuna dikdörtgen kapı açıklığı ile enine dikdörtgen pencere açıklığı şeklindedir. Bu cephenin güneydoğu kenarında ise enine dikdörtgen bir pencere açıklığı yer almaktadır. İkinci katta ise köşelerde birbirine simetrik eşit büyüklükte birer çıkma bulunmaktadır. Çıkmaların altı ahşap malzeme ile kaplanmıştır. Çıkmaları içi dolu dilimli ahşap konsollar taşımaktadır. Güneybatı ve güneydoğu köşelerde yer alan çıkmaların ön yüzlerinde birer enine dikdörtgen pencere açıklığı yer almaktadır. Çıkmaların ortasında kalan bölüm ise enine dikdörtgen bir pencere açıklığından ibarettir. Ayrıca güney cephe enine ve boyuna ahşap silmelerle belirginleştirilmiştir (Resim 4.311).

Kuzey yanı itibariyle doğrudan sokağa yönelmektedir. Zemin kata açılan yol seviyesinden aşağıya doğru, cephenin kuzeydoğu kenarında boyuna dikdörtgen bir kapı açıklığı bulunmaktadır. Bu cephe itibariyle zemin kata inen kapı açıklığından başka açıklık mevcut değildir. Birinci kat itibariyle birinci ve ikinci kata açılan boyuna dikdörtgen kapı açıklıklarından ibarettir. Kapı açıklıklarına sokak üzerinden birkaç basamaklı merdiven ile ulaşılmaktadır. İkinci kat boyuna dikdörtgen kapı açıklığının üzerinde enine dikdörtgen pencere açıklığı yer almaktadır. Birinci katta kapı açıklıklarından başka kuzeydoğu tarafta enine dikdörtgen bir pencere açıklığı bulunmaktadır. İkinci kat itibariyle ise kuzeydoğu tarafta bir çıkma mevcuttur. Çıkmanın altı düz ahşap tahtalarla kaplanmış ve içi dolu dilimli konsollarla desteklenmiştir. Çıkmanın ön yüzüne boyuna dikdörtgen pencere açıklığı yerleştirilmiştir. Kuzeybatı tarafta herhangi bir çıkma mevcut değildir ve boyuna dikdörtgen

bir pencere açıklığından ibarettir. Ayrıca cephede birinci kat giriş kapısının üstünde ikinci kata ait olan boyuna dikdörtgen pencere açıklığı bulunur. Cephenin kuzeybatı tarafı tamamen ahşap tahtalarla kaplanmıştır. Cephenin kuzeydoğu tarafı enine ve boyuna yerleştirilmiş silmelerle belirginleştirilmiştir (Bkz. Resim 4.310).

Doğu yanı itibariyle komşu evin hizmet mekânı ile kısmen bitişiktir. Arazinin yapısından dolayı zemin kat itibariyle herhangi bir açıklık mevcut değildir. Birinci kat itibariyle güneydoğu köşede enine dikdörtgen pencere açıklığı ile kuzeydoğu kenara doğru yan yana yerleştirilmiş üç tane küçük kare pencere açıklığından ibarettir. İkinci kat ise güneydoğu kenarda enine dikdörtgen bir pencere açıklığı ile kuzeydoğu kenara doğru yan yana yerleştirilmiş iki küçük kare pencere açıklığı şeklindedir. Bu cephenin ikinci kat itibariyle iki küçük kare pencere açıklığının alt kısmında, yapının ana yapı malzemesi olmayan tuğla kullanılması sebebiyle bu bölgenin onarım gördüğü anlaşılmıştır. (Resim 4.312).

Batı cephe itibariyle komşu binaya çok yakın olduğundan cephe tam görülememektedir. Araziye yapısından dolayı zemin katta herhangi bir açıklık mevcut değildir. Birinci katta ise kuzey batı kenarda iki boyuna dikdörtgen pencere açıklığı mevcuttur. İkinci katta ise beş boyuna dikdörtgen pencere açıklığından ibarettir.

Kuzey taraftan doğrudan sokağa açılan boyuna dikdörtgen ahşap bir kapı ile birinci kat enine dikdörtgen bölüme girilmektedir. Ahşap kapı; enli tahtaların yan yana getirilmesi ile oluşturulmuş basit, düz yüzevidir. Dikdörtgen bölümün batı tarafında zemin kata inilen boyuna dikdörtgen ahşap kapı bulunmaktadır. Dikdörtgen bölümün kuzey ucundan bir kapı ile orta sofaya girilmektedir. Sofa doğu tarafta iki oda ve tuvalet bölümü, batı tarafta iki oda ve odunluk ile güney tarafta bir eyvandan ibarettir (Resim 4.313 a-b – Şekil 4.39). Güney tarafta bulunan eyvan kısmından bir kapı ile balkona çıkılmaktadır. Balkon kapısının yanlarında birer pencere açıklığı bulunmaktadır (Bkz. Resim 4.313 a). Sofanın kuzeydoğusunda bulunan odaya pahlı köşeden girilmektedir. Odanın doğu duvarında bulunan ahşap dolap mutfak tezgâhı olarak kullanılmakta ve dışarıya kare bir pencere açılmaktadır (Resim 4.314). Kuzeybatıdaki odaya pahlı köşeden girilmektedir. Oda kapısının hemen arkasına ahşap dolap yerleştirilmiştir. Odanın doğu duvarında yuvarlak kemerli camlı şekilde çiçeklik, çiçekliğin kuzey yanında ahşap dolap yer almaktadır (Resim 4.315 a). Odanın kuzey duvarında basık kemer ve aynalı kemer uygulamalı ocak, ocağın doğu yanında ahşap dolap bulunmaktadır (Resim 4.315 b). Odanın batı ve doğu duvarlarını bir sıra ahşap raf dolanmaktadır. Tespitlerimize göre bu oda hizmet işleri için

kullanılmaktadır. Sofanın doğusunda bulunan eyvan kapatılarak tuvalet ve banyo bölümüne ayrılmıştır. Bu bölüme sofadan ahşap bir kapı ile girdikten sonra tuvalet ve banyo kısmı ayrı iki bölüm olarak yerleştirilmiş ve ayrı ayrı kapılardan buralara giriş yapılmaktadır (Resim 4.316 a). Bu bölümün kuzey duvarında abdestlik yer almaktadır (Resim 4.316 b). Sofanın güneydoğusunda bulunan odaya pahlı köşeden girilmektedir. Odaya girdikten sonra aynalı kemerli bölüm geçildikten sonra odanın orta aksına ulaşılmaktadır. Oda kapısının hemen arkasına yerleştirilen ahşap dolap sayesinde sofadan odanın orta aksının görülmesi engellenmiştir. Odanın kuzey duvarında ortada ocak bölümü, ocağın yanlarında ise ahşap dolaplar bulunmaktadır (Resim 4.318). Ocağın yaşmağı tespitlerimize göre kapatılmış, üst kısımda aynalı kemerli ve alçı süslemeli kısım baca kısmı kalmıştır. Sofanın güneybatısında bulunan odaya pahlı köşeden giriş yapılmaktadır. Odanın kuzey duvarında kaş kemerli ocak ve ocağını batı köşesinde ahşap dolap bulunmaktadır (Resim 4.319). Sofanın batısında bulunan eyvan kısmı kapatılarak odunluk bölümü oluşturulmuştur. Odunluk kapısının iki yanına boyuna dikdörtgen ahşap boyuna dikdörtgen ahşap çerçeveli çiçeklikler yerleştirilmiştir (Bkz. Resim 313 b).

Süsleme bakımından oldukça sade bir yapıdır. Yapıda cepheler itibariyle yalnızca çıkmaları taşıyan konsollar dekoratif özellik göstermektedir. Güney cephe itibariyle ikinci kat köşe çıkmaları ve kuzey cephe ikinci kat çıkmayı taşıyan konsollar; içi dolu dilimli şekildedir (Bkz. Resim 4.310-311). Evin içerisinde ise birinci kat itibariyle ocak ve çiçeklikler dekoratiftir. Birinci kat kuzeybatı odada bulunan ocak; orta aksa doğru çıkıntı yapmış, yaşmağı basık kemerle baca kısmı ise niş şeklinde aynalı kemerle sonlandırılmıştır (Bkz. Resim 4.315 b). Güneydoğu odada bulunan ocak; yaşmağı tamamen kapatılmış, baca kısmı ise niş şeklinde aynalı kemerle sonlandırılmıştır. Ayrıca baca kısmının iki yanında alçı malzemedeki kabartma şeklinde, birer armut motifi bulunmaktadır (Bkz. Resim 4.318-320). Birinci kat güneybatı odada bulunan ocak; baca kısmı niş şeklinde kaş kemerle sonlandırılmıştır (Bkz. Resim 4.319). Çiçeklik ise sofa ve kuzeybatı odada yer almaktadır. Sofada bulunan çiçeklik; sofanın batı tarafında odunluk kısmına geçiş kapısının iki yanında birbirine simetrik, eşit boyutta ve boyuna dikdörtgen ahşap çerçevenin yuvarlak kemerle sonlandırılması şeklindedir (Bkz. Resim 4.313 b- 321). Kuzeybatı odada bulunan çiçeklik; orta aksa doğru çıkıntılı boyuna dikdörtgen çerçevenin yuvarlak kemerle sonlandırılması şeklinde ve orta bölümü camlıdır (Bkz. Resim 4.4.315 a).

5.KARŞILAŞTIRMA VE DEĞERLENDİRME

Gerede’de bulunan geleneksel konutlar katalog kısmında, tek tek plan, malzeme, teknik ve süsleme özellikleri açısından tanıtılmıştır. Karşılaştırma ve değerlendirme bölümünde ise yapılar hem kendi aralarında hem de çevrede bulunan evlerle karşılaştırılarak değerlendirilecektir. Karşılaştırma ve değerlendirme plan, cephe, malzeme ve teknik, çatı ve saçak, süsleme ve tarihlendirme başlıkları altında yapılacaktır. Bu karşılaştırma ve değerlendirme sonucunda Gerede evlerinin geleneksel konut mimarisindeki yeri ve önemi tamamıyla ortaya olacaktır.

5.1. Plan Özellikleri

Geleneksel Türk konut mimarisinde sofasız, dış sofalı, iç sofalı ve orta sofalı olmak üzere dört plan tipi görülmektedir²⁰⁴. Gerede evlerinde ise Türk konut mimarisinde karşılaşılan iç sofalı ve orta sofalı olmak üzere iki ana plan tipi tercih edilmiştir. Dış sofalı plan tipi uygulanan yapı ile karşılaşılmamıştır. Gerede’de incelenen 19 ev içerisinde en çok tercih edilen plan tipi iç sofa olmuştur. İncelenen evlerden 13’ünün iç sofalı (Katalog No: 1,2,4,5,7,8,10,11,12,14,15,16,17), 4’ünün orta sofalı (Katalog No: 3,9,13,19) olduğu tespit edilmiştir. Ev sahiplerinden izin alınmadığından içerisine girilmeyen Terzi Kenan Dede’nin evi (Katalog No:6) ve Saraç Nihat’ın evinin (Katalog No:18) plan tipi belirlenememiştir. Aynı zamanda Hacı Mehmet Ali Konağı (Katalog No:4) ve Çarıkçılar Konağı (Katalog No:12) sahiplerinin izni doğrultusunda yapıların içerisinden birkaç fotoğraf alınabilmiş, plan çizimine ve ölçülendirmesine vakit bulunamamıştır. Bu iki yapının plan çizimine yer verilemediğinden resimler üzerinden plan özellikleri belirlenmeye çalışılmıştır.

5.1.1. İç Sofalı Plan Tipi

İç sofa Türk evinin görüldüğü sınırlar içinde, özellikle de şehirlerde çok fazla karşılaşılan plan tipidir²⁰⁵. Bu plan tipi Gerede evlerinde en yaygın olarak tercih edilmiştir.

---

²⁰⁴ Eldem, 1968, 24.

²⁰⁵ Eldem,1968, 91.

Gerede dışında iç sofalı plan tipi ile Bolu merkez²⁰⁶, Akçakoca²⁰⁷, Seben²⁰⁸, Dörtdivan²⁰⁹, Göynük²¹⁰, Mudurnu²¹¹, Çerkeş²¹², Kastamonu²¹³, Safranbolu²¹⁴, Tokat²¹⁵, Kula²¹⁶, Isparta²¹⁷, Elazığ²¹⁸, Yozgat²¹⁹, Amasya²²⁰ ve Sinop²²¹ evlerinde karşılaşılmaktadır. Gerede evlerinde iki yüzlü ve tek yüzlü olmak üzere iç sofalı plan tipinin iki türü görülmektedir.

1. İki yüzlü iç sofalı plan tipi

Gerede eski evlerinde iki yüzlü iç sofalı plan tipi 7 yapıda görülmektedir (Katalog No: 1,2,5,8,10,11,17). Konakgil'in Kadri'nin evi (Katalog No:1) birinci kat iç sofanın bir yüzünde iki, bir yüzünde bir oda yer almaktadır (Bkz. Resim 4.2). Aynı tür plan uygulaması Olgaçlar Konağı (Katalog No:2) birinci ve ikinci katında, Aşıcıların Hüseyin Efendi evi (Katalog No: 5) ikinci katında, Hacı Baki'nin evi (Katalog No:8) birinci ve ikinci katında ve Kuzuların evi (Katalog No:10) ikinci katında görülmektedir (Bkz. Şekil. 4.4, 4.5, 4.10, 4.14, 4.15, 4.21). Olgaçlar Konağı (Katalog No:3) zemin kat, Aşıcıların Hüseyin Efendi evi (Katalog No:5) birinci kat, Kuzuların evi (Katalog No:10) zemin ve birinci kat, Darendeler Konağı (Katalog No:11) birinci ve ikinci kat, Taraşlar Konağı (Katalog No:13), Çakırların evi (Katalog No:17) birinci kat iç sofanın iki yüzünde de birer oda bulunmaktadır (Bkz Şekil 4.3, 4.9, 4.19, 4.20, 4.23, 4.24, 4.25, 4.38). Ayrıca iki yüzlü iç sofalı tip Bolu merkezde 21 evden 11 tanesinde görülmektedir²²². Bolu'nun yanı sıra iki yüzlü iç sofalı tip Tokat²²³, Kastamonu²²⁴, Dörtdivan²²⁵, Seben²²⁶, Safranbolu²²⁷, Yozgat²²⁸, Konya, İstanbul, İzmit,

---

²⁰⁶ Eroğlu, 2009, 266

²⁰⁷ Naldan, 2012, 174.

²⁰⁸ Yasa, 2016, 54.

²⁰⁹ Yazar- Yasa- Doğan, 2011, 699.

²¹⁰ Erdem, 1996, 184.

²¹¹ Babalı, 2007, 66.

²¹² Kuşçu, 1998, 56.

²¹³ Eyüpgiller, 1999, 243

²¹⁴ Azezli, S.G. (2009). *19. Yüzyılda Osmanlı Konut Mimarisinde İç Mekan Kurgusunun Safranbolu Evleri Örneğinde İrdelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 54.

²¹⁵ Çal, 1988, 30.

²¹⁶ Bozer, 1998, 50.

²¹⁷ Demirci, 2010, 275.

²¹⁸ Yünkül, 2005, 75.

²¹⁹ İlğün, 2007, 172.

²²⁰ Güzelci, O.Z. (2012). *Amasya Yalıtı Boyu Evleri Üzerine Bir Biçim Grameri Çalışması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Tekni Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 56.

²²¹ Yılmaz, 2006, 31.

²²² Eroğlu, 2009, 266

²²³ Çal, 1988, 30

²²⁴ Eyüpgiller, 1999, 242.

²²⁵ Yazar- Yasa- Doğan, 2011, 718.

²²⁶ Yasa, 2016, 56.

²²⁷ Azezli, 2009, 54.

²²⁸ İlğün, 2007, 39,96.

Ankara, Uşak, Edirne, Kula²²⁹ evlerinde görülmektedir (Şekil 4.40-4.41-4.42-4.43-4.44-4.45).

2. Tek yüzlü iç sofalı plan tipi

Gerede eski evlerinde tek yüzlü iç sofalı plan tipi 8 yapıda görülmektedir (Katalog No: 1,5,7,19,14,15, 16, 17). Kuşların Hafız'ın evi (Katalog No:7) birinci kat, Camcı Orhan'ın evi (Katalog No: 9) zemin kat, Mercanlar evi (Katalog No:14) birinci ve ikinci kat, Hasan Güzelce evi (Katalog No:15) birinci ve ikinci kat, Eski Hükümet Konağı (Katalog No:16) birinci ve ikinci kat, Çakırların evi (Katalog No:17) zemin kat iç sofanın tek yüzünde iki oda yer almaktadır (Bkz.Şekil 4.12, 4.16, 4.29, 4.30, 4.32, 4.33, 4.35, 4.36, 4.38). Tek yüzlü iç sofalı plan tipinin tek oda uygulaması Konakgil'in Kadri'nin (Katalog No:1) evi, Aşıcıların Hüseyin Efendi evi (Katalog No:5), Kuşların Hafızın evi (Katalog No:7) ve Hasan Güzelce evi (Katalog No:15) zemin katlarında tercih edilmiştir (Bkz. Şekil 4.1, 4.8, 4.11, 4.31). Gerede dışında tek yüzlü iç sofalı plan tipi Kastamonu²³⁰, Tokat²³¹, Safranbolu²³², Merzifon, İstanbul, İzmit, Ankara, Konya²³³ evlerinde görülmektedir Şekil 4.46-4.47).

5.1.2. Orta Sofalı Plan Tipi

Orta sofalı plan tipinin Gerede evlerinde çok fazla tercih edilmediği görülmüştür. Yalnızca dört evde orta sofalı plan tipi tercih edilmiştir (Katalog No: 3,9,13,19) . Saraç Emin'in evi (Katalog No:3) birinci kat orta sofanın güney tarafında pahlı girişli iki oda bulunmaktadır. Odaların arasında kalan eyvan bölümü kapatılarak mutfak olarak kullanılmaktadır. Sofanın batı tarafında ise tuvalet bölümü yer almaktadır (Bkz. Şekil 4.6). Bu evin ikinci kat planı birinci katta olduğu gibi orta sofalıdır. Birinci kat planından farklı olarak doğu tarafta dışarı çıkıntı yapmış bir oda yer almaktadır (Bkz. Şekil 4.7). Camcı Orhan'ın evi (Katalog No:9) birinci kat orta sofanın üç tarafında birer oda ile dört tarafında birer eyvan bulunmaktadır. Eyvanların ikisi kapatılarak oturma alanı ve depo, eyvanın birisi de kapatılarak tuvalet bölümü olarak kullanılmaktadır. Diğer bir eyvan ise sofaya giriş hazırlık bölümü vazifesi görmektedir (Bkz. Şekil 4.17). Bu evin ikinci kat orta sofanın dört

²²⁹ Eldem,1968, 95-112.

²³⁰ Eyüpgiller, 1999, 270-271.

²³¹ Yılmaz, 2012, 120.

²³² Günay, 2004, 95.

²³³ Eldem,1968, 114-118.

tarafında oda ve eyvan yer almaktadır. Eyvanların üçü yine kapatılarak birinci katta olduğu gibi oturma alanı, depo ve tuvalet olarak kullanılmaktadır. Üç tarafı kapalı bir tarafı açık olan eyvan bölümünde ise merdiven yer almaktadır (Bkz. Şekil 4.18). Taraşlar Konağı (Katalog No:13) birinci kat orta sofanın güney tarafında iki oda ve üç tarafı kapalı bir tarafı açık eyvan mevcuttur. Sofanın doğu tarafında mutfak, batı tarafında kapalı bir eyvan yer almaktadır (Bkz. Şekil 4.26). Bu evin ikinci kat orta sofanın üç tarafında oda, güney tarafında kapalı eyvan ve doğu tarafında mutfak-tuvalet bölümü bulunmaktadır (Bkz. Şekil 4.27). Durmuş Hoca'nın evi (Katalog No:19) birinci kat orta sofanın dört tarafında oda ve eyvan mevcuttur. Güneyde tarafta balkona açılan haricindeki eyvanlar kapatılarak tuvalet ve odunluk bölümü olarak kullanılmaktadır. Kuzey taraftaki eyvan ise sofaya giriş hazırlık bölümü vazifesi görmektedir (Bkz. Şekil 4.39). Gerede dışında orta sofalı plan tipi Bolu merkez²³⁴, Seben²³⁵, Dörtdivan²³⁶, Göynük²³⁷, Mudurnu²³⁸, Kastamonu²³⁹, Safranbolu²⁴⁰, Kula²⁴¹, Amasya²⁴², Çerkeş²⁴³, Akçakoca²⁴⁴, İstanbul, Ankara, Bursa²⁴⁵ evlerinde görülmektedir (Şekil 4.48-4.49-4.50-4.51-4.52-4.53).

5.2. Cephe Özellikleri

Geleneksel Türk konut mimarisinin genel özelliklerini manzara cephesi olarak görülen ve çoğu zamanda giriş cephesi olan ön cepheler taşımaktadır. Arka cepheler; arazinin eğimli olduğu yerlerde kısmen ya da tamamen toprağa gömülü olmalarından, yan cepheler ise bazen mahremiyet bazen yapısal bakımdan sağır olarak görülmektedir. Gerede evlerinde de giriş cephesi olan ön cepheler çıkma ve pencere dizileri ile hareketlendirilmiştir. Arka cepheler ise ön cephelere nazaran daha sade tutulmuştur.

Gerede evleri genellikle, sokak ile ev arasında bir geçiş alanı olan ve etrafı yüksek duvarlarla çevrili bahçelerin ortasına, sokak kenarına veya köşesine yerleştirilmiştir. Bu

---

²³⁴ Eroğlu, 2009, 267.

²³⁵ Yasa, 2016, 54.

²³⁶ Yazar- Yasa- Doğan, 2011, 699.

²³⁷ Erdem, 1996, 180.

²³⁸ Babalı, 2007, 66.

²³⁹ Eyüpgiller, 1999, 243.

²⁴⁰ Azezli, 2009, 55.

²⁴¹ Bozer, 1998, 50.

²⁴² Güzelci, 2012, 54.

²⁴³ Kuşçu, 1998, 56.

²⁴⁴ Naldan, 2012, 174.

²⁴⁵ Eldem,1968, 127-135.

özelliği ile evler, yüksek bahçe duvarlarının içerisinde anıtsal bir görüntü sunmuştur. İlçe’de incelenen 19 evden yalnızca Mercanlar evinde (Katalog No:14) bahçe düzenlemesi bulunmamaktadır. Diğer evlerin bir veya birkaç cephesi bahçe ile çevrelenmiştir. Evler genellikle bahçe içerisinde yer aldığından dolayı yapıların çoğu başka yapı ile bitişik nizam değildir. Yalnızca bazı evler, yapıya ait olan hizmet alanları ile kısmen bitişik nizamdır. Bunun yanı sıra tespitlerimize göre önceden tek bir yapı olarak kullanılan ve daha sonradan bölünerek iki ayrı yapıya dönüştürülmüş Hasan Güzelce evi (Katalog No:15) ile Eski Hükümet Konağı (Katalog No:16) diye adlandırdığımız yapılar birbirine bitişik nizamdır.

Gerede evlerinde bahçeye bakan cephelerin daha hareketli olduğu görülmektedir. Sokağa bakan cepheler pencere sayısı ve çıkma bakımından bahçeye bakan cepheye göre daha sadedir. Evlerin çoğunda bahçe bulunduğundan, evler doğrudan bahçeye açılmakta ve bahçeden sokağa açılan bir veya birkaç kapı yer almaktadır. Bunun yanı sıra doğrudan sokağa açılan evler de bulunmaktadır. Doğrudan sokağa açılan 8 ev vardır ve bu evlerin ayrıca bahçeye açılan başka bir kapısı daha mevcuttur. Konakgil’in Kadri’nin evi (Katalog No:1), Hacı Mehmet Ali Konağı (Katalog No:4), Hacı Baki’nin evi (Katalog No:8), Çarıkcılar Konağı (Katalog No:12), Mercanlar evi (Katalog No:14), Eski Hükümet Konağı (Katalog No:16), Saraç Nihat’ın evi (Katalog No:18) ve Durmuş Hoca’nın evi (Katalog No:19) doğrudan sokağa açılmaktadır.

Bir yapıya cepheler itibariyle değer katan en önemli unsurlardan birisi de pencerelerdir. Cephe ve odalarda pencereler ne kadar fazla ise cephe ve oda o derece kıymetlidir. Gerede evlerinde pencere sayısı güney ve doğu cephelerde fazla tutulurken; batı ve kuzey cephelerde az tutulmuştur. Konutlarda pencerelerin düzeni, ait oldukları mekânın boyutları, işlevi, statüsü gibi etkenlere bağlı olarak belirlenmektedir. Pencere düzenini belirleyen en önemli etken mekânın bulunduğu kat olarak görülmektedir. Genellikle alt katlar sağır yüzeyler barındırdığından dolayı pencereler bazen basit birer delik olarak bazende küçük ve sade tutulmuştur. Üst katlar dışarıya daha açık, bol ışık ve hava almayı sağlayan çok sayıda pencere ile donatılmıştır. Katlar itibariyle de zemin kat; mutfak, kiler, odunluk ve iş alanları olarak kullanıldığından dolayı pencereleri az, küçük ve sadedir (Katalog No: 1, 3, 4, 7, 8, 10, 11, 14, 16). Bu pencerelerin önlerine yapıları dış tehditlerden korumak amacıyla basit demir ve ahşap şebekeler takılmıştır. Birinci ve ikinci kat pencere sayıları daha fazla, zemin kat pencerelerine göre daha büyük ve kemerlidir. Pencere sayısının fazlalığı kata; içten ferahlık ve aydınlık, dıştan ise estetik bir özellik kazandırmaktadır. Özellikle Camcı Orhan’ın evinde (Katalog No:9) , Hacı Mehmet Ali Konağında (Katalog

No:4) ve Darendeler Konağında (Katalog No:11) simetrik yerleştirilmiş pencere dizileri yapılara ayrı bir görsellik katmıştır. İncelenen 19 evde de dikdörtgen pencere açıklıkları bulunmaktadır. Bunun yanı sıra Hacı Mehmet Ali Konağı (Katalog No:4) ve Eski Hükümet Konağı (Katalog No:16) cephelerinde yuvarlak kemerli pencereler yer almaktadır. Sadece Hacı Baki'nin evinde (Katalog No:8) basık kemerli pencere mevcuttur. Ayrıca Saraç Emin'in evinde (Katalog No:3), Hacı Mehmet Ali Konağında (Katalog No:4), Hacı Baki'nin evinde (Katalog No:8), Mercanlar evinde (Katalog No:14) kaş kemerli pencere düzenlemeleri görülmektedir. Giriş kapısı üzerinde bulunan aydınlatma pencereleri dikdörtgen formludur, ancak sadece Hacı Baki'nin evinde (Katalog No:8) farklı olarak basık kemerli aydınlatma penceresi görülmektedir. Bolu Merkez'de bulunan bütün evlerde dikdörtgen formda pencere görülmektedir. Kemerli pencere ise Özek Sokak 3 numaralı ev, Stadyum Caddesi 27 numaralı ev, Esen Sokak 12 numaralı evde ve Şenel Sokak 9,12 ve numarası bilinmeyen evler olmak üzere 6 evde bulunmaktadır²⁴⁶ Göynük²⁴⁷, Mudurnu²⁴⁸, Akçakoca²⁴⁹, Çerkeş²⁵⁰, Sinop²⁵¹ Safranbolu²⁵², Kastamonu²⁵³ ve Avanos²⁵⁴ evlerinde de dikdörtgen ve kemerli pencerelerle çok sık karşılaşmıştır.

Cepheler itibariyle yapıya değer katan en önemli öğelerden birisi de çıkmalardır. Birinci ve ikinci katlar hem odaları büyütmek hem de daha iyi perspektif sağlamak için çıkmalarla hareketlendirilmiştir. Çıkmaların altı ahşap çıtalarla kaplanmıştır, dilimli konsollar (eliböğründelerle) ve ahşap bindirmelerle desteklenmiştir. Gerede evlerinin çoğunun bir veya birkaç cephesinde çıkma bulunmaktadır. Konutların ön cephesinde olduğu kadar, arka ve yan cephelerinde de çıkmalar sıklıkla görülmektedir. Yalnızca Camcı Orhan'ın evinde (Katalog No:9) herhangi bir çıkma mevcut değildir. Olgaçlar Konağı'nın (Katalog No:2) kuzey cephesinde birinci ve ikinci katlar itibariyle tek köşe çıkması, Saraç Emin'in evinin (Katalog No:3) doğu cephesinde pahlı çıkma, Hacı Mehmet Ali Konağı'nın (Katalog No:4) doğu cephesinde bütün katlara itibariyle iki köşe çıkması, Darendeler

---

²⁴⁶ Eroğlu, 2009, 301.

²⁴⁷ Erdem, 1996, 195-202.

²⁴⁸ Babalı, 2007, 70.

²⁴⁹ Naldan, 2012, 53.

²⁵⁰ Kuşçu, 1998, 61.

²⁵¹ Saraçlı, S.(2014). *Sinop İli, Merkez İlçesi, Güdükler Evi Restorasyonu*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 82-83; Yerlikaya, G.(2006). *Sinop Murat Koca Konağı Restorasyon Önerisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 132-133; Yılmaz, 2006, 42.

²⁵² Günay, R. (2004). *Safranbolu Evleri*. İstanbul: Yapı Kitabevi, 138.

²⁵³ Eyüpgiller, K.K. (1997). "Kastamonu'da Geleneksel Konut Mimarisi ve Korunması". *Yapı*.184 (1), 66; Eyüpgiller, 1998, 249; Kiroğlu, 2003, 166.

²⁵⁴ Esmer, M.A. (1992). *Avanos'un Eski Türk Evleri*. Ankara, 41.

Konağı'nın (Katalog No:11) güney cephesinde bütün katlar itibariyle iki köşe çıkması ve Terzi Kenan Dede'nin evinin (Katalog No:6) doğu cephesinde bütün katlar itibariyle tek köşe çıkması olmak üzere tek cephelerinde çıkma bulunmaktadır. Konakgil'in Kadri'nin evinin (Katalog No:1) güney cephesinde birinci kata ait iki köşe çıkması ve kuzey cephesinden kat çıkması, Aşıcıların Hüseyin Efendi'nin evinin (Katalog No:5) güney cephesinden birinci kata ait ortadan tek çıkma, ikinci kata ait tek köşe çıkması, doğu cephe de ikinci kata ait ortadan tek çıkma ve batı cephede iki katta da eşit tek köşe çıkması ile ikinci katta ortadan tek çıkma, Kuşların Hafız'ın evinin (Katalog No:7) güney cephesinden bütün katlar itibariyle iki köşe çıkması, doğu cepheden de ikinci kata ait tek köşe çıkması, Hacı Baki'nin evinin (Katalog No:8) güney cephesinde ikinci kata ait ortadan tek çıkma, doğu cephe de ise birinci kat köşelerden birbirine gönyeli çıkma ile ikinci kata ait ortadan tek çıkma, Kuzuların evinin (Katalog No:10) güney cephesinden ikinci kat ve çatı arası itibariyle eşit büyüklükte ortadan tek çıkma, batı cepheden bütün katlar itibariyle köşeden tek çıkma, kuzey cepheden ise bütün katlarda eşit şekilde devam eden ortadan tek çıkma, Çarıklı Konağı'nın (Katalog No:12) güney cephesinde birinci ve ikinci katlara it ortadan tek çıkma ve doğu cepheden bütün katlarda devam eden ortadan tek çıkma, Taraşlar Konağı'nın (Katalog No:13) güney cephesinden ikinci kat ve çatı katta eşit büyüklükte bulunan ortadan tek çıkma, doğu cephede birinci katta ve ikinci katta tek köşe çıkması, batı cephede ise ikinci kata ait köşeden tek çıkma, Mercanlar evinin (Katalog No:14) doğu cephesinde birinci ve ikinci katlarda köşeden tek çıkma ile gönyeli çıkma, kuzey cephe de ise ikinci kat itibariyle kat çıkması, Hasan Güzelce'nin evinin (Katalog No:15) güney cephesinde birinci ve ikinci katta eşit şekilde devam eden tek köşe çıkması, doğu cephesinde birinci ve ikinci katta eşit büyüklükte iki köşe çıkması, kuzey cephe itibariyle ise kat çıkması, Eski Hükümet Konağı'nın (Katalog No:16) güney cephesinde birinci ve ikinci katlar itibariyle eşit büyüklükte tek köşe çıkması, kuzey cepheden kat çıkması ve batı cepheden ise birinci ve ikinci kat itibariyle eşit büyüklükte iki köşe çıkması, Çakırların evinin (Katalog No:17) doğu cephesinde ikinci kata ait iki köşe çıkması ve güney cepheden tek köşe çıkması, Saraç Nihat'ın evinin (Katalog No:18) batı cephesinde ikinci kata ait ortadan tek çıkma, kuzey cephede ise ikinci kata ait iki köşe çıkması ve güney cephede ikinci kata ait bir balkon, Durmuş Hoca'nın (Katalog No:19) evinin güney cephesinde birinci kata ait bir balkon ve ikinci kata ait iki köşe çıkması, kuzey cephe de ise ikinci kata ait tek köşe çıkması bulunmaktadır.

Gerede eski evlerinde altı ana tip çıkma görülmektedir. Çift köşe çıkması 10 evde, tek köşe çıkması 10 evde, cephe ortasında tek çıkma 6 evde, gönyeli çıkma 3 evde, kat çıkması 3 evde ve üç köşeli çıkma bir evde görülmektedir.

Çift köşe çıkmalı cephe düzenlemesi Konakgil'in Kadri'nin evinde (Katalog No:1), Hacı Mehmet Ali Konağında (Katalog No:4), Kuşlar'ın Hafız'ın evinde (Katalog No:7), Darendeler Konağında (Katalog No:11), Hasan Güzelce'nin evinde (Katalog No:15), Eski Hükümet Konağında (Katalog No:16), Çakırların evinde (Katalog No:17), Saraç Nihat'ın evinde (Katalog No:18) ve Durmuş Hoca'nın evinde (Katalog No:19) olmak üzere 10 yapıda görülmektedir. Konakgil'in Kadri'nin evinde güney cephede yer alan çıkmaların ön yüzlerine üçer, yan yüzlerine ise birer pencere yerleştirilmiştir. Hacı Mehmet Ali Konağında doğu cephede bulunan köşe çıkmaları zeminden itibaren bütün katlarda devam etmektedir. Zemin kat itibari ile doğu taraftaki çıkmanın ön yüzünde bir yan yüzünde bir pencere, birinci ve ikinci kat köşe çıkmaların ise ön yüzlerde üçlü yan yüzde ise tek pencere uygulaması bulunmaktadır. Kuşların Hafız'ın evinde güney cephede bulunan köşe çıkması zemin katta başlayıp bütün katlar itibariyle devam etmektedir. Zemin kat itibari ile doğudaki çıkmanın ön yüzünde bir kapı ve iki pencere, batıdaki çıkmanın ön yüzünde ise bir pencereden ibarettir. Birinci ve ikinci katta ise doğudaki çıkmaların ön yüzünde ikişer, batıdaki çıkmaların ön yüzünde birer pencere şeklindedir. Darendeler Konağında güney cephede bulunan çıkmalar zemin katta başlayıp bütün katlarda aynı şekilde devam etmektedir. Zemin kat itibari ile doğudaki çıkmanın ön yüzünde iki pencere, batıdaki çıkmanın ön yüzünde ise bir kapı ve bir pencere şeklindedir. Birinci ve ikinci kat çıkmaların ön yüzlerinde üçer pencere yer almaktadır. Yine birinci ve ikinci kat itibariyle doğudaki çıkmaların yan yüzlerinde pencere bulunmazken batıdaki çıkmaların yan yüzlerinde birer pencere bulunmaktadır. Hasan Güzelce'nin evinde doğu cephe itibariyle birinci ve ikinci katlarda aynı büyüklükteki köşe çıkmaların ön yüzlerinde birer pencere yer almaktadır. Eski Hükümet Konağının batı cephe itibariyle birinci ve ikinci katlarında yer alan aynı büyüklükteki çıkmaların ön yüzlerinde ve yan yüzlerinde birer pencere yerleştirilmiştir. Çakırların evinde doğu cephede bulunan çıkmaların ön yüzlerinde birer pencere bulunmaktadır. Saraç Nihat'ın evindeki çıkmaların ön yüzlerinde birer pencere yer almaktadır. Durmuş Hoca'nın evinde güney cephede bulunan çıkmaların ise ön yüzlerinde birer pencere bulunmaktadır. Bolu Merkez'de Şehit Muhtar Sokak 12 numaralı ev, Karamanlı Mahallesi Şenel Sokak numarası bilinmeyen ev, İhtiyaroğlu Sokak 27 numaralı ev ve Atalay Caddesi 33 numaralı ev olmak üzere dört evde çift köşe çıkması

bulunmaktadır²⁵⁵. Ayrıca çift köşe çıkmalı tip Safranbolu²⁵⁶, Tokat²⁵⁷, Mudurnu²⁵⁸, Göynük²⁵⁹, Çerkeş²⁶⁰, Akçakoca²⁶¹, Sinop²⁶², Kastamonu²⁶³, Isparta²⁶⁴ evlerinde de görülmektedir (Resim 4.327-4.328-4.329-4.330).

Köşeden tek çıkma cephe düzenlemesi Olgaçlar Konağı (Katalog No:16), Aşıcıların Hüseyin Efendi'nin evinde (Katalog No:5), Kuşların Hafız'ın evinde (Katalog No:7), Kuzuların evinde (Katalog No:10), Taraşlar Konağında (Katalog No:13), Mercanların evinde (Katalog No:14), Hasan Güzelce'nin evinde (Katalog No:15), Eski Hükümet Konağında (Katalog No:16), Çakırların evinde (Katalog No:17) ve Durmuş Hoca'nın evinde (Katalog No:19) olmak üzere 10 yapıda görülmektedir. Olgaçlar Konağı'nı kuzey cephe itibariyle birinci ve ikinci kata ait çıkma konaktan ayrı kırma çatı örtüsü ile ayrı bir yapı gibi görülmektedir. Birinci kat çıkmanın ön yüzünde iki pencere, ikinci kat çıkmanın ön yüzünde iki ve yan yüzünde bir pencere bulunmaktadır. Aşıcılar'ın Hüseyin Efendi'nin evinin doğu cephe itibariyle ikinci kat ait çıkmanın ön yüzünde bir yan yüzlerde de birer pencere ve batı cephe itibariyle birinci ve ikinci kat ait çıkmanın birinci kat ön yüzünde iki, ikinci kat ön yüzünde bir pencere görülmektedir. Kuşların Hafız'ın evinin doğu cephe itibariyle ikinci kata ait tek köşe çıkmanın ön yüzünde bir pencere yer almaktadır. Kuzuların evinde batı cephe itibariyle birinci ve ikinci kata ait tek köşe çıkmalarının ön yüzlerinde pencere bulunmazken yan yüzlerde birer pencere bulunmaktadır. Taraşlar Konağının doğu cephe itibariyle birinci kat ve ikinci kata ait birbirine eşit olmayan tek köşe çıkmalarının; birinci kat çıkmanın ön yüzünde iki yan yüzünde bir, ikinci kat çıkmanın ön yüzünde üç yan yüzünde bir pencere şeklindedir. Batı cephe itibariyle ise ikinci kata ait tek köşe çıkmasının ön yüzünde iki yan yüzünde bir pencereden ibarettir. Mercanlar evinde doğu cephe itibariyle birinci ve ikinci kat ait olan tek çıkmaların ön yüzlerinde ikişer yan yüzlerinde birer pencere bulunmaktadır. Hasan Güzelce'nin evinin güney cephesinde birinci ve ikinci kata ait tek

---

²⁵⁵ Eroğlu, 2009, 307

²⁵⁶ Günay, 2004, 101-102.

²⁵⁷ Çal, 1988, 33; Yılmaz, 2012, 133.

²⁵⁸ Babalı, 2007, 67

²⁵⁹ Erdem, 1996, 191.

²⁶⁰ Kuşçu,1998, 62.

²⁶¹ Naldan, 2012, 195-196.

²⁶² Yılmaz, 2006, 40; Yerlikaya, 2006, 139-140; Saraçlı,2014, 81.

²⁶³ Eyüpgiller,1998, 247-248; Kamarlı, E. (2008). *Kastamonu Tarihi Dokusunda Yer Alan Geleneksel Konut Yapılarının Cephe Mimarisi Üzerine Tipolojik Bir Araştırma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir, 59-60; Kiroğlu, 2003, 162; Pekaslan, E. (2004). *Kastamonu Akmesçit Mahallesi Balılar Konağı Restorasyon Önerisi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 40-141.

²⁶⁴ Demirci, D. (2010). *Isparta Evleri*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta, 301-302.

köşe çıkmalarının ön yüzlerinde birer pencere görülmektedir. Eski Hükmet Konağının güney cephe itibariyle birinci ve ikinci kata ait tek köşe çıkmalarının ön yüzlerinde üzerleri ahşap malzeme ile kapatılmış birer pencere yer almaktadır. Çakırlar'ın evinin güney cephe itibariyle ikinci kata ait tek köşe çıkmasının ön yüzünde bir pencere mevcuttur. Durmuş Hoca'nın evinde ise kuzey cephe itibariyle ikinci kata ait tek köşe çıkmasının ön yüzünde bir pencere bulunmaktadır. Bolu Merkezde Şehit Muhtar Sokak 12 numaralı ev, İhtiyaroğlu Sokak 27 numaralı ev, Küpeli Sokak 4 numaralı ev ve Oğuz Sokak 10 numaralı ev olmak üzere 4 evde tek köşe çıkması görülmektedir²⁶⁵. Bolu merkez dışında Safranbolu²⁶⁶, Kastamonu²⁶⁷, Kula²⁶⁸, Mudurnu²⁶⁹, Göynük²⁷⁰, Sinop²⁷¹ ve Tokat²⁷² evlerinde de tek köşe çıkması görülmektedir (Resim 4.331-4.332-4.333).

Cephe ortasından tek çıkma Aşıcıların Hüseyin Efendi'nin evinde (Katalog No:5), Hacı Baki'nin evinde (Katalog No:8), Kuzuların evinde (Katalog No:10), Çarıklı Konağında (Katalog No:12) , Taraşlar Konağında (Katalog No:13) ve Saraç Nihat'ın evinde (Katalog No:18) olmak üzere 6 evde görülmektedir. Aşıcıların Hüseyin Efendi'nin evinin güney cephe itibariyle birinci kat ortadan tek çıkmanın ön yüzünde bir yan yüzlerinde birer pencere bulunmaktadır. İkinci kat ortadan tek çıkma ile tek köşe çıkması ile birleşip köşe çıkması görüntüsü vermiştir. Bu katta bulunan ortadan tek çıkmanın ön yüzünde bir doğuya bakan yan yüzünde bir pencere yer almaktadır. Batı cephe itibari ile ikinci kat ortadan tek çıkma güney cephe de olduğu gibi köşe çıkması ile birleşmiş görüntü vermektedir. İkinci kata ait olan bu ortadan tek çıkmanın ön yüzünde bir pencere mevcuttur. Hacı Baki'nin evinin güney cephe itibariyle ikinci kata ait olan ortadan tek çıkmanın ön yüzünde ve yan yüzlerinde bulunan birer pencerenin içi doldurularak pencere olmadığı görüntüsü verilmiştir. Kuzuların evinde güney cephe itibariyle ikinci kat ve çatı arasına ait olan ortadan tek çıkmaların ön ve yan yüzlerinde birer pencere bulunmaktadır. Kuzey cephe itibariyle bütün katlarda ortadan tek çıkma devam etmiştir. Birinci kat itibariyle doğuya bakan yan yüze giriş kapı açıklığı, ön yüzde bir pencere; ikinci kat ortadan tek çıkmanın ön yüzünde ve doğuya bakan yan yüzünde bir pencere ile çatı arasına ait çıkmanın ön ve yan yüzlerinde birer pencere yer almaktadır. Çarıklı Konağının güney cephesinde birinci ve

---

²⁶⁵ Eroğlu, 2012, 307.

²⁶⁶ Günay, 2004, 101-103.

²⁶⁷ Eyüpgiller, 1998, 247-248; Kamarlı, 2008, 73; Kıroğlu, 2003, 162; Pekaslan, 2004, 140-141.

²⁶⁸ Bozer, R. (1998). *Kula Evleri*. (Birinci Baskı). Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 52.

²⁶⁹ Babalı, 2007, 67.

²⁷⁰ Erdem, 1996, 191.

²⁷¹ Yılmaz, 2006, 40; Yerlikaya, 2006, 139-140; Saraçlı, 2014, 81.

²⁷² Yılmaz, 2012, 132.

ikinci katlara ait ortadan tek çıkmaların ön yüzlerinde üçlü yan yüzlerinde tek pencere uygulaması mevcuttur. Doğu cephe itibariyle bütün katlara ait olan ortadan tek çıkmanın; zemin, birinci ve ikinci katların ön yüzlerinde ikili pencere uygulaması bulunmaktadır. Taraşlar Konağının Güney cephe itibariyle ikinci ve çatı katlara ait olan ortadan tek çıkmaların ön yüzlerinde ve yan yüzlerinde birer pencere görülmektedir. Saraç Nihat'ın evinin batı cephe itibariyle ikinci kata ait olan ortada tek çıkmanın ön ve yan yüzlerinde tekli pencere uygulaması mevcuttur. Bolu Merkez'de en çok karşılan cephe düzenlemesidir. Köroğlu Sokak 10 numaralı ev, İhtiyaroğlu Sokak 23 numaralı ev, Özek Sokak 3 numaralı ev, Karaçayır Sokak 17 numaralı ev, Stadyum Caddesi 27 numaralı ev, Küpeli Sokak 4 numaralı ev, Stadyum Caddesi 29 numaralı ev, Akıncı Sokak 14 numaralı ev, Semerkant Caddesi 10 numaralı ev, Şenel Sokak 9 numaralı ev, Şenel Sokak 12 numaralı ev, Atalay Caddesi 33 numaralı ev, Yılmaz Sokak 31 numaralı ev, İnce Sokak 47 numaralı ev, Aker Sokak 21 numaralı ev ve Semerkant Caddesinde numarası bilinmeyen ev olmak üzere 16 yapıda ortadan tek çıkma cephe düzenlemesi ile karşılaşılmaktadır²⁷³. Bolu Merkez haricinde Tokat²⁷⁴, Kula²⁷⁵, Kastamonu²⁷⁶, Sinop²⁷⁷, Safranbolu²⁷⁸, Göynük²⁷⁹ Mudurnu²⁸⁰, Dörtdivan²⁸¹, Seben²⁸² ve Akçakoca²⁸³ evlerinde cephe ortasında tek çıkma örnekleri bulunmaktadır (Resim 4.334-4.335-4.336-4.337).

Gerede evlerinde kat çıkması, Konakgil'in Kadri'nin evi (Katalog No:1), Mercanlar'ın evi (Katalog No:14), Hasan Güzelce'nin evi (Katalog No:15), ve Eski Hükümet Konağı (Katalog No:16), olmak üzere 3 yapıda görülmektedir. Konakgil'in Kadri'nin evinin kuzey cephe itibariyle birinci katına çıkma yapmıştır. Konakgil'in Kadri'nin evinin kat çıkmasının ön yüzünde birbirine simetrik ve eşit büyüklükte 5 pencere yer almaktadır. Mercanlar evinin kuzey cephe itibariyle yüzünde 4 pencere görülmektedir. Hasan Güzelce'nin evinin kuzey cephe itibariyle birinci ve ikinci katı kapsayan kat çıkması bulunmaktadır. Birinci kat çıkmasının ön yüzünde 3, ikinci kat çıkmasının ön yüzünde 2 pencere görülmektedir. Eski Hükümet Konağı'nın kuzey cephe itibariyle birinci ve ikinci

---

²⁷³ Eroğlu, 2009, 308

²⁷⁴ Yılmaz, 2012, 133-134.

²⁷⁵ Bozer, 1998, 27.

²⁷⁶ Eyüpgiller, 1998, 247-248; Kamarlı, 2008, 59-60; Kiroğlu, 2003, 162; Pekaslan, 2004, 140-141.

²⁷⁷ Yılmaz, 2006, 40; Yerlikaya, 2006, 139-140; Saraçlı, 2014, 81.

²⁷⁸ Günay, 2004, 105-107.

²⁷⁹ Erdem, 1996, 191.

²⁸⁰ Babalı, 2007, 67.

²⁸¹ Yazar- Yasa- Doğan, 2011, 734-735.

²⁸² Yasa, 2016, 67-68.

²⁸³ Naldan, 2012, 195.

katı kapsayan kat çıkması mevcuttur. Birinci kat çıkmasının ön yüzünde 3 pencere açıklığı olup bir pencere açıklığının içi ahşap malzeme ile doldurulmuş ve bir pencerenin üzeri ahşap malzeme ile kapatılmıştır. İkinci kat çıkmasının ön yüzünde iki pencere açıklığı; pencere açıklığının birinin üzeri ahşap malzeme ile kapatılmıştır. Bolu Merkez’de Akıncı Sokak 55 numaralı ev, Kısa Sokak 8 numaralı ev, Kocabey Sokak 22 numaralı ev, Küpeli Sokak 4 numaralı ev, Çeşme Sokak 9 numaralı ev ve İsmail Kemal Caddesi 4 numaralı ev olmak üzere 6 evde cephe boyunca kat çıkması görülmektedir²⁸⁴. Bolu merkez dışında Kastamonu²⁸⁵, Kula²⁸⁶, Akçakoca²⁸⁷, Göynük²⁸⁸, Mudurnu²⁸⁹ evlerinde cephe boyunca kat çıkması görülmektedir (Resim 4.338-4.339).

Gönyeli çıkma Hacı Baki’nin evi (Katalog No:8), Çarıklı Konağı (Katalog No:12) ve Mercanlar’ın evinde (Katalog No:14) olmak üzere üç yapıda görülmektedir. Hacı Baki’nin evinin (Katalog No:8) doğu cephesinde birinci kat itibariyle köşe çıkması şeklinde gönyeli çıkma bulunmaktadır. Çıkmanın ön yüzünde ve yan yüzünde tek pencere bulunmaktadır. Çarıklı Konağı’nın (Katalog No:12) doğrudan sokağa açılan kuzey cephe de gönyeli çıkma, kat çıkması şeklindedir. Çıkmanın ön yüzünde 5 pencere görülmektedir. Mercanlar’ın evinin (Katalog No:14) birinci ve ikinci katına ait gönyeli çıkmalar köşe çıkması şeklindedir. Birinci kat çıkmanın ön yüzünde ikili, ikinci kat çıkmanın ön yüzünde üçlü pencere uygulaması bulunmaktadır. Bolu Merkez’de gönyeli çıkma Özek Sokak 3 numaralı ev, Esen Sokak 4 numaralı ev, Kısa Sokak 8 numaralı ev ve Parkalan Sokak 23 numaralı ev olmak üzere 4 yapıda görülmektedir²⁹⁰. Bolu Merkez dışında Tokat²⁹¹, Kula²⁹², Kastamonu²⁹³, Safranbolu²⁹⁴, Mudurnu²⁹⁵ evlerinde de gönyeli çıkma örnekleriyle karşılaşılmaktadır (Resim 4.340-4.341).

---

²⁸⁴ Eroğlu, 2009, 308.

²⁸⁵ Eyüpgiller, 1998, 247-248; Kamarlı, 2008, 51-59; Kiroğlu, 2003, 163; Pekaslan, 2004, 140-141.

²⁸⁶ Bozer, 1998, 52.

²⁸⁷ Naldan, 2012, 193-194.

²⁸⁸ Erdem, 1996, 191.

²⁸⁹ Babalı, 2007, 88-89.

²⁹⁰ Eroğlu, 2009, 308

²⁹¹ Yılmaz, 2012, 134.

²⁹² Bozer, 1998, 52.

²⁹³ Eyüpgiller, 1998, 247-248; Kiroğlu, 2003, 163; Pekaslan, 2004, 140-141.

²⁹⁴ Günay, 2004, 106-107.

²⁹⁵ Babalı, 2007, 73-74.

Gerede evlerinde üç köşeli çıkma yalnızca Saraç Emin evinde (Katalog No:3) karşımıza çıkmaktadır. Bu çeşit çıkma düzenlemesi ile ev şehirde ayrıcalıklı bir özelliğe sahiptir.

İncelenen evlerden dört tanesinde balkon uygulaması ile karşılaşılmıştır. Olgaçlar Konağı'nın (Katalog No:2) güney cephesi itibariyle ikinci kat ve çatı kata açılan üç tarafı açık dekoratif birer ahşap balkon uygulaması bulunmaktadır. Saraç Emin'in evinin (Katalog No:3) güney cephesinde bulunan üç tarafı açık balkon mutfağa açılmaktadır. Tespitlerimize göre yapıya balkon sonradan eklenmiştir. Saraç Nihat'ın evinde (Katalog No:18) ise güney cephe itibariyle ikinci kata ait üç tarafı açık ahşap korkuluklu bir balkon mevcuttur. Terzi Kenan Dede'nin evi (Katalog No:6) güney cephesinde üç tarafı açık dekoratif ahşap korkuluklu balkonu bulunmaktadır. Bolu Merkez'de Karaçayır Sokak 17 numaralı ev, Akıncı Sokak 25 numaralı ev, Semerkant Caddesindeki ev, Oğuz Sokak 10 numaralı ev, Utku Sokak 14 numaralı ev, Cumhuriyet Caddesi 45 numaralı ev ve İsmail Kemal Caddesi 4 numaralı ev olmak üzere yedi evde balkon mevcuttur²⁹⁶. Kastamonu²⁹⁷, Sinop²⁹⁸, Dörtdivan²⁹⁹, Seben³⁰⁰, Göynük³⁰¹ ve Mudurnu³⁰² evlerinde de azda olsa balkon düzenlemesi görülmektedir.

Gerede evleri yüksek bahçe duvarları içerisinde anıtsal görüntüleri ile şehre güzellik katmaktadır. Evlerin genellikle bir veya birkaç cephesi bahçe ile çevrelenmiştir. Pencere dizileri ve çıkmalar sayesinde cephelere hareket kazandırılmıştır. Aynı boyutta ve birbirine simetrik yerleştirilmiş pencereler ince işçilik göstergesidir. Balkon uygulaması yaygın değildir. Bunların yanı sıra enine ve boyuna yerleştirilmiş ahşap silmelerle cepheler belirginleştirilmiştir.

5.3. Çatı ve Saçak Özellikleri

Gerede evlerinde beşik çatı ve kırma çatı olmak üzere iki örtü sistemi ile karşılaşmaktayız. Kırma çatılar ayırık düzenli, üç tarafa eğimli kırma çatılar bitişik düzenli,

²⁹⁶ Eroğlu, 2009, 305.

²⁹⁷ Kamarlı, 2008, 60; Kıroğlu, 2003, 163; Pekaslan, 2004, 140-141; Yalçın, 1997, 115.

²⁹⁸ Yılmaz, 2006, 44; Yerlikaya, 2006, 139.

²⁹⁹ Yazar- Yasa- Doğan, 2011, 705.

³⁰⁰ Yasa, 2016, 58.

³⁰¹ Erdem, 1996, 193-194.

³⁰² Babalı, 2007, 67.

beşik çatılar ise hem bitişik hem ayırık düzenli yapılarda kullanılmıştır. Şehirde incelenen evlerden yalnızca iki tanesi bitişik nizam inşa edilmiştir.

İncelediğimiz evlerden 16 tanesinde (Katalog No:1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 19) kırma çatı sistemi görülmektedir. Darendeler Konağı (Katalog No: 11) ve Mercanlar evinde (Katalog No:14) üç yana eğimli kırma çatı sistemi görülmektedir. Bu iki yapının birer cephelerinde herhangi bir açıklık olmaması sebebiyle masif görüntüleri vardır. Tespitlerimize göre masif cephelere bitişik olan yapılar günümüze ulaşmamıştır. Bu yüzden bu yapıların çatı örtü sistemi üç yöne eğimli kırma çatıdır. Olgaçlar Konağı'nın (Katalog No: 2) kuzey cephesinde yer alan birinci ve ikinci katlara ait olan tek köşe çıkması yapıdan ayrı olarak kırma çatı ile örtülmüştür. Hasan Güzelce evi (Katalog No:15) ile Eski Hükümet Konağı (Katalog No:16) birbirine bitişik nizam olmasına rağmen çatı örtüsü tek bir yapıyı örter vaziyette kırma çatı ile örtülmüştür. Bolu genelinde en fazla tercih edilen tip kırma çatıdır. Bolu Merkez'de yer alan 30 evde kırma çatı örneği ile karşılaşmaktayız. Şehit Muhtar Sokak 12 numaralı ev, Yılmaz Sokak 14 numaralı ev, İhtiyaroğlu Sokak 23 ve 27 numaralı evler, Karaçayır Sokak 17 numaralı ev, Esen Sokak 2 ve 4 numaralı evler, Kısa Sokak 8 numaralı ev, Parkalan Sokak 23 numaralı ev, Stadyum Caddesi 27 numaralı ev, Şenel Sokak 9, 12 numaralı ve kapı numarası bilinmeyen evler, Küpeli Sokak 4 numaralı ev, Akıncı Sokak 14 numaralı ev, Semerkant Caddesi 10 numaralı ev ve numarasın bilinmeyen ev, Oğuz Sokak 10 numaralı ev, Atalay Caddesi 33 numaralı ev, Utku Sokak 14 numaralı ev, Yılmaz Sokak 3 numaralı ev, İnce Sokak 47 numaralı ev, Bahar Sokak 18 numaralı ev, Cumhuriyet Caddesi 45 numaralı ev, Karaçayır Mahallesiinde numaraları bilinmeyen iki ev, Reşat Aker Sokak 21 numaralı ev, İsmail Kemal Caddesi 4 numaralı ev ve Gölyüzü Mahallesiinde numarası bilinmeyen ev olmak üzere Bolu Merkez'de 30 evde kırma çatı sistemi kullanılmıştır³⁰³. Beşik çatı sistemi yalnızca Olgaçlar Konağı (Katalog No:2), Kuzuların evi (Katalog No:10) ve Taraşlar Konağı (Katalog No:13) olmak üzere üç yapıda tercih edilmiştir. Üç yapı herhangi bir cephe itibariyle bitişik nizam olmamasına rağmen beşik çatı ile örtülmüştür. Bolu Merkez'de Akıncı Sokak 55 ve 25 numaralı evler, Köroğlu Sokak 10 numaralı ev, Özek Sokak 3 numaralı ev, Karaçayır Sokak 3 numaralı ev, Kocabey Sokak 22 numaralı ev, Stadyum Caddesi 29 numaralı ev, Çeşme Sokak 9 numaralı ev ve Karamanlı Mahallesiinde numarası bilinmeyen ev olmak üzere 8 evde beşik çatı sistemi görülmektedir³⁰⁴. Kırma ve Beşik çatı örtü sistemi ile Bolu Merkez dışında Tokat³⁰⁵,

---

³⁰³ Eroğlu, 2009, 316.

³⁰⁴ Eroğlu, 2009, 316.

³⁰⁵ Yılmaz, 2012, 135.

Sinop³⁰⁶, Kula³⁰⁷, Mudurnu³⁰⁸, Göynük³⁰⁹, Seben³¹⁰, Kastamonu³¹¹, Safranbolu³¹² evlerinde karşılaşılmaktadır.

Evlerde alaturka ve marsilya kiremit, çinko olmak üzere üç tip çatı kaplama malzemesi kullanılmıştır. Alaturka kiremit, Hacı Mehmet Ali Konağı (Katalog No: 4), Hacı Baki'nin evi (Katalog No:8) , Camcı Orhan'ın evi (Katalog No:9), Darendeler Konağı (Katalog No:11) ve Çarıkçılar Konağı (Katalog No:12) çatı örtüsü kaplama malzemesidir. Marsilya kiremit ise Olgaçlar Konağı (Katalog No:2), Çakırların evi (Katalog No:17) ve Durmuş Hoca'nın evinde (Katalog No:19) görülmektedir. Çinko malzeme, Saraç Emin evi (Katalog No:3), Aşıcılar'ın Hüseyin Efendi evi (Katalog No:5), Terzi Kenan Dede evi (Katalog No:6), Kuşlar'ın Hafız'ın evi (Katalog No:7), Kuzuların evi (Katalog No:10) , Taraşlar Konağı (Katalog No:13), Mercanlar evi (Katalog No:14) , Hasan Güzelce evi (Katalog No:15), Eski Hükümet Konağı (Katalog No:16) ve Saraç Nihat'ın evinde (Katalog No:18) karşılaşılmaktadır. Konakgill'in Kadri'nin evinde (Katalog No:1) örtü kaplama malzemesi olarak alaturka kiremit ve çinko bir arada kullanılmıştır. Gerede ilçesi bol yağış alan bir şehir olmasından dolayı kiremit zamanla aşınarak çatıların akmasına sebebiyet vermiştir. Bu yüzden çatı kaplaması çinko malzemeye çevrilerek evler muhafaza edilmeye çalışılmıştır. Bolu Merkezde de evlerin çatıları, alaturka kiremit, marsilya kiremit ve sac malzeme ile kaplanmış³¹³. Göynük³¹⁴, Mudurnu³¹⁵ ve Kastamonu³¹⁶ evlerinde çatı örtüsü alaturka kiremit olup yeni tarihlilerde marsilya kiremiti de kullanılmıştır. Seben evlerinde çatı örtü kaplaması alaturka kiremit olup karın çok yağdığı yerlerde çatı örtü kaplamasının çinko ile değiştirildiği görülmüştür³¹⁷.

Çatı altında bulunan saçak, yapıyı boydan boya dolaşan dış yapı elamanıdır. Saçak düzenlemesinde ön cephenin yanı sıra yan cephelerde önemli bir yer tutmaktadır. Ayrık düzenli evlerde saçak yapının ön cephe ve yan cepheleri de dolaşmaktadır. Birleşik nizamlı evlerde saçak yapının her tarafını dolaşmaz. Gerede eski evlerinde saçaklar altı açık ve kapalı

---

³⁰⁶ Saraçlı, 2014, 87.

³⁰⁷ Bozer, 1998, 53.

³⁰⁸ Babalı, 2007, .69.

³⁰⁹ Erdem, 1996, 190.

³¹⁰ Yasa, 2016, 69.

³¹¹ Eyüpgiller,1998, 250; Kamarlı, 2008, 67; Pekaslan, 2004, 144; Kıroğlu,2003, 165.

³¹² Günay, 2004, 148; Kaya, Ş.(1996). *Geleneksel Safranbolu Evlerinde Strüktür*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon, 94.

³¹³ Eroğlu, 2009, 316.

³¹⁴ Erdem, 1996, 201.

³¹⁵ Babalı, 2007, 69.

³¹⁶ Kıroğlu, 2003, 166.

³¹⁷ Yasa, 2016, 69.

altı açık ve kapalı olmak üzere iki ayrı tip görülmektedir. Mudurnu³¹⁸ ve Göynük³¹⁹ evlerinde de saçak altları, bazı yapılarda kaplanmış bazılarında ise kaplanmamıştır.

İlk grupta yer alan 10 evde (Katalog No: 1, 2, 3, 6, 7, 8, 10, 12, 13,19) saçak altları düz ahşap çıtalarla kaplıdır. Bolu Merkez'de Şehit Muhtar Sokak 12 numaralı ev, Yılmaz Sokak 14 numaralı ev, İhtiyaroğlu 27 numaralı ev, Karaçayır Sokak 9 ve 17 numaralı evler, Esen Sokak 2 ve 4 numaralı evler, Stadyum Caddesi 27 ve 29 numaralı evler, Şenel Sokak 9, 12 ve numarası bilinmeyen ev, Küpeli Sokak 4 numaralı ev, Akıncı Sokak 14 ve 25 numaralı evler, Semerkant Caddesi 10 numaralı ev, Oğuz Sokak 10 numaralı ev, Atalay Caddesi 33 numaralı ev, Yılmaz Sokak 3 numaralı ev, İnce Sokak 47 numaralı ev, Bahar Sokak 18 numaralı ev, Cumhuriyet Caddesi 45 numaralı ev, Karaçayır ve Gölyüzü mahallelerindeki numaraları bilinmeyen evler, Reşat Aker Sokak 21 numaralı ev, İsmail Kemal Caddesi 4 numaralı ev, Köroğlu Sokak 10K numaralı ev, Özek Sokak 3 numaralı ev, Çeşme Sokak 9 numaralı ev ve Karamanlı mahallesinde numarası bilinmeyen ev olmak üzere 31 evde saçak altları ahşap çıtalarla kaplanmıştır³²⁰.

İkinci grupta yer alan 9 evde (Katalog No: 4, 5, 9, 11,14, 15, 16, 17,18) saçak altları kaplanmayarak boş bırakılmıştır. Bolu Merkezde İhtiyaroğlu 13 numaralı ev, Kısa Sokak 8 numaralı ev, Parkalan Sokak 23 numaralı ev, Semerkant Caddesi numarası bilinmeyen ev, Utku Sokak 14 numaralı ev, Akıncı Sokak 25 numaralı ev olmak üzere 6 evde saçak altları kaplanmamıştır³²¹.

Çatı altları kaplamaları oldukça sade olarak yapılmıştır. Saçak altları boş bırakıldığı zaman ortaya çıkan kötü görüntü saçak altı kaplanarak giderilmeye çalışılmıştır. Cepheler çıkmalar, silmeler ve pencerelerle hareketlendirilerek bakana iyi bir görüntü vermeye çalışılmıştır. Fakat bazen saçak altlarının boş bırakılması sebebiyle cephe görüntüleri saçak altında bozulmuştur. Bu yüzden saçak altı düzenlemeleri cephesel görüntü açısından yapılarda önemli yer tutmaktadır.

---

³¹⁸ Babalı,2007, 69.

³¹⁹ Erdem, 1996, 201.

³²⁰ Eroğlu, 2009, 318.

³²¹ Eroğlu, 2009, 318.

5.4. Malzeme ve Teknik

Gerede evlerinde ana malzeme ahşap ve taştır. Ana taşıyıcı unsur olarak ahşap malzeme kullanılmıştır. Taş bir zemin üzerine ahşap direk ve kirişlerden oluşan iskeletin araları taş, ahşap veya tuğla malzeme ile doldurulmuş ve üzeri geleneksel sıvayla kaplanmıştır. Ara duvarlar da ahşap çatki tekniği ile yapılmıştır. Soğuk bir şehir olan Gerede’de sıcak - soğuk yalıtımını sağlamak ve ahşap ile taş malzemeli duvar üzerine sıvayı tutturmak amacıyla cephelerde bağdadi tekniği kullanılmış örneklerle de karşılaşılmıştır

Evlerin inşasında en çok karşılaşılan yapı malzemesi ahşaptır. Yapıların ana iskeleti dışında, duvarlarda, tavan ve yer döşemelerinde, çiçekliklerde, sedirlerde, dolaplarda, pencerelerde, balkonlarda, merdiven ve korkuluklarda, silmelerde, saçak ve çıkma altlarında, kapılarda ve cephe kaplamalarında ahşap malzeme kullanılmıştır (Katalog No:1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19). Gerede evlerinde soğuğa açık cephelerin ahşap malzeme ile kaplanması sonucu soğğun içeriye girmesi ve ısı kaybı engellenmeye çalışılmıştır. Genellikle kuzey ve batı cephenin ahşap ve sac malzeme ile kaplandığı görülmüştür (Katalog No: 1, 3, 4, 7, 9, 13, 16, 19). Kuşlar’ın Hafız’ın evinin (Katalog No: 7) kuzey cephesi ahşap malzeme ile kaplanmışken batı cephesi sac malzeme ile kaplanmıştır. Saraç Emin’in evinin (Katalog No: 3) ise batı cephesi ahşap malzeme ile kaplanmışken kuzey cephesi sac malzeme ile kaplanmıştır. Özellikle Sinop geleneksel konutlarında cephenin sac malzeme ile kaplanması uygulaması görülmektedir³²² (Resim 4.342). Kastamonu³²³, Akçakoca³²⁴, Göynük³²⁵ ve Mudurnu³²⁶ evlerinde de cephelerde ahşap kaplama örneklerine rastlanmaktadır (Resim 4.343-4.344). Günümüzde de farklı malzemeler kullanılarak cepheler kaplanmakta ve bu sayede yapıların ısı kaybı önlenmeye çalışılmaktadır.

Ahşap malzemedan sonra evlerde en çok kullanılan malzeme taştır. Evlerde subasman seviyesine kadar veya zemin katın tamamında taş malzeme kullanılmıştır. Bunun yanı sıra yüksek bahçe duvarlarının ya tamamı ya da bir kısmı taş malzeme ile inşa edilmiştir.

³²² Yerlikaya, 2006, 143; Yılmaz, 2006, 45.

³²³ Eyüpgiller, 1997, 66; Kıröglu, 2003, 165.

³²⁴ Naldan, 2012, 175-176.

³²⁵ Erdem,1996, 190.

³²⁶ Öztürk, 2007,148.

Taş zemin katın yer döşemesinde de kullanılmıştır (Katalog No:1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19).

Kerpiç malzeme ise yüksek bahçe duvarlarında kullanılmıştır. Genellikle belli bir seviyeye kadar taş, onun üzerine de kerpiçle devam edilmesi şeklindedir (Katalog No: 3, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 19).

Gerede evlerinde metal malzeme pencere şebekeleri, giriş ve bahçe kapılarındaki kabaralar, kapı kolları ve tokmakları gibi yerlerde kullanılmıştır. Süsleme açısından sade olan evlerde metal kapı kolları dekoratif unsur olarak ön plana çıkmıştır. İncelenen evlerde karşılaştığımız metal malzemelerin birbirine yakın özellikte yapıldığı görülmüştür. Bu nedenle metal unsurların döküm atölyelerinde belirli kişiler tarafından imal edildiği anlaşılmaktadır. Maddi değerleri fazla olmamasına rağmen göz önünde bulunması ve yerinden kolayca sökülebilmesi sebebiyle metal unsurların çoğu günümüze ulaşamamıştır.

Pencere şebekeleri özellikle zemin ve birinci kat pencerelerinin önüne takılmıştır. Basit bir şekilde ince demir çubukların yatay ve düşey konulması ile dikdörtgen ve kare gözler oluşturması şeklinde yapılmıştır. Ya da sade bir şekilde yatay veya düşey konulması ile şebeke oluşturulmuştur (Katalog No: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13). Özellikle pencere şebekeleri dış tehditlerden evleri korumaya yönelik bir yöntemdir. Fakat çoğu şebeke tahrip olduğundan dolayı günümüze yalnızca birkaç parçası ulaşabilmiştir.

Bahçe ve giriş kapıları üzerinde metal unsurlar bol yer almaktadır. Kapı kolları döküm ve dövme tekniğinde yapılmıştır. Kapı tutacakları yarım ay, oval ve silindirik form olarak karşımıza çıkmaktadır. Yarım ay ve oval formda olanlar hem kapı tutacağı hem de kapı tokmağı olarak kullanılmaktadır. Çift kanatlı kapılar üzerine kapı kolları birbirine simetrik olarak yerleştirilmiştir. Silindirik formda olanların çift kanatlı kapı üzerlerine çapraz şekilde konulduğu da görülmüştür. Ayrıca bazı kapılarda “L ” formunda kapı tokmağı da görülmektedir. “ C ” kıvrımlı kapı kolu nadiren kullanılmıştır. Kapılar üzerindeki metal malzemelerin yerlerinden kolay sökülmesinden dolayı çoğu günümüze kadar ulaşamamıştır (Katalog No:1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19).

Evlerde kullanılan malzeme bölgenin coğrafi özelliklerine göre belirlenmektedir. Ahşap Türkiye’de geniş bir kullanma alanına sahiptir. Kuzey Anadolu’nun en doğu ucundan Marmara Bölgesine, Batı Anadolu’da Bursa, Kütahya, Manisa ve kısmen Muğla illerinde,

Batı ve Orta Toroslarda ahşap, Orta Anadolu'da kerpiç-taş, Batı Anadolu'da Ege ve Akdeniz sahili taş, Güney Anadolu'da ahşap-taş malzeme kullanılmaktadır³²⁷.

Geleneksel Türk evlerinde genel olarak aynı tarzda inşa teknikleri tercih edilmiştir. Doğan Kuban, hımış yapı tekniğinin, yani içerisi kerpiç dolgulu ve taşıyıcı sistemi ağaç, zemin katı çoğunlukla taş olan konut mimarisinin; Anadolu'nun kıyı şeridi ile orta Anadolu arasında bir ikinci çember gibi dolanan, Sivas dolaylarından batıya ve İç Ege'den Torosların kuzey yamaçlarına kadar uzanan ve yer yer diğer bölgelerde ve hatta Balkanlarda görüldüğünü belirtmiştir³²⁸. Geleneksel Türk evinde zemin katlar yığma taş birinci ve ikinci katlar ise ahşap çatkı arası yöreye göre herhangi bir malzeme ile doldurulması ile inşa edilmiştir. Ahşap çatkı yönteminin bu kadar yaygın kullanılmasının çeşitli nedenleri vardır. Az gereç kullanımı, ince duvarlardan dolayı yer kazancı, yapım sürecinin kısıtlılığı, işçilik ve yalıtım kolaylığı gibi nedenlerle Türk ev yapımında yaygın olarak kullanılmıştır.³²⁹ Sadece dolgu malzemesi yöre ve bölgelere göre değişiklik göstermiştir. Bolu Merkez'de ahşap çatkı arası dolgu malzemesi olarak taş ve tuğla³³⁰, Safranbolu evlerinde ahşap çatkı arası kerpiç ya da taş dolgu³³¹, Tokat evlerinde taş zemin üzerine ahşap çatkı arası kerpiç dolgu³³², Göynük evlerinde ahşap çatkı arası ahşap, tuğla ve kerpiç dolgu³³³, Mudurnu evlerinde ahşap çatkı arası kerpiç veya ahşap³³⁴, Kastamonu³³⁵ ve Akçakoca³³⁶ evlerinde ahşap çatkı arası tuğla veya kerpiç, Dörtdivan³³⁷ ve Seben³³⁸ evlerinde ise ahşap çatkı arası ahşap dolgu şeklindedir. Ahşap çatkı arası taş dolgu, genellikle kış ayları soğuk geçen yörelerde içeriye soğuğun geçmesini engellemeye yöneliktir. Gerede evlerinde ahşap dolgulu duvarların üzerine sıvayı tutması için aralıklı olarak çıtaların çakılması yöntemi olan bağdadi tekniğinin kullanıldığı örneklerle de karşılaşılmıştır. Özellikle soğuğa açık olan kuzey cephelere bağdadi tekniği uygulanmıştır (Katalog No: 5, 8, 12, 14, 15, 16,17). Bolu Merkez'de Akıncı Sokak 14 ve 55 numaralı evler, Köroğlu Sokak 10 numaralı ev, İhtiyaroğlu sokak 23 ve 27 numaralı evler, Özek Sokak 3 numaralı ev, Karaçayır Sokak 9 ve 17 numaralı evler, Esen

³²⁷ Küçükerman, 1985, 38; Kuban, 1996, 15-20; Altun, 2008, 138-152.

³²⁸ Kuban, 1975, 227.

³²⁹ Bektaş, 2007, 154.

³³⁰ Eroğlu, 2009, 349

³³¹ Özköse, A. (2001). "Safranbolu'da Yorgun Ahşap Yapı Kültürü" *Ahşap Kültürü - Anadolu'nun Ahşap Evleri*, Ankara, 48.

³³² Yılmaz, 2012, 137.

³³³ Dikmen- Toruk, 2015,121, Erdem, 1996, 198.

³³⁴ Babalı, 2007, 68.

³³⁵ Eyüpgiller, 1997, 66; Eyüpgiller, 1998, 250.

³³⁶ Naldan, 2012, 178.

³³⁷ Yazar- Yasa- Doğan, 2011, 706.

³³⁸ Yasa, 2016, 69.

Sokak 4 numaralı ev, Kısa Sokak 8 numaralı ev, Pakalan Sokak 24 numaralı ev, Kocabey Sokak 22 numaralı ev, Küpeli Sokak 4 numaralı ev, Stadyum Caddesi 29 numaralı ev, Şenel Sokak 9 numaralı ve numarası bilinmeyen ev, Atalay Caddesi 33 numaralı ev, Utku Sokak 14 numaralı ev, Yılmaz Sokak 3 numaralı ev, İnce Sokak 47 numaralı ev, Bahar Sokak 18 numaralı ev, Çeşme Sokak 9 numaralı ev ve Semerkant caddesinde numarası bilinmeyen ev olmak üzere 23 evde bağdadi tekniği kullanılmıştır³³⁹ Göynük'te Ankara Caddesi üzerinde bulunan Varlık (Nebiler) evinde de cephelerde bağdadi tekniği kullanılmıştır.³⁴⁰ Bolu merkez dışında bağdadi tekniği, Kastamonu³⁴¹, Kula³⁴² Akçakoca³⁴³, Sinop³⁴⁴, Safranbolu³⁴⁵, Göynük³⁴⁶ evlerinde görülmektedir.

5.5. Süsleme Özellikleri

Gerede evlerinde süsleme dış cephelerde yoğun olarak görülmemektedir. Şehrin evlerinde dış cepheler itibariyle pencere ve koruyucu şebekeleri, çıkma destekleri, kapı halka ve tokmakları, cephe alınlıkları, balkon korkulukları dekoratif özellik göstermektedir. Bazı dış cephe unsurlarında yer alan süsleme yapılarına ayrıcalık katmıştır. Örneğin, Olgaçlar Konağı (Katalog No:3) balkon korkuluklarında bulunan ahşap süsleme yapıya estetik görünüm kazandırmıştır. Kapı halka ve tokmakları da teknik ve süsleme özellikleri bakımında geleneksel Türk konut mimarisinde karşılaşılan tiplerle benzerlik göstermektedir. Yapıların içerisinde süsleme; oda giriş ve kapıları, merdiven ve seki korkulukları, tavan, dolap kapakları, ocak ve çiçekliklerde görülmektedir. Çok az yapıda karşılaşılan tavan süslemeleri yoğun bir işçilik ürünüdür. Aynı zamanda kapı göbek ve dolap kapaklarında görülen kalem işi süslemeler ayrıcalıklı özelliğe sahiptir. Ayrıca yapı içerisinde ihtiyaçları karşılamak için yapılan ocak ve çiçeklik gibi unsurlara kemer uygulanarak dekoratif bir görünüm kazandırılmıştır. Bu şekilde çeşitli uygulamalar neticesinde evin içerisinde her unsur estetik bir görünüm kazanarak evlere ferahlık ve estetik görünüm katmıştır.

---

³³⁹ Eroğlu, 2009, 349.

³⁴⁰ Erdem, 1996, 137.

³⁴¹ Eyüpgiller, 1997, 68; Eyüpgiller, 1998, 250.

³⁴² Bozer, 1998, 51-52.

³⁴³ Naldan, 2012, 178.

³⁴⁴ Yılmaz, 2006, 45; Yerlikaya, 2006, 141.

³⁴⁵ Günay, 2004, 191.

³⁴⁶ Erdem, 1996, 198.

5.5.1. Ahşap Süsleme

Gerede evlerinde ahşap süsleme;

- Çıkma Desteklerinde
- Balkon Korkulukları ve desteklerinde
- Pencere ve kafeslerinde
- Yapı giriş ve oda kapılarında
- Oda giriş bölümlerinde
- Tavanlarda
- Ahşap dolap yüzey ve kapaklarında
- Çiçekliklerde
- Merdiven ve seki korkuluklarında

görülmektedir.

1.Çıkma desteklerinde görülen süslemeler

Gerede evlerinde çıkmalar bazen bezemesiz bindirmelerle bazen de dekoratif konsollarla desteklenmiştir. Dekoratif çıkma destekleri ise yoğun bir bezemeye sahip değildir. Çıkma destekleri içi dolu dilimli olarak tasarlanarak yapıya cepheler itibariyle bir nevi görsellik katmıştır. Gerede evlerinde içi dolu dilimli çıkma desteği Konakgil'in Kadri'nin evi (Katalog No:1), Hacı Baki'nin evi (Katalog No:8), Eski Hükümet Konağı (Katalog No: 16), Durmuş Hoca'nın evi (Katalog No:19) gibi yapılarda görülmektedir (Bkz. Resim 4.6 b, 109, 110, 273, 274, 310, 311).

2.Balkon korkulukları ve desteklerinde görülen süsleme

Gerede eski evlerinde balkon uygulaması pek yaygın değildir. Sadece dört evde balkon uygulaması bulunmaktadır. İki evin balkon korkulukları ahşap bezemeli olarak düzenlenmiştir.

Olgaçlar Konağı (Katalog No:2) güney cephe itibariyle ikinci kat ve çatı kat balkon düzenlemeleri dekoratif görüntüsüyle cepheye görsellik katmıştır. İkinci kat balkonun ahşap destekleri, içleri beş kollu yıldızlarla doldurulmuş üçgen formdadır (Bkz. Resim 4.35). İkinci kat ve çatı kat balkonların alt bordürlerine rumi ve beş yapraklı penç motifleri, çakma tekniğiyle dizi halinde yerleştirilmiştir. İkinci kat balkon korkuluğu oyma tekniğiyle

yapılmış basit geometrik şekilde olup, balkonun üst köşe alınlıklarında “ S ” kıvrımları, rumi ve stilize edilmiş yaprak formları görülmektedir (Bkz. Resim 4.36). Çatı kat balkon korkuluğunda oyma tekniğiyle iç içe geçmiş palmet motifleri, balkon köşelerindeki alınlıklarında ise ikinci kat balkon alınlıklarında olduğu gibi “S ” kıvrımları, rumi ve stilize edilmiş yaprak formları yer almaktadır.

Terzi Kenan Dede'nin evinin (Katalog No:6) balkonu cepheye dekoratif bir özellik kazandırmıştır. Yapının cepheler itibariyle en göze çarpan süsleme elemanı balkondur. Balkon korkuluğunda ters lale motifi ile “S” ve “C” kıvrımları bir arada kullanılmıştır. Balkon köşeliklerinde ise kıvrım dalların iç içe geçmesi ile oluşturulmuş düzenleme bulunmaktadır. Balkonu çatıya bağlayan üçgen alınlık ve bu alınlığın içinde bulunan ters üçgen formu yapının başka dekoratif öğeleridir (Bkz. Resim 4.94).

Bolu merkez Hülya Orhan ve 21 numaralı evlerde³⁴⁷, Mudurnu Armutçular Konağı³⁴⁸ ve Göynük Şatıroğlu Konağı'nda³⁴⁹ ahşap bezemeli balkon korkulukları bulunmaktadır (Resim 4.345 – 4.346).

3.Pencere ve kafeslerinde görülen süslemeler

Geleneksel Türk Konut mimarisinde geç dönem özelliği olan pencerelerin kemerli düzenlenmesi Gerede eski evlerinde de görülmektedir. Pencereler kemerli düzenlenerek cephelere görsellik kazandırılmıştır. Ayrıca pencerelerin üst pervazlarına yarım daire, üçgen gibi formlar yerleştirilmiştir.

Cephelerde boyuna dikdörtgen ahşap çerçevenin kaş kemerle sonlandırılması ile oluşturulan pencere düzenlemesi Saraç Emin evi (Katalog No:3), Hacı Mehmet Ali Konağı (Katalog No:4), Hacı Baki'nin evi (Katalog No:8), Mercanlar evi (Katalog No:14) cephelerinde görülmektedir (Bkz. Resim 4.41, 44, 57,70 b, 110, 248).

Boyuna dikdörtgen ahşap çerçevenin yuvarlak kemerle sonlandırılması ile oluşturulan pencere düzenlemesi Hacı Mehmet Ali Konağı (Katalog No:4), Hacı Baki'nin evi (Katalog No:8) ve Eski Hükümet Konağı (Katalog No:16) cephelerinde süsleme öğesi olarak yer almaktadır (Bkz. Resim 4.57, 70 a, 110, 274).Kemerli pencere düzenlemesi Bolu

³⁴⁷ Eroğlu, 2009, 355-356.

³⁴⁸ Öztürk, 2007, 58.

³⁴⁹ Yasa, A.A. (2013). “ Göynük'te Geleneksel Ahşap İşçiliği”. *Göynük El Sanatları Paneli ve Çalıştayı Bildirileri*. Azize Aktaş Yasa, Aysen Soysaldı (Editörler), 124.

Merkez³⁵⁰, Göynük³⁵¹, Mudurnu³⁵², Akçakoca³⁵³, Çerkeş³⁵⁴, Sinop³⁵⁵, Safranbolu³⁵⁶, Kastamonu³⁵⁷ ve Avanos³⁵⁸ evleri cephelelerinde dekoratif unsur olarak bulunmaktadır.

Pencere kafesleri genellikle zemin kat hizmet alanları, tuvalet - banyo ve yapı giriş kapıları üzerinde bulunan enine dikdörtgen aydınlık açıklıklarının üstlerine koruyucu olarak düzenlenmiştir. Ahşap çıtaların çapraz olarak üst üste getirilmesi oluşturulan baklava göz formlu kafesler; Konakgil'in Kadri'nin evi (Katalog No:1), Hacı Mehmet Ali Konağı (Katalog No:4), Darendeler Konağı (Katalog No:10), Saraç Nihat'ın evi (Katalog No:18) pencere önlerinde görülmektedir (Bkz. Resim 4.5, 57, 60, 70 a, 191, 307 b). Pencere önlerinde kafes düzenlemesi Bolu merkez 7, 19 ve 24 numaralı evlerde³⁵⁹, Seben³⁶⁰, Göynük³⁶¹, Çerkeş³⁶², Safranbolu³⁶³, Kastamonu³⁶⁴ ve Kula³⁶⁵ evlerinde karşımıza çıkmaktadır.

4.Yapı giriş ve oda kapılarında görülen süslemeler

Yapı bahçe ve giriş kapıları oldukça sade tutulmuştur. Enli tahtaların yan yana getirilmesi ile oluşturulmuş basit şekillidirler. Bazılarının yüzeyleri dikdörtgen form gibi basit geometrik şekillerin oyma tekniğiyle uygulanması biçimindedir (Bkz.Resim 4.5, 18, 22, 23, 60, 139 a, 145, 153, 154, 169, 192, 218 a-b, 239, 240 b, 255, 286 a, 307 a-b). Hacı Baki'nin evi (Katalog No: 8) doğu taraf giriş kapısı çift kanatlı olup, kanatlar altı bölüme ayrılmış her bölümün içerisine oyma tekniğiyle sekiz köşeli çokgen formlar yerleştirilmiştir (Bkz. Resim 4.130). Saraç Emin'in (Katalog No:3). evi doğu taraf giriş kapısı tespitlerimize göre yapısının esas kapısı değildir. Kapı kanatları bir çift olup, kanatlar oyma tekniğiyle enine ve boyuna dikdörtgen formların yerleştirilmesi ile oluşturulmuştur (Bkz. Resim 4.42).

Yapı içerisinde bulunan kapılar düz yüzeyli boyasız veya basit geometrik formda boyalı şekildedir. Üç evin oda kapısında ahşap üzeri kalem işi süsleme yer almaktadır.

³⁵⁰ Eroğlu, 2009, 301.

³⁵¹ Erdem, 1996, 195-202.

³⁵² Babalı, 2007, 70.

³⁵³ Naldan, 2012, 53.

³⁵⁴ Kuşçu, 1998, 61.

³⁵⁵ Saraçlı, 2014, 82-83; Yerlikaya, 2006, 42.

³⁵⁶ Günay, 2004, 138.

³⁵⁷ Eyüpgiller,1997, 66; Kamarlı, 2008, 63; Kiroğlu, 2003, 166.

³⁵⁸ Esmer,1992, 41.

³⁵⁹ Eroğlu, 2009, 355.

³⁶⁰ Yasa, 2013, 63.

³⁶¹ Yasa, 2013, 125-126.

³⁶² Kuşçu,1998, 62.

³⁶³ Günay, 2004, 147.

³⁶⁴ Kamarlı, 2008, 64.

³⁶⁵ Bozer, 1998, 53.

Hacı Mehmet Ali Konağı (Katalog No:4) ikinci kat başoda çift kanatlı ahşap kapısının üzerinde kalem işi süsleme bulunmaktadır. Her iki kanatta enine dikdörtgen bölümün üzerinde daire içerisinde kalem işi tekniğinde stilize yaprak motifleri işlenmiştir (Bkz. Resim 4.67).

Kuzuların evi (Katalog No:10) ikinci kat oda kapıları üzerinde ahşap üzeri kalem işi tekniğinde süslemelerle bezenmiştir. Şems motifi içerisine baklava dilimi formu, formun ortasında da dört yapraklı penç; baklava diliminin karşılıklı iki yanında yengece benzer stilize çiçek motifi, diğer iki yanında karşılıklı ters insan vücuduna benzer şekilde ters lale motifi işlenmiştir (Bkz. Resim 4.186 a-b).

Darendeler Konağı (Katalog No:11) ikinci kat oda kapıları üzerinde ahşap üzerine kalem işi süslemeler yer almaktadır. Üç çeşit süsleme görülmektedir. Birincisinde; iç içe geçmiş iki daire, daireler arasında “S” kıvrımları, dairenin ortasına da Osmanlı sancağı işlenmiştir. İkincisi; daire içerisine palmet, rumi ve stilize yaprakların oluşturduğu bir kompozisyon ile bezenmiştir. Üçüncüsünde ise; daire içerisine penç ve stilize yaprak motiflerinin işlendiği bir kompozisyon uygulanmıştır (Bkz. Resim 4.213).

Hacı Mehmet Ali Konağı Katalog No:4), Kuzuların evi (Katalog No:10) ve Darendeler Konağı (Katalog No:12) oda kapıları üzerlerinde bulunan kalem işi süslemelerde de benzer kompozisyonlar işlenmiştir. Aynı zamanda kapı formları da birbirleriyle çok benzerdir. Bu özelliklerden dolayı kapı kanatlarındaki kalem işi süslemelerin aynı ustaların elinden çıktığı söylemek mümkündür.

5.Oda giriş bölümlerinde görülen süslemeler

Evlerde oda içerisinde doğrudan görünmemesi için kapı arkalarına ahşap dolaplar yerleştirilmiştir. Dolap ile duvar arasına ahşap bir kuşak yerleştirilerek oda giriş bölümü oluşturulmuştur. Ahşap kuşak geçişi de kemerli düzenlenerek giriş bölümüne dekoratif özellik kazandırılmıştır. Kaş kemer ve aynalı kemer olmak üzere iki tip düzenleme görülmektedir.

Oda giriş bölümünün kaş kemerle düzenlenmesi Hacı Mehmet Ali Konağı (Katalog No:4), Darendeler Konağı (Katalog No:11), Taraşlar Konağı (Katalog No:13), Mercanlar evi (Katalog No: 14) ve Durmuş Hoca'nın evinde (Katalog No:19) görülmektedir (Bkz. Resim 4.63, 199, 201, 207, 234 a, 236 a, 242, 243, 252, 253, 257, 317).

Camcı Orhan'ın evi (Katalog No:9) giriş bölümünde aynalı kemer düzenlenmesi uygulanmıştır (Bkz. Resim 4.146, 149, 158 a).

6.Tavanlarda görülen süslemeler

Gerede eski evlerinde süsleme yoğun olarak tavanlarda görülmektedir. Beş evde tavan süslemesi ile karşılaşmıştır. Darendeler Konağı, Hasan Güzelce evi, Eski Hükümet Konağı ve Darendeler Konağında çıtakari tekniğiyle bezenmiş tavan örnekleri bulunmaktadır. Hacı Mehmet Ali Konağı'nda ise kalem işi tekniği ile bezenmiş tavan örnekleri görülmektedir. Evlerin tavan tezyinatında yoğunlukta geometrik formlar tercih edilmiştir. Tavan süslemelerinde bitkisel motiflerle karşılaşılmamıştır.

Eski Hükümet Konağı (Katalog No:16) birinci ve ikinci katının bütün oda tavanları çıtakari tekniğiyle bezenmiştir. Birinci kat güneybatı tarafta yer alan odanın tavanı düz kare ve dikdörtgen formlarla donatılmış; tavanın dört köşesine uzanan testere dişli suyolu motifi göbek kısmında birleştirilmiştir (Bkz. Resim 4.281- 293). Bu şekle benzeyen tavan örneği Safranbolu Gökçüoğlu Bağ evi çardak tavanında, Havuzlu Asmazlar Konağı ve Kaymakamlar evi oda tavanında³⁶⁶, Divriği Sancaktar evi zemin kat kış odası tavanında³⁶⁷ ve Erzurum Refik Dinler evi oda tavanında³⁶⁸ görülmektedir. İkinci kat güneybatı oda tavanı iç içe geçmiş baklava dilimi formlarla donatılmıştır (Bkz. Resim 4.295). Safranbolu Asmazlar Bağ evi oda ve Gökçüoğlu Bağ evi sofa tavanı³⁶⁹, Divriği Bülbüller evi tavanı³⁷⁰ iç içe geçmiş baklava dilim formları ile bezenmiştir. Birinci ve ikinci kat kuzeybatı oda tavan göbeklerine kırk kollu yıldız yerleştirilmiş etrafı ise baklava dilim formları ile donatılmıştır; ikinci kat oda tavanının dört köşesine ise çeyrek daire içerisinde yıldız desenleri bezenmiştir (Bkz. Resim 4.294 – 296). Darendeler Konağı katalog No:11) ikinci kat batı taraftaki oda tavanı göbek kısmında da kırk kollu yıldız dört köşede yarım daire içerisinde yıldız desenleri; göbek etrafı ise baklava dilim formları ile donatılmıştır (Bkz. Resim 4.209). Benzer tavan süslemeleri Safranbolu Yörük Köyü Sipahiler Konağı başoda tavanında³⁷¹, Safranbolu Kileciler evi oda tavanında³⁷², Safranbolu Köşeliler evi oda tavanında³⁷³, Çerkeş'te Sabiha Yarkaya evinin 6 nolu oda tavanında³⁷⁴, Göynük'te Müderrisoğlu evi oda

³⁶⁶ Pamuk, 2010, 115, 127-130,148.

³⁶⁷ Ünlidil, S. (2005). *Geleneksel Divriği Evlerinde Ahşap Süslemeli Tavanlar*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri, 499.

³⁶⁸ Yıldırım, K; Hidayetoğlu, M.L. “Geleneksel Türk Evi Ahşap Tavan Süsleme Özelliklerinin ve Yapım Tekniklerinin Çeşitliliği Üzerine Bir İnceleme”. *Uluslararası Geleneksel Sanatlar Sempozyumu*, 336.

³⁶⁹ Pamuk, 2010,101, 116.

³⁷⁰ Ünlidil, 2005, 474.

³⁷¹ Çan, 2011, 54,65,76,138.

³⁷² Pamuk, 2010, 173-174.

³⁷³ Pamuk, 2010, 188-189.

³⁷⁴ Kuşçu, 1998, 37.

tavanında³⁷⁵ ve Yozgat Hayri İnal Konağı oda tavanında³⁷⁶ görülmektedir (Bkz. Resim 4.322-4.323- 4.347- 4.348).

Hasan Güzelce evi (Katalog No:15) birinci kata çıkış merdiven sahanlığı tavanı çıtakari tekniğiyle geometrik formlarla bezenmiş ve üzeri boyanmıştır (Bkz. Resim 4.262 b, 271).

Hacı Mehmet Ali Konağı (Katalog No:4) ikinci kat sofa ve oda tavanı kalem işi tekniğinde geometrik formlarla süslenmiştir. Sekizgen sofa tavanının göbek kısmına kare form içerisinde kalem işi tekniğinde çok kollu yıldız bezenmiştir (Bkz. Resim 4.66). Aynı süsleme düz oda tavanının orta bölümüne de yerleştirilmiş ve dört köşeye yarım daire içerisinde kapı ve dolap üzerindeki kalem işi süslemeler bezenmiştir (Bkz. Resim 4.68). Tavanlarda ahşap üzeri kalem işi süsleme ile Safranbolu³⁷⁷, Ankara³⁷⁸, Sivas³⁷⁹, Tokat³⁸⁰, Akçakoca³⁸¹, Kastamonu³⁸² ve Kula³⁸³ evlerinde karşılaşılmaktadır (Resim 4.349-4.350).

7.Ahşap dolap yüzey ve kapaklarda görülen süslemeler

Gerede eski evlerinde dolap yüzey ve kapakları genellikle sade görünümündedir. Camcı Orhan'ın evi (Katalog No:9) ve Darendeler Konağı'nda (Katalog No:11) dolap yüzeylerine oymalar yerleştirilmiştir. Ahşap dolap yüzeyinin testere ile kesilerek oyulması sonucu oluşturulan oymalar dolap yüzeylerine dekoratif özellik kazandırmıştır. Oymalar testere dişli kaş kemerli bir görünüme sahiptir (Bkz. Resim 4.149 – 195). Dolap yüzeylerinde oyma düzenlemesi Safranbolu³⁸⁴, Göynük³⁸⁵, Akçakoca³⁸⁶, Çankırı³⁸⁷, Isparta³⁸⁸, Elazığ³⁸⁹, Trabzon³⁹⁰ evlerinde görülmektedir (Resim 4.351-4.352).

---

³⁷⁵ Erdem, 1996, 330.

³⁷⁶ İlgün, 2007, 118.

³⁷⁷ Günay, 2004, 184.

³⁷⁸ Yavuz, H. (2014). *Ankara Evleri Ahşap Üzeri Kalem İşleri Metal Süsleme*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 80.

³⁷⁹ Ünlü, 2005, 547.

³⁸⁰ Çal, 1988, 44.

³⁸¹ Naldan, 2012, 187.

³⁸² Çal, 2008, 157-158.

³⁸³ Bozer, 1998, 57.

³⁸⁴ Günay, 2004, 177-178.

³⁸⁵ Yasa, 2013, 126-127.

³⁸⁶ Naldan, 2012, 126.

³⁸⁷ Akok, M.(1953). “ Çankırı'nın Eski Evleri”. *Arkitekt.* (7-8). 147-148

³⁸⁸ Demirci, 2010, 494-496.

³⁸⁹ Yünkül, 2005, 83,218.

³⁹⁰ İskender,S. (1987). *Doğu Karadeniz Konut Mimarisinde Süsleme Üzerine Bir İnceleme*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon, 107.

Dolap kapaklarında kalem işi süsleme yaygın olarak tercih edilmemiştir. Yalnızca kalem işi süsleme Hacı Mehmet Ali Konağı (Katalog No:4) ikinci kat başoda dolap kapaklarında yer almıştır. Çift kanatlı oda giriş kapısı üzerinde yer alan daire içerisinde stilize yaprak motifli kompozisyon dolap kapaklarına da işlenmiştir (Bkz. Resim 4.69 b).

8.Çiçekliklerde Süsleme

Gerede eski evlerinde çiçeklik uygulaması yaygın olarak yer almaktadır. Evlerin çoğunda çiçeklik uygulaması ile karşılaşılmıştır (Katalog No: 3,4,5,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16,19). Çiçeklikler oda içerisinde kapı girişlerinin, sofa bölümünde ise oda giriş kapılarının hemen yanına niş şeklinde yerleştirilmiştir. Hemen kapıların yanına yerleştirilmesinin sebebi içine yerleştirilen aydınlatma lambalarına kolayca ulaşabilmektir.

Duvarlara niş şeklinde yerleştirilen çiçeklikler kemerli düzenlenerek oda ve sofalara görsellik kazandırmıştır. Çiçeklikler tekli veya bir çift şeklinde düzenlenmişlerdir. Çiçeklikleri dekoratif yapan unsur kemerli düzenlemeleridir. Çiçekliklerde kaş, yuvarlak, aynalı ve üç dilimli kemer çeşitleri uygulanmıştır.

Evlerde bulunan çiçekliklerde yaygın olarak kaş kemer uygulaması görülmektedir (Katalog No: 3,4,5,6,8,9,10,11,12,13,14,15,16). Bu çiçeklikler boyuna dikdörtgen çerçevenin kaş kemerle sonlandırılması ile oluşturulmuştur (Bkz. Resim 4.51, 55, 62 b, 64b, 71, 84, 88, 103, 118, 119, 122, 149, 171, 175, 182, 200 b, 201, 204, 208, 221 a-b, 229 b, 230 a-b, 233, 234 b, 235 b, 236 b,237, 240 b, 241 b, 253 b, 254, 255, 265 b, 282, 286 b). Camcı Orhan'ın evi (Katalog No:9) birinci kat kapalı eyvan bölümünde herhangi bir ahşap çerçeve olmaksızın duvara niş şeklinde yerleştirilmiş kaş kemerli çiçeklik bulunmaktadır (Bkz. Resim 4.151 b). Darendeler Konağı (Katalog No:11) ikinci kat başodada bulunan çiçeklik; ahşap çerçevesiz büyük boyutta niş şeklinde kaş kemerli olarak düzenlenmiştir (Bkz. Resim 4.206). Kaş kemerli çiçeklik uygulaması Bolu merkez³⁹¹ ve Dörtdivan³⁹² evlerinde karşımıza çıkmaktadır (Resim 4.353-4.354).

Çiçekliklerde yuvarlak kemer uygulaması üç farklı şekilde karşımıza çıkmaktadır. Ahşap çerçeveli, çerçeve uygulamasız ve dolap ile beraber düzenlenmesi şeklindedir. Üç şekil arasında en fazla ahşap çerçeveli düzenleme görülmektedir (Katalog No:3, 13, 16, 19). Bu şekilde çiçeklik ahşap çerçevenin niş şeklinde yuvarlak kemerle sonlandırılması ile

³⁹¹ Eroğlu, 2009, 330-331.

³⁹² Yazar- Yasa- Doğan, 2011, 728.

oluşturulmuştur (Bkz. Resim 4.52, 53, 146, 148, 154, 158 b, 280, 289, 315 a). Taraşlar Konağı (Katalog No:13) ikinci kat kuzeybatı taraftaki kapalı eyvan bölümünde bulunan çiçeklik; niş şeklinde ahşap çerçevesiz, yuvarlak kemerli biçimde duvara yerleştirilmiştir (Bkz. Resim 4.244). Çerçevesiz yuvarlak kemer uygulamalı çiçeklik Safranbolu³⁹³ evlerinde de görülmektedir. Camcı Orhan'ın evi (Katalog No:9) çiçeklik düzenlemesi; ortada yuvarlak kemerli ahşap bir çiçeklik, çiçekliğin iki yanında kapaklı veya kapaksız yalancı tablalı dolaplar şeklinde oluşturulmuştur (Bkz. Resim 4.146, 148, 158 b). Eski Hükümet Konağı (Katalog No:16) çiçeklik düzenlemesi; aynı boyutta bir çift yuvarlak kemerli ahşap çiçekliğin ortasında yalancı tablalı kapaksız dolap biçimindedir (Bkz. Resim 4.280, 289).

Aynalı kemer uygulamalı çiçeklik düzenlemesi ile iki evde karşılaşılmıştır (KatalogNo:10, 11). Bu şekil çiçeklik düzenlemesi; ahşap çerçevenin niş şeklinde aynalı kemerle sonlandırılması şeklinde oluşturulmuştur (Bkz. Resim 4.173, 196). Aynalı kemerli çiçeklik düzenlemesi Safranbolu³⁹⁴ evlerinde de karşımıza çıkmaktadır (Resim 4.355).

Üç dilimli kemer uygulamalı çiçeklik yalnızca Saraç Emin evi (Katalog No:3) birinci kat güneydoğu odada görülmektedir. Bu şekil çiçeklik; ahşap çerçevenin niş şeklinde üç dilimli kemerle sonlandırılması ile oluşturulmuştur (Bkz. Resim 4.48). Üç dilimli kemer uygulamalı çiçeklik ile Mudurnu³⁹⁵ ve Seben³⁹⁶ evlerinde karşılaşılmaktadır (Resim 4.356-4.357).

9.Merdiven ve Seki Korkuluklarında Süsleme

Evlerin çoğunda merdiven ve seki korkulukları boğumlu şekilde uygulanmıştır (Katalog No: 1,2,3,5,6,8,9,10,11,12,15). Korkuluklar üç boğumlu olarak el tornasında çekilmiştir (Bkz. Resim 4.15, 30, 46, 49, 86, 101, 116, 124, 172, 178, 187, 198, 231, 238, 262). Camcı Orhan'ın evinde bulunan seki korkuluğu tek boğumlu biçimde tasarlanmıştır (Bkz. Resim 4.155). Boğumlu olmaları dışında korkuluklar başka süsleme unsuru yansıtmamaktadır.

---

³⁹³ Günay, 2004, 63.

³⁹⁴ Günay, 2004, 63-65.

³⁹⁵ Babalı, 2007, 167,170,180.

³⁹⁶ Yasa, 2013, 64.

5.5.2. Metal Süsleme

Evlerde metal süsleme pencere korkuluklarında, kapı tokmak, halka ve kolları ile üçgen alınlıklarda görülmektedir.

1.Pencere korkuluklarında görülen süslemeler

Genellikle yapıları dış tehditlerden korunmak amacıyla pencere önlerine basit metal şebekeler yerleştirilmiştir (Katalog No: 2,3,5,6,7,9,10,11,12,13). Zemin kat pencere önlerine yoğun yerleştirildikleri görülmektedir. Metal çubuk demirlerin yatay ve düşey konulması ile oluşturulan kare ve dikdörtgen göz formlu basit şebekelerdir (Bkz. Resim 4.17, 20, 41, 73, 74, 75, 90, 91, 93, 95, 96, 98, 134, 165, 189, 190, 191, 210 a-b-c, 214, 215, 226, 227, 228). Bazı örneklerde düşey konulan demir çubukların uçlarının “S” biçiminde kıvrım yaptığı görülmektedir (Bkz. Resim 4.210 a). Pencere önlerine yerleştirilen bazı şebekelerden günümüze birkaç metal çubuk parçası ulaşabilmiştir (Bkz. Resim 4.134). Hacı Baki'nin evi (Katalog No:8) doğu cephe giriş kapısı üzerinde bulunan aydınlık açıklığı önüne yerleştirilen şebeke dekoratif özellik göstermektedir. Basık kemerli aydınlık açıklığının üzerine “S ve “C” kıvrımlarının oluşturduğu dekoratif metal şebeke yerleştirilmiştir (Bkz. Resim 4.130).

2.Kapı tokmakları, halkaları ve kollarında görülen süslemeler

Yapıların bahçe ve giriş kapıları üzerindeki metal unsurların çoğu günümüze ulaşamamıştır. Günümüze ulaşanların ince ustalık işi olduğu görülmektedir. Metal öğelerin yapım teknikleri birbiriyle benzerdir.

a) Kapı tokmaklarında süsleme: Evlerin bahçe ve giriş kapıları üzerinde yer almaktadır. Üç tip kapı tokmağı örneği bulunmaktadır.

Birinci tip: Ağzı yukarı doğru “C” harfi şeklinde ve uçları volütlüdür. Gövdesinin alt orta kısmın üç parmak izi bastırılmış gibi şekildedir. Tokmağın uç kısımları yatay boru biçiminde olan kısma takılmaktadır. Tokmak aynası yukarı ve aşağı kısımda yaprak biçimindedir. Aşağı kısımda olan yaprak biçimi daha küçük tasarlanmıştır (Bkz. Resim 4.6, 224, 247 a, 309). Döküm tekniğiyle yapılan bu tip kapı tokmağı Konakgil'in Kadri'nin evi (Katalog No:1), Çarıkçılar Konağı (Katalog No:12), Taraşlar Konağı (Katalog No:13), Saraç Nihat'ın evinde (Katalog No:18) görülmektedir. Ayrıca bu tip kapı tokmağı örnekleriyle Bolu

merkez³⁹⁷, Seben³⁹⁸, Kastamonu³⁹⁹, Divriği⁴⁰⁰, Adana, Afyon, Akşehir, Gerze, Giresun, Sivrihisar, Tokat, Beypazarı, Niğde, Ayaş, İnebolu ve Kayseri⁴⁰¹ evlerinde karşılaşmaktadır (Resim 4.358 -4.359- 4.360)

İkinci tip: Ağız yukarı doğru “C” harfi şeklinde ve gövdesinin alt orta kısmı biraz şişkindir. Üst aynalık kısmı tarak dişi şeklindedir. Alt aynalık kısmı ise oval metal kabara parçasıdır (Bkz. Resim 4.131 a, 223). Döküm tekniğiyle yapılan bu tip kapı tokmağı Hacı Baki’nin evi (Katalog No:8) ve Çarıkcılar Konağında (Katalog No:12) görülmektedir. Bu tip kapı tokmağı örnekleri Bolu merkez⁴⁰², Kastamonu⁴⁰³, Divriği⁴⁰⁴, Ayaş, Niğde, İnebolu⁴⁰⁵ evlerinde görülmektedir (Resim 4.361 – 4.362).

Üçüncü tip: Genellikle 2 cm. eninde, 0.5 cm. kalınlığında, 15–20. cm. uzunluğunda demirden bir çubuktur. Alt ucu dışa doğru hafif bir kıvrım yaptıktan sonra kapıya doğru bir “L” biçimi oluşturacak şekilde bükülmüştür. Tam altındaki, kapıya çakılı kabara vurulan uç kısmı gövdeden biraz taşkındır (Bkz. Resim 4.40, 108 b, 139 b, 211 b, 212 b, 247 b). Bu tip örnekleri Olgaçlar Konağı (Katalog No:2), Kuşların Hafız’ın evi (Katalog No:7), Camcı Orhan’ın evi (Katalog No:9), Darendeler Konağı (Katalog No:11) ve Taraşlar Konağı’nda (Katalog No:13) görülmektedir. Gerede dışında Bolu merkez⁴⁰⁶, Kastamonu⁴⁰⁷, Divriği⁴⁰⁸, Urfa, Beypazarı, Tarsus, Niğde, Amasya, Ankara, Erzurum, Kayseri, Sivas, Tokat, Isparta, Hatay⁴⁰⁹ evlerinde kapı üzerinde süsleme unsuru olarak karşılaşılmaktadır (Resim 4.363-4.364).

b) Kapı halkalarında süsleme: Kapı üzerinde daire şeklinde bir çift olarak uygulanmışlardır. Kapı halkalarında bezeme aynalık kısmında görülmektedir. Bu tip kapı halkaları ile yalnızca iki evde karşılaşılmıştır. Kuşlar’ın Hafız’ın evi (Katalog No:7) güneybatı bahçe giriş kapısı üzerinde bulunan halkalar; döküm tekniğinde daire biçimli, aynalık kısmı ise oval ortası

³⁹⁷ Eroğlu, 2009, 356.

³⁹⁸ Yasa, 2013, 53.

³⁹⁹ Çal, A.Ö. (2004). “Kastamonu Şehri Kapı Halka ve Tokmakları”. *Kastamonu Eğitim Dergisi*. 12(2). 488,498.

⁴⁰⁰ Denктаş, M. (2005). “Divriği’nin Kapı Tokmakları ve Kapı Halkaları”. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 19(2), 133.

⁴⁰¹ Çal, H. (1999). “Osmanlı Kapı Halkaları ve Tokmakları”. *Osmanlı Kültür ve Sanat*. C.11. Ankara: Semih Ofset, 80,281.

⁴⁰² Eroğlu, 2009, 356.

⁴⁰³ Çal, 2004, 498,499.

⁴⁰⁴ Denктаş, 2005, 132.

⁴⁰⁵ Çal, 1999, 281.

⁴⁰⁶ Eroğlu, 2009, 294.

⁴⁰⁷ Çal, 2004, 489,501.

⁴⁰⁸ Denктаş, 2005, 129.

⁴⁰⁹ Çal, 1999, 281.

şışkince kenarları testere dişi şeklindedir (Bkz. Resim 4.108 a). Darendeler evi (Katalog No:11) itibariyle üç kapı üzerinde bu tip halkalar bulunmaktadır. Doğu cephe bahçe giriş kapısı üzerinde bulunan halkalar; döküm tekniğinde daire biçimli, aynalık kısmı delik düşürme tekniği ile bitkisel motifli ortası şişkincedir (Bkz. Resim 4.211 a). Güney cephe bahçe kapısı üzerindeki halkalar; döküm tekniğinde daire biçimli, aynalık kısmı bezemesiz oval biçimde ortası şişkincedir (Bkz. Resim 4.211 b). Yapı giriş kapısı üzerinde bir tek kapı halkası; döküm tekniğinde daire biçimli, aynalık kısmı oval biçimde kenarları dilimli olarak oluşturulmuştur (Bkz. Resim 4.212 a). Daire biçiminde kapı halkası Gerede dışında Bolu merkez⁴¹⁰, Safranbolu⁴¹¹, Divriği⁴¹², Kastamonu⁴¹³, Beypazarı, Göynük, Tokat, Kayseri, Amasya, Ankara, Bursa, Ayaş⁴¹⁴ evlerinde görülmektedir.

c) Kapı kollarında süsleme: Yalnızca iki evin kapı kolları dekoratif özellik göstermektedir. Olgaçlar Konağı (Katalog No:2) doğu cephe bahçe giriş kapısı üzerinde birbirine çapraz simetrik yerleştirilmiş kapı kolları ile doğu taraftan yapıya giriş kapısı üzerinde yatay yerleştirilmiş kapı kolu dekoratiftir. Kapı kolları silindirik formda iki boğumludur (Bkz. Resim 4.38,39). Hacı Baki'nin evi (Katalog No:8) giriş kapısı üzerindeki kapı kolları; düşey olarak simetrik bir şekilde karşılıklı yerleştirilmiş, silindirik beş boğumludur (Bkz. Resim 4.131 b). Gerede dışında silindirik formda boğumlu kapı kolları örnekleri Bolu merkez⁴¹⁵ ve Isparta⁴¹⁶ evlerinde görülmektedir.

d) Üçgen alınlıkta metal süsleme: Hacı Baki'nin evi (Katalog No:8) doğu cephe üçgen alınlığın orta bölümüne ay içerisinde yıldız motifi işlenmiştir. Ay ve yıldız motiflerinin üstlerinde delikler yer almaktadır (Bkz. Resim 4.132)

5.5.3. Alçı Süsleme

Alçı süsleme yoğun olarak oda içerisinde bulunan ocaklarda görülmektedir. Odanın merkezinde yer alan ocaklar kemerli düzenlemeleri ile dekoratif özellik kazanmıştır. Ocak yaşmağı ve üst baca kısmında alçı ile uygulanan kemer çeşitleri ile karşılaşılmıştır. İki bölüm

---

⁴¹⁰ Eroğlu, 2009, 297.

⁴¹¹ Günay, 2004, 42-43.

⁴¹² Denктаş, 2005, 135.

⁴¹³ Çal, 2004, 486,497.

⁴¹⁴ Çal, 1999, 277.

⁴¹⁵ Eroğlu, 2009, 298.

⁴¹⁶ Demirci, 2010, 425.

de aynı kemer uygulaması görüldüğü gibi farklı kemer uygulamaları da görülmektedir. Buna göre:

a) İki bölümde de aynı kemer uygulamalı ocaklar: Üç tip kemer uygulaması ile karşılaşmıştır. Birinci tip en çok karşılaşılan uygulamadır (Katalog No: 3, 8, 10, 11, 13, 16, 17). Hem ocak yaşmağı hem de baca kısmının kaş kemerle sonlandırılması şeklindedir (Bkz. Resim 4.28, 128, 171,200 a, 207, 234, 242, 275, 301).

İkinci tip olan iki bölümde beş dilim kemer uygulamalı ocaklar Olgaçlar Konağı (Katalog No:2), Hacı Baki'nin evi (Katalog No:8), Kuzuların evi (Katalog No: 10), Taraşlar Konağı'nda (Katalog No:13) görülmektedir (Bkz. Resim 4.25, 33, 120, 121, 175, 183, 243).

Üçüncü tip en az karşılaşılan uygulama çeşididir. İki bölümde de aynalı kemer uygulamalı ocak tipi yalnızca Camcı Orhan'ın evinde görülmektedir (Bkz. Resim 4.159).

b) İki bölümde de farklı kemer uygulamalı ocaklar: Bu şekil uygulamalı alçı ocaklarda dört tip görülmektedir.

Birinci tip: Evlerde en fazla görülen ocak uygulamasıdır (Katalog No:1, 4, 5, 9, 11, 15). Ocak yaşmağı alçı ile kaş kemerle baca kısmı ise aynalı kemerle sonlandırılarak oluşturulmuştur (Bkz. Resim 4.12, 64 a, 81, 163, 203 a, 264, 268).

İkinci tip: Bu çeşit ocak uygulaması Aşıcıların Hüseyin Efendi evi (Katalog No:5) ve Kuzuların evinde (Katalog No:11) görülmektedir. Ocak yaşmağının beş dilimli kemer baca kısmının ise kaş kemerle sonlandırılması şeklindedir (Bkz. Resim 4.87, 89, 179).

Üçüncü tip: Evlerde en fazla görülen ikinci tip ocak uygulama çeşididir (Katalog No: 4, 8, 16). Ocak yaşmağının kaş kemer baca kısmının ise basık kemerle sonlandırılması biçimindedir (Bkz. Resim 4.69 a, 115, 279).

Dördüncü tip: Bu tip ocak uygulaması sadece Mercanlar evinde (Katalog No:14) görülmektedir. Ocak yaşmağının aynalı kemer baca kısmının ise üç dilimli kemerle sonlandırılması şeklinde oluşturulmuştur (Bkz. Resim 4.253 a).

Gerede evlerinde bulunan alçı kemerli ocak ve baca düzenlemesine benzer örnekler Bolu merkez⁴¹⁷, Akçakoca⁴¹⁸, Dörtdivan⁴¹⁹, Seben⁴²⁰, Çerkeş⁴²¹, Göynük⁴²², Mudurnu⁴²³ evlerinde görülmektedir(Resim 4.365-4.366).

Ocakların baca bölümünde lambalık niş uygulaması alçı süslemenin değişik kompozisyonu olarak odaya yansımalarını sağlamıştır. İki evde bulunan ocaklarda bu tür kompozisyona rastlanmaktadır. Kuşların Hafız'ın evi (Katalog No:7) birinci kat güneydoğu odada bulunan ocağın aynalı kemerli baca kısmının iki yanına birer at nalı kemerli lambalık nişi yerleştirilmiştir (Bkz. Resim 4.104). Camcı Orhan'ın evi (Katalog No:9) birinci kat kuzeydoğu odada bulunan ocağın yuvarlak kemerli baca kısmının iki yanında ikişer lambalık nişi yer almaktadır (Bkz. Resim 4.147).

Alçı süsleme bir evde kabartma şeklinde görülmektedir. Durmuş Hoca'nın evi (Katalog No:19) birinci kat güneydoğu odada aynalı kemerli baca kısmının iki yanına birer armut salkımı kabartması işlenmiştir (Bkz. Resim 4.320).

---

⁴¹⁷ Eroğlu, 2009, 332-333.

⁴¹⁸ Naldan, 2012, 117.

⁴¹⁹ Yazar- Yasa- Doğan, 2011, 726-727.

⁴²⁰ Yasa, 2013, 62.

⁴²¹ Kuşçu, 1998, 65.

⁴²² Erdem, 1996, 306,315.

⁴²³ Babalı, 2007, 169.

5.6.Tarihlendirme

Gerede evlerinin pek azında tarih yer almaktadır. İncelenen 19 evden yalnızca iki tanesinde tarih belirten ibare ile karşılaşılmıştır. Taraşlar Konağı (Katalog No:13) güney cephe ikinci kat itibariyle batı köşede, sıva üzerine kalem işi tekniği kitabesinde ve Darendeler Konağı (Katalog No:11) ikinci kat güneybatı oda tavanında tarih kaydı bulunmaktadır. Tarih ibaresi bulunmayan 17 ev ise plan özellikleri, iç, dış cephe ve süsleme özellikleri ile ev sahiplerinin vermiş olduğu veriler göz önünde bulundurularak, aynı dönem özellikleri gösteren diğer bölgelerdeki geleneksel Türk konut mimarisi örnekleriyle ve tarihi belirlenen iki yapıyla karşılaştırmalar ışığında değerlendirilmiş ve bu bilgiler doğrultusunda tarihlendirilmeye çalışılmıştır.

Darendeler Konağı (Katalog No:11) oda tavanında Osmanlı Türkçesiyle H.1308 tarihi bulunmaktadır. Bu doğrultuda yapının büyük ihtimalle M.1890/1891 veya 19.yüzyılın sonunda inşa edilmiş olduğunu düşünebiliriz. Ayrıca Hacı Mehmet Ali Konağı (Katalog No:4), Çarıkçılar Konağı (Katalog No:12), Eski Hükümet Konağı (Katalog No:16), Hasan Güzelce evi (Katalog No:15), Camcı Orhan'ın evi (Katalog No:9), Kuzuların evi (Katalog No:10), Mercanlar evi (Katalog No:14) de 19.yüzyıla tarihlendirilen Darendeler Konağıyla (Katalog No:11) benzer doğrultuda özellikler göstermektedir. Yapıların planında iç sofanın tercih edilmesi, orta sofa plan tipi görülen örneklerde ise sofanın ovale yakın bir görüntü sunması, cephelerin sadeleşmesi, üçgen alınlıklar, düz ve daire kemerler, bazen sıvayla da yapılmış bezemesiz ama iri silmeler, üst pencere uygulamasının terk edilmesi, pencere kapaklarının kaldırılarak sadece kafes yerleştirilmesi, sofa ve oda pencerelerinin azami derece büyümesi ve yükselmesi, pencere dizilerinin sıklığı, düzeni ve boylarının kattan kata ölçülü bir biçimde ayarlanması, saçakların tahtalarla kaplanması ve çıkıntılarının azalması, pencere üstlerinin süslenmeye başlaması, dolap cephelerinin sadeleşmesi, ortada yarım yuvarlak kemerli bir çiçeklik nişi ve rafının yer alması ve başoda vurgusunun devam etmesi gibi özellikler sebebiyle⁴²⁴ yukarıda sözü edilen evlerin 19.yüzyıla tarihlendirilmesi uygun görülmektedir. Ayrıca bu yapıların aynı yüzyıla tarihlenen çevredeki evlerle de benzerlikleri ve ev sahiplerinden alınan bilgiler de tarihlendirmemizi desteklemektedir. Hacı Mehmet Ali Konağı'nın (Katalog No:4) sahibi kendi konağı, Darendeler Konağı (Katalog No:11) ve

---

⁴²⁴ Eldem, S.H.(1986). *Türk Evi Osmanlı Dönemi*.C.1.İstanbul: Güzel Sanatlar Matbaası, 201-202.; Günay, 1998, 43-44.

Kuzuların evinin (Katalog No:10) 1890 yılında inşa edildiğini belirtmiştir⁴²⁵. Aynı döneme tarihlenen Hacı Mehmet Ali Konağı (Katalog No:4) ve Darendeler Konağı (Katalog No:11) cephe düzenlemesi, kapı kanatları süslemeleri, çiçeklik ve kemerli ocak düzenlemeleri açısından büyük benzerlik göstermektedir. Kuzuların evi (Katalog No:10) birinci ve ikinci kat oda kapı süslemeleri; Darendeler Konağı (Katalog No:11) ikinci kat oda kapıları ve Hacı Mehmet Ali Konağı (Katalog No:4) ikinci kat oda kapıları, tavan ve dolap süslemeleri ile benzerdir. Eski Hükümet Konağı (Katalog No:16) ve Hasan Güzelce evi (Katalog No:15) evi günümüzde farklı iki yapı gibi kullanılsa da esasında tek bir yapı vaziyetindedir. Cephe düzenlemesi tek bir yapı olarak düşünüldüğünde Hacı Mehmet Ali Konağı (Katalog No:4) ve Darendeler Konağı (Katalog No:11) cephe düzenlemeleri ile benzerlik göstermektedir.

Yapıların süsleme özellikleri tarihlendirme konusunda doğru değerlendirme yapma açısından oldukça önemlidir. Bu açıdan Darendeler evi (Katalog No:11) ikinci kat oda tavan süslemesi hem üzerinde tarih ibaresi barındırması hem de süsleme özellikleri ile doğru tarihlendirme yapmamızı sağlamıştır. Yapının oda tavanı tekne tavan olup, tavan yüzeyine çıtalarla baklava dilimi oluşturulmuş, göbek kısmına çok kollu yıldız yerleştirilmiş ve köşelerine çeyrek daire içerisinde yıldız kolları işlenmiştir. Benzer tavan süslemeleri Eski Hükümet Konağı (Katalog No:16) birinci ve ikinci kat oda tavanlarında, 1890 yılına tarihlenen Safranbolu Yörük Köyü Sipahiler Konağı başoda tavanında⁴²⁶, 1884 yılına tarihlenen Safranbolu Kileciler evi oda tavanında⁴²⁷, 19.yüzyıla tarihlenen Safranbolu Köşeliler evi oda tavanında⁴²⁸, Çerkeş'te 19.yüzyıl ortalarına tarihlenen Sabiha Yarkaya evinin 6 nolu oda tavanında⁴²⁹, Göynük'te 19.yüzyıla tarihlenen Müderrisoğlu evi oda tavanında⁴³⁰ ve Yozgat'ta 1880 yılına tarihlenen Hayri İnal Konağı oda tavanında⁴³¹ da görülmektedir (Resim 4.322 – 4.323).

19.yüzyıl cephe düzenlemesinde pencerelerin sıklığı, düzeni ve boylarının kattan kata ölçülü bir biçimde ayarlanması özelliği Hacı Mehmet Ali Konağı (Katalog No:4),

---

⁴²⁵ Hacı Mehmet Ali Konağı sahibi emekli öğretmen Mehmet Emin Yaşar'ın 21.09.2017 tarihinde yaptığımız görüşmede vermiş olduğu bilgidir.

⁴²⁶ Çan, Y. (2011). *Safranbolu Yörük Köyü Sipahioğlu Konağı'nın Mimari ve Süsleme Özellikleri*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 54,65,76,138.

⁴²⁷ Pamuk, F.(2010). *Safranbolu Evlerinde Ahşap ve Metal Süsleme*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 173-174.

⁴²⁸ Pamuk, 2010,188-189.

⁴²⁹ Kuşçu, H.M.(1998). *Çerkeş İlçesinde Dört Ev*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 37.

⁴³⁰ Erdem,1996, 330.

⁴³¹ İlğün, Ş.(2007). *Geleneksel Yozgat Evleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya, 105,118.

Darendeler Konağı (Katalog No:11), Camcı Orhan'ın evi (Katalog No:9), Çarıklılar Konağı (Katalog No:12) cephelerinde; ayrıca 1890 yılına tarihlenen Safranbolu Yörük Köyü Sipahiler Konağı⁴³², Bolu merkezde 19.yüzyıla tarihlenen Semerkant Mahallesi, Semerkant Caddesinde 10 numaralı ev⁴³³, 1830 yılına tarihlenen Safranbolu Havuzlu Asmazlar Konağı⁴³⁴, Göynük'te 19.yüzyıla tarihlenen Şatırlar evi⁴³⁵, Sinop'ta 1860 yılına tarihlenen Okan Alpar Konağı⁴³⁶ ve Kastamonu'da 19.yüzyıl ortalarına tarihlenen Uğurlu Konağı⁴³⁷ cephelerinde de görülmektedir (Resim 4.324-4.325-4.326).

Yabancı mimarların Klasik ve özellikle Gotik üslubu İslam mimarisıyla birleştirerek oluşturdukları Doğu mimarlığı modası 1910'dan itibaren Türk mimarlarca da benimsenerek Neo-Klasik Osmanlı üslubu adıyla Cumhuriyetin ilk yıllarına kadar sürmüştür. Bu üslupta yapılan evlerde Selçuklu ve Osmanlı mimarlığının anıtsal portalleri, Bursa kemeri, kaş kemer, sivri kemer, geniş saçaklar, kitabeler, çerçeveler içinde rumi ve palmetler, örgü silmeler, niş motifleri, mukarnaslar, geçmeli yıldızlar ve çatı katı balkonları görülmektedir⁴³⁸. 19. ve 20. yüzyıl özellikleri göz önünde bulundurulduğunda Saraç Emin evi (Katalog No:3), Aşıcıların Hüseyin Efendi'nin evi (Katalog No:5), Kuşların Hafız'ın evi (Katalog No:7), Hacı Baki'nin evi (Katalog No:8), Konakgil'in Kadri'nin evi (Katalog No:1) ve Durmuş Hoca'nın evi (Katalog No:19) 19.yüzyıl sonu 20.yüzyıl başına tarihlendirilebilir. Hacı Baki'nin evinde (Katalog No:8) üçgen alınlık ve alınlığın içerisinde metal ay-yıldız motifi, iç sofa, kemerli ve süslü pencere görülmesi yapının 19.yüzyıl sonu 20.yüzyıl başına tarihlendirilmesini sağlamaktadır. Bolu merkezde 20.yüzyıla tarihlenen Gölyüzü Mahallesi Bahar Sokak 18 numaralı ev çatı alınlığında ay-yıldız motifi yer almaktadır⁴³⁹. Ayrıca Saraç Emin evi (Katalog No:13) ve Hacı Baki'nin evi (Katalog No:8) pencerelerinde görülen kaş kemer ve pervaz süslemeleri 19.yüzyıl sonu 20.yüzyıl başında geleneksel Türk konut mimarisinde karşılaşılan özelliklerdendir. Konakgil'in Kadri'nin evinin (Katalog No:1) zemin katı hizmet işlerinin yanı sıra oturma alanı olarak kullanılması 19.yüzyıl sonu 20.yüzyıl başında görülen bir uygulamadır. Zemin katın bu şekilde kullanılması sadece

---

⁴³² Çan, 2011, 54

⁴³³ Eroğlu, 2009, 149.

⁴³⁴ Pamuk, 2010, 121.

⁴³⁵ Erdem, 1996, 108-114.

⁴³⁶ Yılmaz, S.(2006). *Sinop Okan Alpar Konağı Restorasyon Önerisi*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 27,43,206.

⁴³⁷ Kıroğlu, O.E. (2003). *Kastamonu Uğurlu Konağı Restorasyonu*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 19,38,39,40.

⁴³⁸ Günay, 1998, 44.

⁴³⁹ Eroğlu, 2009, 186

Gerede’de değil; 19.yüzyıl sonu 20.yüzyıl başında Tokat⁴⁴⁰, Akçakoca⁴⁴¹, Isparta⁴⁴² evlerinde de benzer bir uygulama kullanıldığı belirlenmiştir.

Taraşlar Konağı (Katalog No:13) kitabesinde Osmanlı Türkçesiyle M.1931 tarih kaydı yer almaktadır. Bu kitabede yer alan tarih kaydı doğrultusunda yapıyı 20.yüzyılın ilk yarısına tarihlendirmek uygun görünmektedir. Konakta yer alan çatı arası katı, plan, üçgen alınlık ve kitabe uygulamaları, Kastamonu’da 1912 tarihli Daday Köpekçioğlu Konağı⁴⁴³ ile benzer özellik göstermektedir. Terzi Kenan Dede’nin evi (Katalog No:6), sahiplerinin verdiği bilgiler doğrultusunda 1948 yılında inşa edildiği tespit edilmiştir. Bu yapının cepheleri itibariyle sıvalı iri silmeler, üçgen alınlık, pencere boyutlarının büyümesi ve balkon uygulamaları sebebiyle 20.yüzyıl özelliği göstermektedir. Bolu merkezde de 20.yüzyıla tarihlenen Karaçayır Mahallesi Karaçayır Sokak 17 numaralı evde de üçgen alınlık, boyutu büyümüş pencere ve balkon uygulaması bulunmaktadır⁴⁴⁴. Olgaçlar Konağı (Katalog No:2) eski sahibinin verdiği bilgilere göre 1944 depreminde yıkılan ev, orijinal planına uygun vaziyette tekrar inşa edilmiştir⁴⁴⁵. Çakırların evi (Katalog No:17) ve Saraç Nihat’ın evi (Katalog No:18) cepheler itibariyle incelediğinde geç dönem özelliği göstermesinden dolayı 20.yüzyıla tarihlendirilmişlerdir.

---

⁴⁴⁰ Yılmaz, 2012, 117

⁴⁴¹ Naldan, 2012, 60.

⁴⁴² Demirci, 2010, 362-363.

⁴⁴³ Yalçın, N. (1997). *Kastamonu Daday Köpekçioğlu Konağı Restorasyon Önerisi*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 31,54,104,199.

⁴⁴⁴ Eroğlu, 2009, 57.

⁴⁴⁵ Yapının eski sahibi İsmail Olgaç’ın 17.09.2017 tarihinde yapmış olduğumuz görüşmede vermiş olduğu bilgidir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Gerede milattan önceki dönemden günümüze kadar çeşitli medeniyetlerin yerleşim alanı olmuştur. Bu nedenle küçük bir şehir olmasına rağmen bünyesinde pek çok tarihi yapıyı barındırmaktadır. Keçi Kalesi, Kiliseli Hanı, Saat Kulesi, cami ve türbeleri, hamam ve çeşmeleri gibi tarihi yapılar ilçenin çeşitli medeniyetlere ev sahipliği yaptığını göstermektedir. Bu tarihi yapılar arasında Gerede'ye karakterini ve kişiliğini kazandıran en dikkat çekici yapı gruplarından birisi konutlardır. Geleneksel Türk konut mimarisi arasında yer alabilecek bu yapılar hakkında bilimsel ve kapsamlı bir araştırma yapılmamıştır. Evler yalnızca birkaç yapı örneği incelenerek değerlendirilmiş, geleneksel Türk konut mimarisi çerçevesinde derinlemesine değerlendirilmemiştir. Bu çalışma ile Gerede geleneksel Türk konutlarının koruma sorunları da ortaya konularak yeni yapılanma koşullarının belirlenmesi suretiyle Gerede evlerinin geleneksel Türk konut mimarisi içerisindeki yeri ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Çalışma kapsamında 13'ü tescilli olmak üzere 19 ev incelenerek Gerede geleneksel konut mimarisi özellikleri belirlenmiştir. Değerlendirilen evlerin çoğunda inşa tarihlerini belirleyecek kayıtları ve kitabeleri bulunmamasından dolayı ortaya çıkan tarihlendirme problemi de giderilmeye çalışılmıştır. Tarihlendirme konusunda Darendeler Konağı ikinci kat oda tavanında yer alan tarih ile Taraşlar Konağı güney cephe yüzeyinde yer alan kitabe öncelikli ve yönlendirici bilgi kaynağı olmuştur. Gerede halkı ve ev sahiplerinden alınan bilgiler de göz önünde bulundurularak çevredeki yörelerde yer alan evlerle yapılan karşılaştırmalar sonucu genel bir tarihlendirmeye gidilmiştir. Bu bilgiler ve değerlendirmeler sonucunda Gerede evleri 19.yüzyıl sonu 20.yüzyıl başına tarihlendirilmiştir. Şehir halkının ve kaynakların verdiği bilgiler doğrultusunda daha erken tarihli evlerin çoğunun 1944 depremi ile yıkıldığı belirlenmiştir. Ayrıca bazı erken tarihli evlerin bilinçsizce yıkılarak yerlerine betonarme binaların yapıldığı tespit edilmiştir.

Gerede eski evleri Esentepe olarak bilinen dağlık alanın eteğinde bulunan Kitirler ve Kabiller mahallesinde yoğunlaşmıştır. Kitirler ve Kabiller mahallesinde incelenen evlerden 12 tanesi yer almaktadır. Demirciler mahallesinde iki, Orta mahallede iki, Seviller mahallesinde üç ev bulunmaktadır. Mahalle ve sokak dokusunun bozulmasından dolayı eski Türk mahallerinde bulunan dar sokaklar üzerine yerleştirilmiş evlerin görüntüsü varlığını yitirmiştir. Evlerin çoğu yıkıldığından betonarme binaların arasında birkaç geleneksel konut

şehrin tarihi dokusunu yansıtmaya çalışmaktadır. Gerede evleri genellikle, sokak ile ev arasında bir geçiş alanı olan ve etrafı yüksek duvarlarla çevrili bahçelerin ortasına, sokak kenarına veya köşesine yerleştirilmiştir. Bu özelliği ile evler, yüksek bahçe duvarlarının içerisinde anıtsal bir görüntü sunmuştur. Bu sebeplerden dolayı evler genellikle ayırık nizam inşa edilmiştir. Yalnızca yapıya ait hizmet mekânları ile kısmen bitişik nizam oldukları belirlenmiştir. Yapıların hemen hemen hepsinde bir veya birkaç cephesi bahçe ile çevrenmiştir. Sadece Mercanlar evinde bahçe düzenlemesi bulunmamaktadır. Bahçeden sokağa açılan bir veya birkaç kapı bulunmaktadır. Bu kapılardan biri yük arabalarının girişini sağlamak amacıyla mutlaka çift kanatlı tasarlanmıştır. Yapıya girişler doğrudan bahçe üzerinden olduğu gibi sokak üzerinde de yapılabilmektedir. Evlerin zemin ve birinci katlarına sokak veya bahçe üzerinden ayrı kapılardan girildiği örnekler de bulunmaktadır.

Evler genellikle zemin üzerine iki kat şeklinde inşa edilmişlerdir. Sadece Konakgil'in Kadri'nin evi ve Terzi Kenan Dede'nin evinin zemin üzerine tek kat olarak inşa edildiği belirlenmiştir. Evlerin zemin katları hizmet işleri olarak kullanılmaktadır. Bazı örneklerde zemin katların hem hizmet işleri hem de oturma alanı olarak kullanıldığı görülmektedir. Konakgil'in Kadri'nin evi ve Taraşlar Konağı zemin katlarının bu şekilde kullanıldığı tespit edilmiştir. Yapılarda ara kat uygulaması pek yaygın değildir. Genellikle birinci ve ikinci kat planları benzer şekilde uygulanmıştır.

Geleneksel konut mimarisinde ve Gerede evlerinde en önemli plan ögesini sofa teşkil etmektedir. Yapılar iç ve orta sofa olmak üzere iki plan tipi üzerine kurgulanmıştır. Tespitlerimize göre şehrin soğuk iklim etkisinde olmasından dolayı dış sofalı plan tipi tercih edilmemiştir. Şehir evlerinde plan tipi olarak en fazla iç sofa tercih edilmiştir. Çalışma kapsamında incelenen evlerden 11'i iç sofa, 4'ü orta sofa plan tipinde inşa edilmiştir. İç sofa plan tipinin iki yüzlü iç sofa ve tek yüzlü iç sofa olmak üzere iki türü görülmüştür.

Evlerin ana cepheleri genellikle bahçeye yani manzaraya bakmaktadır. Ana cephelerin doğrudan sokağa baktığı örneklerde bulunmaktadır. Konakgil'in Kadri'nin evi, Hacı Mehmet Ali Konağı, Hacı Baki'nin evi, Mercanlar evi, Eski Hükümet Konağı, Çakırların evi ve Saraç Nihat'ın evi ana cepheler doğrudan sokağa bakmaktadır. Geleneksel konut mimarisi cephe düzenlenmesine uygun olarak Gerede evlerinde de sade bir cephe düzenlemesi bulunmaktadır. Buna rağmen cepheleri çıkmalar, pencere dizileri ve balkonlar hareketli hale getirmektedir. Çıkmalar yapıların her cephesinde görülebilmektedir. Cepheler itibarıyla değişik biçimde şekillenen çıkmalar ve çıkmaları destekleyen dilimli konsollar

(elibögründelerle) yapılara dış görünüş bakımından anıtsal bir görünüm kazandırmıştır. Gerede evlerinde, Bolu genelinde ve Anadolu’da karşılaşılan çıkma tiplerinin benzerleri görülmektedir. Saraç Emin’in evi güney cephesinin pahlı düzenlenişi ve doğu cephe itibariyle üç köşeli çıkması ile şehirde tek örnek olması açısından önemlidir. Yapıların sade görümlü cephelerine çıkmalardan sonra pencere dizileri azda olsa görsellik kazandırmıştır. Pencere dizilerinin eşit boyutta, simetrik yerleştirilmesi ve kemerli pencere düzenlemeleri cephelere estetik bir görüntü sağlamıştır. Yapılarda balkon uygulaması yaygın olarak görülmemektedir. Yalnızca dört evde balkon uygulaması bulunmaktadır. Bu evlerde bulunan balkon korkuları dekoratif özellikleri ile yapılara estetik katmış ve şehirde ayrıcalıklı bir yere sahip olmalarına neden olmuştur. Cepheler itibariyle ayrıcalıklı süsleme unsuru Hacı Baki’nin evi doğu cephe üçgen alınlık ortasında bulunan metal ay yıldız motifi olmuştur.

Gerede evlerinde yoğun olarak kırma çatı örtü sistemi tercih edilmiştir. Evlerin çoğu bitişik nizam olmadığından dolayı kırma çatının ağırlıkta tercih edildiği tespit edilmiştir. Beşik çatı yalnızca üç evin örtü sistemi olarak tercih edildiği görülmüştür. Çatı örtü kaplama malzemesi olarak çinko, alaturka ve marsilya kiremit kullanılmıştır. Şehir fazla yağış alan bir bölgede bulunmasından dolayı kiremitler zamanla tahrip olmuştur. Tahrip olan bölgeler itibariyle yapıların içerisine yağmur ve kar sularını çekmeye başladığından örtü kaplama malzemesinin değiştirilmesini zorunlu kılmıştır. Bu nedenle çatı örtü kaplaması tamamen ya da tahrip olan bölümler kaldırılarak yerine çinko kaplama malzemesi konmuştur. Özellikle alaturka kiremidin ağırlıkta görülmemesinin sebebi tahrip olan malzemenin değiştirilmesindedir. Saçaklar kaplamalı ve kaplamasız olarak iki şekilde ve oldukça sade bir görünümde dir.

Gerede evlerinin ana yapı malzemesi ahşap, taş ve tuğladır. Bölgede ahşap ve taşın kolayca temin edilmesinden dolayı yoğun olarak tercih edilmişlerdir. Yapıların zemin katların taş malzeme kullanılmıştır. Katlarda ve ara duvarlarda ahşap çatki sistemi kullanılmıştır. Ahşap çatki arası ahşap ve tuğla ile doldurulmuştur. Kerpiç malzemenin yüksek bahçe duvarlarında kullanıldığı görülmektedir. Metal malzeme ise pencere korkulukları, kapı tokmak, halka ve kollarında kullanılmıştır. Bahçe ve yapıya giriş kapıları üzerinde bulunan metal unsurlar dekoratif özelliktedir. Özellikle yapılarda görülen üç tip kapı tokmağı biçimi Bolu genelinde ve Anadolu’da yer alan evlerdeki örneklerle benzer özellik göstermektedir.

Gerede evlerinde geleneksel konut mimarisine uygun olarak dış cepheler sade özellik göstermesine rağmen iç mekânda ahşap ve alçı ile bezeme yoğunluktadır. Yapıların içerisinde tavan, kapı kanatları, çiçeklik, ocak, merdiven ve seki korkulukları, dolap kapakları dekoratif özellik göstermektedir. Üç yapıda görülen tavan süslemesi yoğun bir işçilik ürünüdür. Özellikle Eski Hükümet Konağında birinci ve ikinci katlarda bulunan bütün oda tavanlarının yoğun olarak geometrik desenlerle bezemeli olması yapıyı oldukça değerli hale getirmiştir.. Baklava dilim formu ve çok kollu yıldız ağırlıkta tercih edilmiştir. Bu özellikleri ile Darendeler Konağı tavan süslemesi ile oldukça benzerdir. Safranbolu ve Kastamonu evlerindeki tavan süslemeleri ile karşılaştırıldığında benzer özellikleri sebebiyle aynı ustalar tarafından yapıldığı düşünülmektedir. Tavan, kapı kanatları ve dolap kapaklarında kalem işi süslemeler görülmektedir. Hacı Mehmet Ali Konağı tavan, kapı kanatları ve dolap kapaklarında; Kuzuların evi kapı kanatlarında ve Darendeler Konağı kapı kanatlarında yer alan kalem işi bezemeler benzerlik göstermektedir. 19. yüzyıl sonuna tarihlenen bu yapılarda yer alan kalem işi süslemelerinde aynı ustalar tarafından yapıldığı sanılmaktadır. Ahşap çiçeklikler ve alçı ocaklar kemerli düzenlemeleri ile yapıların içerisine dekoratif özellik kazandırmıştır. Gerede evlerinde yapı içerisinde ihtiyaç dolayısıyla bulunan her unsur ince ustalık işçilikleriyle hem ihtiyacı gidermiş hem de estetik bir görünüm sunmuştur.

Gerede eski evleri inşa teknik ve malzeme, plan, cephe ve süsleme özellikleri ele alındığında yakın çevresinde bulunan Bolu ve ilçeleri, Safranbolu ve Kastamonu evleri ile benzer özellikler gösterdiği ve temel özellikler açısından aynı uygulamaları taşıdığı görülmektedir. Bu özellikleri ile Gerede evlerinin geleneksel Türk konut mimarisinin oluşturduğu genel uygulamalardan çok büyük farklılıkları içermediği, hemen hemen aynı doğrultuda inşa edildiğini belirtmemiz yanlış olmayacaktır. Gerede eski evlerinin çoğu bugün herhangi bir amaçla kullanılmadığından dolayı kaderine terk edilmiş durumdadır. Yaptığımız incelemeler sırasında Camcı Orhan'ın evi bakımsız vaziyette ve saçakları sehim yapması dışında tarihi dokuyu yansıtırken şu anda çatısının yanmasından dolayı harabe bir görüntüsü bulunmaktadır. Hacı Baki'nin evi odunluk kısmında hazine avcılarının yaptığı kazı nedeniyle girilemez hal almıştır. Bu durumların yanı sıra şehirde yapılacak kentsel dönüşüm projesi kapsamında tescilli olmayan Mercanlar evi ve Saraç Nihat'ın evi yıkılacağı günü beklemektedir. Eski Hükümet Konağı gerek süslemeleri gerekse geleneksel konut mimarisi özelliklerini yansıtması açısından son derece önemli olmasına rağmen

tescillenmemiştir. Ev sahiplerinin çoğu evlerinin tescil edilmelerini istemezken tescilli olanların sahipleri de bir an önce evlerinin tahrip olarak yıkılmasını beklemektedirler. Terzi Kenan Dede'nin evinin sahipleri, yapılarının 1948 yılında inşa edildiğini balkon korkulukları dışında evin geleneksel konut mimarisi özelliklerini yansıtmadığını gerekçe göstererek yapının üzerindeki tescilin kaldırılması istemiyle dava açmışlardır. Mahkeme hale devam etmekte olup bu sebeple yapının içerisinde incelenmesine izin vermemişlerdir. Bu olumsuz durum ve görüşlerin yanı sıra Saraç Emin'in evi, Olgaçlar Konağı ve Darendeler Konağı'nın sahipleri tarafından restore edilmeleri doğrultusundaki talepleri tarihi dokuyu koruma ve sürdürme düşüncesi açısından sevindirici bir gelişmedir.

Gerede evleri ile ilgili öncelikle dikkat çekilmesi gereken husus geleneksel konut mimarisi özelliklerini yansıtan fakat koruma altına alınmamış yapıların yıkılmadan, bir an önce ilgili kurumlar tarafından tespit edilerek koruma altına alınması gerekmektedir. Tescil edilerek yıkılmaktan kurtarılan yapılar kaderlerine terk edilerek yok olmasına da izin verilmemelidir. Bunun için yetkili kurum ve kuruluşların şehrin karakterini ve kültürünü yansıtan evlerle ilgili koruma proje ve programları geliştirerek yok olma tehlikesi ile karşı karşıya olan tarihi dokuyu ayakta tutmaları gerekmektedir. Koruma ilkeleri belirlenirken çok kapsamlı, titiz ve uygulanabilir bir çalışma yapılmalıdır. Restorasyon ve koruma işlemleri alanında uzman kişiler tarafından yapılarak evlerin özgün hali bozulmamalıdır. Özellikle yağışlı bir yapıya sahip olan ilçenin iklimsel özellikleri dikkate alınmalı, mevsimler göz önünde bulundurularak bozulmaların önüne geçilmelidir. Bu durum dikkate alınmadığı takdirde tahribat engellenemediği için bozulmalar devam edecek, maddi- manevi kayıpların meydana gelmesi kaçınılmaz olacaktır. İlçede bazı tarihi yapılar kapsamlı ve titiz bir çalışma yapılmadığından birkaç kez onarım görmek zorunda kalmıştır. Bu nedenle evlerde de bu sorunların yaşanmaması için koruma ilkeleri belirlenerek kapsamlı bir onarım programı uygulanması gerekmektedir. Koruma programı çerçevesinde onarılan veya restore edilen evler, Safranbolu evlerinde olduğu gibi sosyal amaçlı kullanımlara açılarak şehrin tanıtılmasına ve kalkınmasına da büyük katkı sağlayacaktır. Yapıların bu şekilde işlevlerine devam etmesiyle yıpranmaları yavaşlayacak ve korunmaları sürdürülebilir hale gelecektir

KAYNAKLAR

- Acun, H.(2011). *Osmanlı İmparatorluğu Saat Kuleleri*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi
- Alada, A.B.(1989). *Osmanlı- Türk Şehrinde Mahalle*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Altun, S.P.(2008). *Geleneksel Türk Evleri, Kullanılan Yapı Malzemeleri, Yapı Elemanları ve Yapı Sistemleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimler, Trabzon.
- Akın, G.(1990). *Asya Merkezi Mekân Geleneği*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları
- Akın, N. (2008). “Ev”. *Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi*. C. 1, İstanbul.
- Akok, M.(1953). “ Çankırı'nın Eski Evleri”. *Arkitekt.* (7-8).
- Arseven, C.E. (1943). “ Ev” . *Sanat* Ansiklopedisi. C.1.İstanbul.
- Arseven, C.E. (1965).*Türk Sanat Tarihi*. VII. Fasikül, Ankara.
- Arseven, C.E. (1984). *Türk Sanatı*. İstanbul: Cem Yayınevi
- Avcı, F.F. (2004). *On Dokuzuncu Yüzyıl Kastamonu Konutları Değişim Süreci*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir
- Aycan, İ. (2000).“Geçmişten Günümüze Tarih Boyunca Gerede”. *Geçmişten Günümüze Gerede Sempozyumu (20 -21 Kasım 1999)*. Ankara: Gerede Belediyesi Yayınları
- Aydınalp, H.(2012). *Gerede’de Dini Hayat*. İstanbul: Gerede Belediyesi Kültür Yayınları.
- Aykut, A.S. (Hazırlayan). (2000). *İbn Batuta Seyahatnamesi*.Cilt 1. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları
- Azezli,S.G. (2009).*19.Yüzyılda Osmanlı Konut Mimarisinde İç Mekan Kurgusunun Safranbolu Evleri Örneğinde İrdelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul
- Babalı, M. (2007).*Mudurnu'nun Fiziksel ve Tarihsel Dokusu, Sivil ve Anıtsal Mimarlık Örnekleri Çevresel Analiz ve Koruma Örnekleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Batuta,İ.(1971). *İbn-i Batuta Seyahatnamesi*. (Çev. İsmet Parmaksızoğlu). İstanbul
- Bektaş, C.(2007). *Türk Evi*. (1). İstanbul: Bileşim Yayınevi.

- Bektaş, C; Başak, S. (1985). Halk Yapı Sanatından Bir Örnek Bodrum. İstanbul: Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Yayınları.
- Bolu Belediyesi. (2008). *Bolu Livası 1921- 1925 Salnamesi*. Bolu: Bolu Belediyesi Yayınları
- Bolu 1968 İl Yıllığı*.(1968). Bolu
- Bolu 1973 İl Yıllığı*. (1973). Bolu
- Bolu 1981 İl Yıllığı*. (1981). Bolu
- Bozer, R. (1998). *Kula Evleri*. Birinci Baskı. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları
- Cansever, T. (2002). “Türk Evinin Mimarisi”. *Türkler*. C.12, Ankara.
- Çal, H. (1988). *Tokat Evleri*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı
- Çal, H. (1999). “Osmanlı Kapı Halkaları ve Tokmakları”. *Osmanlı Kültür ve Sanat*. C.11. Ankara: Semih Ofset
- Çal, A.Ö. (2004). “Kastamonu Şehri Kapı Halka ve Tokmakları”. *Kastamonu Eğitim Dergisi*. 12(2)
- Çal, A.Ö. (2008). “ Kastamonu Evlerinde Süsleme”’. *Üsküdar’a Kadar Kastamonu*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları
- Çan, Y. (2011). *Safranbolu Yörük Köyü Sipahioğlu Konağı’nın Mimari ve Süsleme Özellikleri*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul
- Dağlı, Y., Kahraman S.A. (Hazırlayanlar). (2005). *Günümüz Türkçesiyle Evliya Çelebi Seyahatnamesi*. 2 (1) İstanbul: Yapı Kredi Yayınları
- Demirci, D. (2010). *Isparta Evleri*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Denktaş, M. (2005). “ Divriği’ nin Kapı Tokmakları ve Kapı Halkaları”. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 19(2)
- Dikmen, Ç.B,Toruk, F. (2015). “Geleneksel Göynük Evlerinin Mekânsal Yapısı ve Koruma Önerileri”’ *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(1), Afyon.
- Eldem, S.H.(1944). “17. ve 18.Asırda Türk Odası”. *Güzel Sanatlar*. (5)

- Eldem, S.H. (1968). *Türk Evi Plan Tipleri*.(İkinci Baskı).İstanbul: İ.T.Ü Mimarlık Fakültesi Baskı Atölyesi
- Eldem, S.H.(1986). *Türk Evi Osmanlı Dönemi*.C.1.İstanbul: Güzel Sanatlar Matbaası
- Eldem, S.H. (1993). “Türk Evi ve Biz”. *Türkiye Evleri Koruma Derneği Yayını*, İstanbul.
- Eldem, S.H.(2007). *Türk Evi Osmanlı Dönemi*. C.1, İstanbul.
- Erdem, A.(1996). *Göynük Tarihsel Siti, Dini ve Sivil Mimarlık Ürünleri, Koruma Sorunları ve Yeni Yapılanma Koşulları*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Erhan, K. (2013). *Gerede İlçesi'nin Coğrafyası*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum
- Erkoçoğlu, F. (2000). “ Gerede’de Osmanlı’dan Kalma Vakıflar ve Tarihi Eserler”. *Geçmişten Günümüze Gerede Sempozyumu (20-21 Kasım 1999)*. Ankara: Gerede Belediyesi Yayınları
- Eroğlu, E. (2009). *Bolu İl Merkezinde Bulunan Eski Evler*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara
- Esmer, M.A. (1992).*Avanos’un Eski Türk Evleri*. Ankara.
- Evren, M.(1959). *Türk Evinde Çıkma*. İstanbul: Fakülteler Matbaası
- Eyüpgiller, K.K. (1997). “Kastamonu’da Geleneksel Konut Mimarisi ve Korunması”. *Yapı*.184 (1)
- Eyüpgiller, K.K. (1998). *Bir Kent Tarihi Kastamonu*.İstanbul: Eren Yayıncılık
- “Gerede”. *Yurt Ansiklopedisi*, C.II. İstanbul 1982
- “Gerede”. *Ana Britannica*, C.9. İstanbul 1986
- Gerede Belediyesi. (1997). *2000’e Üç Kala Gerede*. İstanbul: Gerede Belediyesi Yayınları
- Güler, R. (2017). “Günümüzde Gerede Eski Evleri”. *Gerede Kültür, Kalkınma ve Dayanışma Derneği Bülteni*, 22(22)
- Günay, R. (1989). *Geleneksel Safranbolu Evleri ve Oluşumu*. Ankara
- Günay, R.(1998). *Türk Ev Geleneği ve Safranbolu Evleri*. İstanbul: Yem Yayınları.
- Günay, R. (2004). *Safranbolu Evleri*. İstanbul: Yapı Kitabevi

- Güzelci, O.Z. (2012). *Amasya Yalıboyu Evleri Üzerine Bir Biçim Grameri Çalışması*.
Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri
Enstitüsü, İstanbul
- Hasol, D.(1990). *Ansiklopedik Mimarlık Sözlüğü*. İstanbul: Yem Yayınları.
- İdil, V. (1997). “ Gerede (Antik Krateia) Hakkında Rapor”. *Gerede Kültür, Kalkınma ve
Dayanışma Derneği Bülteni*, 2 (2).
- İdil, V. (2000). “ Eskiçağ’da Gerede (Krateia) ve Keçi Kalesi”. *Geçmişten Günümüze
Gerede Sempozyumu (20 -21 Kasım 1999)*. Ankara: Gerede Belediyesi Yayınları
- İlgün, Ş.(2007). *Geleneksel Yozgat Evleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk
Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya
- İltar, G. (2011). *Giresun İli Kentsel Konut Mimarisi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi
Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- İnternet: <http://www.parkilica.com/nasilgidilir.asp> (11.10.2018)
- İskender, S. (1987). *Doğu Karadeniz Konut Mimarisinde Süsleme Üzerine Bir İnceleme*.
Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri
Enstitüsü, Trabzon
- Kamarlı, E. (2008). *Kastamonu Tarihi Dokusunda Yer Alan Geleneksel Konut Yapılarının
Cephe Mimarisi Üzerine Tipolojik Bir Araştırma*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans
Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Karpuz, H.(1984). *Türk İslam Mesken Mimarisinde; Erzurum Evleri*. Ankara: Kültür
Bakanlığı Yayınları
- Karpuz, H.(1997). *Türk Sivil Mimarisi*. Konya.
- Karpuz, H.(2001). “Türk Evi”. *Türk Yurdu*, 31 (290), Ankara.
- Kaşmer, R.(1994). *19. Yüzyılda Gerede Kazası'nın Sosyal ve Ekonomik Yapısı*.
Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler
Enstitüsü. İstanbul
- Kaya, Ş.(1996). *Geleneksel Safranbolu Evlerinde Strüktür*. Yayımlanmamış Yüksek
Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon

- Kıroğlu, O, E. (2003). *Kastamonu Uğurlu Konağı Restorasyonu*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Kuban, D. (1954). *Türk Barok Mimarisi Hakkında Bir Deneme*. İstanbul: İ.T.Ü Mimarlık Fakültesi Yayınları
- Kuban, D. (1975). *Sanat Tarihimizin Sorunları*. İstanbul: Çağdaş Yayınları
- Kuban, D. (1982). “Türk Ev Geleneği Üzerine Gözlemler”. *Türk ve İslam Sanatı Üzerine Denemeler*. İstanbul: Yem Yayınları.
- Kuban, D.(1995). *Türk “Hayat”lı Evi*. İstanbul: Eren Yayınlar
- Kuban, D.(1996). “Türkiye Malzeme Koşullarına Göre Geleneksel Konut Mimarisi Üzerine Bazı Gözlemler”. (36). *Mimarlık*
- Kuban, D.(2007). *Osmanlı Mimarisi*. İstanbul:Yem Yayınları
- Kuşçu, H.M.(1998). *Çerkeş İlçesinde Dört Ev*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara
- Küçükerman, Ö.(1973). *Anadolu’daki Geleneksel Türk Evinde Mekân Organizasyonu Açısından Odalar*. İstanbul: Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Yayınları,
- Küçükerman, Ö.(1985). *Kendi Mekânının Arayışı İçinde; Türk Evi*. İstanbul: Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Yayınları
- Küçükerman, Ö, Güner, Ş. (1995). *Anadolu Mirasında Türk Evleri*. İstanbul: T.C Kültür Bakanlığı
- Mitralyöz, O. (1970). *Gerede*. Ankara: Ankara Basım ve Ciltevi
- Mutlu, A. (1975). “Türk Evleri”. *Sanat Dünyamız*. 1 (3), İstanbul
- Mutlu, H.İ. (2014). “Hacı İbrahim Mutlu ile Eski Gerede Evleri ve Ahşap Evler Hakkında Konuştuk”. *Gerede Kültür, Kalkınma ve Dayanışma Derneği Bülteni*, 19 (19)
- Mustakil Bolu Sancağı Salnamesi*. (2008). Bolu: Bolu Belediyesi Araştırmaları Merkezi
- Naldan, F.(2012). *Akçakoca’da Bir Grup Ev Mimarisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Ödekan,A.(1997). “Konut”. *Türkiye Tarihi*, Cilt III, İstanbul
- Özen, K. (1985). “Divriği Esnafının Geleneksel Kapı Süsleme Sanatı” *Kültür Folkloru Araştırmaları*, 1(1)

- Özköse,A. (2001). “Safranbolu’da Yorgun Ahşap Yapı Kültürü” *Ahşap Kültürü – Anadolu’nun Ahşap Evleri*, Ankara
- Öztürk, E.Y.(2007). *Bolu İli, Mudurnu İlçesi, Armutçular Konağı’nın Restorasyonu*.
Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü,
Ankara
- Pamuk, F.(2010). *Safranbolu Evlerinde Ahşap ve Metal Süsleme*. Yayımlanmamış Yüksek
Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Saraçlı, S.(2014). *Sinop İli, Merkez İlçesi, Güdükler Evi Restorasyonu*. Yayımlanmamış
Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Sözen, M.(2001). *Türklerde Ev Kültürü*. (1). İstanbul: Doğan Kitap
- Turani, A. (1995). *Sanat Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Remzi Kitabevi
- Ünlü, A.R.(2000). *Tarih Boyunca Gerede, Gerede Tarih ve Kültür Ansiklopedisi*. (Çev.
H.Ömer Cevahircioğlu).C.1. İstanbul : Mir Matbaacılık
- Ünlü, S. (2005). *Geleneksel Divriği Evlerinde Ahşap Süslemeli Tavanalar*.
Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,
Kayseri.
- Vakıflar Genel Müdürlüğü. (1977). “Bolu Eserleri”. *Türkiye’de Vakıf Abideler ve Eski
Eserler II*. Ankara: Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları
- Yalçın, N. (1997). *Kastamonu Daday Köpekçioğlu Konağı Restorasyon Önerisi*,
Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü,
Ankara
- Yasa, A.A. (2013). “ Göynük’te Geleneksel Ahşap İşçiliği”. *Göynük El Sanatları Paneli
ve Çalıştayı Bildirileri*. Azize Aktaş Yasa, Aysen Soysaldı (Editörler)
- Yasa, A.A. (2016). “Seben Geleneksel Konut Mimarisi Üzerine Gözlemler”. *Hacettepe
Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*.24 (1)
- Yavuz, H. (2014). *Ankara Evleri Ahşap Üzeri Kalem İşleri Metal Süsleme*.
Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,
Konya

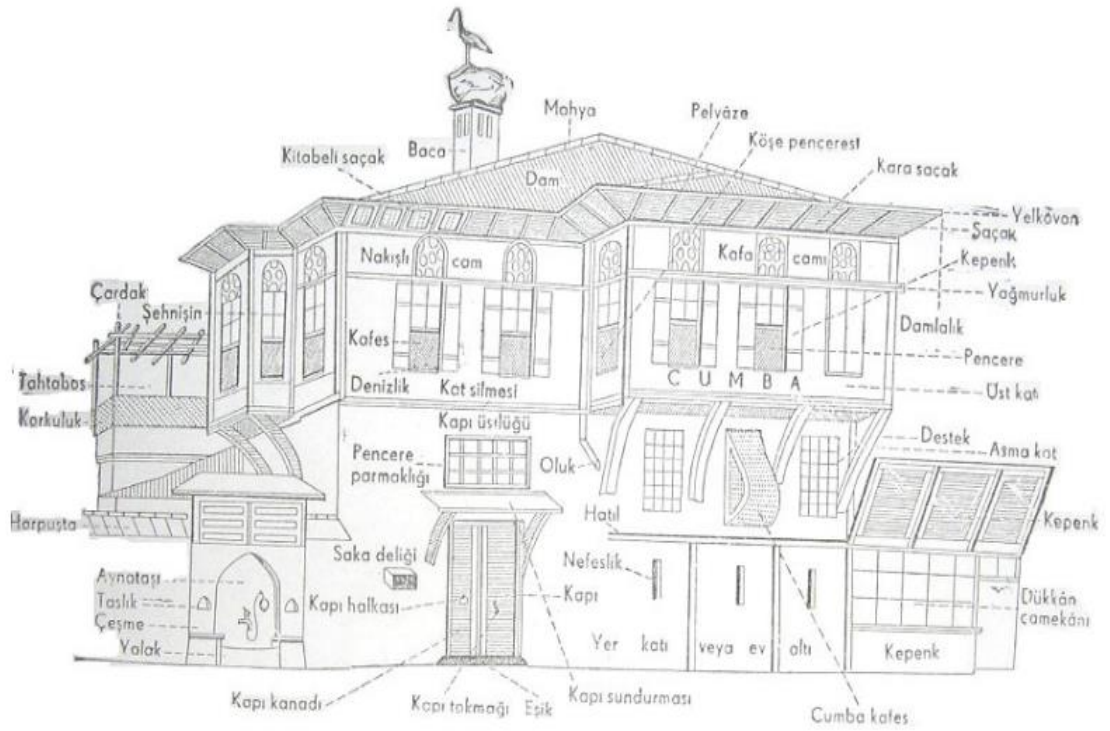
- Yazar, T., Yasa, A.A., ve Doğan, P.(2011). “Dörtdivan Geleneksel Konut Mimarlığı Üzerine Bazı Gözlemler”. Yaman,A., Yasa,A.A., Öztürk,E., ve Yiğit,B.K.(Editörler).**21. Yüzyılda Köroğlu ve Bolu Araştırmaları Uluslararası Köroğlu**, Bolu Tarih ve Kültürü Sempozyumu Bildirileri. Birinci Baskı. Bolu.: AİBÜ BAMER Yayınları
- Yerlikaya, G. (2006). **Sinop Murat Koca Konağı Restorasyon Önerisi**. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Yıldırım,K; Hidayetoğlu, M.L. “Geleneksel Türk Evi Ahşap Tavan Süsleme Özelliklerinin ve Yapım Tekniklerinin Çeşitliliği Üzerine Bir İnceleme”. **Uluslararası Geleneksel Sanatlar Sempozyumu**.
- Yılmaz, S. (2006). **Sinop Okan Alpar Konağı Restorasyon Önerisi**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Yılmaz, ř.(2012). **Tokat Bey Sokağı Evleri**. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara
- Yünkül, A.(2005). **Elazığ Evleri**. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ

EKLER

EK-1. Şekiller

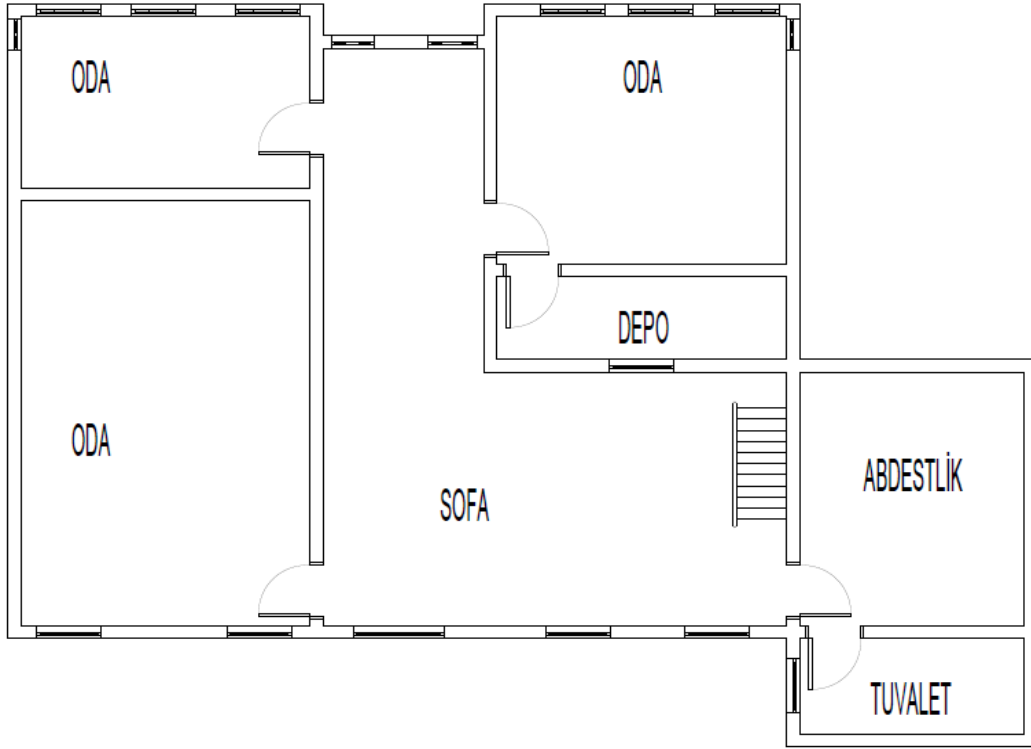
Şekil 2.1 Türk evinin yapısal öğeleri (Celal Esad Arseven Sanat Ansiklopedisi)

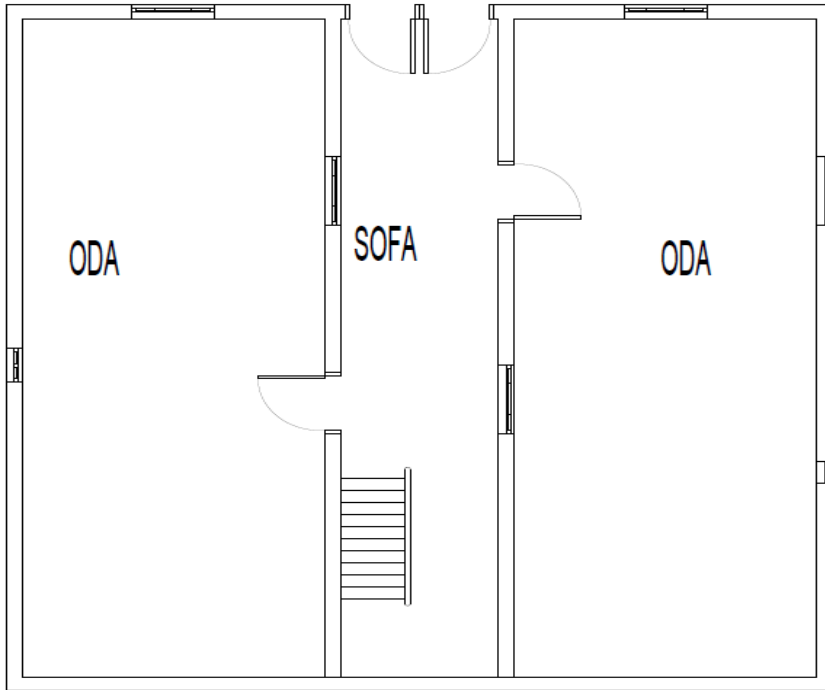
Şekil 4.1. Konakgil'in Kadri'nin evi zemin kat planı (Hazırlayan Ramazan GÜLER)

EK-1. (Devam) Şekiller

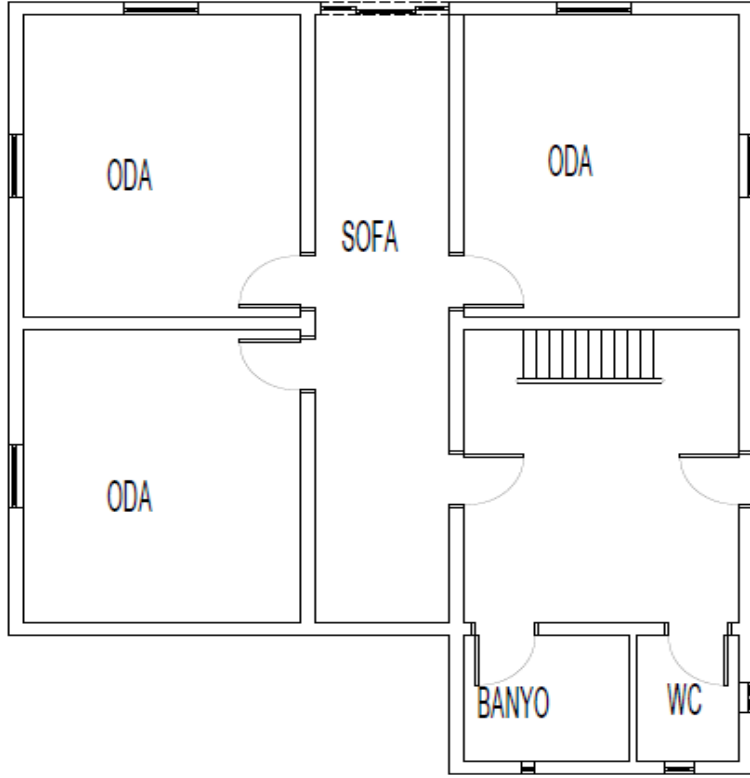

Şekil 4.2. Konakgil'in Kadri'nin evi birinci kat planı (Hazırlayan Ramazan GÜLER)

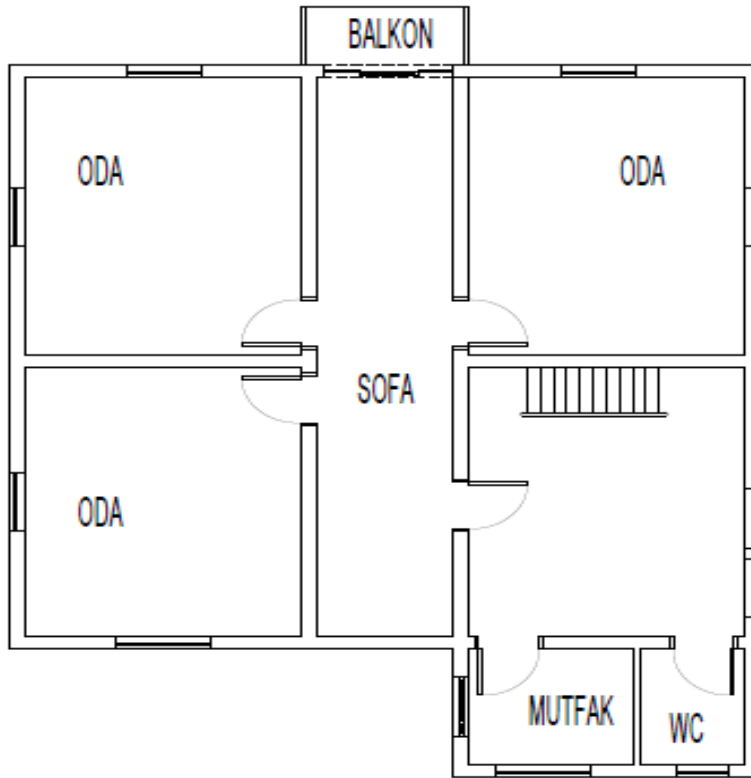

Şekil 4.3. Olgaçlar Konağı zemin kat planı (Hazırlayan Ramazan GÜLER)

EK-1. (Devam) Şekiller

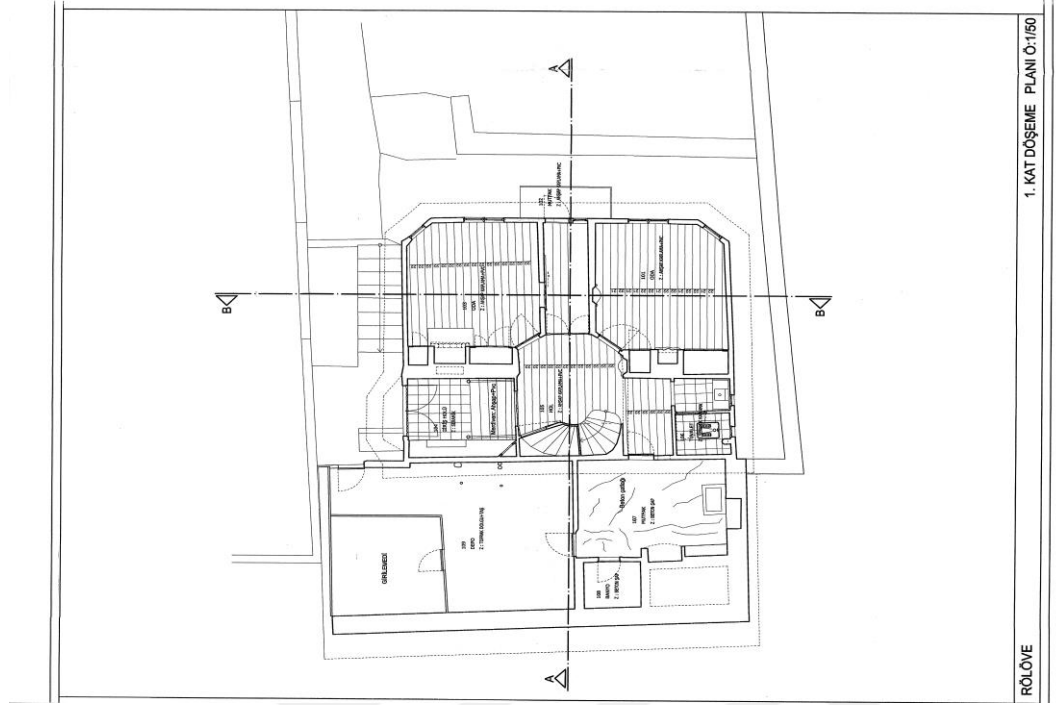

Şekil 4.4. Olgaçlar Konağı birinci kat planı (Hazırlayan Ramazan GÜLER)

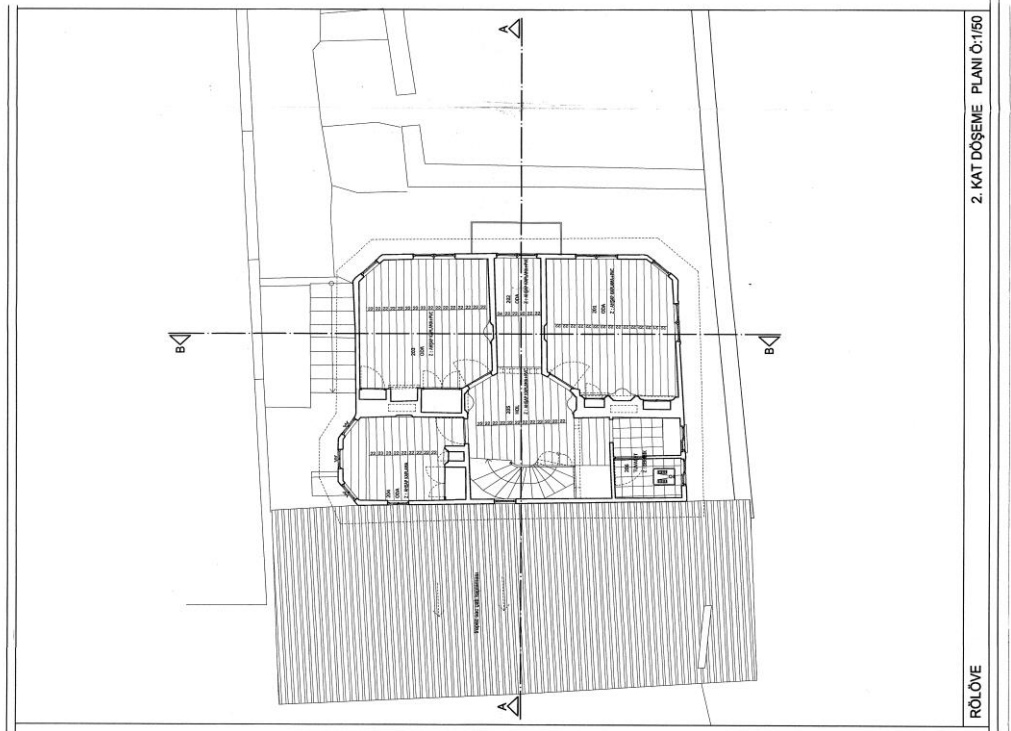

Şekil 4.5. Olgaçlar Konağı ikinci kat planı (Hazırlayan Ramazan GÜLER)

EK-1. (Devam) Şekiller

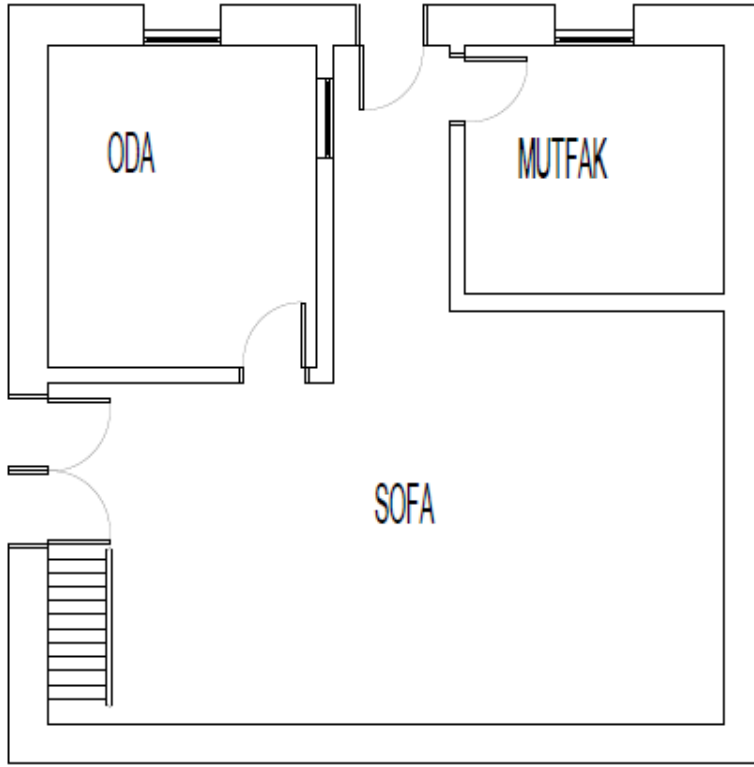

Şekil 4.6. Saraç Emin evi birinci kat planı (Hazırlayan Ramazan GÜLER)

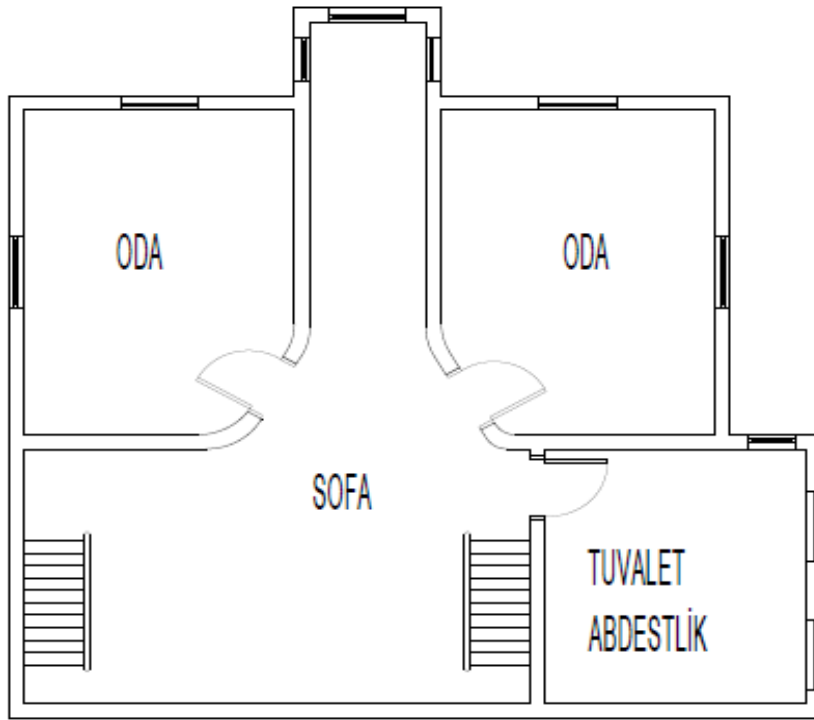

Şekil 4.7. Saraç Emin evi ikinci kat planı (Hazırlayan Ramazan GÜLER)

EK-1. (Devam) Şekiller

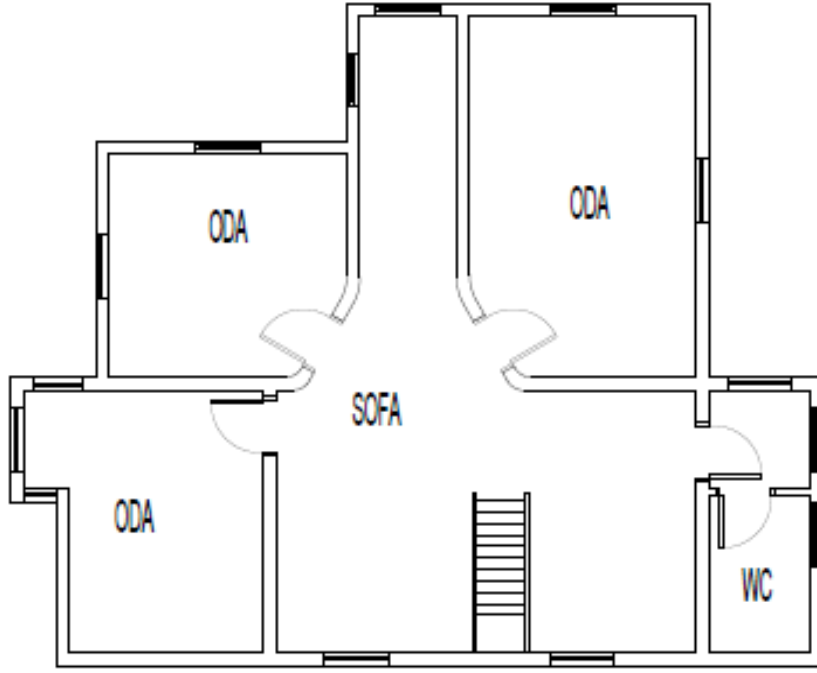

Şekil 4.8. Aşıcıların Hüseyin Efendi evi zemin kat planı (Hazırlayan Ramazan GÜLER)

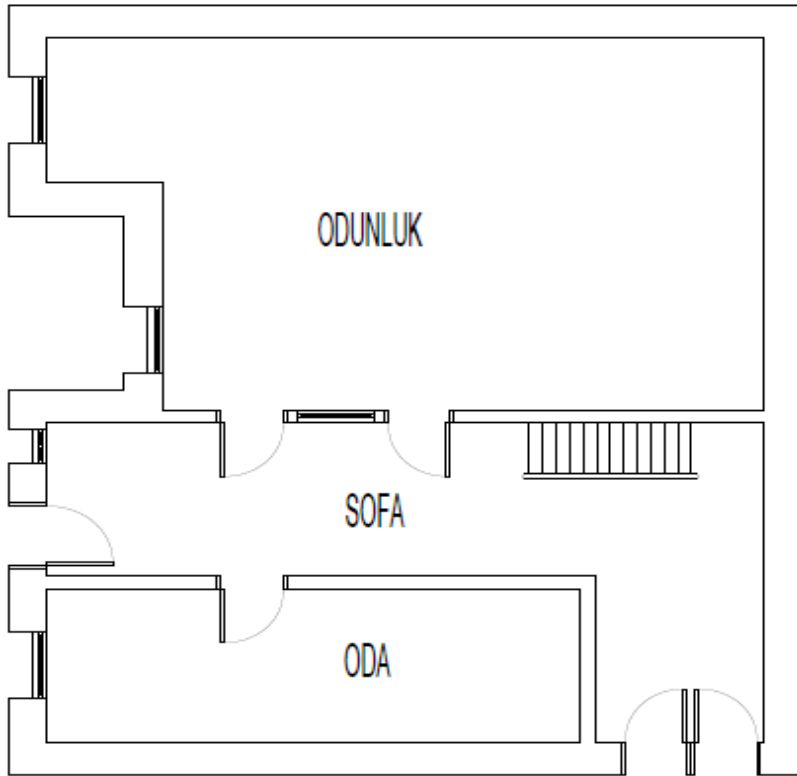

Şekil 4.9. Aşıcıların Hüseyin Efendi evi birinci kat planı (Hazırlayan Ramazan GÜLER)

EK-1. (Devam) Şekiller

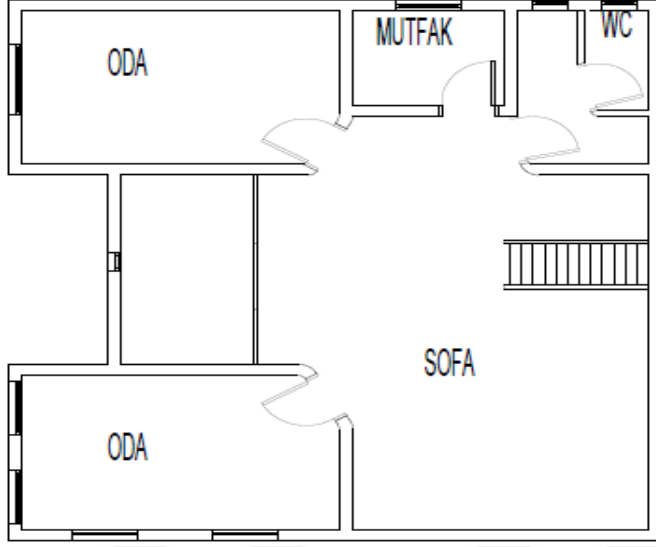

Şekil 4.10. Aşıcıların Hüseyin Efendi evi ikinci kat planı (Hazırlayan Ramazan GÜLER)

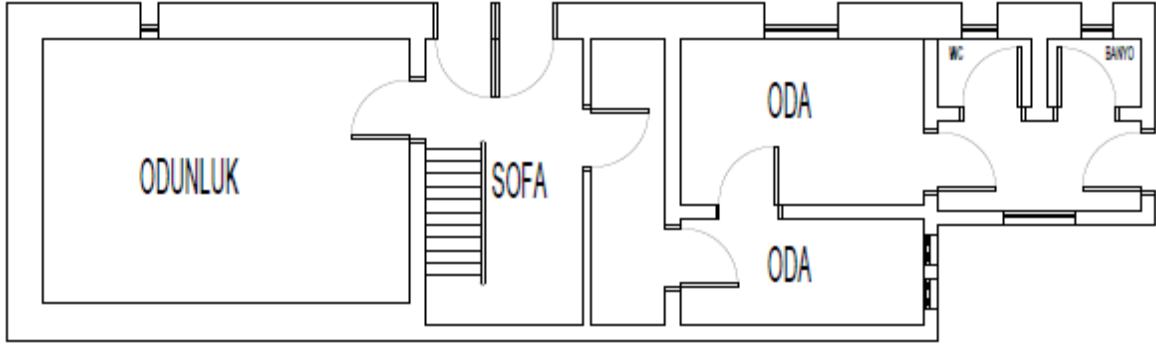

Şekil 4.11. Kuşların Hafız'ın evi zemin kat planı (Hazırlayan Ramazan GÜLER)

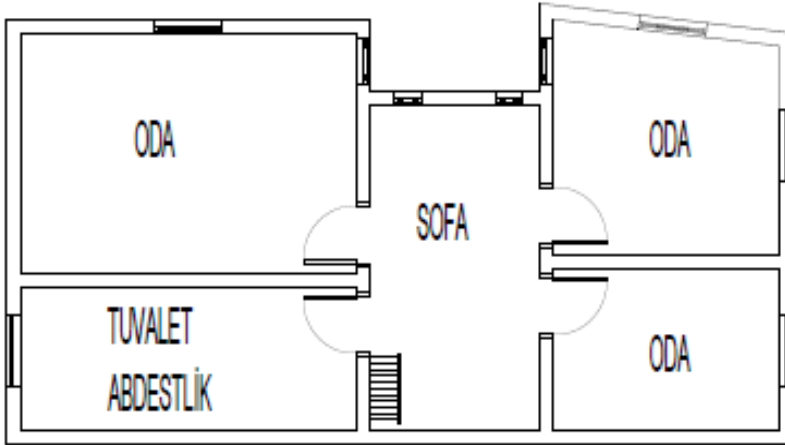
EK-1. (Devam) Şekiller

Şekil 4.12. Kuşların Hafız'ın evi birinci kat planı (Hazırlayan Ramazan GÜLER)

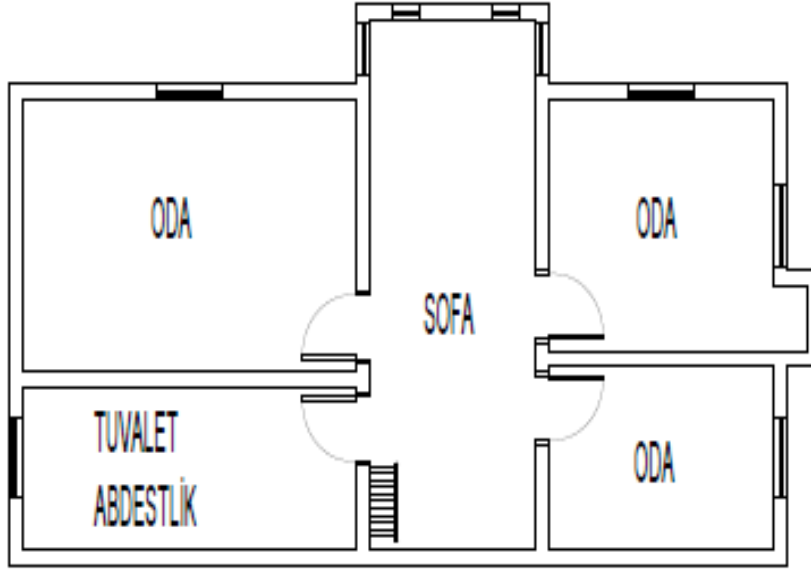

Şekil 4.13. Hacı Baki'nin evi zemin kat planı (Hazırlayan Ramazan GÜLER)

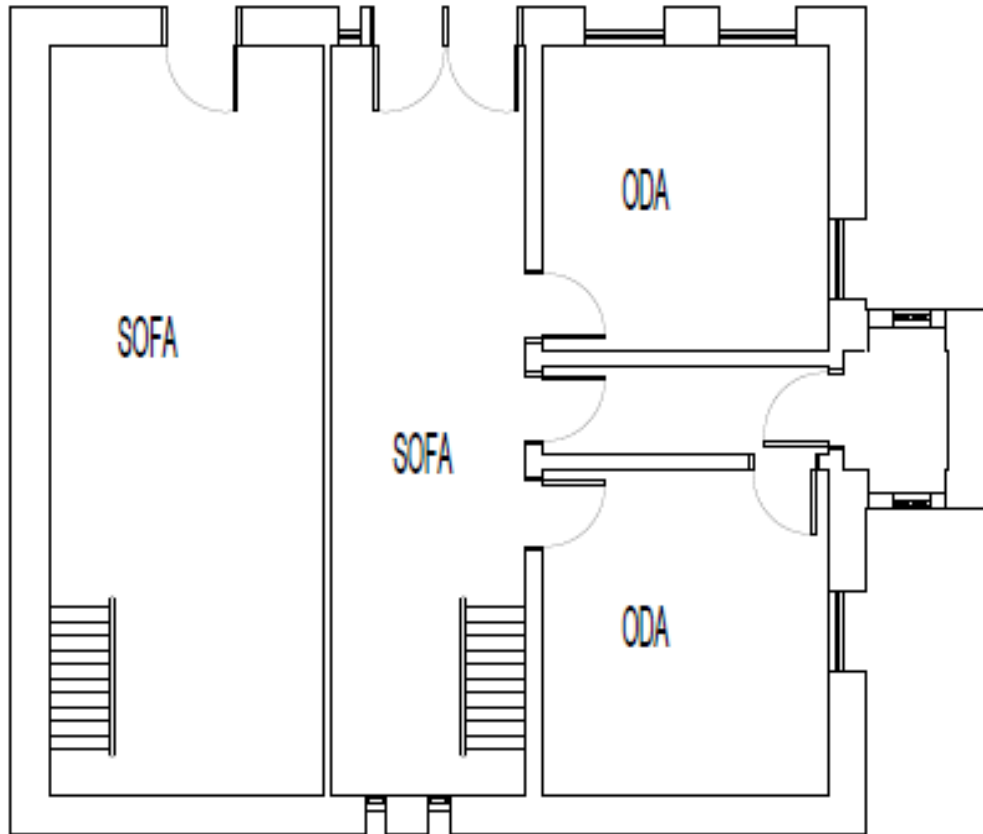

Şekil 4.14. Hacı Baki'nin evi birinci kat planı (Hazırlayan Ramazan GÜLER)

EK-1. (Devam) Şekiller

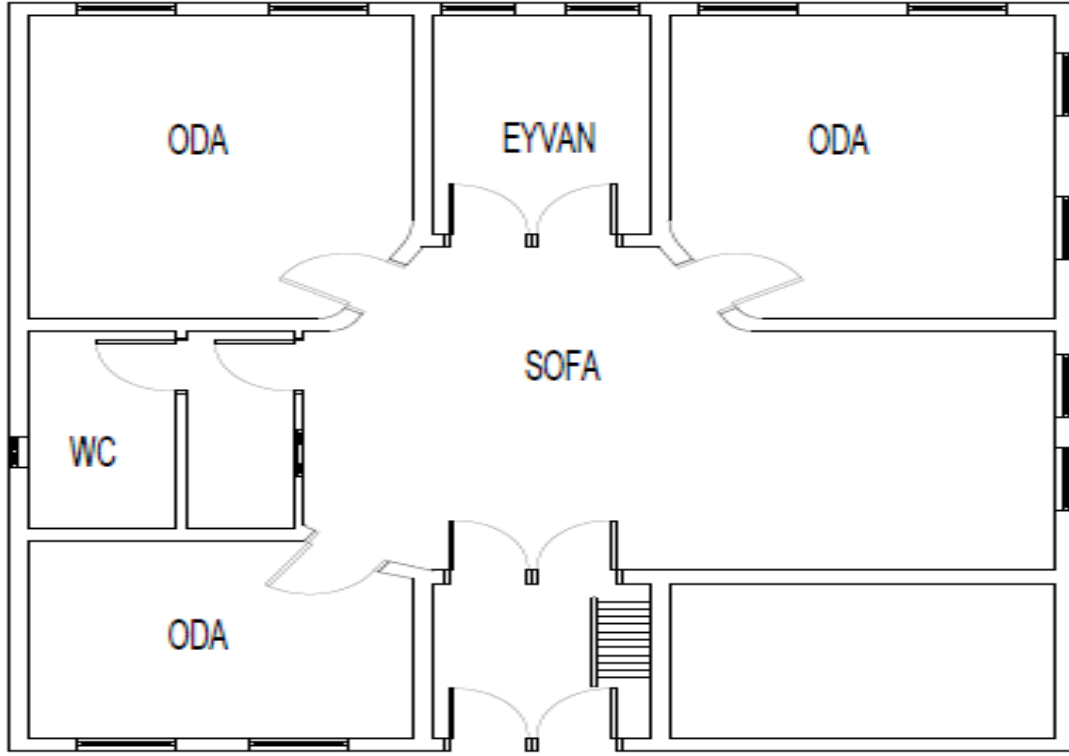

Şekil 4.15. Hacı Baki'nin evi ikinci kat planı (Hazırlayan Ramazan GÜLER)

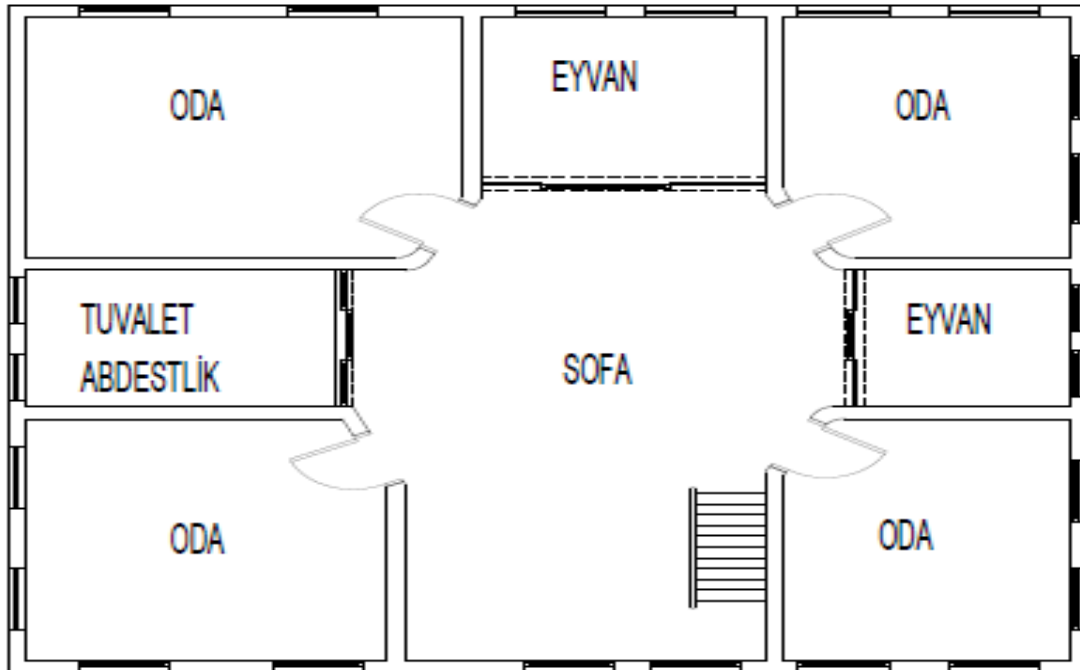

Şekil 4.16. Camcı Orhan'ın evi zemin kat planı (Hazırlayan Ramazan GÜLER)

EK-1. (Devam) Şekiller

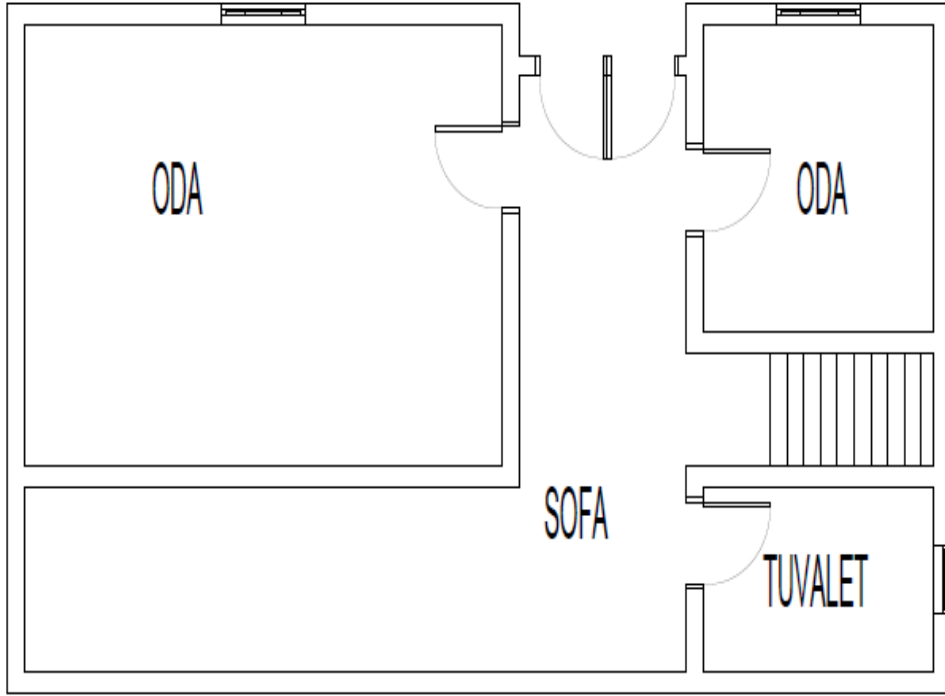
Şekil 4.17. Camcı Orhan'ın evi birinci kat planı (Hazırlayan Ramazan GÜLER)

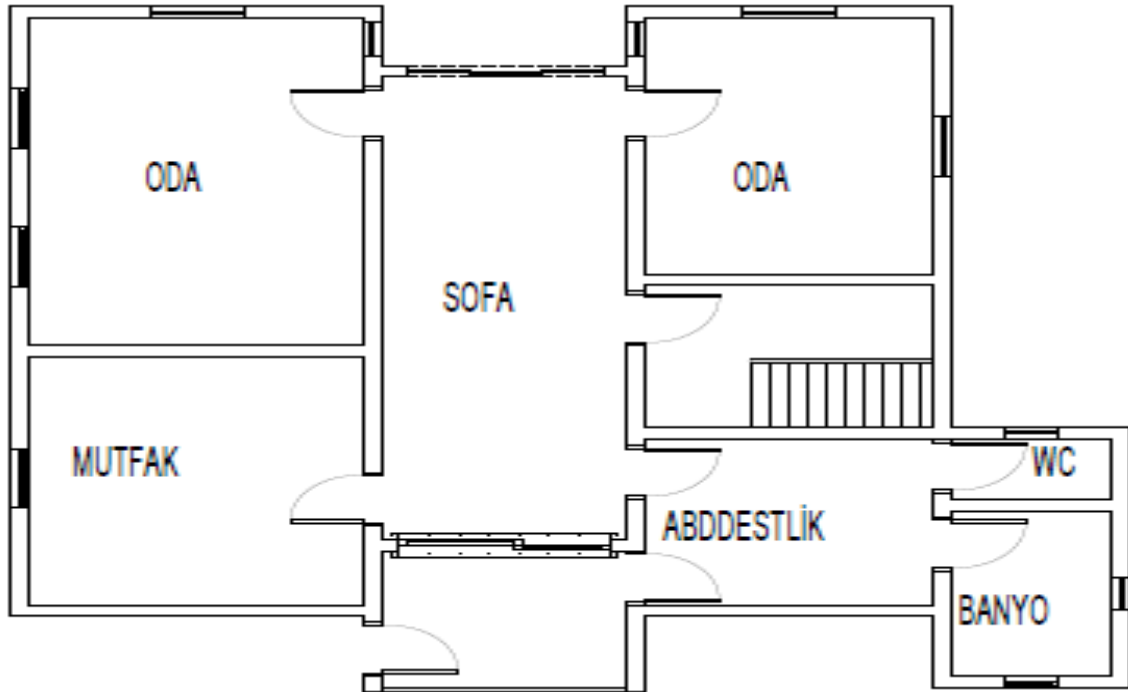
Şekil 4.18. Camcı Orhan'ın evi ikinci kat planı (Hazırlayan Ramazan GÜLER)

EK-1. (Devam) Şekiller

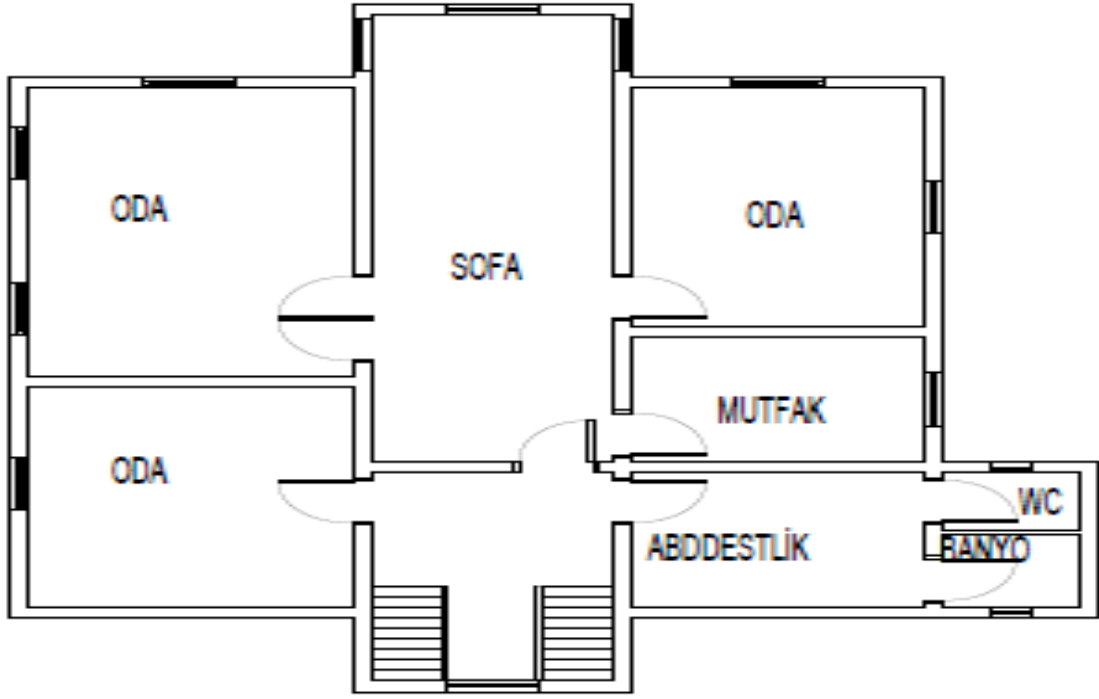

Şekil 4.19. Kuzuların evi zemin kat planı (Hazırlayan Ramazan GÜLER)

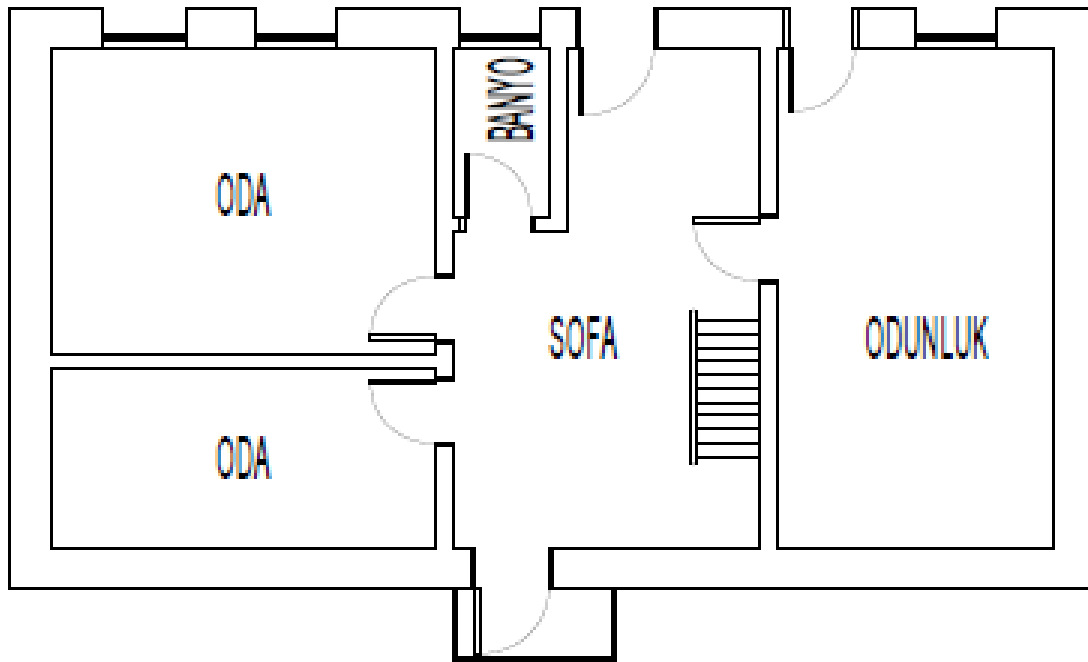

Şekil 4.20. Kuzuların evi birinci kat planı (Hazırlayan Ramazan GÜLER)

EK-1. (Devam) Şekiller

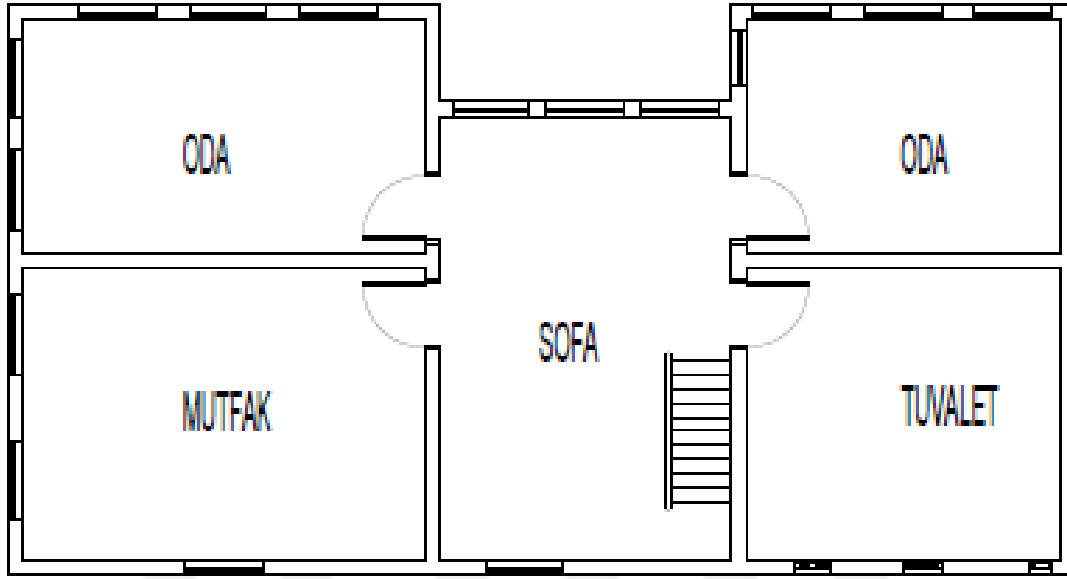

Şekil 4.21. Kuzuların evi ikinci kat planı (Hazırlayan Ramazan GÜLER)

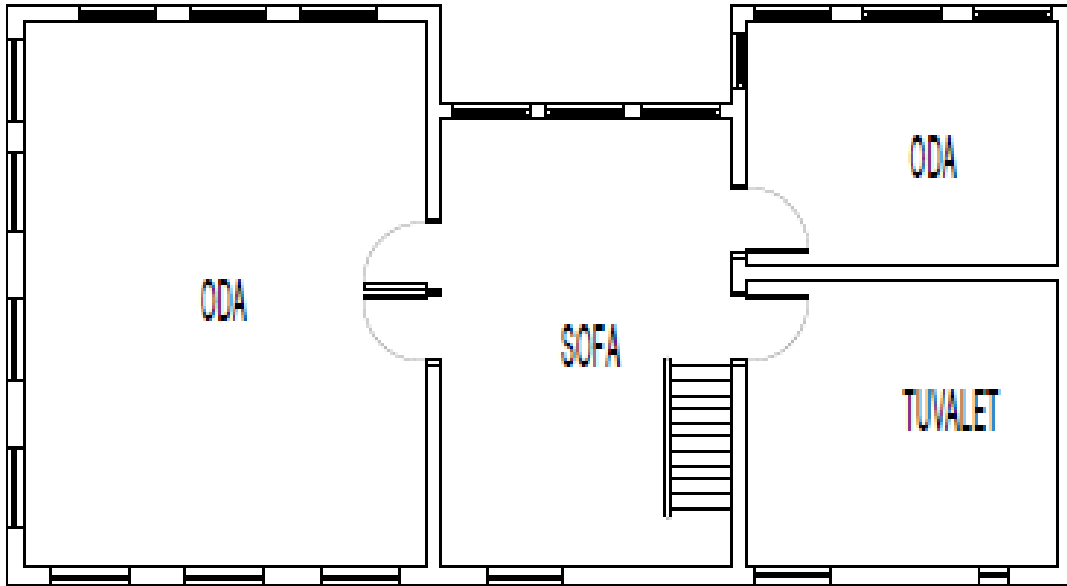

Şekil 4.22. Darendeler Konağı zemin kat planı (Hazırlayan Ramazan GÜLER)

EK-1. (Devam) Şekiller

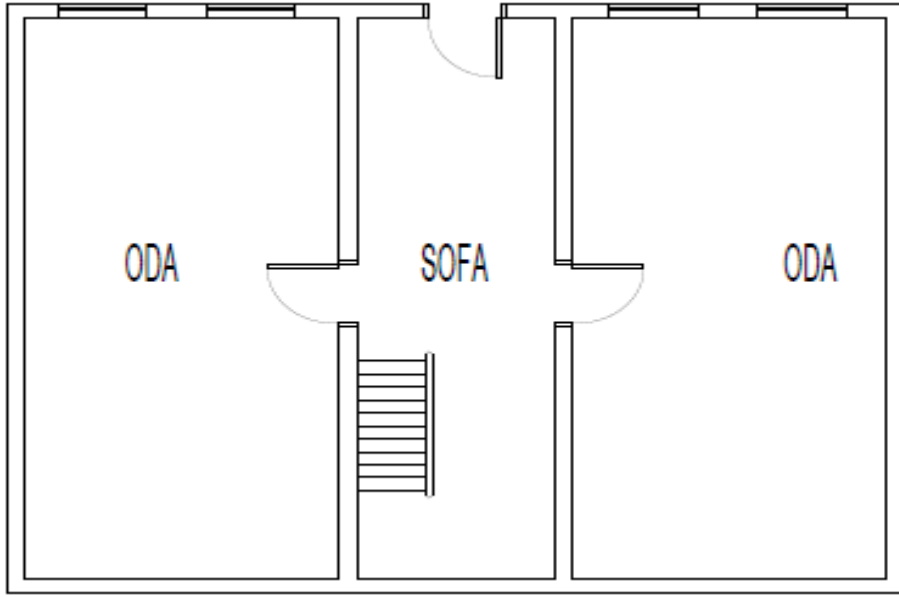

Şekil 4.23. Darendeler Konağı birinci kat planı (Hazırlayan Ramazan GÜLER)

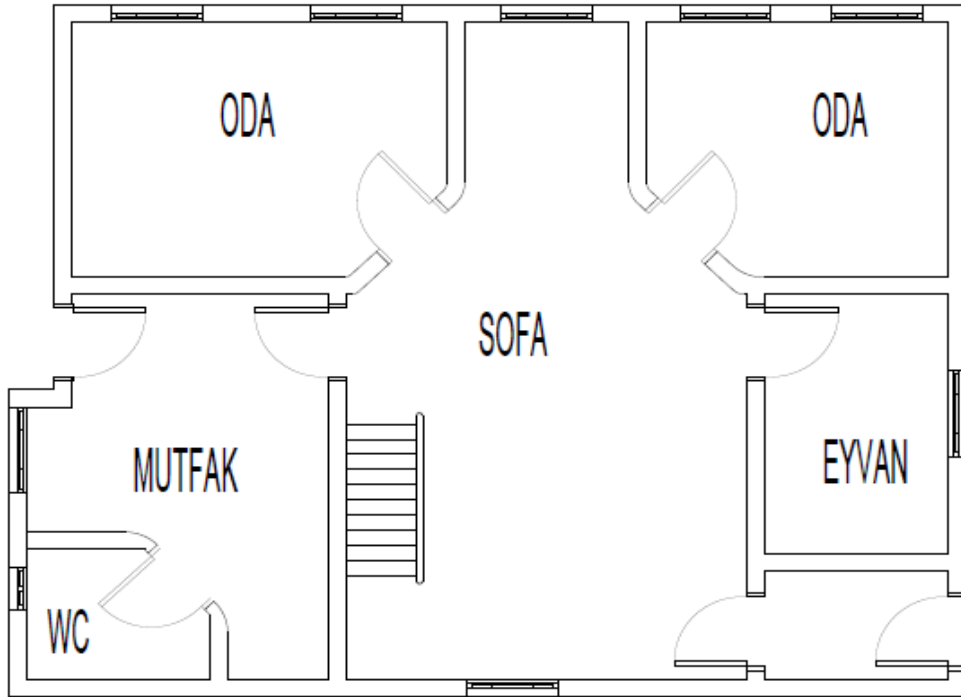

Şekil 4.24. Darendeler Konağı ikinci kat planı (Hazırlayan Ramazan GÜLER)

EK-1. (Devam) Şekiller

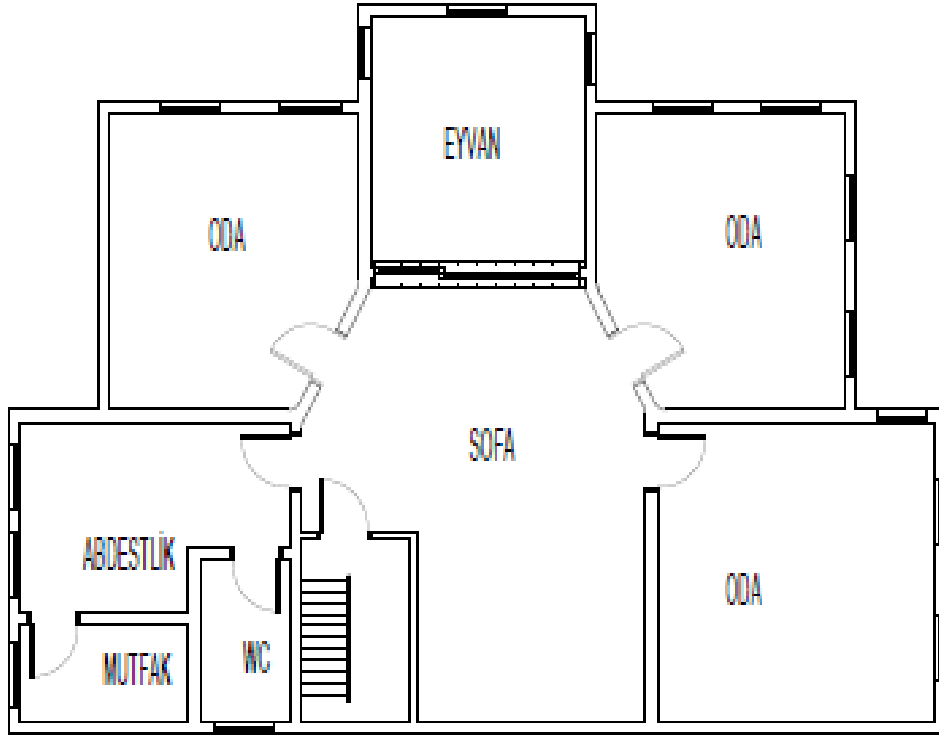

Şekil 4.25. Taraşlar Konağı zemin kat planı (Hazırlayan Ramazan GÜLER)

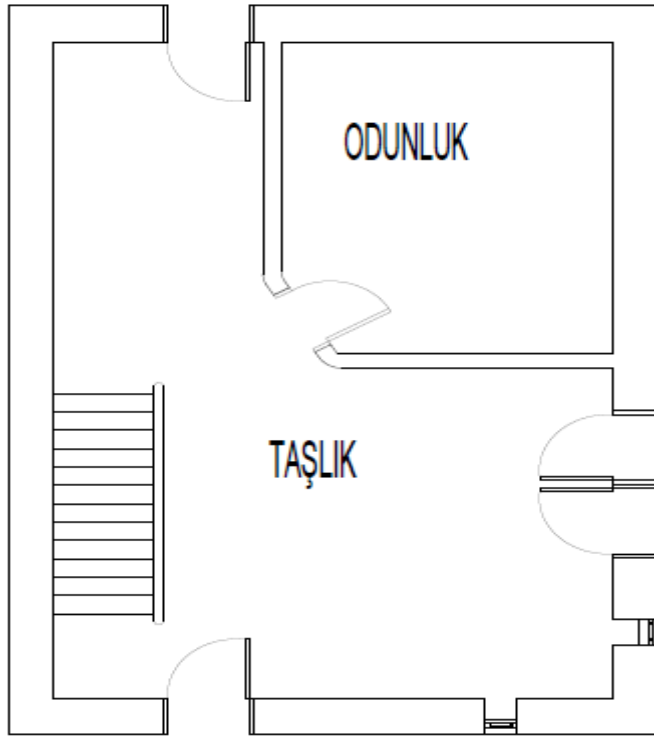

Şekil 4.26. Taraşlar Konağı birinci kat planı (Hazırlayan Ramazan GÜLER)

EK-1. (Devam) Şekiller

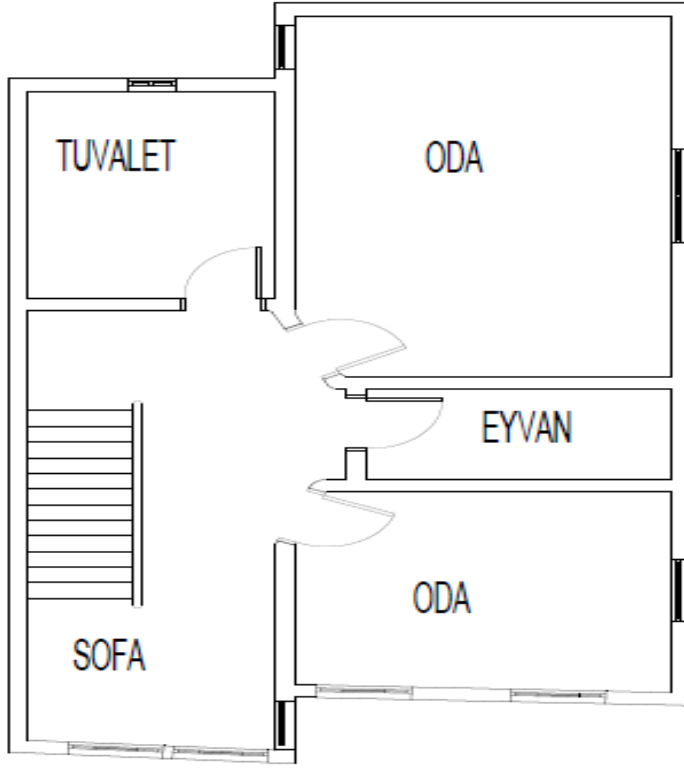

Şekil 4.27. Taraslar Konağı ikinci kat planı (Hazırlayan Ramazan GÜLER)

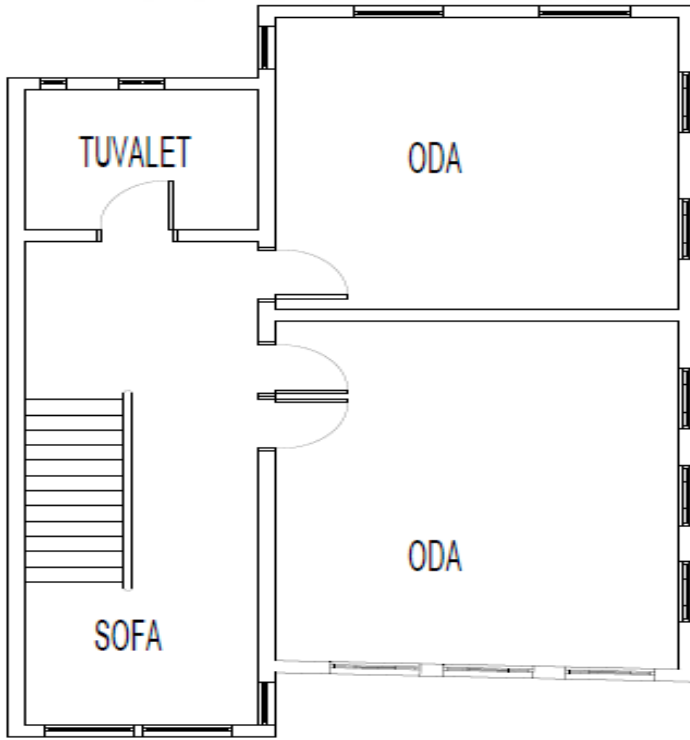

Şekil 4.28. Mercanlar evi zemin kat planı (Hazırlayan Ramazan GÜLER)

EK-1. (Devam) Şekiller

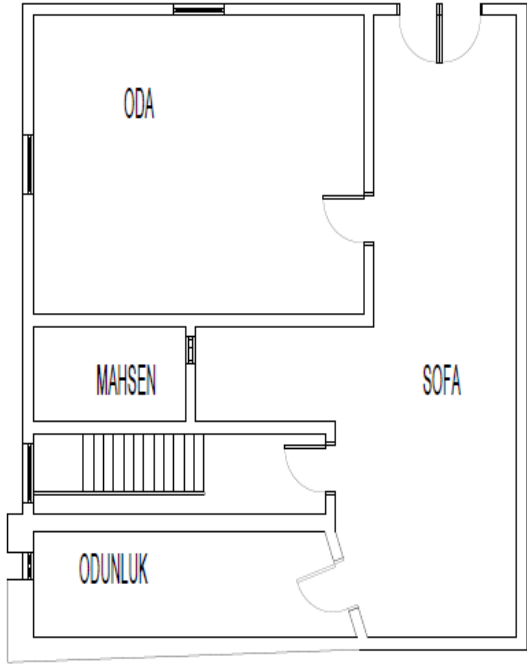

Şekil 4.29. Mercanlar evi birinci kat planı (Hazırlayan Ramazan GÜLER)

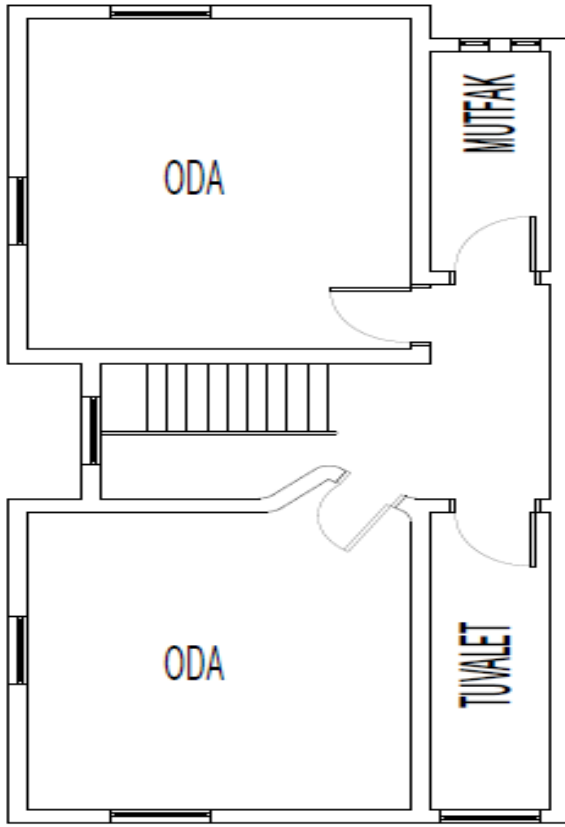

Şekil 4.30. Mercanlar evi ikinci kat planı (Hazırlayan Ramazan GÜLER)

EK-1. (Devam) Şekiller

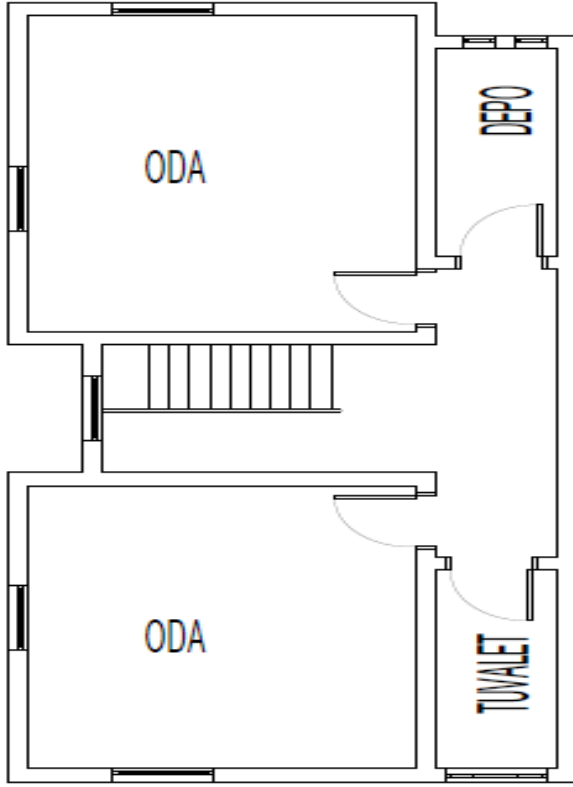

Şekil 4.31. Hasan Güzelce evi zemin kat planı (Hazırlayan Ramazan GÜLER)

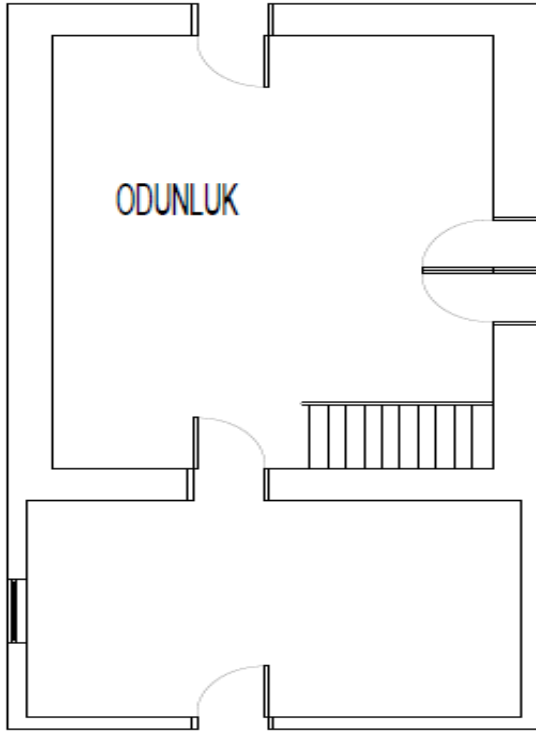

Şekil 4.32. Hasan Güzelce evi birinci kat planı (Hazırlayan Ramazan GÜLER)

EK-1. (Devam) Şekiller

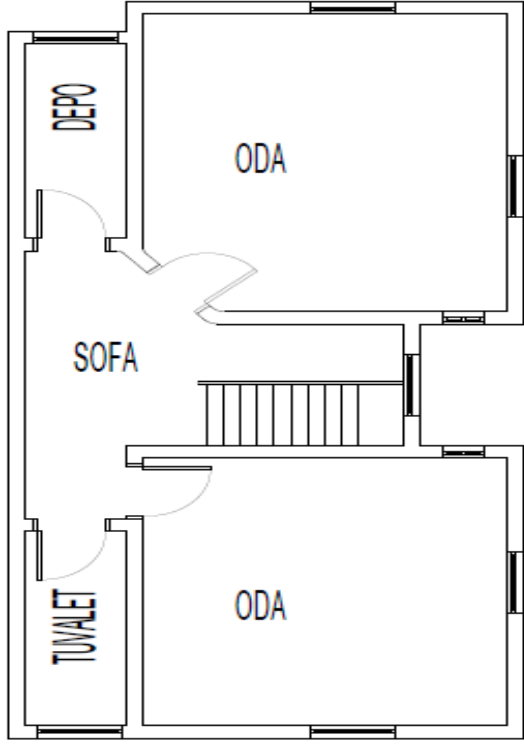
Şekil 4.33. Hasan Güzelce evi ikinci kat planı (Hazırlayan Ramazan GÜLER)

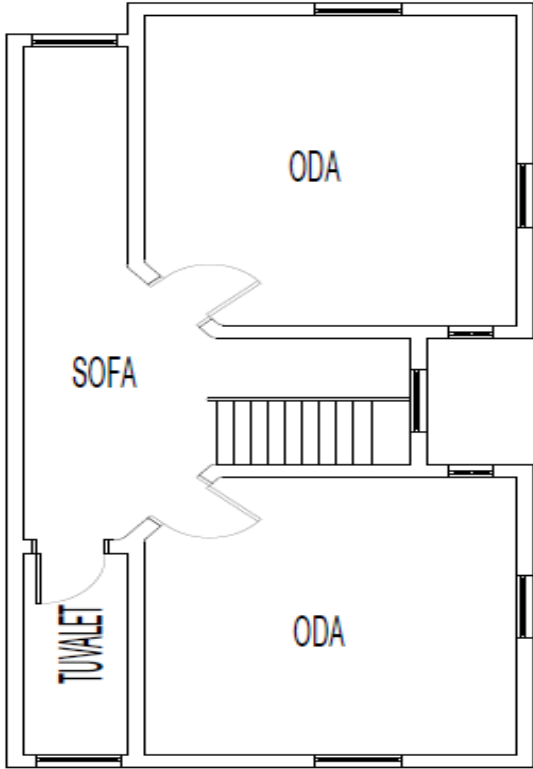
Şekil 4.34. Eski Hükümet Konağı zemin kat planı (Hazırlayan Ramazan GÜLER)

EK-1. (Devam) Şekiller

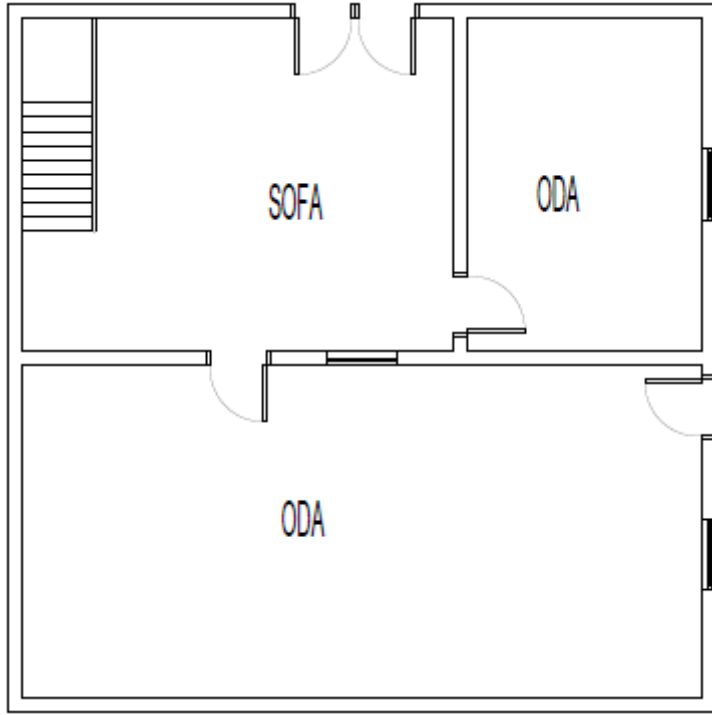

Şekil 4.35. Eski Hükümet Konağı birinci kat planı (Hazırlayan Ramazan GÜLER)

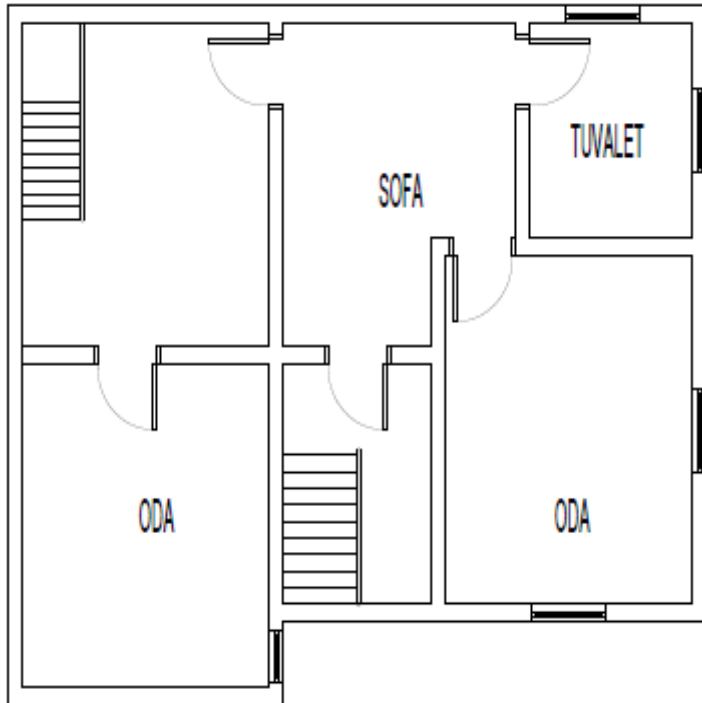

Şekil 4.36. Eski Hükümet Konağı ikinci kat planı (Hazırlayan Ramazan GÜLER)

EK-1. (Devam) Şekiller

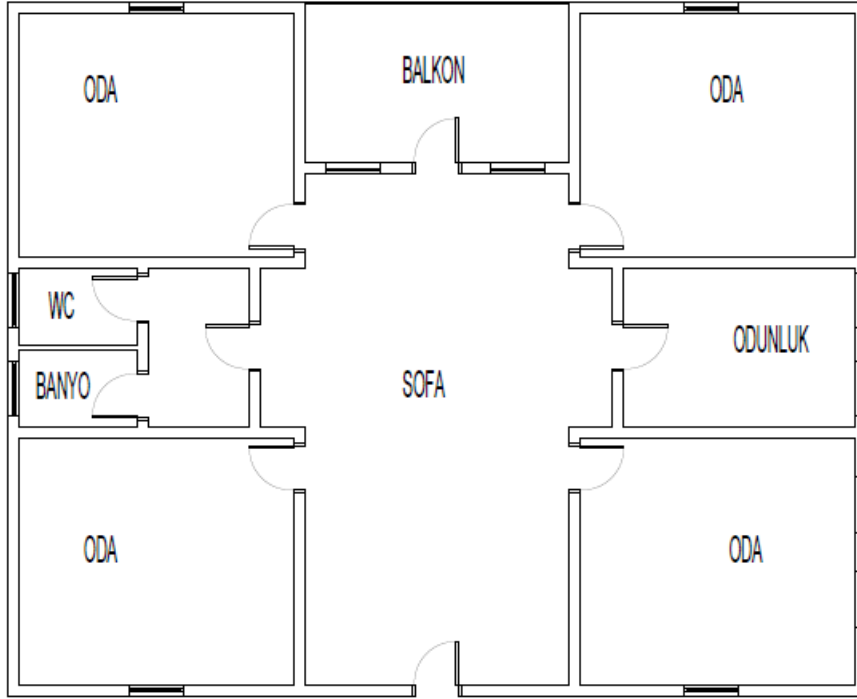

Şekil 4.37. Çakırların evi zemin kat planı (Hazırlayan Ramazan GÜLER)

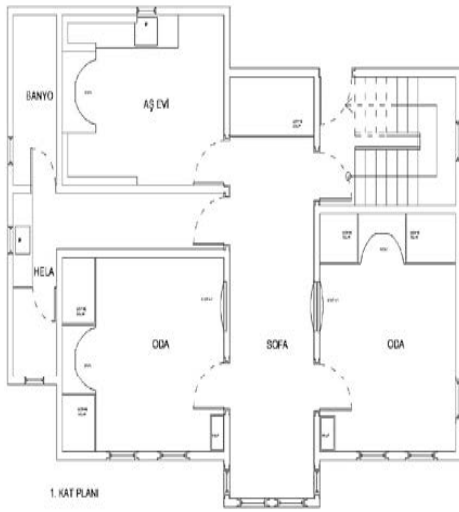

Şekil 4.38. Çakırların evi birinci kat planı (Hazırlayan Ramazan GÜLER)

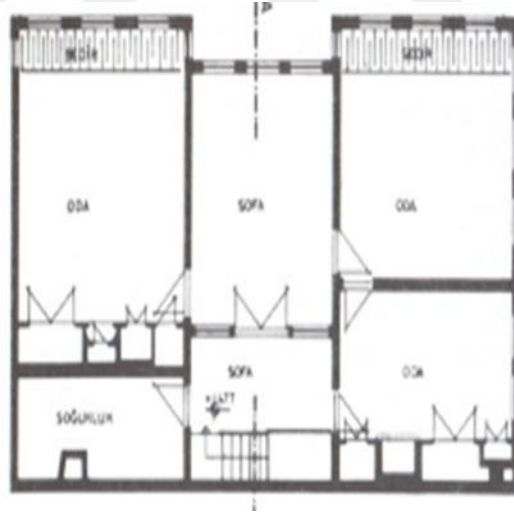
EK-1. (Devam) Şekiller

Şekil 4.39. Durmuş Hoca'nın evi birinci kat planı (Hazırlayan Ramazan GÜLER)

Şekil 4.40. Seben'de bir ev planı (Yasa 2016)

Şekil 4.41. Tokat'ta bir ev planı (Çal 1988)

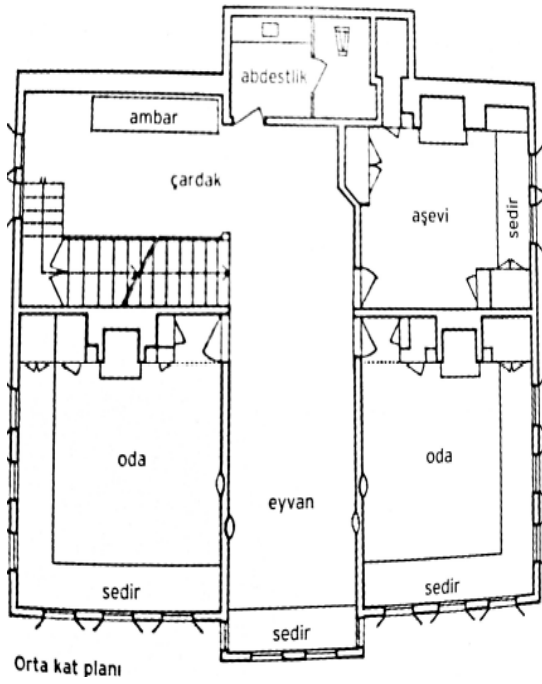
EK-1. (Devam) Şekiller

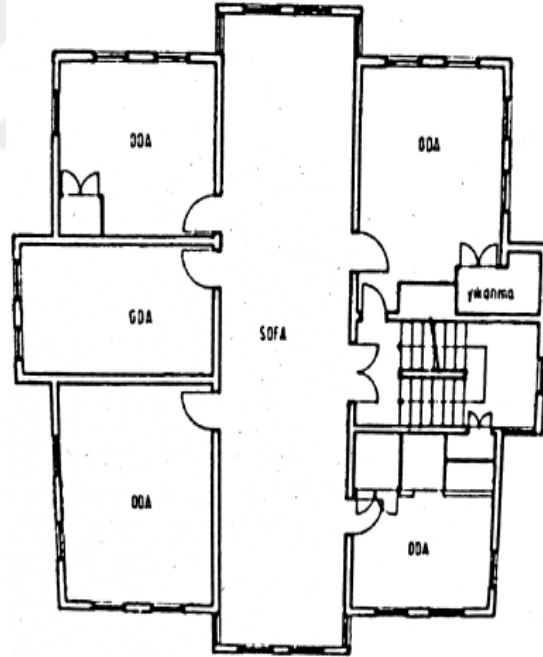
Şekil 4.42. Dörtdivan'da bir ev planı
(Yazar- Yasa- Doğan 2011)

Şekil 4.43. Bolu'da bir ev planı
(Eroğlu 2009)

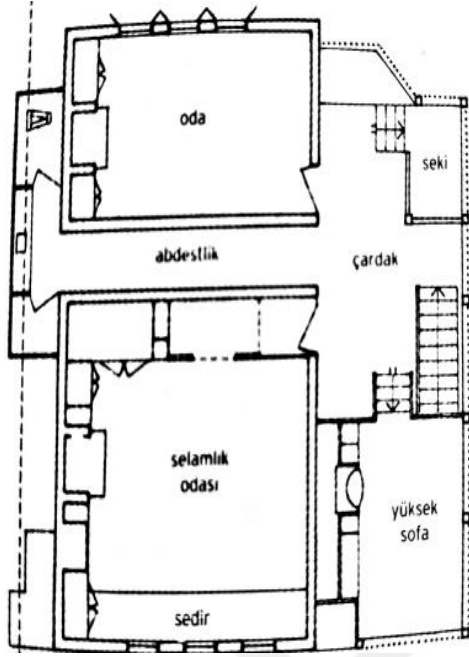

Şekil 4.44. Safranbolu Arap Hacılar
evi planı (Günay 2004)

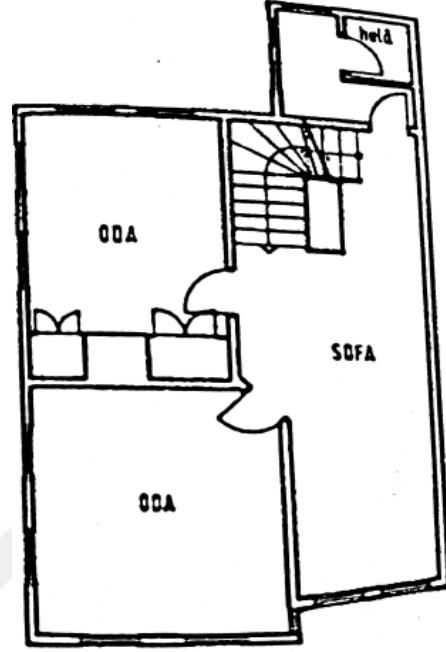

Şekil 4.45. Kastamonu'da bir ev planı
(Eyüpgiller 1999)

EK-1. (Devam) Şekiller

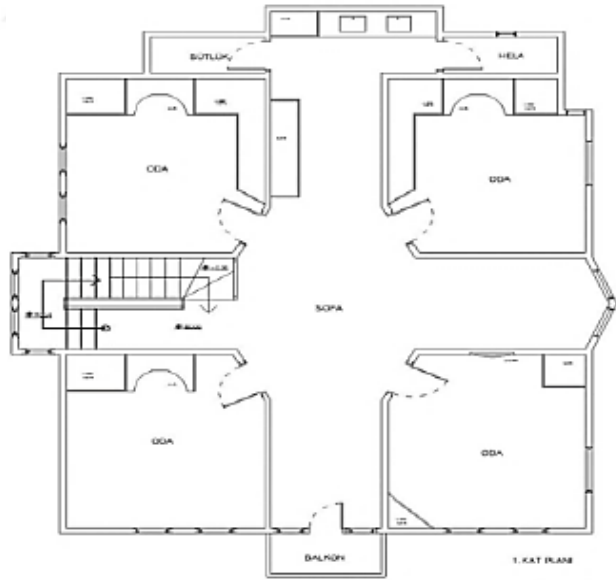
Şekil 4.46. Safranbolu Kabakçılar Bağ evi planı (Günay 2004)

Şekil 4.47. Kastamonu'da bir ev planı (Eyüpgiller 1999)

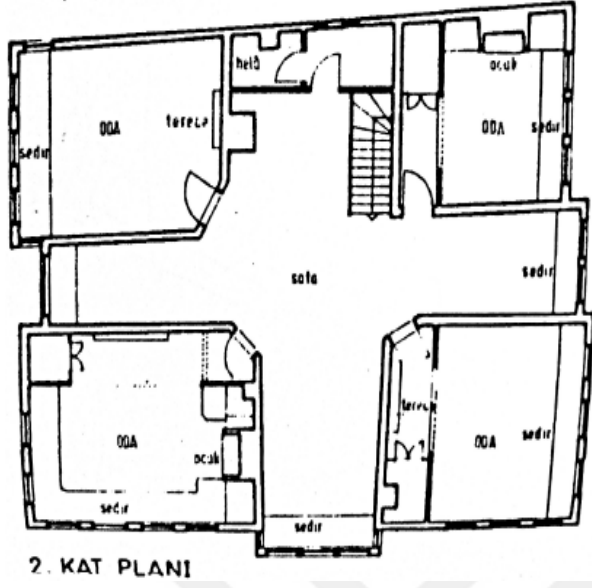

Şekil 4.48. Mudurnu'da bir ev planı (Babalı 2007)

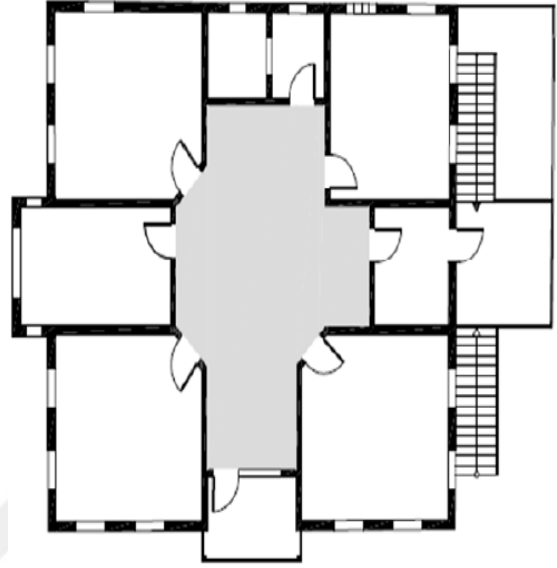

Şekil 4.49. Seben'de bir ev planı (Yasa 2006)

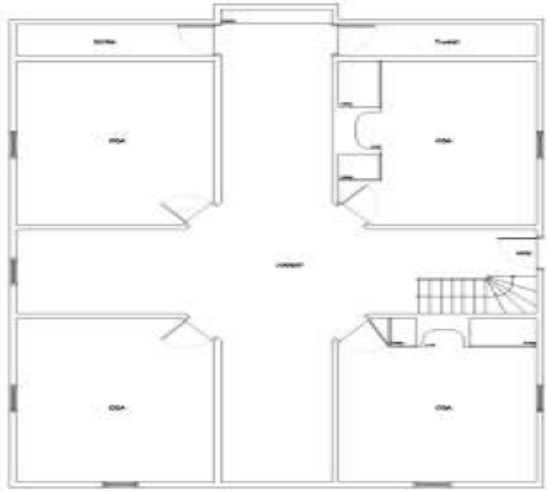
EK-1. (Devam) Şekiller

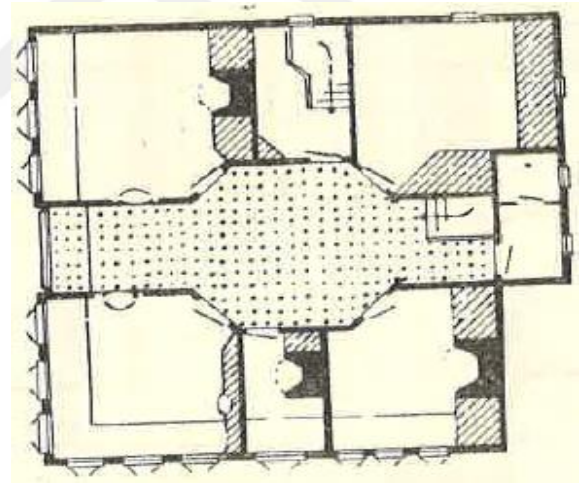
Şekil 4.50. Kastamonu'da bir ev planı
(Eyüpgiller 1999)

Şekil 4.51. Akçakoca'da bir ev planı
(Naldan 2012)

Şekil 4.52. Dörtdivan'da bir ev planı
(Yazar- Yasa- Doğan 2011)

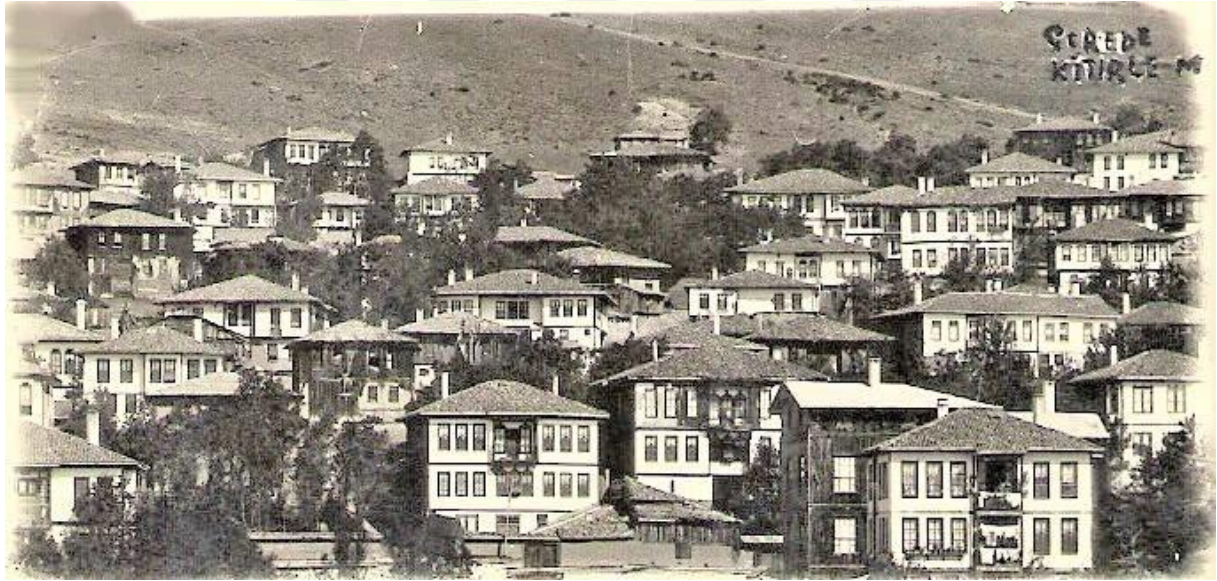
Şekil 4.53. Bolu'da bir ev planı (Eldem
1968)

EK-2. Resimler

Resim 1.1 Gerede genel görünüş

Resim 1.2 1950 yılı öncesinde Gerede (Sadık Tuncer resim albümünden)

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 1.3 Keçi Kalesi

Resim 1.4. Aşağı Tekke Türbesi

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 1.5. Yukarı Tekke Cami

Resim 1.6. Kiliseli Han

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 1.7. Yıldırım Beyazıt Camii

Resim 1.8. Aşağı Hamam

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 1.9. Saat Kulesi

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.1. Konakgil'in Kadri'nin evinin güneybatıdan görünüşü

Resim 4.2. Konakgil'in Kadri'nin evinin bahçesinde bulunan taş fırın

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.3. Konakgil'in Kadri'nin evinin kuzeydoğudan görünüşü

Resim 4.4. Konakgil'in Kadri'nin evinin doğudan görünüşü

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.5. Konakgil'in Kadri'nin evinin güney cephe giriş kapısı

Resim 4.6. a) Konakgil'in Kadri'nin evinin güney cephe giriş kapısı üzerindeki metal tokmak detay

b) Çıkmayı taşıyan konsol detay

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.7. Konakgil'in Kadri'nin evinin zemin kat iç sofa

Resim 4.8. Konakgil'in Kadri'nin evinin zemin kat mutfağında bulunan ocak

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.9. Konakgil'in Kadri'nin evinin zemin kat kiler bölümünde bulunan ambar ve ahşap raflar

Resim 4.10. Konakgil'in Kadri'nin evi birinci kat iç sofa

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.11. Konakgil'in Kadri'nin evinin birinci kat güneydoğudaki odada bulunan çiçeklik ve dolaplar

Resim 4.12. Konakgil'in Kadri'nin evinin birinci kat sofanın kuzeydoğusundaki bulunan taş ocak

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.13. Konakgil'in Kadri'nin evinin birinci kat sofanın güneybatısındaki odada bulunan taş ocak

Resim 4.14. Konakgil'in Kadri'nin evinden birinci kat muşabakalı bölüm

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.15. Konakgil'in Kadri'nin evi birinci kata çıkış merdiveni

Resim 4.16. Olgaçlar Konağı genel görünüş

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.17. Olgaçlar Konağı güney cephe görünüşü

Resim 4.18. Olgaçlar Konağı güney cephe giriş kapısı

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.19. Olgaçlar Konağı kuzey cephe görünüşü

Resim 4.20. Olgaçlar Konağı doğu cephe görünüşü

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.21. Olgaçlar Konağı batı cephe görünüşü

Resim 4.22. Olgaçlar Konağı kuzeybatı bahçe giriş kapısı

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.23. Olgaçlar Konağı güneybatı bahçe giriş kapısı

Resim 4.24. Olgaçlar Konağı zemin kat iç sofa

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.25. Olgaçlar Konağı zemin kat kuzey tarafta bulunan odada bulunan ocak ve dolaplar

Resim 4.26. Olgaçlar Konağı birinci kat sofaya hazırlık bölümü

EK-2. (Devam) Resimler

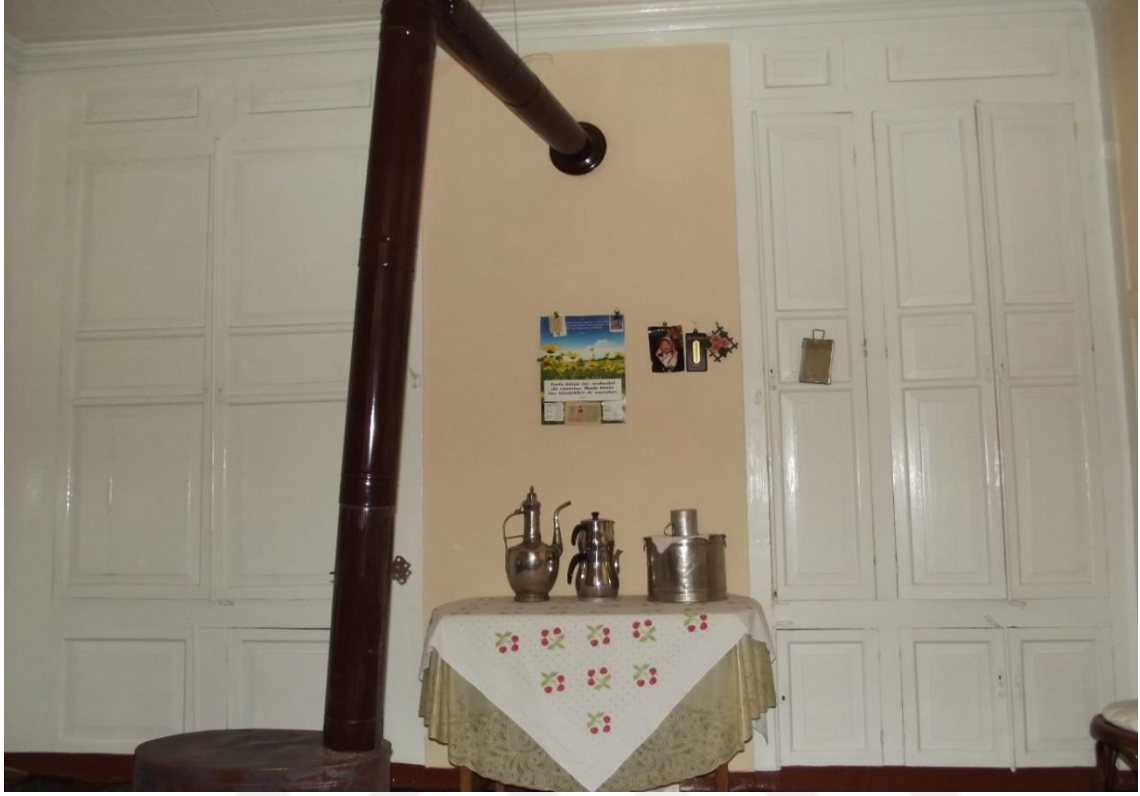

Resim 4.27. Olgaçlar Konağı birinci kat iç sofa

Resim 4.28. Olgaçlar Konağı birinci kat kuzeydoğuda bulunan odada bulunan taş kemerli ocak ve ahşap dolap

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.29. Olgaçlar Konağı birinci kat güneydoğudaki odada bulunan ahşap dolaplar

Resim 4.30. Olgaçlar Konağı ikinci kat çıkış merdiveni

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.31. Olgaçlar Konağı ikinci kat sofaya hazırlık bölümü

Resim 4.32. Olgaçlar Konağı ikinci kat iç sofa

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.33. Olgaçlar Konağı ikinci kat kuzeydoğudaki odada bulunan ocak ve dolaplar

Resim 4.34. Olgaçlar Konağı çatı arası

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.35. Olgaçlar Konağı ikinci kat balkon konsollar detay

Resim 4.36. Olgaçlar Konağı ikinci kat balkon detay

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.37. Olgaçlar Konağı çatı kat balkon detay

Resim 4.38. Olgaçlar Konağı batı cephe giriş kapı kolu detay

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.39. Olgaçlar Konağı
güneybatı bahçe
giriş kapı kolları detay

Resim 4.40. Olgaçlar Konağı kuzeybatı
bahçe giriş kapı tokmağı
detay

Resim 4.41. Saraç Emin evi güneydoğudan görünüş

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.42. Saraç Emin evi giriş kapısı

Resim 4.43. Saraç Emin evi kuzey cephe görünüşü

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.44. Saraç Emin evi doğu cephe görünüşü

Resim 4.45. Saraç Emin evi batı cephe görünüşü

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.46. Saraç Emin evi birinci kat orta sofa

Resim 4.47. Saraç Emin evi birinci kat güneydoğudaki odada bulunan ocak ve dolaplar

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.48. Saraç Emin evi birinci kat güneydoğudaki odada bulunan çiçeklik

Resim 4.49. Saraç Emin evi ikinci kata çıkış merdiveni

Resim 4.50. Saraç Emin evi ikinci kat güneydoğudaki odada bulunan ocak ve dolaplar

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.51. Saraç Emin evi ikinci kat güneydoğudaki odada bulunan çiçeklik

Resim 4.52. Saraç Emin evi ikinci kat güneybatıdaki odada bulunan çiçeklik ve dolaplar

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.53. Saraç Emin evi ikinci kat güneybatıdaki odada bulunan çocukluk

Resim 4.54. Saraç Emin evi ikinci kat tuvalet ve lavabo bölümü

Resim 4.55. Saraç Emin evi ikinci kat sofada bulunan çocukluk

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.56. Hacı Mehmet Ali Konağı güneydoğudan görünüş

Resim 4.57. Hacı Mehmet Ali Konağı doğu cephe görünüş

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.58. Hacı Mehmet Ali Konağı batı cephe görünüş

Resim 4.59. Hacı Mehmet Ali Konağı güney cephe görünüş

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.60. Hacı Mehmet Ali Konağı doğu cephe giriş kapısı

Resim 4.61. Hacı Mehmet Ali Konağı zemin katta bulunan ambar

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.62. a) Hacı Mehmet Ali Konağı birinci kat eyvan ve çiçeklikler

b)Sofa ve çiçeklikler

Resim 4.63. Hacı Mehmet Ali Konağı birinci kat oda giriş bölümü

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.64. a) Hacı Mehmet Ali Konağı birinci kat odada bulunan ocak ve dolaplar

b) Çiçeklik

Resim 4.65. Hacı Mehmet Ali Konağı ikinci kat eyvanlı sofa

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.66. Hacı Mehmet Ali Konağı ikinci kat sofa tavanı

Resim 4.67. Hacı Mehmet Ali Konağı ikinci kat odaya giriş kapısı

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.68. Hacı Mehmet Ali Konağı ikinci kat oda tavanı

Resim 4.69. a) Hacı Mehmet Ali Konağı ikinci kat odada bulunan ocak ve dolaplar

b) Dolap kapak süsleme detayı

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.70. a) Hacı Mehmet Ali Konağı dekoratif pencere detay

b) Dekoratif pencere detay

Resim 4.71. Hacı Mehmet Ali Konağı birinci kat çiçeklikler detay

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.72. Aşıcıların Hüseyin Efendi'nin evinin güneydoğudan görünüşü

Resim 4.73. Aşıcıların Hüseyin Efendi'nin evinin güney cepheden görünüşü

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.74. Aşıcıların Hüseyin Efendi'nin evinin kuzey cepheden görünüşü

Resim 4.75. Aşıcıların Hüseyin Efendi'nin evinin doğu cepheden görünüşü

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.76. Aşıcıların Hüseyin Efendi'nin evinin batı cepheden görünüşü

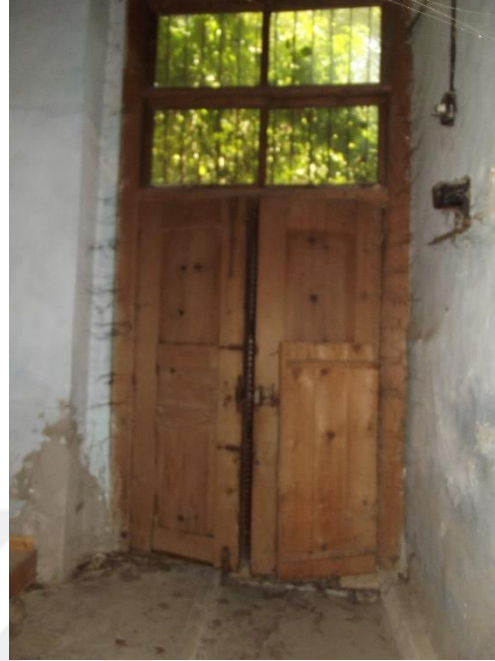
Resim 4.77. Aşıcıların Hüseyin Efendi'nin evi zemin kat sofa

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.78. Aşıcıların Hüseyin Efendi Evi zemin katta bulunan ambar

Resim 4.79. Aşıcıların Hüseyin Efendi evi doğu taraf giriş kapısı

Resim 4.80. Aşıcıların Hüseyin Efendi'nin evi birinci kat sofa

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.81. Aşıcıların Hüseyin Efendi'nin evi birinci kat sofanın doğusundaki odada bulunan ocak ve dolaplar

Resim 4.82. Aşıcıların Hüseyin Efendi'nin evi birinci kat sofanın doğusundaki odada bulunan ahşap çiçeklik

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.83. Aşıcıların Hüseyin Efendi'nin evi birinci kat sofanın batısındaki odada bulunan ocak ve dolaplar

Resim 4.84. Aşıcıların Hüseyin Efendi'nin evi birinci kat sofanın batısındaki odada bulunan ocak ve dolaplar

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.85. Aşıcıların Hüseyin Efendi'nin evi ikinci kat sofa

Resim 4.86. Aşıcıların Hüseyin Efendi'nin evi ikinci katta bulunan seki

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.87. Aşıcıların Hüseyin Efendi'nin evi ikinci kat sofanın batısındaki odada bulunan ocak ve dolaplar

Resim 4.88. Aşıcıların Hüseyin Efendi'nin evi ikinci kat sofanın batısındaki odada bulunan çiçeklik

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.89. Aşıcıların Hüseyin Efendi'nin evi ikinci kat sofanın güneydoğusundaki odada bulunan ocak ve dolaplar

Resim 4.90. Terzi Kenan Dede'nin evi güneydoğudan görünüşü

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.91. Terzi Kenan Dede'nin evi kuzey cephe görünüşü

Resim 4.92. Terzi Kenan Dede'nin evi doğu cephe görünüşü

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.93. Terzi Kenan Dede'nin evi batı cephe görünüşü

Resim 4.94. Terzi Kenan Dede'nin evi balkon detay

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.95. Kuşlar'ın Hafız'ın evi kuzeydoğudan görünüşü

Resim 4.96. Kuşlar'ın Hafız'ın evi güney cephe görünüşü

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.97.Kuşlar'ın Hafız'ın evi bahçede yer alan hizmet bölümü

Resim 4.98.Kuşlar'ın Hafız'ın evi kuzey cephe görünüşü

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.99.Kuşlar'ın Hafız'ın evi batı cephe görünüşü

Resim 4.100. Kuşlar'ın Hafız'ın evi zemin kat sofa

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.101. Kuşlar'ın Hafız'ın evi birinci kata çıkış merdiveni

Resim 4.102. Kuşlar'ın Hafız'ın evi birinci kat orta sofa

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.103. Kuşlar'ın Hafız'ın Evi birinci kat sofada bulunan ahşap çiçeklik

Resim 4.104. Kuşlar'ın Hafız'ın Evi birinci kat güneydoğudaki odada bulunan ocak ve dolaplar

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.105. Kuşlar'ın Hafız'ın Evi birinci kat güneybatıdaki odada bulunan ocak ve dolaplar

Resim 4.106. Kuşlar'ın Hafız'ın Evi birinci kat güneybatıdaki odada bulunan ahşap dolaplar

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.107. Kuşlar'ın Hafız'ın Evi birinci katta bulunan tuvalet ve abdestlik

Resim 4.108. a) Kuşlar'ın Hafız'ın evi
güneybatı bahçe giriş kapısı
üzerindeki metal halka

b) Kapı tokmağı

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.109. Hacı Baki'nin evi güneydoğudan görünüşü

Resim 4.110. Hacı Baki'nin evi doğu cephe görünüşü

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.111. Hacı Baki'nin evi batı cephe görünüşü

Resim 4.112. Hacı Baki'nin evi güney cephe görünüşü

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.113. Hacı Baki'nin evi kuzey cephe görünüşü

Resim 4.114. Hacı Baki'nin evi zemin kat sofa

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.115. Hacı Baki'nin evi zemin katta bulunan ocak ve dolap

Resim 4.116. Hacı Baki'nin evi birinci kata çıkış merdiveni

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.117. Hacı Baki'nin evi birinci kat sofa

Resim 4.118. Hacı Baki'nin evi birinci kat sofada bulunan çiçeklik

Resim 4.119. Hacı Baki'nin evi birinci kat güneydoğu odada bulunan çiçeklik

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.120. Hacı Baki'nin evi birinci kat güneybatı odada bulunan ocak ve dolaplar

Resim 4.121. Hacı Baki'nin evi birinci kat kuzeydoğu odada bulunan ocak ve dolaplar

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.122. Hacı Baki'nin evi birinci kat kuzeydoğu odada bulunan çiçeklik

Resim 4.123. Hacı Baki'nin evi birinci kat kuzeybatıda bulunan abdestlik ve tuvalet

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.124. Hacı Baki'nin evi ikinci kata çıkış merdiveni

Resim 4.125. Hacı Baki'nin evi ikinci kat iç sofa

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.126. Hacı Baki'nin evi ikinci kat sofada bulunan çiçeklik

Resim 4.127. Hacı Baki'nin evi ikinci kat güneybatı odada bulunan ocak ve dolaplar

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.128. Hacı Baki'nin evi ikinci kat kuzeydoğu odada bulunan ocak ve dolaplar

Resim 4.129. Hacı Baki'nin evi ikinci kat kuzeybatıda bulunan abdestlik ve tuvalet

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.130. Hacı Baki'nin evi giriş kapısı detay

Resim 4.131. a) Hacı Baki'nin evi giriş kapısı üzerinde bulunan metal tokmak

b) Metal bir çift kapı kolu

Resim 4.132. Hacı Baki'nin evi doğu cephede bulunan metal süsleme

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.133. Camcı Orhan'ın evi güneydoğudan görünüşü

Resim 4.134. Camcı Orhan'ın evi doğu cephe görünüşü

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.135. Camcı Orhan'ın evi bahçesinde buluna taş fırın

Resim 4.136. Camcı Orhan'ın evi batı cephe görünüşü

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.137. Camcı Orhan'ın evi güney cephe görünüşü

Resim 4.138. Camcı Orhan'ın evi kuzey cephe görünüşü

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.139. a) Camcı Orhan'ın evi giriş kapısı

b) Kapı tokmağı

Resim 4.140. Camcı Orhan'ın evi zemin kat güney tarafta bulunan sofa

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.141. Camcı Orhan'ın evi zemin kat kuzey tarafta bulunan sofa

Resim 4.142. Camcı Orhan'ın evi zemin kat sofanın güneydoğusunda bulunan odada yer alan kemerli bölümler

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.143. Camcı Orhan'ın evi zemin kat sofanın güneydoğusunda bulunan odada yer alan ahşap dolaplar

Resim 4.144. Camcı Orhan'ın evi zemin kat güneydoğu odada bulunan ocak

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.145. Camcı Orhan'ın evi birinci kat orta sofa

Resim 4.146. Camcı Orhan'ın evi birinci kat kuzeydoğu oda giriş ve çiçeklik uygulaması

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.147. Camcı Orhan'ın evi birinci kat kuzeydoğu odada bulunan ocak ve dolaplar

Resim 4.148. Camcı Orhan'ın evi birinci kat kuzeydoğu odada bulunan çiçeklik ve dolaplar

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.149. Camcı Orhan'ın evi birinci kat güneydoğu oda girişi, çiçeklik ve dolap uygulaması

Resim 4.150. Camcı Orhan'ın evi birinci kat güneydoğu oda ocak ve dolaplar

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.151. a) Camcı Orhan'ın evi birinci kat güneyde bulunan bölümün giriş kapısı

b) Çiçeklik

c) Ahşap dolap uygulaması

Resim 4.152. a) Camcı Orhan'ın evi birinci kat kuzeybatı odada bulunan ocak

b) Ahşap dolap uygulaması

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.153. Camcı Orhan'ın evi ikinci kat orta sofa

Resim 4.154. Camcı Orhan'ın evi ikinci kat sofada bulunan çiçeklikler

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.155. Camcı Orhan'ın evi ikinci katta bulunan seki bölümü

Resim 4.156. Camcı Orhan'ın evi ikinci kat güneybatıda bulunan oda ve sedir uygulaması

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.157. Camcı Orhan'ın evi ikinci kat sofanın güneyinde bulunan kapalı eyvan

Resim 4.158. a) Camcı Orhan'ın evi ikinci kat güneydoğu oda girişi

b) Ahşap çiçeklik ve dolap uygulaması

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.159. Camcı Orhan'ın evi ikinci kat güneydoğuda bulunan ocak ve dolaplar

Resim 4.160. Camcı Orhan'ın evi ikinci kat kuzeydoğu oda giriş ve dolap uygulamaları

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.161. Camcı Orhan'ın evi ikinci kat kuzeydoğu odada bulunan ocak ve dolaplar

Resim 4.162. Camcı Orhan'ın evi ikinci kat abdestlik ve tuvalet bölümü

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.163. Camcı Orhan'ın evi ikinci kat kuzeybatı odada bulunan ocak ve dolap uygulamaları

Resim 4.164. Kuzuların evi güneydoğudan görünüşü

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.165. Kuzuların evi güney cephe görünüşü

Resim 4.166. a) Kuzuların evi kuzeydoğudan görünüşü

b) Kuzeybatıdan görünüşü

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.167. Kuzuların evi batı cephe görünüşü

Resim 4.168. Kuzuların evi doğu cephe görünüşü

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.169. Kuzuların evi zemin kat giriş kapısı

Resim 4.170. Kuzuların evi zemin kat iç sofa

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.171. Kuzuların evi zemin kat doğu odada bulunan ocak, dolap ve çiçeklik

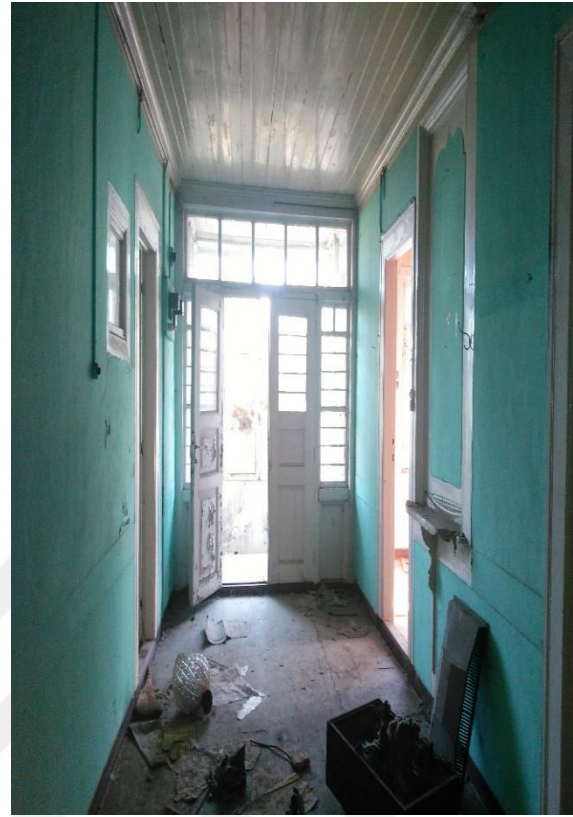
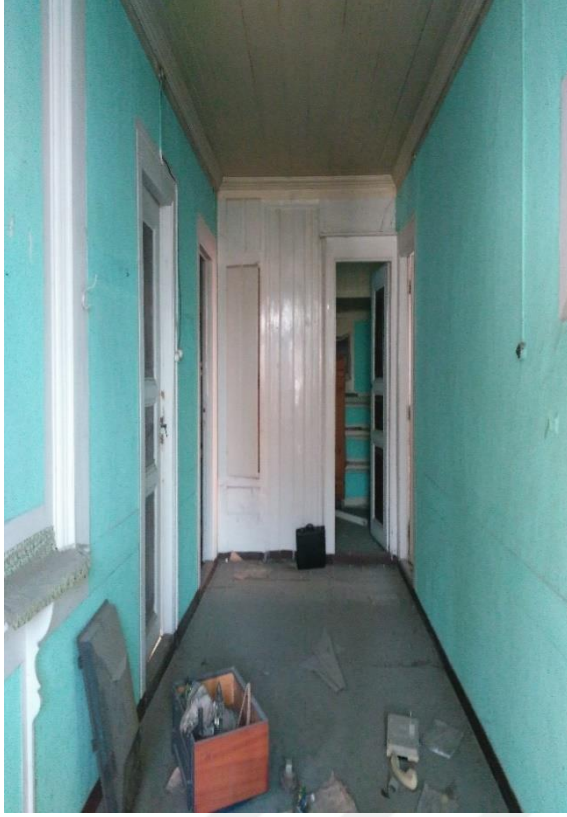
Resim 4.172. Kuzuların evi birinci kat çıkış merdiveni

Resim 4.173. Kuzuların evi birinci kat hazırlık bölümünde bulunan çiçeklik

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.174. a) Kuzuların evi birinci kat sofa kuzeye doğru görünüş

b) Güneye doğru görünüş

Resim 4.175. Kuzuların evi birinci kat doğudaki odada bulunan ocak, dolap ve çiçeklik uygulaması

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.176. Kuzuların evi birinci kat batıdaki odada bulunan ocak ve dolaplar

Resim 4.177. Kuzuların evi birinci kat tuvalet ve banyo

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.178. Kuzuların evi ikinci kat çıkış merdiveni

Resim 4.179. Kuzuların evi ikinci kat kuzeybatı odada bulunan ocak ve dolaplar

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.180. Kuzuların evi ikinci kat sofaya geçiş bölümü

Resim 4.181. Kuzuların evi ikinci kat sofa

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.182. Kuzuların evi ikinci kat
sofada bulunan çiçeklikler

Resim 4.183. Kuzuların evi ikinci kat sofanın kuzeybatısındaki odada bulunan ocak ve dolaplar

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.184. Kuzuların evi ikinci kat doğu odada bulunan baca ve dolap uygulaması

Resim 4.185. Kuzuların evi ikinci kat doğu oda tavanı

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.186 a) Kuzular'ın evi ikinci kat kapı detayı

b) Süsleme detay

Resim 4.187. Kuzuların evi ikinci kat seki ve çatı arası çıkış merdiveni

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.188. Kuzuların evi çatı arası

Resim 4.189. Darendeler Konağı güneydoğudan görünüşü

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.190. Darendeler Konağı güney cephe görünüşü

Resim 4.191. Darendeler Konağı kuzey cephe görünüşü

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.192. Darendeler Konağı giriş kapısı

Resim 4.193. Darendeler evi zemin kat sofa giriş kapısı

Resim 4.194. Darendeler Konağı zemin kat odada bulunan ocak ve dolap

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.195. Darendeler Konağı zemin kat odada bulunan dolap uygulaması

Resim 4.196. Darendeler Konağı zemin kat odada bulunan çiçeklik

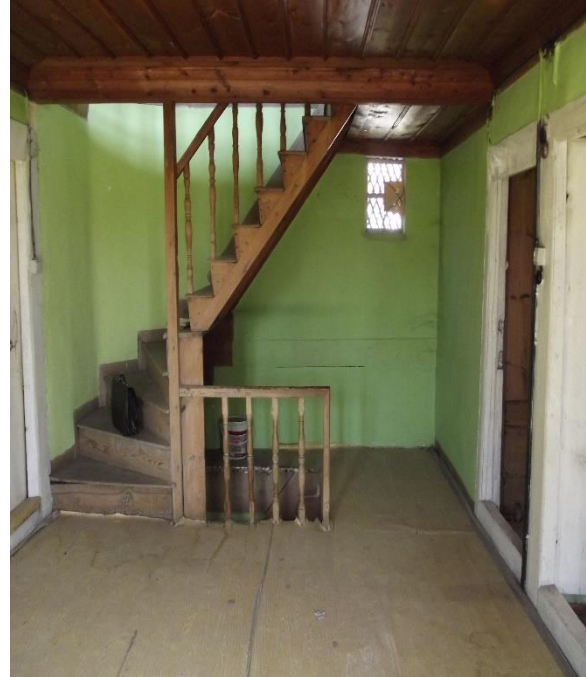
EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.197. Darendeler Konağı zemin kat sofadan kuzey tarafa çıkış kapısı ve birinci kat çıkış merdiveni

Resim 4.198. a) Darendeler evi birinci kat sofa güney görünüş

b) Kuzey görünüş

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.199. Darendeler Konağı birinci kat doğudaki oda giriş, ocak ve dolap uygulaması

Resim 4.200. a) Darendeler evi birinci kat doğu odada bulunan ocak

b) Çiçeklik

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.201. Darendeler Koanđı birinci kat mutfak bölümü giriş, tezgâh ve çiçeklik uygulaması

Resim 4.202. Darendeler Konağı birinci kat batı oda giriş, ocak ve dolap uygulaması

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.203. a) Darendeler evi birinci kat batı odada bulunan ocak

b) Çiçeklik

Resim 4.204. Darendeler Konağı ikinci kat sofa

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.205. Darendeler Konağı ikinci kat doğudaki oda giriş kapısı

Resim 4.206. Darendeler Konağı ikinci kat doğu oda giriş, çiçeklik ve dolap uygulamaları

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.207. Darendeler Konağı ikinci kat batı oda giriş, ocak ve dolap uygulamaları

Resim 4.208. Darendeler Konağı ikinci kat batıdaki odada bulunan çiçeklik

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.209. Darendeler Konağı ikinci kat batıdaki odanın tavanı

Resim 4.210.a) Darendeler evi
doğu pencere

b) Güney pencere

c) Güney pencere

Resim 4.211.a) Darendeler evi doğu bahçe
kapısı üzerindeki halkalar

b) Güney bahçe kapısı halka ve
tokmağı

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.212. a) Darendeler Konağı giriş kapısı üzerindeki halka

b) Metal tokmak

Resim 4.213. Darendeler Konağı oda kapıları üzerindeki süsleme detayı

Resim 4.214. Çarıkçılar Konağı kuzeydoğudan görünüşü

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.215. Çarıkçılar Konağı güney cephe görünüşü

Resim 4.216. Çarıkçılar Konağı bahçede bulunan taş fırın ve çeşme

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.217. Çarıklılar Konağı batı cephe görünüşü

Resim 4.218. a) Çarıklılar Konağı güney cephe giriş kapısı

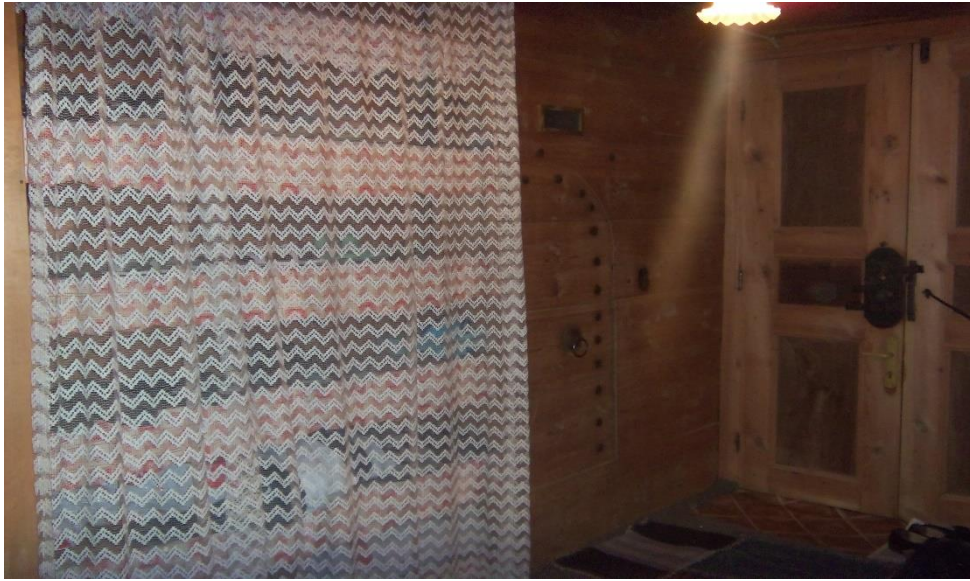
b) Kuzey cephe giriş kapısı

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.219. Çarıkçılar Konağı birinci kat sofa

Resim 4.220. Çarıkçılar Konağı birinci katta bulunan ambar bölümü

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.221. a)Çarıkçılar Konağı
birinci kat sofada
bulunan çiçeklik

b) Odada bulunan çiçeklik

Resim 4.222. Çarıkçılar Konağı birinci kat mutfak bölümünde bulunan ocak ve dolaplar

Resim 4.223.Çarıkçılar Konağı kuzeydoğu
bahçe kapısı tokmakları

Resim 4.224. Çarıkçılar Konağı
güney cephe giriş
kapısı tokmağı

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.225. Taraslar Konağı güneybatıdan grn

Resim 4.226. Taraslar Konağı kuzey cephe grn

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.227. Taraşlar Konağı doğu cephe görünüşü

Resim 4.228. Taraşlar Konağı batı cephe görünüşü

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.229. a) Taraşlar Konağı zemin kat doğudaki odada bulunan ocak ve ambar b) Çiçeklik odada bulunan ocak ve ambar

Resim 4.230. a) Taraşlar Konağı zemin kat batıdaki odada bulunan ocak ve dolaplar b) Çiçeklik odada bulunan ocak ve dolaplar

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.231. Taraşlar Konağı zemin kat sofada bulunan ambar ve birinci kat çıkış merdiveni

Resim 4.232. Taraşlar Konağı birinci kat sofa

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.233. Taraslar Konağı birinci kat eyvan ve eyvanda bulunan çiçeklik

Resim 4.234. a) Taraslar Konağı birinci kat sofanın doğusundaki oda girişi, ocak ve dolap

b) Çiçeklik

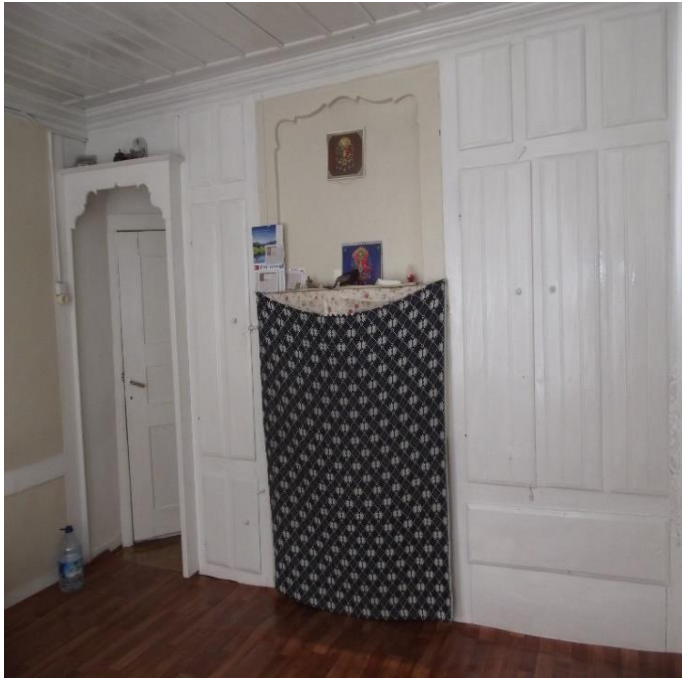
EK-2. (Devam) Resimler

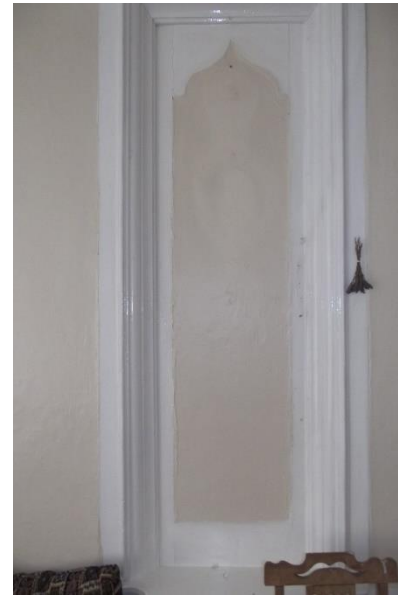
Resim 4.235. a) Taraşlar Konağı birinci kat mutfak bölümündeki tuvalet ve abdestlik

b) Çiçeklik

Resim 4.236. a) Taraşlar Konağı birinci kat sofanın güneybatısındaki oda girişi, ocak ve dolap uygulaması

b) Çiçeklik

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.237. Taraşlar Konağı birinci kat kuzeybatı odadaki çiçeklik

Resim 4.238. Taraşlar Konağı ikinci kat çıkış merdiveni

Resim 4.239. Taraşlar Konağı ikinci kat sofa

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.240. a) Taraşlar Konağı ikinci kat seki

b) Sofada bulunan çiçeklik

Resim 4.241. a) Taraşlar Konağı ikinci kat eyvan bölümü

b) Çiçeklik

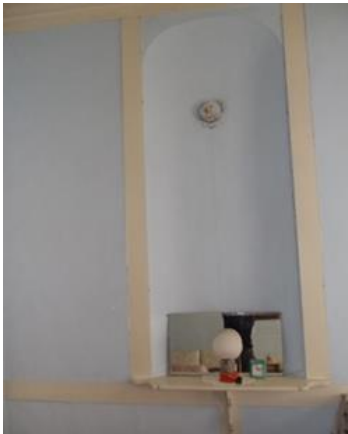
EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.242. Taraşlar Konağı ikinci kat sofanın güneydoğusundaki oda girişi, ocak ve dolap uygulaması

Resim 4.243. Taraşlar Konağı ikinci kat sofanın güneybatısındaki oda girişi, ocak ve dolap uygulaması

Resim 4.244. Taraşlar Konağı ikinci kat sofanın kuzeybatısındaki odada bulunan çiçeklik

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.245. Taraşlar Konağı güney cephede bulunan kitabe

Resim 4.246. Taraşlar Konağı pencere korkulukları detay

Resim 4.247. a) Taraşlar Konağı bahçe kapı tokmağı

b) Bahçe kapı tokmağı detay

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.248. Mercanlar evi kuzeydoğudan görünüşü

Resim 4.249. Mercanlar evi batı cephe görünüşü

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.250. Mercanlar evi zemin kat

Resim 4.251. Mercanlar evi birinci kat sofa

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.252. Mercanlar evi birinci kat kuzeydoğu oda giriş ve dolap uygulaması

Resim 4.253. a) Mercanlar evi birinci kat kuzeybatı oda giriş, ocak ve dolap uygulaması

b) Çiçeklik

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.254. Mercanlar evi birinci kat oda ve eyvan girişi ile çiçeklik uygulamaları

Resim 4.255. Mercanlar evi ikinci kat sofa

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.256. Mercanlar evi ikinci kat kuzeydoğu oda giriş ve dolap uygulaması

Resim 4.257. Mercanlar evi ikinci kat kuzeybatı oda giriş, ocak ve dolap uygulaması

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.258. Hasan Güzelce evi kuzeydoğudan görünüşü

Resim 4.259. Hasan Güzelce evi güney cephe görünüşü

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.260. Hasan Güzelce evi zemin kat sofa

Resim 4.261. a) Hasan Güzelce evi zemin kat odada bulunan abdestlik

b) Ocak ve dolap uygulaması

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.262. a) Hasan Güzelce evi birinci kat çıkış merdiveni b) Merdiven tavanı

Resim 4.263. Hasan Güzelce evi birinci kat sofa

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.264. Hasan Güzelce evi birinci kat güneydoğu oda girişi, ocak ve dolap uygulaması

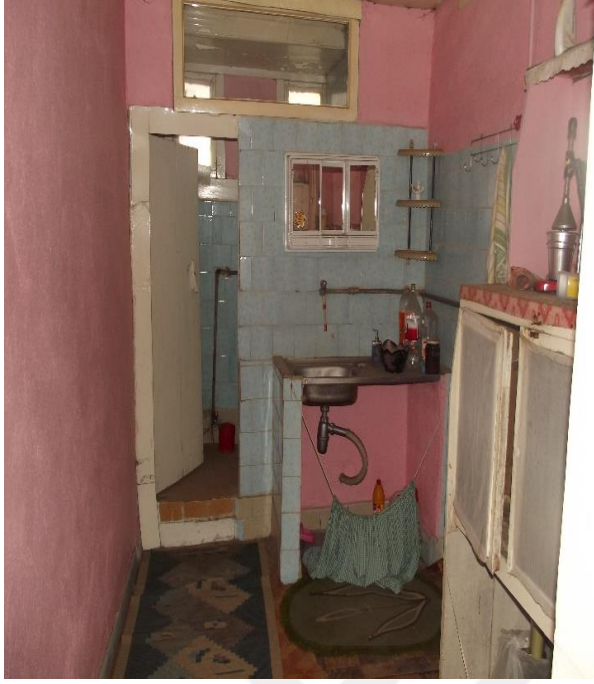
Resim 4.265. a) Hasan Güzelce evi birinci kat kuzeydoğu oda girişi ve dolap uygulaması

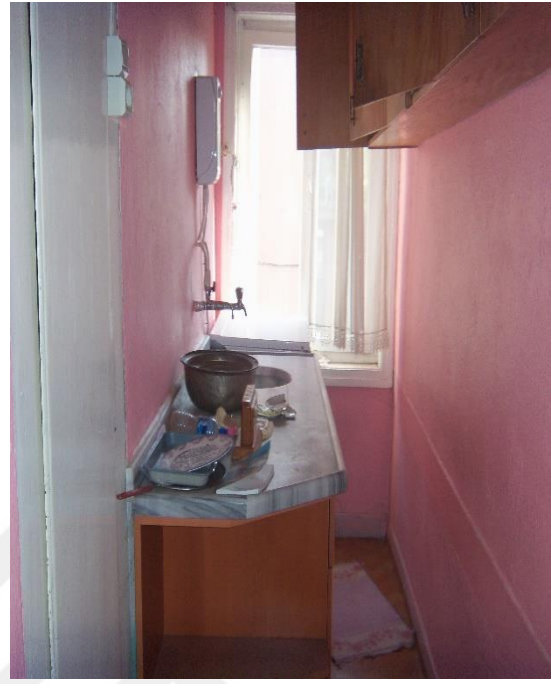
b) Çiçeklik

EK-2. (Devam) Resimler

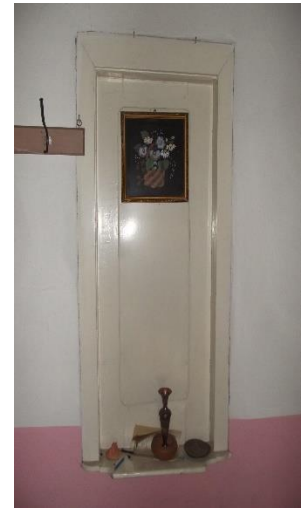
Resim 4.266. a) Hasan Güzelce evi birinci kat tuvalet bölümü

b) Mutfak bölümü

Resim 4.267. a) Hasan Güzelce evi ikinci kat sofa

b) Çiçeklik

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.268. Hasan Güzelce evi ikinci kat güneydoğu oda giriş kapısı, ocak ve dolap uygulaması

Resim 4.269. Hasan Güzelce evi ikinci kat kuzeydoğu oda giriş ve dolap uygulaması

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.270. a) Hasan Güzelce evi ikinci kat tuvalet bölümü

b) Depo bölümü

Resim 4.271. Hasan Güzelce evi merdiven sahanlığı tavan detay

Resim 4.272. Hasan Güzelce evi ikinci kat oda kapıları detay

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.273. Eski Hükümet Konağı kuzeybatıdan görünüşü

Resim 4.274. Eski Hükümet Konağı güney cephe görünüşü

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.275. Eski Hükümet Konağı zemin kat hizmet alanında bulunan ocak ve dolap

Resim 4.276. Eski Hükümet Konağı zemin kat odunluk bölümü

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.277. Eski Hükümet Konağı birinci kat çıkış merdiveni

Resim 4.278. Eski Hükümet Konağı birinci kat sofa

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.279. Eski Hükümet Konağı birinci kat güneybatı oda girişi, ocak ve dolap düzenlemesi

Resim 4.280. Eski Hükümet Konağı birinci kat güneybatı oda çiçeklik ve dolap düzenlemesi

Resim 4.281. Eski Hükümet Konağı birinci kat güneybatı oda tavanı

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.282. Eski Hükümet Konağı birinci kat kuzeybatı oda giriş, dolap ve çiçeklik düzenlemesi

Resim 4.283. Eski Hükümet Konağı birinci kat kuzeybatı oda tavanı

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.284. Eski Hükümet Konağı birinci kat tuvalet bölümü

Resim 4.285. Eski Hükümet Konağı birinci kat eyvan ve ikinci kat çıkış merdiveni

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.286. a) Eski Hükümet Konağı ikinci kat sofa

b) Çiçeklik

Resim 4.287. Eski Hükümet Konağı ikinci kat sofa tavanı

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.288. Eski Hükümet Konağı ikinci kat güneybatı oda girişi, ocak ve dolap düzenlemesi

Resim 4.289. Eski Hükümet Konağı ikinci kat güneybatı oda çiçeklik ve dolap düzenlemesi

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.290. Eski Hükümet Konağı ikinci kat güneybatı oda tavanı

Resim 4.291. Eski Hükümet Konağı ikinci kat kuzeybatı oda giriş ve ahşap çerçeve düzenlemesi

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.292. Eski Hükümet Konağı ikinci kat kuzeybatı oda tavanı

Resim 4.293. Eski Hükümet Konağı birinci kat güneybatı oda tavanı detay

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.294. Eski Hükümet Konağı birinci kat kuzeybatı oda tavanı detay

Resim 4.295. Eski Hükümet Konağı ikinci kat güneybatı oda tavanı detay

Resim 4.296. Eski Hükümet Konağı ikinci kat kuzeybatı oda tavanı detay

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.297. Çakırların evi kuzeydoğudan görünüşü

Resim 4.298. Çakırların evi batı cephe görünüşü

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.299. akırların evi güney cephe görünüşü

Resim 4.300. akırların evi zemin kat sofa

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.301. akırların evi zemin kat güney odada bulunan ocak ve ahşap dolap

Resim 4.302. akırların evi birinci kat sofa

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.303. akırların evi birinci kat güneydoğu odada bulunan ocak ve dolaplar

Resim 4.304. akırların evi birinci kat güneybatı odada bulunan ocak ve dolaplar

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.305. Saraç Nihat'ın evi kuzeybatıdan görünüşü

Resim 4.306. Saraç Nihat'ın evi doğu cephe görünüşü

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.307. a) Saraç Nihat'ın evi sokağa açılan kapısı

b) Bahçeye açılan kapısı

Resim 4.308. Saraç Nihat'ın evi güney cephe görünüşü

Resim 4.309. Saraç Nihat'ın evi bahçe kapısı tokmağı

EK-2. (Devam) Resimler

Resim 4.310. Durmuş Hoca'nın evi kuzeydoğudan görünüşü

Resim 4.311. Durmuş Hoca'nın evi güney cephe görünüşü

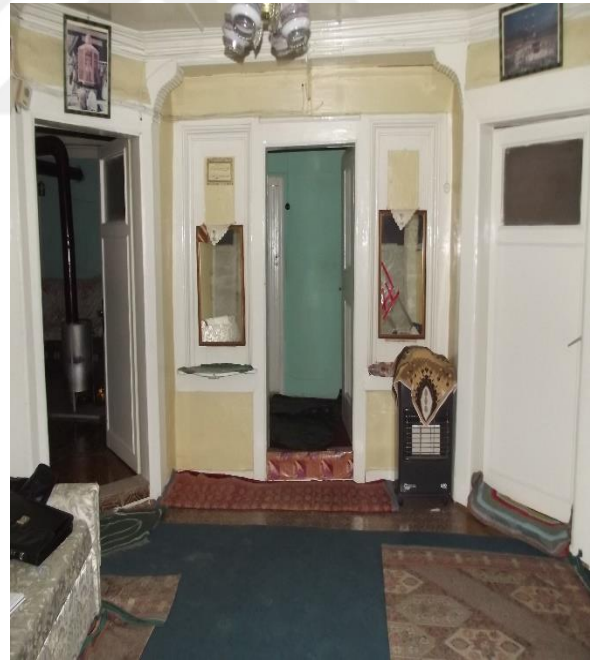
EK.2. (Devam) Resimler

Resim 4.312. Durmuş Hoca'nın evi doğu cephe görünüşü

Resim 4.313. a) Durmuş Hoca'nın evi
birinci kat sofa güney

b) Sofa batı taraf

EK.2. (Devam) Resimler

Resim 4.314. Durmuş Hoca'nın evi birinci kat kuzeydoğu odada bulunan dolap

Resim 4.315. a) Durmuş Hoca'nın evi birinci kat kuzeybatı oda dolap ve çiçeklik uygulaması b) Ocak ve dolap uygulaması

EK.2. (Devam) Resimler

Resim 4.316. a) Durmuş Hoca'nın evi birinci kat tuvalet ve banyo bölümü giriş

b) Abdestlik bölümü

Resim 4.317. Durmuş Hoca'nın evi birinci kat güneydoğu oda giriş ve dolap uygulaması

EK.2. (Devam) Resimler

Resim 4.318. Durmuş Hoca'nın evi birinci kat güneydoğu oda ocak ve dolap uygulaması

Resim 4.319. Durmuş Hoca'nın evi birinci kat güneybatı oda ocak ve dolap uygulaması

EK.2. (Devam) Resimler

Resim 4.320. Durmuş Hoca'nın evi birinci kat güneydoğu odada bulunan ocak ve motif

Resim 4.321. Durmuş Hoca'nın evi birinci kat sofada bulunan çiçeklikler detay

EK.2. (Devam) Resimler

Resim 4.322. Safranbolu Sipahiler Konağı tavanı (Çan 2010)

Resim4.323. Yozgat Divanoğlu Konağı tavanı (İlgün 2007)

Resim 4.324. Bolu'da bir ev (Eroğlu 2009)

Resim 4.325. Kastamonu Uğurlu Konağı (Kıroğlu 2003)

Resim 4.326. Sinop Okan Alpar Konağı (Yılmaz 2006)

EK.2. (Devam) Resimler

Resim 4.327. Bolu'dan çift çıkma örneği (Eroğlu 2009)

Resim 4.328. Mudurnu'dan çift çıkma örneği (Babalı 2007)

Resim 4.329. Akçakoca'dan çift çıkma örneği (Naldan 2012)

Resim 4.330. Kastamonu'dan çift çıkma örneği (Kamarlı 2008)

Resim 4.331. Bolu'dan tek köşe çıkma örneği (Eroğlu 2009)

Resim 4.332. Safranbolu'dan tek köşe çıkması örneği (Günay 2004)

EK.2. (Devam) Resimler

Resim 4.333. Mudurnu'dan tek köşe çıkma örneği (Babalı (2007))

Resim 4.334. Seben'den cephe ortasından tek çıkma örneği (Yasa 2016)

Resim 4.335. Bolu'dan cephe ortasından tek çıkma örneği (Eroğlu 2009)

Resim 4.336. Göynük'ten cephe ortasından tek çıkma örneği (Yasa 2016)

Resim 4.337. Kastamonu'dan cephe ortasından tek çıkma örneği (Kamarlı 2008)

EK.2. (Devam) Resimler

Resim 4.338. Bolu'dan kat çıkması
(Eroğlu 2009)

Resim 4.339. Akçakoca'dan kat çıkması
(Naldan 2012)

Resim 4.340. Bolu'dan gönyeli çıkma
(Eroğlu 2009)

Resim 4.341. Kula'dan gönyeli çıkma
(Bozer 1988)

Resim 4.342. Sinop'tan cephe sac kaplama örneği (Gamze Yerlikaya 2006)

EK.2. (Devam) Resimler

Resim 4.343. Akçakoca'dan cephe ahşap kaplama örneği (Naldan 2012)

Resim 4.344. Göynük'ten cephe ahşap kaplama örneği (Yasa 2013)

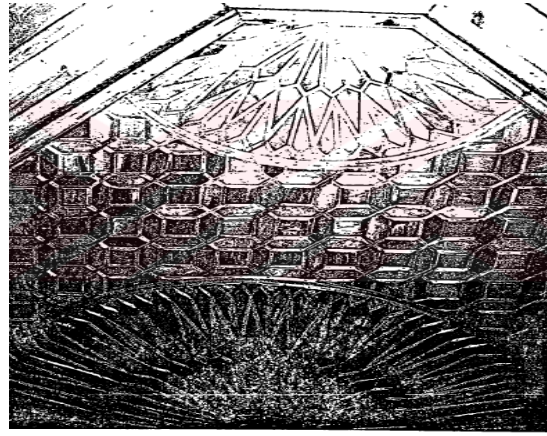
Resim 4.345. Bolu'dan süslemeli ahşap balkon Korkuluğu örneği (Eroğlu 2009)

Resim 4.346. Göynük'ten süslemeli ahşap balkon korkuluğu (Yasa 2013)

Resim 4.347. Safranbolu Kileciler evi tavan örneği (Pamuk 2010)

Resim 4.348. Çerkeş'ten bir tavan örneği (Kuşçu 1998)

EK.2. (Devam) Resimler

Resim 4.349. Ankara'dan kalem işi
Süslemeli tavan örneği
(Yavuz 2014)

Resim 4.350. Kula'dan kalem işi süslemeli
tavan örneği (Bozer 1998)

Resim 4.351. Safranbolu'dan oymalı
ahşap dolap örneği
(Günay 2004)

Resim 4.352. Göynük'ten oymalı ahşap
dolap örneği (Yasa 2013)

Resim 4.353. Bolu'dan kaş kemerli
çiçeklik örneği (Eroğlu 2009)

Resim 4.354. Dörtdivan'dan kaş kemerli çiçeklik
örneği (Yazar- Yasa- Doğan 2011)

EK.2. (Devam) Resimler

Resim 4.355. Safranbolu'dan aynalı kemer uygulamalı çiçeklik örneği (Günay 2004)

Resim 4.356. Mudurnu'dan üç dilim kemerli çiçeklik (Babalı 2007)

Resim 4.357. Seben'den üç dilim kemerli çiçeklik (Yasa 2013)

Resim 4.358. Bolu'dan kapı tokmağı örneği (Eroğlu 2009)

Resim 4.359. Kastamonu'dan kapı tokmağı (Ö. Çal 2004)

Resim 4.360. Beypazarı kapı tokmağı (H. Çal 2004)

EK.2. (Devam) Resimler

Resim 4.361. Kastamonu'dan kapı tokmağı örneği (Özlem Çal 2004)

Resim 4.362. Beypazarı'ndan kapı tokmağı örneği (Halit Çal 2004)

Resim. 4.363. Divriği'den kapı tokmağı örneği (Denktaş 2005)

Resim 4.364. Kastamonu'dan kapı tokmağı örneği (Özlem Çal 2004)

Resim 4.365. Bolu'dan kemerli ocak ve baca düzenlemesi (Eroğlu 2009)

Resim 4.366. Dörtdivan'dan ocak ve baca düzenlemesi (Yazar- Yasa-Doğan 2011)

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı : GÜLER, Ramazan
Uyruğu : TC
Doğum tarihi ve yeri : 27.05.1987/ GEREDE
Medeni hali : Evli
Telefon : 0544 901 59 77
Faks :
e-mail : zemahser.ank@gmail.com

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet tarihi
Yüksek lisans	Gazi Üniversitesi	Devam ediyor
Lisans	Gazi Üniversitesi	2010
Lise	Gerede Lisesi	2004

İş Deneyimi

Yıl	Yer	Görev
2019- Devam	Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	Araştırma Görevlisi

Yabancı Dil

İngilizce

Yayımlar

Güler, R. (2017) “ Günümüzde Gerede Eski Evleri” *Gerede Kültür, Kalkınma ve Dayanışma Derneği Bülteni*. 22(22)

Hobiler

Tarih, Sanat, Kültür, Spor

Ramazan GÜLER

GEREDE EVLERİ